3 1761 05091333 4

Presented to the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by

ANNA AND WILFRED WONG

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

FEMTE BIND

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

FEMTE BIND

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1902

LIBRARY
SEP 2 3 1999
UNIVERSITY OF TORONTO

GAA PAA!

(1882.)

I.

GAMLE JAN JUHL I AAFJORDEN. — SILDEKONGEN. — — BYGDEKONGEN.

Rygtet gik indover Fjordene, at en underlig Fisk var fanget. Den var saa og saa beskaffen, nogle sagde ni, nogle atten Alen lang, nogle endnu længere. Den var taget i Fjæren paa Udsiden af Karmøen, var oventil blinkende blaa, violet og purpur-rød ligesom en funklende Regnbue, under skinnende hvid som Sølv, og den havde et Mærke som en ildfarvet Krone paa Hovedet.

Man mente, det var Sildekongen, og at det betød ustyrtelig rigt Fiske.

Store og smaa samlede Folket sig, hvergang der kom en Baad udenfra, henover de isede, halvbare, blæsende Hauger, hvor de bedst kunde se ud i Fjorden, — i Topluer og Skjorteærmer, i Skjørt og Særkeliv, slig som hver just kom fra Arbeidet. Det saa ud med Forsamlinger som paa Helgedags Eftermiddager paa det nær, at ingen nu tænkte paa Dragten ligeoverfor Naboer og Grændfolk. Der gissedes og mentes og spaaedes og dømtes og formodedes ...

Der var med de stigende Rygter begyndt at komme som en Ild i Blodet ... lidt af en Guldfeber, hvorunder Fantasierne hidsedes og sattes i vild Gang.

Efter to, tre nedslaaende Uaar i Sildefisket var Spørgsmaalet igjen om at sætte ind paa det og vove den af deres smaa Jordlapper surt fortjente Skilling. Husmændene vilde komme til at sælge eller pantsætte sin Ko og halve Mandslod for Sjøklæder og Nistemad, Leilændingen og Bonden til at sælge Hesten, gjøre Obligation og udtømme sine sidste Resourcer til Baad og Folkeudstyr, til Garn og Notehyre, — alle til at prøve Krediten hos Landhandleren til det yderste ...

Nogle stod fortænkte, andre snakkede ivrigt løst hen; men at de eventyrlige Forventninger var begyndt at gjære, hørtes allerede paa Yttringer baade her og der:

„Det var nok ikke for ingenting, at alle „Perlebaandene" laa og rak i Fjorden før Mikkelsmesse, — som bare blanke, røde Sildeøine, Rad i Rad; det varslede Notestæng!"

„At der vilde komme noget efter Sildekongen, kunde nok nogen og hver skjønne! Du skal se ud, naar Gammelhunden gjøer" ...

Der blev mere og mere som en Elektricitet, en Svindel, i Luften!

Jo længere Rygtet gik ind igjennem Fjordene, desto underligere blev det i Folkemunde, saa underlig tilslut, at, da det bøiede om Odder og Næs og opigjennem de trange Sildefjorde, var det blevet til et „Ildstegn set paa Himlen", — „en Fisk med et stort Ris efter sig".

Det var først inde ved Hammernæs, at Sildekongen helt døde og forvandledes til noget i Luften, — ligesom det overhovedet var der, at alle stærke Rygter udenfra blev stille og dovnede af; thi gamle Jan Juhl vilde nu engang ikke vide af, at Landfolket skulde drive Sjøbrug og „fare Nar mangfoldige Mile udover for at sætte til paa vilde Havet".

Og naar den gamle paa Hammernæsset rystede

paa Hovedet af noget, saa troede ingen, som vilde holdes for sindig, det i den Bygd.

Det var overhovedet noget af det sidste, Jan Rejersen Juhl gjorde i dette Liv, at han fik stilnet af dette ,,forvildende Rygte" og sin Bygd bevaret fra den Ulykke; thi ikke otte Dage efter døde han af et Hjerteslag, netop som han sad og røg sin Pibe nede paa Bænken ved Hammernæsfuruen.

Fra Hammernæsset skar den Bygd, som kaldes Aafjorden, sig afsides og forgjemt østover ind imod Høifjeldet, først som et Stykke trang Fjordarm, men oppe i Annekserne omrandet af skavlede Blaafjelde.

Her fandtes ikke blot gamle Sagn og Slaatter og Ølboller med Indskrifter og gamle mærkelige Stabure med Snitværk, men ogsaa et helt indestængt, gammelmodigt Folkefærd med forvoksede store Træk og udprægede Forstandsansigter, — stadig i hinanden indgiftede Slægter! En Frenolog vilde hos Kvinderne have fundet et ,,Søk" eller Indsænkning i Forhovedet, lig indsunkne Tagaase efter lange Tiders Tryk.

Oppe i Fjeldbækkene gik Ørreten forældet og storho'det — Hovederne saa svære som en Tredie-del af Kroppen og med Moseknuder paa —, fordi Ungdommen aldrig fiskede, og Arten manglede Fornyelse.

I de trange Revner og Afkroge af Sæterlider, der alle led af formegen Skygge og forlidet Sol, gik Kjørene kummerlige og smaa med skarpe Hofteben, — Produktet af hundredaarig Sultefodring og luftløse Fjøs. Saagodtsom hver tredie Ko var en- eller stubhornet, — Racens Alder gjorde dem hornskjøre. Folket mente, det kom af, at de stangedes om Beitet med de underjordiskes Kjør.

Her skræmte Budeierne hverandre paa lyse Sommerdagen med, at Børn pludselig forsvandt under Dørhellen med ,,Tussen", eller fortalte om, hvordan det havde let og fniset ad dem fra Skog-

holterne, og hviskede ængstelige om Staal og Vigsel mod Troldskaben.

Endogsaa Hestene saa graa og lange og gamle ud i Hovedet; de drog sig hjulbenede frem foran Kjærrer, der gik paa knarrende, svære Træhjul, hvori Akserne sad faste og dreiede sig rundt med — ligesom paa Abrahams Tid! Ja, lige til Griseslaget syntes alt her at have lidt af Indgifte, — langbenede, langtrynede, magre og forfølgelsessyge, som de fo'r lig pilsnare Hurtigløbere omkring mellem Husene. De syntes egnede til direkte at levere de jærnhaarde, spegede, harske, ti—tyve Aar gamle Skinker, der hang som Klenodier paa Staburene.

I denne Bygd var Primstaven endnu intet overvundet Kalenderstadium. Man inddelte i al Ro fremdeles Aarets Gjerning efter den, baade „Haaballen" og „Vinterdag", og mange lagde samvittighedsfuldt Baadene op nede i Fjordfjæren ved „Helgemesseleite" første November, „da Sjøfarten skulde ophøre".

Den nedre Ende af Dalen skulde egentlig, som mange af dens Brødre paa de Kanter, have endt med et stængende Ferskvand; thi en saadan Bygd har Trang til en Laas. I dets Sted havde den faaet sig tildelt en liden trang Fjordarm, der fortsatte sig ud i den store Fjord og endte i det vide Verdenshav — langt, langt udenfor Bygdens Idékreds.

Men en saadan Bygd har, sam sagt, en mægtig Trang til en Laas.

Og just som en saadan gavnlig Slaa og Prop for Enden af den sad gamle Jan Rejersen Juhl paa Hammernæsset — ligesom hans Far og hans Far igjen før ham, — indtil han nu i Høst var gaaet bort.

Der gik et Suk, dumpt som indeni et hult Tøndespunds, opefter Dalen: —

„Javist var det et Tab, — han Far Juhl ja!"

Han var af Juhlernes vidtløftige Slægt, — ikke

den Gren med de to u-er og Sjøhelten i; men den, som skriver sig med „h". En af Familien, en Sjømand, der havde tjent sig rig i Holland og nede paa Batavia, havde for halvandet hundrede Aar siden eller mere lagt sig til mange Gaarde i Aafjorden, — et helt Gods. Og det var mærkeligt, hvormange lange, stærke, magre Juhlefigurer med skarpe, rette Ansigter og lyst Haar og tilsvarende høie, smukke, lyshaarede Kvindfolk der var at se mellem Bygdens ellers mørke og undersætsige Befolkning.

Siden havde Familien levet paa at formere sig og dele og spinde sig fast her inde i Krogene, indtil den tilslut var forsvundet nede i den navnløse Almue igjen eller, — som de Juhler, der nu mindst siden forrige Aarhundrede havde holdt sig paa Hammernæs, gaaet op i menneskeligt Stargræs og Stivsind.

Han Far Juhl ja! — — Der stod den lange, graa, enetages, midt over Tagryggen af Alder indsjunkne Bjelkebygning igjen med de smaa forsømte Blyruder i de yderste Vinduer over Kaalhaven og de indsatte nye, lidt større, hvidkittede paa begge Sider af Gangdøren.

Henover den grønne Fladmark sled enkelte seige tynde Bjerkestammer sine Løvdusker i Vinden!

Men ellers var der kun kroget Vegetation, kroget Older og Bjerk paa begge Sider opefter Bækkene i Fjeldet, krogede Bjerkelunde, der ligesom sad paa Hug bort over de vindhaarde Hauger. En Strækning nedenfor Husene, der engang var emnet til en herremæssig stor Frugthave, stod nu med krogede sure Træer, smaa Ribs, daarlige Stikkelsbær og Levninger af Lysthuse, overgroede med Humle og Nelder, hvor Hønsene kaglede og værpede.

Paa Haugen stod en svær, knudret Kubbefuru og strakte sine vredne Arme og Grene imod Vinden med en gammel Rundbænk om Foden ... Der sad han Far Juhl timevis og røg Tobak og flyttede

sig og saa efter Bygdens Baade, som roede og seilede ud til Landhandleren ved Næsset tvertover og derpaa med forrettet Ærinde indover igjen.

Og Folket vidste, at han sad der og kjendte dem, hver og en, og passede paa og altid fik vide, hvordan det stod med Regnskabet derover.

Der gik nok ikke meget for sig i Bygden uden Far Juhls Raad og Lov!

Deroppe stod Bygningen som før; men Manden, Bygdens Laas, var borte. Og Bygden roede forbi og undrede sig og ventede paa, hvad der nu skulde ske.

Begravelsen var holdt med stor Ære, — et Gravøl, som spurgtes vidt om i Fjorden som altid, naar der var Gravøl over en Juhl! Bagefter var der blevet saa stille ... og at Hammernæs ikke mere skulde eies af gamle Jan Rejersen Juhl men af unge Rejer Jansen Juhl, det var derom Tankerne dreiede sig baade paa Gaarden og nede i Bygden ...

Man var alt helt indunder Jul. Veiret derude havde med ét fra Østenkulde og Frost vendt sig til sydvest med Tøveir, saa mildt, at det dryppede fra Tagene, og man satte Træballier under Renderne for at samle Regnvandet til Vasken og Ludefisken.

Den gamle Gaard fik den egne vastrukne Tøveirskulør i Bjelkeværket med svulne Vindueskarme. Hist og her stod Bjerkelundene med sine krogede, hvide, vredne Stammer i den kramme Sne med Grene saa sorte og triste som Sopelimer eller Skolemesterens Ris.

Budeien, gamle Jørun fra Opbygden, kaldte dette Veiromslag før Jul for „Lefsetøiren".

Og Lefser kjevledes og bagtes der nu i Bryggerhuset af Husmandskjærringen nede fra Vigepladsen med stor Flid; Lys var støbt, Julefisken fisket og Juleøllet, om end kanske lidt mindre stærkt end vanligt, som Enkeøl rettelig bør være, baade brygget og havt paa Tønden.

Derinde i Stuen sad Enken og nøstede af Garnvinden henne ved Kakkelovnen, af hvis røde, sprukne Mund det begyndte at lyse og spille i Skumringen.

Det var en statelig Skikkelse, der viste, at hun havde Blod af de stærke, urolige Ramstadfolk øverst oppe i Dalen — et Ansigt, stort i Trækkene som af Træ, med et Tørklæde om det graa Hoved; hun var en Tremenning, han af Slægtsinstinkt havde giftet sig med.

Det store, halvmørke, lave Værelse med de af Væggen krummede Langbjelker under Loftet havde en Skindsofa med et lidet Speil over, et Slaguhr i en Trækasse henne i det ene Hjørne, hvor Tobakspiberne hang med de efterladte forbidte Mundstykker, og en brun Skjenk med malede Roser af Bygdens Sort i det andet. Mellem Vinduerne stod det nedslaaede brune Klaffebord med Systen og Søm paa, medens simple Grantræs Stole, og deriblandt nogle høiryggede med Skindbetræk, var stillet i Soldaterrækker rundt om Væggene, ladende hele det umalede Gulv med de brede, kvistede Planker af Fjeldfuruen og de lange, sandfyldte, mørke Sprækker frit som en Ekserserplads. Fra Væggen saa nogle ublegede arvede Skilderier ned paa den, — et af Fluer sortprikket, gulnet Kobberstik af et Krigsskib, hvorunder stod „Generalgouvernør Swardecroon, Batavia 1720", — samt et af Carl Johan ved Dennewitz.

Den store Kvindeskikkelse, som nøstede henne ved Ovnen, sad sammensunken i Ryggen lig en af de tunge Arbeidsheste, der et Pust hviler den ene Side og det ene Ben for Læsset i Bakken.

Hun sukkede af og til, og det svarede henne ved Vinduet, hvor den seks syv og tyveaarige Datter, lang og smal som et Straa, sad med Hovedet indkilet i Vindueskarmen og syede ved den sidste Lysning af Dagen.

De vekslede ikke et Ord, medens Garnvinden

tog i med fornyet Hast; — de to Fruentimmer sad blot og ventede ligesom hele Bygden paa, at noget skulde ske.

De maatte vel snart høre fra Sorenskriveren om Boet; det skulde komme før Jul ... De havde sine Tvil hver for sig. Det var to forstandig anlagte Naturer, som kun ikke havde vovet at tænke, saalænge deres Husbond og Far levede og tænkte for dem, og nu sad de fremdeles og taug for hinanden. Men de kunde ikke længere værge sig for at tænke.

Post fo'r kun engang om Ugen indigjennem Fjorden paa denne Aarsens Tid, og dette var sidste Postdag før Jul ...

Gamle Jan Juhl hentede rigtignok aldrig Posten før et Par Dage efter, naar de med det samme havde Bud til Landhandleren; men de to Fruentimmer var ikke saa taalmodige, som de var sat der paa egen Haand. De tællede Timerne.

Slaguhret henne fra Krogen derinde drog sig med en forberedende Lyd og slog halv tre.

Hvad var det?

Den Uro, Løben og Raaben nede mellem Husene sagde tydelig nok, at der maatte være noget paafærde.

Skomager Jo keg ud af Baarstuen med Sylen i Munden og Brættet ved Laaret. Gamle Jørun Budeie kom frem i Fjøsdøren; et Par Jenter i røde, lappede Livstykker gløttede ud af Bislaget ved Kjøkkenet, og ud fra et sodet Brædeskjul, hvorfra der havde lydt Hammerklinken, kom en sytten—attenaarig lang, sværlemmet, lyshaaret Gut ud i Skjorteærmerne og saa sig om. Han var kullet i Ansigtet og opover de nøgne Arme af et Geværløb, som han holdt paa at reparere og bore med Olje.

At det var Husets Søn, var noksom kjendeligt paa det skarpe, retskaarne Familieansigt under den uredige Lug og en Næse, der saa ud i Verden med et vist født Overmod. Den syntes, ligesom selve

Hammernæsset, at være en Udspringenhed, som Folk ikke saa let kom forbi, uden at maatte give Besked; der var noget vist naturbaaret, høit opsadlet, spørgende ved den, ligesom ved hele Fysiognomiet.

Postbaaden var netop nu blevet synlig over Træerne nede paa Odden. Det var en Sekstring med tre Mand, der roede, saa de laa langflade henefter Tofterne, medens Stevnen formelig grov sig gjennem Skummet. I Forenden stod opreist en Stang med en Klud eller et Stykke Lærred ligesom en Vimpel. Kursen laa skraas over til Postaabneriet ...

„Syner! ... Sildesyner!" — brølede Skomageren; han kastede pludselig Brættet og sprang udenfor i Uldtrøien og Fangskindet. „Saa tidligt før Jul ... Naa, nu faar nogen og hver ude i Fjorden Fart paa sig ... Nu faar Nedrevaagen greie Nøterne og Garnene sine, før han tænker ... Ja nu faar nok Budeierne derude være med og bøde Garn og binde paa alt det, de kan, Jørun! ... slippe Buskapen i Fjæren."

Og saadan havde Baaden med den mærkelige Stang i Forskotten nu i de sidste to og et halvt Døgn vakt Røre og Liv paa alle Steder indover Fjorden.

Paa Gaarde og Pladse kom Folk ud af Husene og stod og keg med Haanden over Øinene efter den ...

Der var ingen Tvil ... „Syner ... Sildesyner!"

Og Beskeden kom slig, som Postbaaden førte den, det vil sige, Rygter og sandt om hinanden og alt sat i Stil og udstyret af de eksalterede Fantasier:

„Syv otte Mil ud i Havet nordvest af Udsire havde en Jægteskipper set Søen aldeles grøn og faret over det ene Sildebjerg efter det andet; de stod — hele og halve Fjerdinger lange — udenfor hverandre i Sjøen som Sølvvægge! ... En Brig fra

Stavanger havde om Natten faaet en Bræksjø over sig og dermed Storbaaden og Kahytten fuld af fed, sleip, stor Sild! ... Om Kvældene var der fuld „Silde-Røde" ude ved Havkanten, — hele Himlen at se til som en Brand" ...

Udstødt i korte Tilraab fra Postbaaden tændte det, Sætning for Sætning, som Ild ind gjennem Bygderne.

Rosdrengen, som kjørte Tømmer oppe i Hammernæsmarken, havde set det usædvanlige og drev paa „Blæssen" for at naa tilgaards. Hjulbenet, lav med korte Forben, af Bygdens ægte Race, svømmede eller gled den sig frem paa Bugen halvt som en Aal over Tuer og Buskeholt i den uveisomme Skogsmark med Tømmerstokken efter sig, medens den spændte i med de uformelig svære Bagben.

I den haale Hammernæsbrækken stod et Basketag, da den var sløvskod; og, da Rosdrengen kom ind paa Gaarden med den kjørt skumsved, var Færingen alt gjort flot i Sjøen, og Jenterne stod nede i Isveien med Søndagstrøien til ham, for at han straks kunde ro over til Postaabneriet efter Posten til Madamen.

Lidt efter saa de to Kvinder inde fra Stuevinduerne Baaden skyde ud af Vigen med to Aarer, der bøiede sig som Siljukviste.

Det var ikke Silden og Sildesyner, de tænkte paa; — det var Brevet, hvoraf deres Velfærd afhang ...

Dette skulde i Virkeligheden ogsaa blive en Afgjørelsens Dag paa Hammernæsset!

— Gaves der nogen Eiendom, der kunde opstilles som en Mønstergaard — for den overleverede Vanskjøtsel og for alt det, som heder Vanstel i Jordbruget derinde i Fjordene, saa var det vistnok gamle Jan Juhls. Der laa Gjødselen ved Stald og Fjøs aaben for Luften i Solstegen og al Slags Veir Aaret rundt. Efter det samme naturlige System bredtes

den klattevis udover Marken, idet man overlod Resten til Vorherres Regn og Overrislingen af de Bække, som fra Fjeldet forsvandt nede i Engen og gjorde den sid og sumpig nedover.

„Luft og Lys i Fjøsene." ... „Rent? — Tilslut skal vel Svinene ogsaa have Vask!" — brummede Jan Juhl.

Mange sultefodrede Kjør og mange ditto Husmænd var i hans Øine ensbetydende med en glup Velstandsgaard. At Mad ogsaa skulde være Penge, og at Husmændene aad ham op, hvor slet de saa fødtes, var Ting, han blot rystede paa Hovedet af; thi, — „var det saa, maatte Gaarden alt være opspist i hans Farfars Tid."

Og, hvorfor den ikke var det, var heller ikke saa let at indse, medmindre det skulde være dækket ved de stadige Laan eller Frasalg af Underbrugene, som skaffede gamle Lensmand Haarstad saa mangen klækkelig Profit. Kjøbmandsvarerne fra Bergen og hos Landhandleren i Hammervigen dækkedes ogsaa ved stødvise Opgjør gjennem Lensmand Haarstad.

I de Par sidste Aar havde Jan Juhl imidlertid oplevet Ærgrelser, idet hans Kjøbmand i Bergen ikke længere vilde lade sit Sikkerhedsbrev vige Prioritet for et nyt nødvendigt Laan.

Det var midt under disse Forhandlinger, at gamle Jan Juhl døde. Og det var dette Tryk, der som en dunkel knugende Angst hvilte over dem, som sad igjen efter ham.

Det Brev, hvormed Rosdrengen den Dag kom tilbage fra Postaabneriet, blev læst af Moder og Datter for tillaaset Kammer. Det var stille og halvmørkt, der de sad hver paa sin Seng i Soveværelset, — de havde efter Dødsfaldet flyttet sammen.

Det var, som Sorgen nu først viste dem sit virkelige Ansigt. Boet havde betydelig Underbalance. Hammernæsset vilde paa Vaarsiden komme

til Auktion og de selv til at maatte fratræde Gaarden til næste Høst. En af de betydeligste Kreditorer var deres Nabo, Lensmanden paa Haarstad.

Otilie gik nedenunder med det forgrædte Ansigt og de betændte Øine, som Tjenestefolkene ikke maatte se, for at hente Rejer op.

Siden sad de alle tre oppe paa Kammeret langt udover Aftenen, indtil Lysepraasen pludselig sluknede ned i Stagen, og Rejer listede sig ind i sit eget Soveværelse, hvor han med Voldsomhed overlod sig til hele den Sorg, han før ikke fuldt havde turdet vise.

Det høieste, han havde vidst i denne Verden, var Hammernæsset, det fødte Odelsgods! Det var paa det, hans Selvfølelse havde samlet sig. Det var som Odelsmanden til det, han var bleven behandlet og smigret, saa langt tilbage som han blot kunde huske, baade af Bygdens og Gaardens Folk. Det var som „Juhlegutten", Prinsen og Tronarvingen til Hammernæsset, han var bleven opdraget og feteret baade blandt jevnaldrende, og hvor han ellers kom i Bryllupper og andensteds.

Og nu var der ikke saa meget som en Spik af det hele igjen, — ikke en Flis af hele Gaarden var hans! Furuen og Bygningerne, Husmændene og Kjørene, Nøstene og Faarene — hver enkelt Ting, hvorpaa der for hans inderste Syn altid havde staaet indbrændt Rejer Jansen Juhl, — alt det havde han nu blot at liste sig forbi og fra som en uvedkommende ...

Et Par Somre havde han været i Skole hos Kapellanen sammen med Præstens Børn, og denne havde erklæret, at Rejer havde et Nemme saa ualmindelig godt, at han vist burde sendes i Skole i Bergen og studere.

Men Rejer vilde ikke! Og deri gav Faderen ham Ret, som han overhovedet altid fik sin Villie, — af Faderen brummende, af Moderen til det yderste

forkjælet. Derimod fandt den gamle ud, at det maatte være en god Plan at faa Sønnen paa Kontoret hos sin Nabo, Lensmand Haarstad, saa han kunde blive selskrevet til Ombudet efter ham og engang sidde som Lensmand paa Hammernæsset. Men Rejer vilde heller ikke det! Og saa var der i de sidste Par Aar opkommet et vanskeligt Forhold mellem dem. Faderen talte aldrig til ham om det; men han var bestemt paa at bringe sit frem, og Rejer var med al Slægtens Stivsind ligesaa bestemt paa det modsatte.

Nu saa det alligevel ud, som han maatte gaa den Vei, han ikke vilde, — som han hadede. Istedetfor Odelsmand til Hammernæsset ride Kontorbukken paa Haarstad!

Skinnet kunde holdes oppe udover til Auktionen; men saa var Hammernæsset for ham og hans som sunket i Fjorden. — „Gid han bare havde sunket med, — bort fra al Skammen" ...

— Sydvesten brummede og peb i Skorstensmuren, rev i den gamle gisne Bygning, saa den gav sig, skyllede, vaskede og slog med tungt Regnslud mod Ruderne, — tog saa igjen i med nyt Hvin og Tvin.

Den stakkels Gut laa og tænkte og grublede, indtil han sov ind. Og ind i Drømmen skinnede lidt efter lidt tydeligere, mere farverig og glansfuld, rød, blaa og sølvblank, med Skjæl som bare Otteskillinger, en underlig Fisk. Den var straalende som en stor Sølvkveite og smaasvømmede frem og tilbage i Hammernæsvigen; tilsidst stod den ret mod Nøstet og keg ind paa de smaa Garnvaadene, som hang derinde ...

Rejer sov længe udover Morgenen. Men da han vaagnede, havde hans Ansigt et eget Udtryk. Det var den Juhlske Maade at sætte Munden i Positur paa, — lidt knebent og presset, saa Hagen yder-

ligere hjalp til, at det retskaarne Ansigt saa ud som en skarp Forstevn.

Han var en Stund oppe paa Loftet og besaa og valgte ud iblandt en Hob Skindklæder. Derpaa nede i Baarstuen, hvor Skomager Jo i Anledning af alle Silderygterne snakkede og syede i fuldt Julepres med Begkoppen med Svinebusten i ved Siden af sig i Vinduesmuren.

„Kan Du gjøre et Par Sjøstøvler ud af de store Fars, Skomager! — disse her?"

Lidt efter formørkede hans lange Skikkelse Døren til Staburet, hvor hans Mor stod og udleverede af det middede Mel, Smør og Sild til Kjøkkenjenten. Han sagde intet, medens hun øste op af Melkisten; gik blot om og smaaplystrede og keg i de forskjellige Tønder og Kister og tællede Spegebogerne op under Loftet.

Da Jenten var borte, udbrød han:

„Kogemel har Du ialfald nok af! ... og Poteter ... og Fladbrød ... og Spegekjød ... men Gryn og Flesk, — det er skammeligt, hvor de har lænset Dig for alle Skinkerne, Mor!"

„Du kan have Ret, Gutten min!" — hun vedblev at øse op Mel til en yderligere Portion.

Nu undersøgte han Saltkjødtønden ...

„Det er svært, hvor det er sunket i Ballien, Mor! — De har rent ædt Dig op ... Og nu det kunde trænges saa vel."

Hans Mor taalte næsten ikke at høre de Ord. Hun havde hele Tiden set lidt forundret paa hans Adfærd; hendes store Skikkelse reiste sig og satte sig overgivet hen paa Kanten af Melkisten:

„Ja, Du har kun altfor megen Ret, Rejer ... Jeg har aldrig set dette Stabur anderledes end fuldt; men nu blir her andre Tider for os." Hun sukkede, saa Staburet kunde briste.

„Aa, bryd Dig ikke om det, Mor! Der skal endnu staa en Dyst om Hammernæsset, før den gamle

Kjæltring over paa Haarstad faar Tag i Gaarden; lad saa Staburet snaues lige til de fire bare Væggene! Jeg gaar ud paa Sildefisket med den store Husbaaden og kanske Sekstringen med. Vi faar ruste Folkene ud. Not kan jeg faa mod Penge eller Part; de hundrede Daler efter Faster skal faa danse!"

Madam Juhl saa aldeles forbløffet paa Sønnen. Det træagtige, store, magre Ansigt med Knyttetørklædet over Kappen behøvede Tid for at fatte, og hun greb et Øieblik bagom sig med den tunge Arm ligesom for at støtte sig paa Kisten, der hun sad.

Endelig, skjønt langsomt, gik Meningen af hans Tale op for hende, og langsomt, med et vist forundret Blik paa ham, rystede hun paa Hovedet, forundret over, at en saadan sværmerisk Idé havde kunnet opkomme hos en Juhl.

Uden at ville indlade sig paa den Slags løsslupne Planer stønnede hun paany, — hendes Suk mindede om en gammel Træbygning, som gav sig:

„Gutten min, Du er ung ... saa ung!"

„Jeg! — jeg er høiere end Far, og jeg vil se paa den, som ror mig rundt! — her paa Gaarden da ... Du mener kanske Anders Rosdreng?"

„Jeg mener, Du er et smalt Rør endnu, Gutten min!"

„— men seig, Mor, — seig som en Bjerkevidie."

„Rejer, Rejer, din Far ser herned! Hvad mener Du, han nu vilde sagt?"

„— at det var forfærdelig dumt, at han al sin Levetid lod Baadene staa og raadne op i Nøstet."

... „Og Folk i Bygden? — naar de ser Dig, hans eneste Søn, gaa hen og bryde Skikken. Du véd ikke, hvad Du selv siger, Rejer! Du, en ung, uerfaren, Indfjordingsgut, — tilhavs paa Vinters Tid ... i saadant Veir! —"

Og Vinden rev netop i Stabursdøren med et helt Slask af Regnslud som for at illustrere hendes Tale.

„Jeg véd bare, at Hammernæsset ellers gaar fra os."

„Du kommer da ikke saa rent paa bare Bakken for det, Rejer."

„Du vil have mig op paa Kontorbukken hos Lensmanden!"

„At blive Lensmand i Aafjorden engang efter Haarstaden er nok værdt at bukke sig for."

„Bukke mig? — Nei, ikke før Ryggen gaar i tre Biter!" — udbrast han pludselig bleg og ude af sig, — „og saa kan I kalde den ene Rejer, den anden Jansen og den tredie Juhl ... og se efter, om der er Bøi paa nogen af dem."

Det klak igjennem Madam Juhl; hun kjendte igjen Draget ved Munden og den høit opsatte Næse, kun blev den hos hendes Mand altid rød øverst over Brillepartiet og ned mod Kinderne. Det sagde, at hendes unge smale Rør agtede at gaa paa, til det knak, og at hun bare havde at føie ham.

Den svære, krogede Skikkelse, som sad der paa Melkisten, sukkede for tredie Gang, medens Staburet stønnede under Veiret, og Hammernæsfuruen udenfor arbeidede og knagede med de vredne Grene i Sydveststormen.

II.

JUHLEBAADENS KOLUMBUSREISE.

Javist var der noget benauende underligt for Rejer og Aafjordingerne, da de kom saa langt ud som til Bommelhuk og fik selve Storhavet mod Æsingen, — stygt, vintergraat som Bly med Dønninger til midtmasters! — især da det begyndte at skumre i den korte, mørke Vinterdag.

At tvile om Kirkebaaden til Juhl faldt ingen af Folkene ind, for den var overgaaet med Klubben og synet mod Dagen hjemme i Nøstet for Spræk-kerne.

Den skulderbrede lave, krumbenede Martin Vige-pladsen, der var som en Slags Doktor for alle de gamle Baade derinde paa Aafjordsanden og derfor havde Ord for at være Sjøkar, sad ved Halsen og varskoede for alle Sjøerne. Manden i Forskotten slog Kors for dem og bankede ned med Aaren.

Den gamle hardangerbyggede Kirkebaad med de usædvanlig brede, tynde, lække Bord gjorde sin Pligt; det forældede Raaseil løftede og støttede For-enden op i Sjøerne og trak som en Hest.

Den store femkjeipede Kirkebaad med hele Ræk-ken af de nysgjerrig gabende og gloende Landbonde-fjæser bortover Tofterne vakte Opsigt, tilmed da de overalt lagde ind og spurgte sig for om rette Sjø-leden ud til Fisket.

Der lød nok af Spot og Latter over Aafjordingen, som ,,tog til Nistebommen for hvert Næs" og ,,frag-tede ,,Æpler og Saueskrotter" til Byen."

Jo længere de kom ned imod Røvær, desto tæt-tere blev Baadstimen; det gik med Aarer under Sei-lene, — alle havde Hast ...

Skikkelser i Skindhyre, af hvem Regndrevet silede, steg op paa Toften og raabte over til hver-andre om Silden og Sildesyner, — om hvor og hvor-mange Mil af Land Silden stod, om enkelte ,,Silde-straal", der havde vist sig med Seien i Udsirefjor-den, men at der endnu manglede det rette Hvaljag, om hvor Indsiget nu ventedes? ... og Navne som Feiø, Veavaag, Ferkindstadøerne, Brandesund, Stol-men og Udsire susede i Luften i alle Bygdedialekter mellem Stavanger og Bergen, fra store Note- og Garnbaade, som kom langveisfra, til de smaa Lade-rums Seksæringer.

For Rejer og hans Aafjordinger havde alt dette

Liv noget fortumlende. Det var næsten, som de havde drukket Brændevin, noget midt imellem et Kirkestevne og et Marked, alt ridende paa Baarer saa høie som Haugene hjemme med skrigende Sjøfugl over Hovedet.

Altid den susende Havlarm af Brændingen paa den ene Side, hvor de fo'r frem! og Udskjærene besatte af stor svart Skarv, der sad gravitetisk i Række og tørrede Vingerne og holdt Udkig tilhavs og saa efter Sildesyner.

Ternen klagede og skreg inde ved Skjærene, en eller anden svart Havorre eller Lom strøg henover Bølgetoppene ud tilhavs. Tyvjoer og Graamaager fløi spredte og urolige i den regntunge Taageluft, — Tegn paa, at de endnu ventede. Alker og Teister svømmede hist og her i Dønningen og dukkede paa sin vare Vis, — paa en ensom Sten Havørnen vogtende ud.

Larmen af de tusinder Aaretoller tiltog, eftersom de nærmede sig Været, hvor Almuen laa og ventede paa Sildeindsiget.

Støien blev bedøvende, Farten steg, Baadene kappedes under Aarerne, — det gjaldt at komme først til Fortøiningspladserne, først til at sikkre sig Nattelogis i Stuerne iland, undgaa at faa Aarerne knækkede af hinanden i det trange Indløb.

Noget offentligt Opsyn var endnu ikke til, Logisfartøier næsten ukjendte, enhver slog sig frem, som han kunde, sikkrede sig Baadpladsen, som han kunde, indjog saa megen Rædsel, som han kunde.

Aafjordingen var seig paa Aarerne, og saa havde de Bevidstheden om, at de havde Juhlegutten med; h a n fik nok Plads!

Rejer stod høflig med Fangelinen i Haanden. Han havde saa omtrent en Følelse af det samme, — om der var aldrig saa tæt med Kirkebaade inde paa Aafjordsanden, saa, naar Juhlebaaden kom, blev der vel lagt afveien.

Havnen var tætpakket af smaa og store Master, og Stranden overalt besat af Baade i Rækker tæt i tæt, — de store for Dræg foran Fjæren, de mindre optrukne bag dem paa Skjærene.

Mellem to Notebaade og Stenbryggen, der førte op til Salteriet, opdagede han en prægtig Plads, den bedste paa hele Havnen, — det var mærkeligt, at den skulde være uoptaget.

De styrede til, og alle Aafjordingerne gjorde som Rejer, de hilsede pent efter Skikken hjemme:

„Signe Mødet! ... ruskigt Veir idag!"

Ovenfor i Sjøboddøren stod en ung Ganepige med et rødt Kastetørklæde om Livet og lo.

Rejer kastede Fangelinen hen til nogle Folk paa Bryggen. De trak virkelig ogsaa meget venskabelig Baaden ind til sig; men da de fik Tag i Stevnen, skjød de pludselig til hans Forbløffelse under et raat Brøl — Baaden ud forbi Bryggen og hen mod Baadrækken udenfor. Her reiste sig som ved et Trylleslag Folk med Aarer, Stager og Stænger, der bandte og skjældte som besatte og bare skjød videre paa. Fra et Par Jagter bag dem peb og hujedes der, og Ganepigen i Pakhusdøren lo overlydt.

Dennegang mærkede Rejer sig hende.

Der var intet at sige til al denne Forsmædelse; men lige raadløse laa de igjen derude paa Havnen.

Her var kun ét at prøve, nemlig at ro Baaden om igjen paa Kraft op i Fjæren akkurat paa samme Sted.

Ganepigen kom nysgjerrig frem i Sjøboddøren for at se, hvordan dette spændte af.

Aafjordingerne roede paa, men tørnede op imod en Line, som var bleven kastet mellem Bryggen og Notebaadene. Angrebet blev igjen afslaaet ... Hujen og Haan! Rejer hørte atter Ganepigens Latter.

Mager og spæd, saa hun kunde blæse bort, med Vinden i det grønne, lappede Skjørt, holdt hun sig fast i Heisetouget for at kunne læne sig længere

ud, idet hun samtidig traadte i det med de tunge, plumpe Sko. Frem af Huen hang noget filtret sort Haar, som hun med den frie Arm søgte at stryge tilside fra et tilsmudset, smalt Ansigt, hvori Øinene spillede og Munden stod paa Jep, færdig til at nedsende sin Veltalenhed.

„Har I Smør at sælge I? — eller Gammelost der under Garnene? ... Kan I ikke forstaa, at det er Handelsmandens egen Plads? ... Du, — Du lange Indfjording med Næsen der! — kan I faa kjærringhakket Jer frem med Aarerne over til de graa Nøstene bag Holmen, før Notebaaden derude kommer, saa er der Dræggeplads nok endnu. — Du Næsefjording! staa ikke der paa Toften og gab ... Du behøver sletikke at hilse ... Ja ro! — ro paa!"

Aafjordingerne havde alt vendt Baaden. De tog Spændtag i Tiljerne og roede af al Magt tvertover Vaagen, saa at de næsten strøg i Forstevnen paa den tunge Notebaad, der kom indsigende for faldende Seil.

At Rejer havde staaet en Smule og maabet, kom af, at den tynde, blege Ganejente i det lappede Skjørt var saa mærkværdig at se paa; det var noget ganske andet end de tunge, træge Bondejenter inde i Aafjorden.

Landingspladsen fik de og tillige Rum i en Logisstue oppe paa Land.

Og nu laa de i Vrimlen derude paa Sildeværet, fuldstuvet som det var af Baade i hundredevis, af Jagter, Slupper, Galeaser og Brigger, der kom med Salt og med Haab om at kjøbe fersk Sild, — alt skvulpende og plaskende og vuggende mellem hinanden i Væde og urolig graa Sjø, saa tæt, at man mangesteds paa Havnen gik over Baade og Fartøier som en Bro.

Hvergang det letnede lidt op i Disigheden fra Sydvestbygerne, stod alle Holmer fulde af Folk, som keg udover. — Blygraat Hav, regngraa Himmel, stengraa, snebare Skjær .....

Enkelte Sjøfugle gjorde Sving ind i Brændingerne og satte saa ret ud, som de agtede at kløve selve Havtaagen, der tilmurede Horisonten, for at speide efter Silden.

Alt fra det begyndte at skumre, hørte Rejer af og til i Vinden Musik oppe fra Sjøboden derover, og da det blev mørkere, stod der en graa taaget Lysning over en Vrimmel af Hoveder helt ud paa Plattingen foran den.

Her paa Salteriet gik Kommersen for sig med Drik og Svir og Slagsmaal og Dans med Ganejenterne paa Sjøbodgulvet.

Alle vilde ind.

Rejers lange, ungdommelige Skikkelse var alt langt fremme i Døren. Han trængte sig frem i Stimlen med det skarpe Ansigt ud for sig ligesom for at kløve Vei og en vis født kry. Mine, som et Øieblik virkelig ogsaa skaffede ham Plads.

Det varede imidlertid ikke længe, før en stærk, knoget Næve hug Krog i Nakken paa hans Trøie og drog ham bagover igjen. Rejers Forargelse over dette høist uforskammede Angreb paa en Juhl var usigelig. Men her var ingen Tid til at svælge Krænkelsen; der vankede Dunk, Knubs, Skyven og Puf paa alle Kanter.

Nu gik Trøielommen! Det hævnedes med et Spark, hvem der nu fik kjende hans Hæljern. Men Følgen var et Nakkedrag og saa et Par tunge Spænd, der befordrede ham langt fremover hen mod en sorthaaret ung Sjømand, der stod inde i Lygteskjæret og tog mod ham med et:

„Saa ... saa, lad ham i Fred. Ser I ikke, det er bare Gutungen! ... Hvad skal Du her, din Hvalp?"

Det sidste Udraab bed mere end al den for-

smædelige Medfart derude i den mørke Gang. Var der noget, Rejer ikke vilde være, ikke se ud som, saa var det vel som en Gutunge, han, som var over atten og et halvt Aar og ikraft af sin Hjemmemyndighed anførte et helt Baadlag.

Han sneg saa hastigt undaf den hjælpsomme Sjømand, som om han kunde have brændt sig paa ham, og gled mest mulig ubemærket ind langs Væggen bag den mørke Række af Folk, som stod der og trakterede hverandre af sine Flasker.

Fremme paa Sjøbodgulvet gik Dansen for sig uafbrudt.

Polsk med Hænderne i hverandres Side, Vals og Hamburgerskotsk. Violinerne kappedes med Trampen af Sjøstøvlerne. Tranlamper blaffede og røg i Lufttrækket ved Stolperne, medens et Par Hornlygter med Hyssing i hang fra Bjelkerne ned i den osende Dunst og lyste paa røde Ansigter, hvori Sveden silede under Huerne.

Brændevinsgeist og Tobaksdamp, Raadunst af vaade Klæder og gammel Sildelugt, Fugtigheden af det Salt, de traadte under Fødderne i en Lage af vaad Smuds, satte alt i en hed, tung Brændevinstaage, hvorigjennem der kun mat lod sig skjelne. Støien og Snakket svirrede rundt om Ørene. Indenfor i Mørket skimtedes Saltbinger og tomme Tønder.

Nogle Handelsfuldmægtige og Notebaser sad med Punscheflasker og spillede paa en Tøndebund om den Sild, som endnu stod langt ude i Havet. Af og til forfriskede de sig med at gaa ind med i Dansen.

Rejer havde en haard Strid med sin Generethed, da det gjaldt at passere saa tæt forbi de fine, flotte Handelsbetjente, som sad der. Han led af en høist saarbar Ømfindtlighed, havde sin ulænkelige Slyngelalderfigur og Stemme at drages med og følte sig overalt for høi og synbar. Derfor ludede han saa

godt han kunde og holdt en Mine saa fast og urokkelig som en Toldinspektør.

Det var muligt den sidste Omstændighed, som gjorde ham bemærket netop af de Øine, han gjerne vilde undgaaet. Da han drog sig forbi Pladsen ved Tønderne, hørte han bag sig:

„Han med Næsen og Strikkeskjærfet, hvad er det for en Halvkauring?"

Der trængte sig netop saa tykt af Folk sammen, at Rejer ikke kunde røre sig; han hørte eller troede at høre gjennem Surret: — „Jan Juhls Søn i Aafjorden" ... „gaaet rent ud med ham!" ...

Rejers Kinder brændte, og Tindingerne bankede. Han var ikke fuldt vis paa, om han virkelig havde hørt det sidste, eller om han i sin Samvittighed havde sat det til selv. Rygtet kunde dog ikke alt være naaet hidud.

Han turde ikke se sig om mere end det Øieblik, han behøvede til at drage Mærke paa den fede, tykke Person med Spillekortene, som leverede Oplysningen; det var en Notebas fra Fjorden to tre Mile udenfor Hammernæs.

Dette „rent gaaet ud med ham" sad ham for Brystet. Han gjorde trodsig et Forsøg paa at kneise med Nakken.

Om det var sandt, at det var gaaet ud med Juhlerne paa Hammernæsset, derom skulde der nu først staa et Spil! — men her blev alligevel lummert ... trykkende ...

Han havde alt besluttet at forlade Boden igjen, da en pludselig Bevægelse i Folkestimlen lod ham se lige ind i den trange Ring, hvor de dansende fo'r rundt.

En Jente hang lang og smal over Armen paa en rask, lav, firskaaren Sildebas i Pjekkert og Blankhat ... Haaret var forpjusket, Øinene kulsorte, — han gjenkjendte straks Ganepigen fra Sjøboddøren. Hun dansede smidigt, men, bøiet og bleg, som hun

lænede sig udover ham, saa hun hele Tiden ud som en lurende Kat paa Sprang. Udtrykket var paafaldende, og Rejer trængte sig uvilkaarlig nærmere.

Det var ikke godt at vide, hvad den høie, fine Handelsbetjent havde gjort hende; men, da han med en sikker Mine kom og vilde tage hende op i Dansen, slog hun op en uforskammet Latter og vendte ham Ryggen for at danse med Dikselmanden paa Boden.

At en saadan lurvet klædt Sildejente med et Par Tyveøine turde te sig saa dristigt, det, sandt at sige, forargede ham. Hjemme overholdt Bygdeskikken ganske anderledes Forskjellen paa Folk.

Panden var lav, bred og kaffebrun; det spottende Minespil gjorde Ansigtet næsten modbydeligt, — spidse Albuer og Skuldre, Ryggen, neddukket som hun holdt sig med Nakken, halv hul. Figuren smal og mager! Og dog var hun saadan, at hun pirrede hans Nysgjerrighed mere og mere, at han bare maatte se paa hende.

Han flyttede sig uvilkaarlig hen til det Sted, hvor hun hver Gang maatte stanse, og vedblev at følge hende Omgang efter Omgang, Dans efter Dans.

Her var altfor meget stormende nyt!

Ja, Skotsk kunde hun, og han ogsaa, den svarte Styrmand ude fra Gangen, som hun nu dansede med. Det gik saa flot, saa glat og let. Livstykket var gledet op i Linningen ... hun var smal og hofteløs ligesom Aalen.

Hellerikke hun syntes uopmærksom for hans udholdende Betragtning og Stirren paa hende. Et gjenkjendende Blik, som hun sendte ham, gjorde ham ganske rød, og som hun kom forbi, nikkede hun til ham.

Rejers tillavede gravitetiske Mine var væk; de bittre Tanker, han nylig havde havt Hjertet fuldt af, forsvundne som Røg.

Under en Stans i Dansen saa han Parret pludse-

lig komme i Nærheden af den fornærmede Handelsbetjent. Tilsyneladende uforvarende blæste denne sin Snade ud, saa at Tobaksasken fo'r lige i Ansigtet og Brystet paa Styrmanden, der prustede og spyttede og holdt paa at blive rasende, men ikke fik Tid for sig, da deres Tur begyndte og hun drog ham med ind i Dansen.

Styrmandens Fødder og Ben skotskede ikke mindre livfuldt end før; men Minen, hvormed han den ene Gang efter den anden saa sig om paa Handelsbetjenten, viste et andet Humør. Han var fuldstændig opsat paa at betale Opmærksomheden, og det saa stadig ud til, at de skulde rage sammen, noget, hun imidlertid søgte at forhindre. Hendes sorte Katteøine sprudede af Harme over Styrmandens Arm, hvergang de feiede forbi.

Pludselig kylede Handelsbetjenten sin Hue i Benene paa Styrmanden. Han gled og søgte forgjæves at reise sig; Handelsbetjenten var over ham ... Støi, Skraal, Stampen og tæt Sammenstimlen.

Det viste sig, at Handelsbetjenten havde Hjælpere; her var nu tre om én og midt i Tumulten Ganejenten arbeidende behændig som en Gadegut for at fri Styrmanden.

Den, som kom hende tilhjælp, var Rejer. Han slog et Tag i Nakken paa den tumlende Styrmands Pjekkert lig det, denne før havde trakteret ham selv med i Gangen, og fik sat et Sving i ham, der med en vis Fart lod ham bryde ud igjennem den folketætte Ring omkring dem. Den lukkede sig efter ham, og Slagsmaalet kvaltes.

Af Latteren og Fornøielsen forstod Rejer, at han pludselig stod der som Gjenstanden for Bifald, — som en Art Seierherre!

Han saa Ganejenten presse sig ud af Stimlen med Tørklædet skudt helt bagover Hovedet, saa at Haaret ligesom fræsede frem, idet hun af og til saa sig tilbage mod Handelsbetjenten; Øinene skjød

blaasorte Glimt. I Døren nikkede hun til Rejer, som stod igjen i en ophidset Stemning og endel fortumlet over saa pludselig at være kommet midt ind i det. Han havde jo næsten taget Parti som en Kar!

Henne paa den kridtede Tønde solgte de Drammer. Omkring den skraalede endel røde Ansigter med Tobaksbusser i Kjæverne.

Han trak op sin Kobbertoskilling, tog karslig en tillivs og skyndte sig ud, — hjem til sit trange Hul af en Logisstue, hvor han nyttede sin Trediepart af Sengerummet til at overtænke Aftenens Begivenheder; — han var altfor høistemt til at sove.

At slentre om paa Skjærene mellem alle de Skindhyrer, som gik der paa Udkig i Vind og Slud, blev i Længden kjedeligt. Han holdt unægtelig ogsaa mere Øie med Sjøboden over paa den anden Side af Havnen end med Silden derude. Han havde opdaget, at Ganejenten oftere stod oppe paa Sjøbodloftet og saa over til Baadstøen, hvor de laa. Hun undrede og opholdt sig vist adskillig over ham! ... Saadant noget, som det, han havde gjort med Styrmanden, havde hun nok ikke tænkt sig ... men saa havde hun nu heller ikke det rette Begreb om Aafjordingerne, hvad det var for et Folkefærd! ...

Endnu ingen Sild, — ingenting at bestille!

Og saa stod de, Sildejenter og andre Fruentimmer, unge og gamle, der udenfor paa Plattingen eller i Læ langs Sjøbodvæggen og hang og snakkede, mens endel Folk nede fra Fartøierne ved Bryggen, som trængte til at røre paa Benene, gik og trampede og trakkede og kjøbte Kaffe. Rejer kunde ikke lade være af og til at gjøre sig et Ærende didhen; men at komme for nær viste sig at være det samme som at løbe Spidsrod mellem en Syndflod af

Bemærkninger over „Indfjordingen" af mere eller mindre vittig Sort.

Omkring de i mange Lag af Overklæder indballerede Handelskjærringer, der sad med valne Fingre og solgte Kaffe, stod stadig Flokke af unge Sjømænd og Sildebønder, og midt inde blandt dem saa han Ganejenten snakkende og jønende, eller hun sad med de lange Ben og hang paa en af de tomme Sildetønder og bankede med Hælen for Kulden. Altid var der Latter og Lystighed omkring hende.

Veiret var med ét blevet opklarnende med ligesom sølvskinnende Bomuldstaage og enkelte brudte dybe Aabninger i Skyerne ind til den blaa, dybe Himmelbund. Det saa ud til Kulde, og Vinden trak fra Øst.

Den pludselige Veirforandring satte nyt Liv og Røre, nyt Haab.

Det myldrede af Liv paa Skjærene, paa Fartøierne og overalt iland. Man stod klyngevis og snakkede og trakterede hverandre nede ved Baadene i Fjæren som oppe ved Boder og Huse. Brændevinsflasken og Tobaksrullen langedes rundt. Det var Nyheden om Veiret, de Udsigter, det gav, dets Indflydelse paa Retningen af Sildens Indsigen og hundrede Muligheder og Sandsynligheder, der skulde omventileres ... Først med dette Veir vilde Silden komme!

Vindstille og Eftermiddagssol over de vaade Skjær, ikke længere en Regndraabe. Det var som en pludselig indbrudt Festdag!

Rejer saa en Baad, der roedes af Fruentimmer, komme over til Landet, hvor hans Baadlag laa. De gik støiende og puffende hverandre over Holmen hen til Vigen paa den anden Side, hvor der laa nogle større Fartøier. Kun Ganepigen gav sig et Øieblik efter de andre og kom ned til den halvt opfjærede Husbaad, hvor Rejer stod:

„— Du Aafjording!" — begyndte hun med et

raskt Snit paa sig, — „ikvæld skal vi danse Silden ind! Du kommer vel?" Hun stillede sig nær til Stavnen, og Øinene ledte rappe indover Baaden, som om hun i Hast mærkede sig alt, hvad der var i den, stansede et Øieblik ved Kisten med Nøglen i og faldt saa paa Rejer:

„Den svære Sølvkjede, Du har i Vesten, bruger Du den til at belægge Baaden med? — til Dræggekjetting?" begyndte hun jønende — „Aa lad mig faa tage i den!"

Hun beundrede den stærkt og lod den gjentagne Gange glide mellem Fingrene, der bar et hvidt Ar over Udsiden, formodentlig efter et Snit af Ganekniven.

„Ja, naar Folk er rige," sukkede hun — „da gaar de med Kvindfolkstas; — jeg maa bære Foldekniven i en Hyssing!" — Han saa, at hun havde en saadan om Halsen, der gik ned i Kastetørklædet. Da Rejer vedligeholdt en haardnakket Taushed, brød hun pludselig af og spurgte:

„Har Du set noget til Styrmanden?"

„Nei!"

„Han er paa „Resolut" af Skudesnæs. Det var snilt af Dig, at Du hjalp ham — hændigere, end jeg troede, Du var."

„Aa—aa, i Aafjorden saa!"

„Han heder Lind og ligger i Vaagen ved Bergen, han er Understyrmand ... Saa, Du har ikke set ham?" Hun haanlo: „Det er nok for at se ham, de render bort i Matrosvigen alle Jenterne idag. — Ja ikke jeg!"

Nei, det kunde Rejer nok forstaa.

... „men saa er han nu den bedste Danser paa hele Planken i Bergen, endda der kommer Sjøfolk fra al Verden!"

Rejer medgav Rigtigheden med en vis Mine af Erfarenhed, skjønt, hvad „Planken" var, kun svævede dunkelt for hans Begreb.

Hun satte sig ned paa Baadripen, der laa over lavt ned mod Fjæren, og vedblev: — „Gaar Du hen og beder ham, saa kommer han op paa Boden ikvæld, for Du hjalp ham jo! ... De var mange om ham; jeg kunde ikke saameget som lede paa Armen Dagen efter bare af at holde dem væk." — Hun gjorde en tilsvarende Bevægelse med den magre, tynde Arm og optog igjen med et Kast med Hovedet: „For om jeg er en fattig Pige, saa har jeg saapas Ære for mig, at jeg ikke vil gjøre som de andre og gaa hen og rope ham op til os paa Dansen. For mig kan han gjøre, som han vil, jeg staar ikke efter ham. Du kan gjerne sige ham det med. For Handelsbetjenten kan han være tryg, jeg danser ikke en Dans med ham!"

Rejer satte op sit stødigste Ansigt; han var i høi Grad smigret i Anledning af, at hun saadan betroede sig til ham, ja igrunden ganske blød om Hjertet over, at hun kjendte ham saa godt. Han kastede nikkende et lyseblaat, polisk Blik, som betød Samtykke, hen mod Toppene af Masterne i Matrosvigen og spurgte saa i en vis fortrolig, lav Tone som den, der nu nok kunde nytte en Vens Rettighed:

„Hvorfor er Du saa harm paa Handelsbetjenten, — hvad har han gjort Dig?"

„Gjort mig? Han?" — Hun fløi med ét op som Krudt — „Aa, han mener bare, at saadant et Kryb som jeg kan han trakke ned som Sildeslo! Jeg véd nok, hvad han sagde til Kirsten Brisling høit, saa alle hørte det, — hende i den blaa Frynsetrøien, som danser saa atkjæk! — at jeg er paa alle de Auktioner, som findes fra Bukken og ned til Smørshavn! ... Saa skulde han ogsaa, saa fin han er, holde sig for god til at danse med én som mig! og ikke tage saa haardt paavei, fordi om jeg svinger mig lidt med en Styrmand, han ikke liker."

Der var et Minespil, et Liv og Gester med Skuldre, Krop og Arme ...

Medens de raskblikkende Øine og den rappe Tunge under en Strøm af Ord stedse fandt nye Udtryk for Forbittrelsen, forbandede Rejer bare i sit Hjerte det Spørgsmaal, han havde kommet til at gjøre, som saadan skulde ødelægge den lune Samtale, de havde begyndt. Han prøvede at berolige hende med et ligesaa varmt som suffisant:

— „Aa, lad ham bare komme, naar vi er to, saa hiver vi ham!"

Men den smale Skikkelse med Tørklædet og det grønne Skjørt skjød ligesom Ryg, ved Baadripen, og idet det smudsigbrune Ansigt med de sorte Haartotter viste en hel Rad hvide Tænder, udbrød hun tungefærdigt:

... „Og saa har han prøvet at sætte mig ud for Øgenavn her, — kaldt mig for ... sagt, at jeg var af Taterfolk! Men der løi han, for jeg er født ude i Strudshavn, og min Far var en ærlig Blikkenslager fra Røraas, det har jeg Præsteattest for."

„Stina! ... Svarte Stina!" — raabte og vinkede det ivrigt oppe ved Sjømærket fra et Par af hendes kvindelige Kammerater; de havde vendt om for at se efter hende ... „Svarte-Stina! — ho!"

„Ja, ja, nu kommer jeg!" raabte hun hvinende klart gjennem de hule Hænder og løb uden at have Tid til at sige Rejer Farvel.

Det slog ned i Rejer som et Lyn, at det var Tater hun var, det værste, de hjemme i Aafjorden vidste at paasige et Menneske.

Han stod der baade harm og skamfuld.

Saa nær havde han været ved at glemme baade, hvem han var, og hvem hun var, — — at han var Rejer Jansen Juhl ... og hun! — han greb pludselig til Uhrkjeden ... „Nei, man fik nok passe sig en Smule, én kunde komme til at indlade sig baade med Tyv og Kjeltring!"

Paa Danseboden gik han ikke. Det var Omkvædet indeni ham, medens han vandrede oppe paa Holmen i den vakkre Eftermiddag.

Han saa Fruentimmerne ro nede paa Havnen fra det ene Fartøi til det andet. Da de kom til „Resolut" af Skudesnæs, klattrede de op ad Leiteren og sad langs Skanseklædningen og spiste eller knaskede paa noget som en Rad Kraaker, der holdt Thing ...

Nu skyndte de sig op, som de var skræmte, og ned i Baaden igjen. Var det Kapteinen, som jog dem? Ganejenten stod sidst igjen med Haanden i Vantet og en Fod i Leiteren; det saa ud, som hun brugte Mund paa de andres Vegne ...

Ganske rigtigt! — det var Kapteinen, som ikke vilde vide af Sludder paa Dækket, og som nu kom lige hen til Rælingen. Men hun holdt Stand, helt til hun i yderste Øieblik svang sig ned i Baaden. Det var høit ned til Toften; men hun kom staaende og tog for sig, saa let og raskt. Over de smale, ledeløse Hofter var noget saa flot og net og glidende.

Han parlamenterede med sig selv om Danseboden eller ikke Danseboden, helt til det længst var mørkt.

Det blev ogsaa alt andet end morsomt at gaa der i Stjernekvelden, koldt som det nu var, — omkring Logishuset femten tyve Mand høi og trakke og bultre og hakke Støvle mod Støvle for Kulden og se didover, hvor Lyset skinnede, og Musiken og Dansen gik!

I disse Timer, han gik og drev, stod der en haard Kamp i hans Hjerte i Anledning af den magre, smudsige Sildepige i Uldstrømperne og Lappeskjørtet! ... Monstro Styrmanden var der? ... Monstro hun dansede med ham? ...

Den sidste Tanke lod ham — netop som de andre gik ind for at stuve sig sammen anfødtes i Sengekarmene som Sild, — snige sig væk nedover til

Fjæren. Og nogle Minuter efter stod Rejer hæseblæsende, lang og rød i Ringen omkring de dansende!

De dansede Silden ind, saa det havde god Skik; trampede, saa Gulvet dissede.

Han saa baade Styrmanden og Ganepigen. De kom i Fart lige ud af Dansen. Styrmanden stod netop og tørrede sit svedperlende Ansigt med Lommetørklædet, da han fik Øie paa Rejer:

„Sei Du der ... høi derover!" — raabte han vinkende.

Rejer svarede ikke. Idet Ganepigen snyg og smidig drog sig bort fra Styrmanden, havde hun med ét tændt i Rejer som Krudt. Han satte begge Skuldre til, skjøv, gled og pressede sig gjennem Stimlen for at komme i Forkjøbet for den store Notebas i det røde Uldskjærf, der stevnede mod hende. Han hørte efter sig Styrmandens: „Holla! — høi — oho, Du der" ...

Men Rejer brød sig nu ikke om nogenting, selv om det havde været Guttehvalp, der var raabt, han havde hendes tynde Skikkelse lige foran sig, og med et pludseligt Sæt fremover udstødte han:

— „Vil Du danse med mig, Stina?"

„Vil Du nu ogsaa prøve?" udbrød hun overrasket og fulgte ham ind i Dansen, — en rigtig Reinlænder.

Og nu gik det, saa ingen af dem vilde fra Gulvet igjen. Rejer var i en svimmel Rus; han saa blot i en Taage, at hun nikkede og lo til den unge mørkhaarede Understyrmand, hvergang de kom forbi. Han stod der saa flot i kulørt Skjorte med Silketørklædet løst om Halsen og saa efter dem.

Rejer gav sig ikke, før han fik Løfte ogsaa paa næste Reinlænder og hende selv med sig hen under Trappen, hvor der solgtes Honningkager og Tommelkringler samt Bøger, Viser og Traktater.

Længere inde i Mørket bag Garnvæggen der,

hvor Folk stod saa murtæt, og hvorfra Dansen rekrutteredes med saa mange røde, støiende Ansigter, forhandledes noget, som kaldtes Punsch. Lidt efter stod de sammen oppe i Trappen, hvor han trakterede hende med denne Drik af en Spølkum.

Saadant noget som, ,,hvem han var, og hvem hun var!" — var nu ikke længere til ...

Nederst i Trappetrinene saavidt, at der netop var Plads til at smyge forbi, sad en Handelskar, der ellers om Dagen bar hele sin Manufakturbutik paa Ryggen, med en Lysepraas indklinet i Trappesiden. Han fristede med røde Lommebøger, Speile, Tolleknive, Halstørklæder til Kjærester og Lommetørklæder med Portræter i og rakte just op en Kam med Speil.

Rejer drog frem sin Pung og kjøbte den for seksten Skilling.

Nu bød han igjen op til ham et blaat Halstørklæde ... ,,bare to Ort og atten!" — han forstod, at Rejer var spendabel ikveld.

Og Rejer vilde ogsaa efter lidt Hæseblæsen slaa til og kjøbe det; han tænkte paa Reinlænderen, og at hun skulde danse med det paa, da Styrmanden kom hen og kastede det op til hende med et:

,,Nei, det skal Du have fra mig, Stina!" Han betalte det med Smaasølv af Vestelommen, som om en saadan Handel var bare ingenting for ham, og satte saa med et raskt Spring over Krammet op i Trappen til dem:

,,Naa, Du fik Dig nok en rigtig Reinlænder, Stina! ... Ja, jeg holdt paa at faa Juling sidst," tillagde han med et flot Skub paa sig, der aldeles indtog Rejer for ham. Og saa takkede han med et Haandslag ,,fordi han saa vel havde varpet ham ud af Kravaljen dengang."

Det var sligt ægte flot Sjømandssnit og næsten, som han havde git Juling, istedetfor at han holdt paa at faa.

Idet han tog hende med ind i Reelen, nikkede han til Rejer: „Der er Spræl i den Stina, hun passer ikke for Sjøstøvlerne herude." Og med et Vink: — „Vi raakes igjen her om Kveldene!" satte han saa afsted med hende ind i Dansen.

Rejer stod igjen høilig hævet i sin Bevidsthed ved dette nye Bekjendtskab. Han saa fra Trappen, hun reelede med Styrmandens blaa Tørklæde om Halsen, indtil der midt i Dansen blev raabt, at Boden skulde stænges, og at det var slut.

— Med Undtagelse af i Konfirmationstiden, da han paa én Gang havde været betaget af et Slags Venskabsrus for hele den kvindelige Ungdom en masse, havde Rejer kun været haardt forelsket en Gang før i sit Liv, og det var i Søsterdatter til Jørun Budeie, som tjente hos Lensmanden. Hun var ni og tredive Aar gammel, stor, bred og rund som en Kar, med gult Haar, hvide Tænder og et Ansigt rødt og rundt, som naar Høstmaanen gaar ned bag Bygageren.

Han havde speidet over til Haarstad efter hende, naar hun Morgen og Aften gik ind i Fjøset med Melkebøtten, og havde udgydt sine stride Taarer, fordi han aldeles ikke kunde tænke paa at gifte sig med hende, fordi Skjæbnen havde gjort ham til en Juhl, skilt dem ved en saadan umulig Skranke! Det siger sig selv, at han var for forstandig oplært til endog kun et Øieblik at vakle i Henseende til, hvad der var forsvarligt i hans Stilling; men derfor kan man nok lide og stride sin Strid.

Og nu holdt han paa ikke at faa sove for Ganepigen! ... for et brunt Ansigt med noget sort Haarfilter om og to mørke Øine, der syntes at sprude.

Paa Danseboden drev han og Understyrmanden herefter hver Aften; den smale Ganepige med Tørklædet knyttet om Livet drog ham som en Magnet. Al denne rappe Tanke og Tunge, al denne kviksølvagtige Bevægelighed, der forstod, saa, vidste,

mente ti Ting i den Tid, han behøvede for at gribe én, lod ham føle sig baade klodset og underlegen, men vakte hans høieste Beundring.

Og her var ledige Timer nok, — lange Udsigter med Silden.

Ved den indtraadte Kulde laa Landet nu hver Morgen hvidt af Rim; der drog sig glatte Issvulde og Islag til overalt. Baadene var hvide indeni, Touge og Seil isede, Uldvaatter og Sjøklæder knagende stive og bragende i Tøiet, naar de droges paa. Havet laa stille udover i mat Sol med Stumper af Frosttaager paa, og under Land drev Strømmen i den klare, kolde Sjø et Utal af Maneter, lige fra de tøndestore, røde, buskede Rustmørjer til de smaa violetblaa, der har et Skjær i Vandet saa svagt gjennemsigtigt som Maanen ved Dagslys. De fyldte formelig Indløbene, hang sleipe om Anker- og Dræggetoug, og mange og inderlig mente var de Forbandelser, dette Utøi i Havet fik, naar Fiskerbonden løftede deres geléagtige Masse op paa Aarebladet og klaskede dem ind paa Fjærestenene. At Silden ikke kom nu i dette Veir, var Manetens Skyld! ...

Igjen laa de der paa det nye Veir og aad sig rent indpaa for Proviant. Ikke engang Kogesild, som af enhver paaregnet!

Men at Silden stod ustyrtelig som en Mur ude i Havrenden, var endnu fuldstændig urokket, og at den vilde gaa ind, bare Strømmen fik taget Maneterne afveien, ligesaa skraasikkert! At vende hjem nu var Galskab! Det gjaldt bare at holde ud, — at vente, spinke og pine paa Melet og vente.

Det var, som en stille Angst begyndte at betage Folk, og den skulde dækkes over med Lystighed, tures, drikkes bort.

Livet ude paa Været artede sig vildere og vildere. Slagsmaal, Knivstik, Tyverier og Indbrud paa Fartøier var Dagens Orden, saa at Øvrigheden i

den sidste Tid laa derude og holdt det ene Forhør efter det andet.

... Nok en Uge, og Provianten maatte slippe op for mangen en.

Den gik hen med den samme stivnende, stille, strenge Kulde, — og paa én Mandag roede hundrede og fem Baade hjemover!

I Bagskotten kunde man se en syg eller paa Toften en Mand med et Ansigt, der sagde, at han endnu kun hang ved Aaren.

Det var for mange at sidde paa bare Sulten, ro Modbøren, til han ikke kjendte sig mere, — bare ro til det glædeløse Hjem, hvor de havde offret det sidste for at faa ham udrustet og sad kanske med neppe Melnæven igjen i Huset og ventede og haabede paa ham.

Oppe paa Holmerne stod der sort af Folk og saa efter dem med alvorlige, betænkte Miner; de fleste følte, at en af Dagene kunde Raden komme til ham.

— — Felen og Dansen gik fremdeles paa om Kvældene oppe paa Salteriet; men det var ikke længere det høilydte Raab, ikke den overgivne, vilde, larmende Lystighed, og mellem Fartøierne og Baadfolket paa Havnen ikke den høilydte Praien paa kryds og tvers, ikke den Fart i Roningen, ikke alle de overmodige Overgreb — kun tung, mørk Stilhed!

Ogsaa for Aafjordingerne var Stabursforsyningen gaaet op. Det var længe siden de havde kogt Sod paa Benet af den sidste Spegebog, og de drygede nu Melbeholdningen ud efter bedste Evne; men det var Folk, som var vant til at leve af lidet før det, — Husmændene hos Juhl! Alt det Nistekjød og Flesk, de havde havt med, var blevet betragtet som ren Helgekost, og nu, de var komne paa Vasvellingen igjen, speidede de blot desto ivrigere ud efter Spegesilden. Og den, sagde Juhlegutten, stod bare tre,

fire Mil ud i Sjøen! ... de behøvede bare at sidde og trykke paa Toften og vente.

Anders Rosdreng, som Madam Juhl havde faaet sendt med, og som egentlig var den, der stod for Ordningen, om han end havde at lystre Rejer, var derimod blevet desto mere betænkelig og krævede i de sidste Dage stedse bestemtere: enten Sild eller Hjemreise! — saa at Rejer maatte bruge al sin hjemmevante Myndighed for at stagge ham.

Han fik nu høre Ord, som han ikke havde let for at modsige: — at han havde gjort Synd i at føre dem ud i dette og i at staa op imod alt, hvad gamle Juhl, hans Far, havde holdt for Ret hjemme i Bygden. Det viste sig vel nu, at Landbonden i Aafjorden ikke skulde fiske! men naar Ungdommen fik Myndigheden, saa ...

Og saa jamrede og sukkede de for Kone og Børn.

Rejer svarede ikke et Ord. Han gik der alene paa Udsiden af Holmen og stirrede ned i Maneterne og grublede.

Det saa ligt ud til, at hans Far kunde havt Ret, naar han kaldte det Nyhedsmageri af dovne Urostiftere, som ikke var rædde for at drive sine Medmennesker i Ulykke. Han tænkte paa, hvordan det vilde se ud, naar Juhlegutten kom hjem igjen med Kirkebaaden fra Sildefisket til Latter og Spot for hele Bygden.

Hammernæsset tabt! — han hørte ordentlig Hestene knægge og Gjederne bræge af Haan mod sig, han havde jo intet der mere at gjøre. Kontorbukken paa Haarstad den passede lige til hans Skanker ...

Det skulde altsaa blive Enden! — det dirrede af Trods i ham — „Nei før!" — han satte Hagen til paa Juhlsk; det betød, at Anders Rosdreng skulde faa vente, til det peb i Tarmene paa ham. Selv

vilde han sulte sig fordærvet, om det maatte til, — de fik alle paa Ranson.

Der var imidlertid ét, Rejer ikke havde beregnet, og det var sin egen umaadelige Appetit. Han var i den Alder, da han endnu voksede, og laa vaagen og vred sig om Natten bare af Tanken paa Mad. Han havde aldrig anet, at det var saadan at være sulten. Han søgte at lede det bort ved at tænke paa Ganepigen, som han paa nogle Dage ikke havde set noget til. Det lykkedes ogsaa; han saa hende for sig, tyggende paa Kringler eller Honningkage. Han søgte atter og atter at vinde hende frem i andre Skikkelser; men Tanken paa Havrebrød og Smør fik snart igjen Forrangen.

Han lagde sig ned med Sult og gik om Dagene urolig rundt om paa Holmen for at faa Sulten af sig; — der var ialfald de blaa Kraakeskjæl mellem Tangen i Fjæren at ty til. I hans af Sulten opfindsomme Hoved rørte sig noget om at fange Maager, — der kunde være et helt Stabur af Kjød i Luften, men sine Folk kjendte han altfor godt, det nyttede ikke at byde Aafjordingen sligt urent, uspiseligt noget, før sultede de ihjel.

— Det var begyndt at trække op med graat mildt Ruskeveir igjen. Sydvesten kom med stedse stærkere Stød, Skyerne hastede graasorte i Luften, og Havet brækkede i grønt udover ...

Det var i Graalysningen om Morgenen, at en Laderums Garnbaad kom fossende ind udenfra med Sjødrevet om Ørene, halv fuld af Vand og for tre Rev i Storseilet.

Lige efter blev der et stærkt Røre overalt. Der tændtes Lys i Lys paa Fartøierne, og Folket stimlede sammen oppe ved Salteriet.

Der forevistes et Fjerdingkar Sild, som var taget nord ved Stolmen. De havde Mærke over Ryggen som af en Garnmaske, — det rette Slag! Her var Syn for Sagen ... Indsig! ...

Dette sidste Ord fløi som en voksende elektrisk Gnist over alle Holmene!

Det betød Opbrud af hele Almuen, alle de tusinder Mennesker, nord til Stolmen, — at Sildeværet her imorgen eller iovermorgen vilde være tomt og blaast for Folk, som bagpaa en Haand!

Blandt de Baade, som gik ud rumskjøds, dybt revet i Tykket den Formiddag, var Kirkebaaden til Juhl.

III.

FORLIBELSE OG SILD.

Ved den Række Smaaskjær derude, som stængte for Udsigten tilhavs, var samlet en Mængde Notelag og Garnbaade.

Skjærene syntes kringsatte af bare Master, og der sortnede af Mennesker.

De ventede i feberagtig Spænding paa Landgang af Silden, — skimtede alt ude i Havbrynet Hvalsprøiten bag den og Fugleskaren over den!

Det gjaldt for Notebaserne at faa taget rigtigt Skjøn paa Retningen af Indsiget, om østen- eller vestenfor Øerne, saa de kunde være Førstemænd inde paa de rette Stengesteder under Land og itide besætte Sunde og Vaager.

Nedover i Havsletten saaes i milelang Række de skinnende Seil af over tusinde Garn- og Notebaade og derimellem Jagter og Slupper, træskolignende Galeaser, brede, undersætsige Brigger, fintskaarne, duvende Skonnerter, der alle stevnede nordover behængte med al den Dug, de kunde faa paa sig, som under en Kapseilads.

De kom ud fra Udhavnene, hvor de havde lig-

get for Storm. Det var som en hel hvid Seilmur over Sjøen!

Med engang saaes en lang Strime af Baadene derude at gaa over Stag og lægge paa anden Boug.

Det var paafaldende, — maatte have en Grund. Der signaliseredes ivrigt paa alle Maader. Mange Jægter vendte og lagde samme Kurs.

Det maatte være Silden! ...

Og en Stund efter mødte dem et Syn, der udrettede det, som aldrig før var hændt Aafjordingen, at han rent glemte, det var Middagsleite, — hele Havstrækningen udover i ét Sprøit og Jag!

Silden var kilet op af Havrenden og søgte, — med Fuglen over sig og Hvalen efter sig — i ustyrtelige Masser indover mod Grundene for at gyde.

Langt ude bag den, saalangt Øiet kunde række, gik Hvalgaarden Sprøit i Sprøit med en Larm som af Dampmaskiner. Det var Storhvalen, som jog og pressede Silden under Land.

Sjøen blev mere og mere stille og som grønlig; den kogte af Luftbobler — Sildens Aandedræt! Og pludselig jog og hoppede Storseien i svære Stimer, tusinder paa tusinder omkring dem.

Baadene var med ét lige midt inde i Indsiget! — hele Luften til langt ind i det graa, disige Skytag som et Sneveir af Fugl, en skrigende, øredøvende Himlens Hær, der fo'r op og ned med Sild i Næbbet, slugte den graadig i Luften, sloges, reves og joges om den, saa der regnede Sild, og Jagtemasterne drog som en Vei ind i Fugleskyen!

De slu Tyvjoer fulgte sin Natur og foretrak at bestjæle de store, forslugne Graamaager fremfor at tage Silden lige under sig i Sjøen. Ternen fulgte ogsaa sin Natur og nippede midt i Forvirringen og Vrimlen lige saa propert, net og let, som om den havde været uforstyrret paa blankt Vand, — men alle vildt, hidsigt omkap paa Hovedet ned i Sprøiten mellem et Mylder af Størje, Spring- og Staur-

hval, der fossede og jog, saa Sjøen kogte hvid. Hist og her kom en Graasei op, sprængt og forædt, forgjæves arbeidende i Vandskorpen for at komme under igjen og slippe at blive hugget af Maagen.

Det var den forreste Kile af Sildemassen. Den seg endnu tæt som en Mur midtfjords indover i store, sortblaa Stimer ikke en Alen under Kjølen. Der var Øieblikke, da de sad med en ængstelig Følelse af, at Baaden ligesom lettede sig paa Sildebjerget, da de fik Silden blank under Aarerne, rodede i Sild med Roret og da de kunde kjende, hvorledes Staurhvalen gled vaer og forsigtig hen under dem.

Garnbaadene forsøgte forgjæves at sætte. Hval, Størje og Sei spolerede blot Garnet.

Sildens Tog fortsatte sig under Land med Skybanker af Fugle over sig og alt, hvad Havet eier af det, som kan sluge, efter sig. Der stødte den paa Garnmuren, — ofte paa hundrede sammenlænkede Garn satte tvertover dens Vei i Fjordrenden, tæt i tæt bagom hinanden, saa at hele Strækningen saa ud som bare Rader af Kagger og Fløt.

Og havde den kun været jaget og drevet af alle Havets og Himmelens Rovfugle, — den havde vendt om her!

Men det gjaldt Billioner Silds Kjærlighedssag, — en Naturmagt, stærk som Stormen og Strømmen, vældig som Ebbe og Flod.

Og drevet af den ubøielige Eros i Naturen, gik Sildetyngden paa Nettene, fyldende dem, saa de stod som Perlemors Vægge i Sjøen! — og over dem ind paa de grovsandede, tangbevoksede Flak og Gydegrunde.

— Stæng sattes paa Stæng i de to tre Dage indover Fjordsiden ved Vige, Bugter og Sunde.

Langs Landet udenfor Løbene lod Notebaserne sig ro i deres smaa Færinger som Generaler hver foran sit Baadlag. De undersøgte med Vandkikkert og Lod, medens andre stod oppe paa Skjærene og

kommanderede, hver med sine aftalte Tegn. Saasnart Lodlinens sittrende Bevægelse angav Sildeindsig, gik Baadlagene paa i de trange Løb under hensynsløs Kappen, Stevn mod Stevn i Sjøgangen, saa Kjeiper og Æsinger knækkedes. Seilbommer og Aarer løftedes til Slag, Skjeldsord hvinede i Luften, Notebaserne raabte sig hæse mellem Sjøfuglenes Skrig, før de fik Touget iland, Notearmen belagt og Fangsten sikkret.

Livet gik i vildt Sus, Garnvaser kappedes, Noter overseiledes og sprængtes, Snesevis af Kast kom i Floke og tændte Lidenskab og Slagsmaal.

Det var Dage som i en Rus, mens de øste op Silden med Hoven, saa tæt, at Aaren kunde staa i den. Den gik lige fra Sjøen op i Kjøbejagten, hvor Maaltønden styrtedes i Lasten.

— — Nogle Døgn efter saa Juhls Husmænd paa Hammernæsset Sølvet i Haanden, — svømmede i Sølv, — fem og tyve Daler pr. Mand! udbetalte ombord i Kjøbejagten!

Juhlegutten maatte skikke Pengene hjem for dem fra Postaabneriet oppe paa Været i Bankobreve med røde Segl for. Og Rejer sendte dertil for egen Regning hundrede Daler af de to hundrede og tolv, der udgjorde hans halve Lod. De nød Triumfen i Bygden, naar Pengebrevene kom didind, og følte sig som hele store Foregangsmænd og Opdagere. Og dette var endnu kun Begyndelsen paa Fisket! — Der sad ikke én paa Toften, som ikke havde sine ærgjerrige Planer, ikke mindst Rejer. Han havde faaet en overordentlig Følelse af sin egen Gløghed og Hændighed, siden han saa sit Snit til at indgaa som Parthaver med et stort Notelag.

— Ja, der var mange Drømme om Hammernæsset den Aften, Rejer reiste indover til Været for at sende Pengene i Posten! Naar han fik udløst sin Odelsgaard, vilde han oprette et stort Notebrug hjemme og gaa ud paa Sildefisket hvert Aar, og

saa kjøbe igjen Gaard efter Gaard af Juhlernes gamle Eiendomme, tage kanske én ind ved hvert Notekast! — Han kjendte uafladelig paa Lommebogen inde paa Brystet ... Havde han ikke alt nu en hel Kapital i Lommen? Hvad vidste de i Aafjorden om alt det store, mærkværdige Liv herude? ... en Sølvfireskilling var jo som en Helligdom, en ren Skat, derhjemme, og her! — man tænkte ikke mere paa den end det Sildeskjæl, som sad udenpaa Lommebogen! Herude var hans rette Felt, derom skinnede hans Øine fulde af Overbevisning.

Hidtil havde han bare levet som en Ko indestængt i et Fjøs. Huf ja! — det blev trangt for ham at gaa derinde paa Hammernæsset alle de ni Maaneder om Aaret og drive paa i den daglige Ensformighed der med Hestene og Pløiingen og Gnikkingen paa Skillingen og Kosten, kjendt og ensomt og dødt! — efter alt det, han nu havde oplevet og været med paa af Liv og Moro og Prat og Dans.

Det var et Par spillende sorte Øine i et brunt Ansigt, som hele Tiden kom frem mellem hans Betragtninger, — der var Ild og Kvikhed i dem for hele Aafjorden! ...

Haah — ja! han stønnede og kjendte gruelig ondt for Brystet.

Det var ikke første Gang, Rejer stred Offerets Strid for sin høie Slægt. Han sad, uagtet alle de Penge, han havde i Lommen, og alle sine Storplaner, melankolsk og høist ulykkelig der i Maaneskinnet, fordi han maatte skilles fra hende.

Hun og Sildefisket, det var to nye Ting, som var hændt i hans Liv.

— — Her paa det nye Vær var nu alt anstrengt, feberagtigt Arbeide.

Baade, Brygger, Fartøier og Mennesker havde et Overdrag af bare Sildeskjæl. „Silderisp" blin-

kede ned igjennem Sjøen som et tæt Sølvstøv, Silderisp hang ved alt, hvad man saa og rørte ved.

Jenter og Kjærringer, unge og gamle, stod hele Fjæren indover og ganede Silden, der bares i Stamper op til Plattingen udenfor Boden, hvor den saltedes midt imellem en Stabel af tomme Tønder paa den ene Side og fulde pakkede paa den anden.

Rejers første Ærinde var op til Landhandleren, hvor Bankobrevene ekspederedes. Det var med en vis selvbevidst dissende Gang, at hans kantede, høie Skikkelse banede sig Vei imellem Folkeklyngerne. Han følte sig nu selv som en af Notebaserne og gik med en vis omsigtlig, kyndig Mine dampende sin karvede og saucede Bladtobak af en kort Porcelænspibe. Folkestimlen var tæt, lutter Sjøkarer med Skjæg og Sydvester, hvis Ansigter det var for mørkt til at skjelne. Man sagde, her var saa overfyldt nu paa Været, at Folk om Natten stod og sov bortover i Stuerne og mange Mandskaber maatte tage Nattehvile under et Par Ryer og Seilet nede i Baadhalmen. Men hvem brød sig om det nu, her sov og drømte man i bare Sildefeber, havde gjerne holdt ud paa nøgne Toften!

Rejer bevægede sig med urolig Hast. Hans Blik speidede spændt snart her snart der for at overbevise sig om, at hun virkelig var fulgt med.

Dernede paa Plattingen foran Sjøboden gik Arbeidet endnu for sig. Sildetønder rulledes og stuvedes ombord i en Slup, og endel Fruentimmer ganede Silden ved Lys og Lygte omkap med Mandfolkene, som pakkede og saltede i Tønderne; der manglede endnu kun nogle faa Tønder paa Lasten.

Mellem dem skimtede han en smal, høi Skikkelse med et Tørklæde om Hoved og Liv. Den bøiede sig og reiste sig og bevægede sig livligere end de andre.

Rejer stod med ét stille, urørlig som et Lys med alle Sanser skjærpede. Der stred noget indeni ham,

noget beklemt, næsten som en advarende Røst, — som der var Spørgsmaal om at gaa over et Rubikon .....

Hun var snart inde i, snart ude af Lygteskjæret ... Det kunde dog ikke skade at se!

Han nærmede sig mere og mere ...

Hvor flot og hændig hun ganede! ... kastede mindst to Sild op i Stampen, naar hver af de andre klarede én, og endda snakkede hun til og drev Moroen! Nu bar hun og en anden bort en fuld Stamp og kom igjen med en ny. Det var som bare ingenting for hende! — hun satte den fra sig med et Kast og slængte den første Sild op i den. Hun var vist uhyre myg! Og meget, meget stærkere, end hun saa ud til, der var ikke én af de andre, som kunde tage hende i nogen Ting, det var han vis paa!

En Sild glap idetsamme ud af Haanden paa hende og henover Bryggen ind i Mørket, hvor han stod. Han tog den snar som et Lyn og puttede den i Sidelommen, saa vaad og sleip og skjællet den var.

Om lidt stod han nærmere, næsten ved Siden af hende, og han holdt just paa som i Ligegyldighed at aabne en Passiar, da en Person, der stod ved Tøndestablen med en Glød for Munden, som maatte komme af en Cigar, begyndte:

„Du har det travlt ikveld, Stina. Hei hvor Silden springer! En kan forstaa, Du har Hastværk — at Klokken slaar danse. Gik det saa hele Dagen, tænker jeg, Du klarede Sluppen alene!"

„Var det Storsei eller Tosk ja, — saa store som Handelsbetjente! — men dette er nu bare Smaasild."

Rejer lo høit. Han var endnu i Stemmeskiftningen og fik det betalt med et: — „Hvad er det for en Væder, som bræger der?" sendt paa Maafaa til ham indover i Mørket.

„Stina er nok ikke naadig ikveld," vedblev Handelsbetjenten at ægle, „hun véd, at Styrmanden sidder deroppe og venter."

„Styrmanden!" — hun slog med Skaftet af Kniven mod Stampen, „han kan gaa paa Hænderne og endda danse omkap med de to tykke Sjøbodstolper, I har at stampe Gulvet med!"

„Og saa trakterer han saa flot baade med Peberkager og Kaffe!" mente Handelsbetjenten.

„Aa ja, — — naar én har arbeidet hele Dagen fra Klokken fire om Morgenen, aarker én ikke at bugsere paa en Melsæk i Dansen om Kvelden!"

„Hvad mener Du, Stina! han vil sige, han Doktor Frederiksen, — han Fanten, — Tateren — Hestedoktoren! ... han, som ikke bare flaar Heste, men ogsaa stikker Folk? Jeg tænker, baade Du og Understyrmanden faar passe jer."

Fra den bundne Stilling, hvori hun stod og skar Silden, reiste hun sig pludselig snar og spændstig som en Staalfjær og slængte ham den blodige Sildekværk lige i Ansigtet.

„Sig det nok engang, og Du skal faa mere!" raabte hun rasende.

„Det skal Du faa bøde for!" udbrød han og gjorde en Tilnærmelse, den hun behændig undgik ved at svinge sig om paa den anden Side af Stampen. Han holdt paa at gribe hende bagfra om Livet, da hun med ét, grædende af Forbittrelse, raabte: — „Prøv, om Du tør!" — og løftede Ganekniven med en vild Gebærde.

Han stansede raadvild.

„Ja prøv, om De tør!" brølte Rejer og trængte sig med et Sæt haardt ind imellem dem.

Handelsbetjenten saa ham tæt ind i Øinene:

„Saa—aa, Rejer Juhl! Den Fallitenspiller! Det var bedre, Du betalte det, Du skylder, end blande Dig ind her."

Der stimlede straks Folk om dem. Det saa jo

ud til Slagsmaal, og Handelsbetjenten tordnede videre:

„Jo—o det er syv og niti Daler med Renter, vi har anmeldt i din Fars Bo, — for Klædesvarer. Jeg tænker, det er de Klæder, Du staar i der!" — Han haanlo, og Rejer følte, at Folk ligesom nysgjerrige saa ham nær op i Ansigtet for at mærke sig Fallitenspilleren.

Han var dødelig krænket. Hans Stolthed reiste sig i hele sin Juhlevælde. Slaa ham mellem begge Øinene nyttede her ikke! ...

Han trak rask Lommebogen op og spurgte overlydt, om han kunde faa betale? ... nu straks, — her paa Flekken!

„Tak, som byder, vi har Disk overalt, hvor vi faar Penge!" — svarede Handelsbetjenten studsende, han fik med ét sin Koldblodighed igjen.

Rejer holdt med dirrende Haand den røde Hundrededalerseddel hen til Lygten, og Betjenten kaldte to af Dikselmændene hen som Vidner, — han følte, at han ikke længere havde Stemningen for sig, og trak sig bort.

Det svimlede for Rejer; — han leverede ud sin sidste Hundrededalerseddel! — men det stivede ham op, at der var saa mange, som saa paa, og han hørte Ganepigen yttre høit beundrende:

„Kontantere Kar har jeg endnu ikke set!"

... „Fallitenspiller! ... Fallitenspiller!" — tog han haanlig op igjen for sig selv, medens han gik der frem og tilbage inde i Mørket. „Fallitenspiller!" ... Han lagde en Tidaler, hans sidste og eneste, om i det Rum, hvor Hundrededalerseddelen havde ligget, og gik nærmere frem i Lyset, medens han gjorde det; det skadede ikke, om Folk troede, der var flere Hundrededalersedler, hvor den første kom fra. Og — — var han ikke kontant, skulde han snart vise dem, at han skulde blive det! — han rettede Nakken som en Løve.

Raabene og den pludselig opstaaede høirøstede Snakken mellem Fruentimmerne sagde, at den sidste Forsyning til Sluppen nu endelig var afleveret og Arbeidet endt for den Dag. De skyndte sig i Flok og Følge opefter Bryggen og tog Veien henover langs Fjæren til et Nøst, hvor der blinkede Lys. Der var Kaffestation.

Rejer fulgte raskt efter og Hjertet begyndte at banke i Halsen paa ham; thi Stina gik alene for sig lige foran. Følelsen af den skammelige Overlast, hun havde lidt, blev stor i ham. Hende havde alle Lov til at fornærme, fattig og forsvarsløs, som hun gik der og maatte tjene for sit Brød. Ingen til at forsvare sig ... Jo én!

I næste Øieblik stod han ved Siden af hende saa pludselig, at hun overrasket saa op paa ham. Hendes Ansigt bar endnu Spor af Ophidselsen og af, at hun havde grædt. Hvor hun var umaadelig vakker!

„Sti ... Stina!" — udbrød han. „Der, der, — tag Kjeden! ... Jo, jo — — hører Du — tag den bare! — Sørg ikke! Jeg har tænkt paa Dig hele Tiden siden sidst — midt i Silden ... bare paa, at jeg ikke havde faat taget Farvel med Dig! og saa paa, om Du var her paa Været endnu. Du kan tro, jeg var ræd for, at Du skulde være borte! — Saadan som Du er ingen anden, — intet andet Fruentimmer! — der findes ikke din Mage i Verden! Jeg skulde kjende Dig straks, om aldrig saa langt, bare paa Væksten. Og saa let, som Du gaar, ligesom Du danser! ...

Jeg er Rejer Jansen Juhl, ser Du, Jan Juhl i Aafjorden, det var min Far det! Du maa tro Odelsgutten til Hammernæsset, — det er jeg det, ser Du! — kan faa, hvem han vil i Bygden. Me—n, — har jeg reist paa Sildefisket, som jeg vilde, mod Skikken, saa er Rejer Juhl ogsaa Kar for at tage, hvad Kone han vil, om saa hele Bygden hyler Halsen af sig! Jeg er ligeglad, om de kalder Dig for Svarte-

Stina og Tater! Værsaagod! ... det gjør ingenting! — ikke en Døit! — bare Du vil følge med mig hjem til Hammernæsset! for ellers bryr jeg mig ikke om det hele mere, — uden Dig er det nu kjedt overalt!"

Hun havde spærret op begge Øinene og saa paa ham; — hendes hele ledeløse Skikkelse gjorde en afværgende Gestus.

„Det skal ingen sige mig paa, Juhl! hos Frederiksen, at jeg har gi't Dem Aarsag! — hverken Dem eller Handelsbetjenten eller Understyrmanden, naar Frederiksen slipper ud igjen! ... Han tjener bare af et Knivstik inde paa Tugthuset. Men det er Kjæresten min for Gud og Æren! han kom paa Huset paa to Aar, fordi Knivstikket gav Lyde, og har tjent ud til Høsten" ...

„Jeg vil Dem for vel, Juhl!" begyndte hun at snufse — „efter dette Tilbud ... ogsaa for den vakkre Sølvkjeden til ikke at sige det og varsko; — for han er færdig med Kniven, naar han blir sint. Saa nu kan De selv forstaa, der ikke kan bli' noget Gifteri mellem os to, nei!" hun puttede derunder Sølvkjeden omhyggelig ned i Lommen.

Rejer modtog et Slag, det følte han, om paa Hodet, for Panden eller Brystet, det vidste han ikke! Han stod blot med halvaaben Mund og stirrede paa en smal, hofteløs Pige, som snakkede og snufsede der i Mørket og holdt paa snart at svingle, snart at blive saa tynd som en Traad for hans Blik.

„Naa saa, — ja jeg forstaar!" — gjentog han mekanisk og lo dumt. Med Ydersiden af Forstanden begyndte han dog at fatte Situationen, — at stirre ligesom i et uhyre Gab af Skuffelse.

— Afsted vilde han, skreg han, da han kom ned til Baaden, og der var ingen Raad for, de maatte lægge ud.

Den Nat roede han sig skjortevaad!

IV.

KRØGE MIG? NEI FØR KNÆKKE!

Sent om Natten kom de ind igjen nord i Sundet, hvor de havde Stænget.

Han sad i Søvnørsken over Aaren og kjendte neppe, at Baaden stødte mod Støen, da han vaktes af Brøl fra to tre Hold indefra Mørket:

— om de havde hørt noget Sporlag til Silden inde ved Været?

Her var de opskræmte og gik urolige og ventede bare paa Dagen. Der var kommet en Baad roende forbi om Kvælden, og Folkene i den havde ment, at Garnsætterne ikke vilde trække mange Sild den næste Dag; de havde hørt Rygte, at Silden var gaaet nordpaa ude i Sjøen.

„Rygter! ... Silden med engang sunket i Sjøen igjen! ... En Baad, som roede forbi? — de skulde vide det de!" søgte han ivrig at overbevise de andre.

— „Op og ned! ned og op! Saa over, saa under!" lød det bagefter bittert i hans egne Betragtninger.

„Gad vide, hvad det var for en Dato idag? — sekstende Marts! ... skulde han nogengang gjøre nogenting paa 16. Marts, saa kunde de partere ham! ...

Føi for en Dag. Hundrede Daler væk! ... Uhrkjeden ogsaa væk! — han faar den vel, han paa „Huset!" — at sprade med, naar han kommer ud. Deilige Greier! — danset og drevet med Kjæresten til et Tugthuslem, — hun har kanske ogsaa været der selv ...

... Rygter! — lade sig skræmme af slige Rygter!" ...

Han var ikke længere istand til at ty ind i den kvalme, trange Pladsestue, hvor de havde Tilhold, og vandrede oppe lige til i Graalysningen mellem dem, som gjorde sig færdige til at lægge ud. Han

havde faat en Affleder fra Skuffelsen over Ganepigen.

Den næste Dag ventede alle i yderste Spænding paa Garnbaadenes Hjemkomst fra Sætterierne udenfor i Havet; de havde tre fire Timers Udror.

Rejer var hundrede Gange henne paa Udsiden af Holmen og saa efter dem med sine lyseblaa, skarpe Maageøine. Derfra faldt Veien uvilkaarlig hen til det Sted i Sundet, hvor hans Notestæng havde staaet. Han stirrede dumpt ned paa de Flekker af olieagtig Sildeslim, som endnu svømmede ovenpaa Sjøen; endel opslengt Smaasild, Korstrold og Levninger af Storsei laa stivfrosset mellem Tangen og Maneten i Fjæren, hist og her en halvraadden Haa.

Det stemmede med hans Humør at stirre ned paa alle disse stinkende Levninger. Det blinkende, glittrende, skinnende Sølvhav, som havde spillet derinde i Noten, havde for hans optændte, fængelige Indbildningskraft strakt sig vidt udenfor dens flydende Netvæg ind i en Fremtid, hvor han bare havde at staa med Hoven og øse op Rigdom, — drive Storbrug, reise Hammernæsset med dets alle fem og treti fraskilte Gaarde og Sætergange.

Silden sunket lige i Havet! — netop som han var kommet til den? — umuligt! ...

Men al den forladte Raaddenhed oppe i Fjæren sagde hele Tiden noget andet, — at det var muligt, — skulde være muligt! Han kjendte det som en Ulykkesanelse, en Angst, det inderste i ham følte, at Folkene i Baaden igaaraftes ikke havde raabt de Ord uden Grund.

Kom Baadene nu igjen med Sild, han vilde blevet rasende overrasket! ligesaa overrasket, som om han med ét havde set Hammernæsset staa der med nye Bygninger, ny Sjøbod og Notebrug.

— — Og Garnbaadene kom roende i lang Række indover; de laa høit i Vandet med de brune Garn opgjorte i Dynger i Forskotten og Midtrummet.

Det var en Roen af hundreder, langsom som et Ligfølge — med den tungeste Last, der kan fylde en Baad: — skuffede Forhaabninger!

Garnene havde staaet derude tomme som Sold! — Ikke Sei, ikke Hval eller Fugl nogetsteds udover at se. Havet øde og svart for Liv! — hvad de havde havt under Land, var bare et af Seien fra den store Masse i Havet afjaget Sildestraal.

Silden var væk! — kanske gaaet nordpaa til Kinn ...

Det var midt under dette, at han med en af Baadene inde fra Været fik Brev fra sin Mor. Det havde gaaet lange Veie rundt og været i mange Hænder, før det, fedtet, smudset og med Silderisp paa, nu naaede frem. Blodet gik for høit i ham, til at han kunde læse med videre Opmærksomhed:

„Ser jeg Dig nogengang mere igjen i Verden, Rejer!" — stod der i Brevet med et af Moderens store Suk.

„Se mig igjen? — tidsnok!" udstødte han og faldt over i sin egen Pønsen, medens hans Blik gik sløvt og uopmærksomt nedover Linierne. Pludselig blev det hængende ved; — hans Søster havde forlovet sig med Haarstaden! Han læste det op igjen og op igjen og derpaa nøiagtigt videre: „Det var et Offer af Ottilie, for han er jo en gammel, mindre vel udseende Mand; men saa véd Du jo, han har friet til hende før, efter sin anden Kones Død, og saa blir hun jo rigelig forsørget, da han ingen Børn har, — baade hun og jeg! — og Du hjulpet til at beholde Hammernæsset. Jeg synes, vi maa være din forstandige Søster evig taknemlige, Rejer! hun har frelst Gaarden."

Han lagde Brevet langsomt i Lommen.

„Med Haarstaden! ... den gamle skjelvbente Aagerkar," — raste han — „som har suget ud Bygden hele sin Tid. Saa længe og fult har han aagret

paa Hammernæsset, til han kunde kjøbe hende — — — og saa, jeg atpaa i Handelen!"

Han laa vaagen udover Natten med heftig Uro i Blodet. Det havde været en saadan Række af knusende Skuffelser.

Han laa kun og stirrede ind i den ene Tanke, at nu skulde han hjem! Det bares ham for, at det var saa aldeles umuligt, — han kunde ligesaa godt gaa tvært af ...

Endelig øvede Naturen sin Ret, og han sov ind.

Ud paa Morgensiden blev det uroligt i Stuen. Folkene havde Ank for Hjemreisen, stod tidligt op, keg efter Veiret og lagde sig igjen.

Han hørte i Halvsøvne, hvorledes de snakkede om, at det saa ud til Østenveir og tung Roning indover. De trampede og traakkede med Nistebommer og Tiner, gik ind og ud, og hvergang mørknede det svage Dagsskjær fra det lille smudsige Hul af en Rude. Han følte det i Drømme ...

Med ét blev det til noget stort, bøiet, dunkelt med brede, svære, krogede Arme strakte ud foran sig ... Han kjendte Hammernæsfuruen med Graalyset over de snevaade, veirslagne Grene, — den stirrede knugende vredent paa ham med al sin troldvoksede, knuddrede Mægtighed.

Jo mere han saa paa den, des mere blev det til hans Mors svære Skikkelse, som sad der kroget og bøiet paa Bænken med Armene foran sig ned paa Fanget. Hun saa strengt og tungt paa ham og sagde:

— „Vi maa være Ottilie evig taknemlige! ... Ser Du, Rejer! vi maa alle bøie og krøge paa os og bugte os frem, som vi kan bedst."

„Krøge mig? — nei, før knække!" sprang han op.

Og med de samme Ord begyndte han ogsaa den korte Blyantsseddel, hvori han skrev til sin Mor, at hjem kom han ikke, før han af egen Pung kunde

indløse Hammernæsset, og at han nu agtede at prøve sig frem i Verden. Naar han vidste noget mere, skulde hun faa Underretning fra sin taknemlige og hengivne Søn, — Rejer J. Juhl. —

Stor og uudsigelig var Anders Rosmands og de andres Forbløffelse, da han, med det samme de ud paa Morgenen skulde bære Seilet ned i Baaden, kort og bestemt meddelte dem, at han havde besluttet at reise op til Bergen istedetfor at følge med dem hjemover. Han havde overveiet det om Natten, — mumlede noget om sin Fars Bo og om nogen at sælge Silden til næste Aar. Han vilde sættes af i Skudesnæs og se til at komme med et af Fartøierne, som gik nordover.

Det var en Stund bare tause, gabende Munde og saa, — da de begyndte at forstaa, — lange Ansigter, Øinene ledende ved Jorden, en Tobaksspytten paa kryds og tværs og en betænkelig Kløen bag Ørene ...

Han Martin og han Tosten og han Jo og han Vidkun, — det var Husmændene paa selve Indgjordet, — gik sammen med Anders Rosmand om, at dette var umuligt. De havde at ansvare ham for Mad. Juhl!

„Komme hjem til Aafjorden uden Juhlegutten, — med den Skam for al Mennesken!"

Det var ikke frit for, at et Par af dem tørkede Øinene med Vaatten, da de saa den for al Overtalelse utilgjængelige Mine, hvormed Rejer stod fast paa sit.

Der var ingen Raad for! — Juhlegutten maatte føies, og de fik lide paa Brevet til Madamen; — men det blev at ro hjem med et svært Tryk for Brystet.

— — „Hør Anders! Du ansvarer mig Blæssen, — at de ikke bruger den til at kjøre Kværnsten der over paa Haarstad. Hils bare Mor, at jeg har sagt det."

Det var det sidste, hviskende Paalæg fra Rejer

til Anders Rosmand, da han sattes iland paa Bryggen i Skudesnæshavn.

Og, hvad Rejer der kunde have betroet ham, blev gjennem Aarene Gjenstand for mange Formodninger blandt Husmændene paa Hammernæsset; thi Anders Rosmand skulde blot sige det til Madam Juhl.

Fjorddistrikterne havde spillet ved Havets grønne Spillebord ... vovet sit yderste der igjen et Aar — og tabt!

Det var den anden Side af Lykketærningen, Vrangsiden: — tom Baad, tomt Hus, en knugende Mangel paa Livsophold ... Sygdom og Elendighed.

Nogle Uaar til paa den Maade, og de samme Øer og Holmer og Skjær i Seilleden, som nu laa strøede med Huse, Havne, Bebyggelser og Begyndelser, fulde af muntert Fremtidsliv og Virksomhed, vilde ligge ligesaa skaldede, svarte og forladte, som før Silden kom, kun med det gamle Sjøfugleskrig om sig, — triste og øde.

Nogle Uaar til paa den Maade, og Sparebankerne indover Fjordene, der havde reist sig af Sildefortjenesten, de større Huse, det bedre Stel, den udvidede Jorddyrkning, som var bleven til i den gode Tid, den bedre Skolelærdom, det større Lys, som var faldt ind i de trange Bygder, — vilde alt gaa tilbage igjen, dø ud og slukkes, og de gamle Spindelvæve af Uvidenhed og Fordom og Overtro igjen trække sine graa Slør over Krogene.

Her var spillet om mere end Skillingen direkte, mere end Menneskeliv, — selv om Sjøen havde krævet dem efter stor Skala, — det gjaldt selve Folkemodet, Bygdernes Tro paa sin Fremtid, — og nu frøs det lige inde ved Hjerteroden.

Ind i hvert Hus, hvert Hjem, til Husmand og Bonde, havde Havets Tærning for tredie Gang sendt

Niten: — et huløiet, Armod, Sygdom og den kolde Nød bringende „nei!"

Bygderne havde sendt hele sit varme Blod af Fortrøstning og Mod paa Tilværelsens Eventyr, hvori den, som vaager, vinder, Askepot altid faar Prinsessen, den kjække altid Lykken! — og Strømmen havde drevet Tiggerstave tilbage igjen ...

Her var spillet og tabt!

Der skal Hjerter af Staal til for paa den Vis at slaa Tærning med Tilintetgjørelsen! mere end haardsmi'd Mandsvillie, — eller, — og det var det, som gjorde, at disse Bygder alligevel ikke gav tabt, men paa Stumperne af sit Mod, Stumperne af sin Kraft, Stumperne af sin Armod slæbte og sled sig igjennem Aar for Aar, indtil Tærningen igjen faldt op, og de har Dampskibe udenfor Stuedøren, — den dybe Trang i Nationalkarakteren, som just forlanger Eventyret, Legen med Chancen og det uventede, Legen med Faren. Som den har gjort Eventyrdigtningen i de stille uvirksomme Tider, saa sender den nu Folket ud i Handling ikke mindre paa Sildens og Havets end paa Kunstens og Digtningens Omraade!

„Rejer Juhl! — hoi — ohoi! — hoi!" ...

Det var i Skudesnæshavn; — hans Ven Understyrmanden stod og raabte mellem Hænderne fra Hækken paa „Resolut". Rejer havde alt set den grønmalede, smudsige Brig ligge inde ved en af Pakboderne, som det lod, endnu halvladet med Salt.

„Hvad gjør Du her?" spurgte han, da han fik Rejer nærmere. „Beslaat med Sølv? Du har jo gjort et Notestæng. Hør Gut! — spekuler bare ikke i Salt nu, Silden er fløiten. — Aa bi lidt, vi har straks Middagshvil!"

Understyrmand Lind var en ualmindelig vakker

Fyr, høi og ledig i Figuren, mørkøiet og sorthaaret.

„Her er Ærter i Kabysen og Flesk," sagde han, da Rejer kom ombord, — „Du kan vist trænge lidt at varme Dig paa." —

Rejer syntes, det var længe, siden han havde gjort et saadant Maaltid som det, han indtog inde paa Kahytsbordet sammen med Understyrmanden.

„Bondestel ... Bondeskipper ... Bondeskute! ... men nu er jeg ogsaa snart kvit den!" — mumlede Styrmanden — „Hundeliv paa det Fiske!"

„Naa ja, Rejer Juhl! ikke for det, jeg likte det Pokker saa godt. Fyr maa der være i Karen. Gaa paa, gaa paa tværtover alt! men lidt — lidt — lidt Forstand faar der være med, ellers blir Du gift, før Du véd Ordet af det, min Gut! — og saa stopper den Moroen. — Hun ... Sildejenten ... Svarte-Stina, fortalte mig det altsammen samme Kvæld, hun havde Kniven sin i den vakkre Kjeden din! Men var Du da rygende, splittende fra Forstanden? en Kar, som sidder med en hel Gaard og af sligt Folk som Du, springe lige lukt paa og fri! — — Naa ja, nu skal Du vel op og ture i Bergen. Jeg gaar ogsaa did. Det var derfor, jeg raabte Dig an" ...

Rejer skjød Ærterskaalen ind paa Bordet.

Styrmanden maalte ham.

— „Du ser mig ikke ud til at tænke paa at hale ud paa Salene. Du er da vel ikke pinegal nok til endnu at gaa der forlibt og sørge? For d e t er der bare én Kur, — at forlibe sig i en ny. Hvor gammel er Du?"

„Snart nitten."

„Ja, da jeg var i din Alder for en fire fem Aar siden, tog det mig ogsaa slig."

„Ne ... hæ ... hæ" — lo Rejer overlegent forsikkrende. „Det Sludder roede jeg af mig samme Natten. — Ne ... hæ ... hæ ... men" — han grublede stærkt paa, om han skulde betro sig til Styr-

manden; han havde noget saa godmodigt ved sig, saadan ægte, prægtig troværdigt Væsen.

„Du ser ud, som Du sidder i nogetslags Suppedas og ikke vil ud med det. Véd Du ikke, hvor Du skal gjøre af alle Pengene dine?"

Rejer tog frem Lommebogen, hvori der laa en gul Tidalerseddel:

„Det er, hvad jeg eier!"

„Ikke saa lidt det! Akkurat ti Daler mere end jeg; — for Jammerhyren her paa Sildebriggen holder én knap overvands to Kvælder om Ugen. Jeg tog den bare for at slippe at ruinere mig, mens Alert ligger og reparerer oppe i Bergen, — en dyr By, som blanker én i en Ruf! Klogest at komme undaf, tænkte jeg, før de begynder at kridte! — — Naa altsaa, Du har ti Daler, Juhl! Du mener da ikke at styrte dem ud her i Skudesnæshavn? Her er ingenting."

„Nei—i ... jeg — jeg," tog han med ét braat i — „véd ikke, hvad jeg skal tage mig for i Verden. Jeg gaar til Bergen for at bli' til noget, ligefedt, hvad det er. Jeg vil hjemmenfra," tilføiede han med lav Stemme og saa ned i Gulvet, „Stellet i Aafjorden er gaat fra mig!"

„Saa-aa? ... saa, saa!" — opgjorde Styrmanden sig noget forbløffet og flyttede sig uvilkaarlig indover paa Bænken. „Saa det er saa, det staar til! ... Ja," tog han sig raskt og sprang op — „skulde jeg ikke gi't Sjæl og Krop paa, at der stak noget sligt i den stride Parykken din, Juhl! ... og den formastelige høie Næsen! Du rømmer naturligvis hjemmefra ...

Hm!" — han indledede et Forsøg paa at plystre og spankulere paa Kahytsgulvet, men opgav det paa Grund af det trange Rum, hvori han maatte lude med Hovedet — „naturligvis ... rømmer! Ja, ser Du, Juhl! det samme gjorde jeg — fra Realskolen ... Naa ja, — og hvad tænker Du saa paa?"

„Bare komme ivei!"

„Sælge Gryn og Rosiner?"

Rejer taug. Tonen lød haanlig.

„Hænge over en Disk? ... Saadan svær Prygl, som har været sin Fars Søn al sin Dag!" Styrmanden rystede paa Hovedet, — „ser ingen Chance for det! Saa heller hænge over en Raa da, Gut! det er anderledes luftigt! Hvad?" —

Han stak begge Tommelfingrene i Ærmehullerne paa Vesten og vuggede paa sin stærke, raske Figur ... „Tilsjøs — til — sjøs! naturligvis, Gut!" ...

Raadet tiltalte Rejer uhyre, — for ikke at tale om, at det smigrede ham; han havde længst beundret Styrmandens frie Sjømandsvæsen, hans flotte Udtryk og Vendinger og hans sjøfriske, lette Maade at føre sig paa. Han gryntede i Halsen noget, som dog endnu ikke var hverken ja eller nei.

„Sjøsyg?" — forhørte Styrmanden.

„Aldrig kjendt det."

„Naa, — naturligvis endel Hundeliv i Begyndelsen" ...

„Gjør aldrig en Døit!"

„... faar lystre og stikke den store Snabelen din dygtig under de første Par Ture, — holde den i et Futteral."

„Aa, — — skal nok passe mig."

„Du er for lang, det er din Lykke, der vil ingen ha' slig en Kranbjelke til Kahytsgut. Hør!" spurgte han pludselig — „mener Du, Du kan koge Ærter uden at svide dem, — og Grynsod ... og gjøre Kaffe? — naar Du faar fjorten Dage at øve Dig paa oppe i Bergen?"

Rejer kremtede noget beskedent om sig selv.

„Jovist kan Du! Paa Alert skal vi ha' ny Kok, saa gaar Du med os sør til Middelhavet og koger Dig frem saa godt, Du kan, første Reisen. De ti Dalerne dine faar Du bruge til at rigge Dig en Smule. For i slig en lang, stampet Vadmelsfrak med Horn-

knapper i Ryggen heiser de Dig op under Merseraaen til Eftersyn for hele Havnen."

Under Udsigten til den uventede nye Bestilling havde Rejer siddet en Stund og stirret i Ærterskaalen. Det trak mere og mere op til et Juhleansigt, skarpt som en Forstævn.

Han saa pludselig op paa Styrmanden:

— „Lige fedt enten Skvalpen gaar gjennem Ærter eller Sjø, — tilsjøs vil jeg!"

V.

HAN SKURER OG SKURES.

... „Tørn ud der! ... Reve ... reve ... reve!" — brøltes pludselig under Tramp og Spektakel ned i Folkelugaren paa Alert.

Rejer aabnede forsigtig Øinene, — og i de første Dage i Nordsjøen laa han uhyre ængstelig for mulig at overhøre et „Tørn ud!" han vidste, at han var tungsøvnt, og tog alle Forholdsregler for at ligge med vaagent Øre. Som Kok gik han nemlig fri for de almindelige Vagtskifter og kunde sove hele Natten, undtagen naar der kom paa Rebning eller andet Allemandsarbeide.

„Rev i Mersseil! ... Bramseil fast ... Tørn ud der!" — gjentoges Kommandoer ovenfra, medens der larmedes i Trappen med en Blikkasserolle.

Rejer reiste sig i Køien; hans første snare, mistænkelige Blik var til Skoene om nogen kanske havde spigret dem fast til Gulvet igjen som igaarnat.

Folkene af Dagvagten sad alt nede paa Kisterne ifærd med at kaste Klæderne paa sig, andre fo'r i fuld Rig med Olieklæder og Storstøvler op ad Trap-

pen. En Strime af Dagskjæret lyste nedigjennem Ruffet, Regnen slog mod Skylightet, og Fartøiet krængede stærkt.

„Tag Kokken med paa Bramraaen, — skrup Jer!" tordnede Baadsmanden ned gjennem Ruffet.

Rejer fo'r som et Lyn i Skoene.

Oppe paa Dækket var fuldt Arbeide og Kommandoer, Brøl i Brøl, gjennem Raaberten. De bakke Seil slog under Bygen med tunge voldsomme Slag og Smeld mod Masterne, medens det peb og ulede og hvinede og tvinede i Tougværket.

„Klar ved Bramfald Skjøder og Gi'etouge!"

Reier gav sig straks ivei med at entre op ad Vævlingerne. Uagtet han havde været under Merset før, havde han endnu aldeles ikke let for at finde sig tilrette i disse bløde Tougværks Trapper. Det gik langsomt og forsigtigt til, halvt paa Maven, gribende for sig med Kløerne og skubbende sig opefter som en Hummer. Da han saa, at Jungmændene fo'r forbi ham, gjorde han et forgjæves Forsøg paa med sine lange Ben og Arme at tage to Vævlinger ad Gangen. Ved Pyttingvantet under Merset, hvor Stigen gik bagover ud i Luften, stansede han betænksomt; men opdagede i det samme Hullet indenfor op til Merset og nyttede øieblikkelig Gjennemgangen. Oppe ved Salingshornet stansede han igjen lidt, som han saa efter et nyt Frelsens Hul, og tog saa atter paa paa Paddemanér med det ene Sæt opover i Vantet efter det andet, saa med Fødderne og saa med Armene.

Lidt efter stod han paa Pertlinen af Store-Bramraaen, medens Vinden peb i hans Seildugs Bukser, og det slingrede høit udover den mørkegraa og grønlige Sjø, saa én kunde blive svimmel og gal i Hovedet. Han var aldeles forvirret. Han hørte Kommandoer nedenfra, men blev bare mere svimmel, — gjentagen „Halimen o—ho!" lød som Toner fra

en anden Verden omkap med Tutingen og Hvinet i Takellagen.

„Hvad gaar der af Dig, Kok?" spurgte Jungmanden udenfor ham paa Nokken.

„Ingenting!" svarede Rejer kort; han kom med det samme igjen til at se ned i Sjøen under sig, medens de svinglede udover den.

Og at der var noget, som feilede ham, fik hans Nabo indenfor, Svenskeren, nu at mærke; thi han brølte rasende:

„Inte til Luv! inte til Luv, din lange Trump! ... inte loffe ... inte loffe! hører Du ... Spolere Seilet! ..."

Men Rejer viste ikke Spor af Tilbøielighed til i sine forskjellige Udgaver nedover Seilet til Krabberne at skjælne mellem Luv og Læ eller overhovedet forholde sig partisk mod nogen af dem. Her gjaldt det bare og udelukkende, det følte han, om at blive hængende over Raaen og bjerge Livet, hvad der saa ellers gik for sig.

Det var dog lidt efter, som Svimmelheden begyndte at gaa over, og han kunde tage fat igjen.

„Der," sagde Svenskeren og rakte ham en rund Lommeflaske, „Du er jo saa hvid som en vålnad!"

Rejer tog sig en Slurk og syntes, det hjalp vidunderligt.

„Bare ikke Bramstangen gaar, mens vi sidder her," vedblev Svenskeren; den stod i Virkeligheden som en Fiolbue.

„Den er kvistfri," mente Rejer og tog nu ind Seilbugterne i store Tag.

„Kors for Bjørn!" sagde Göteborgeren, „det er ikke Armer, det er Labber."

Bramseilene var opgivne, Storseilet fast, Klyveren fast og Reb i Mersseilene.

— Og saa skulde Rejer gjøre Kaffe for Dagvagten.

Han gjorde op i Kabysen, skyllede den store Kobberkjedel og trev den hen paa Komfurhullet.

Det skede alt med en vis forbittret Ihærdighed. Nogle af Folkene kom og fik tændt sine Snadder, andre af Vagten, der slubbrede hen over Dækket, purrede utaalmodig i ét væk paa efter Kaffeen. De gjorde sig en Adspredelse i Styggeveiret af at overskjælde Kokken; men han slog blot, bortvendt, Kryl paa Ryggen og lagde Kul til under eller blaaste i Trækhullet.

Rejer var i fuldt Oprør og Gjæring, og Ræsonnementet gik indeni ham den hele Tid.

Det var virkelig overmaade heldigt, at han var kommet ned igjen, — overmaade heldigt, svineheldigt! Han smilede bidsk bittert: Ja—a, de skulde bare hjemme set Juhlegutten slig hundset, — set Odelsmanden til Hammernæsset, da han laa oppe paa Raaen og — — — det var paa et Haar nær, han havde deiset.

Han tog hidsigt den spruttende Kaffekjedel af Kogehullet og satte den hen paa skraa for at klares; men han havde glemt at have Kluden først om Hanken og slog nu knepsende med de brændte Fingre i Luften.

„Naa Kok," stak en krøllet Hundeskindshue sig atter ind, „er ikke Kaffeen endnu gjort?"

Rejer tog med et Ryk Laaget af, saa hedt det var, og kastede Fiskeskindet i:

„For mig kan I tage den saa grugget, I vil; der staar den!"

— Javist var Rejer kommen paa Farten! Nede i Kanalen havde de aget lystig Kjelkebakke, helt til de kom nedover i spanske Havet og nu udenfor Cap da Roca! — det var ikke altid saa let at staa inde i den kvalme Kabys foran Stegepanden, hvori Smørret skulde brunes over Kjødet til Kahytten og Ærterne og Flesket samtidig passes,

Men saa luftede han sig udenfor af og til, og d e r var Vind nok at faa.

Hi for et Hav!

I Sælerne og med de opbrættede Ærmer saa han ud som en lang, svedglinsende, sodet Smedesvend. Og den Kritik, som faldt paa hans Gjerning i Kabysen, var heller ikke skaansom. Saa var Ærterne svedne, saa Mid i Grynene, hvad han jo ikke kunde for. Saa var Svedskerne i Sødsuppen udkogte, rent væk, han havde spist dem selv hver evige én! Eller ogsaa, da han skulde gjøre det bedre, var Suppen raa, „Vand og Gryn! det rene Hestefoder."

Han havde fra den første Dag af foresat sig ikke at svare, og han holdt det fast og uryggeligt. Sin Pligt som Kok at holde alt blankt og rent hos sig i Kabysen og at have Maden færdig til at øses op og leveres ud til bestemt Tid, den baade kjendte han og overholdt han, saa fik Stewarten bringe den agter i Kahytten.

Stewarten ja! — den pyntelige Spirrevip med det krøllede Haar delt i Panden, som trippede saa pent, og som de kaldte Parykmageren, han tillod sig ogsaa at være vittig over ham.

Det var den Dag udenfor Cap da Roca ...

Rejer forstod godt, at det var til et Slags almindelig Forlystelse, at han midt paa Formiddagen var kommanderet tilveirs, og at Folkene havde staaet nedenunder og moret sig over hans usjømandsmæssige Adfærd, som om det kunde været en Marekat, der gjorde Kunster.

I sine Betragtninger herover var han nu et Øieblik, før der skulde skaffes, traadt ud af Kabysen for at lufte sig og stod og keg udover Rælingen i opknappet Uldtrøie og trak Veiret.

Her var pludselig blevet forfærdelig varmt udenfor Kysten af Portugal. Havet gik grønblaat, svært som Huse, de havde hele Atlanteren væltende paa Siden og gik for ét Reb i Mersseilet.

Idet Stewarten saa kom med Terrinen, maalte han Rejer med Øinene efter hans hele Længde og saa derefter gjentagende prøvende op efter Reisningen:

— „Hernede kan Du snart faa se Abekatter nok, Kok! som klattrer endda vakkrere end Du."

Rejer gjorde et Kast op med Næsen og gik ind i Kabysen igjen; men Stewarten kom lige efter under Dønningen til at faa Ærterne udleveret af ham, saa han skoldedes og fo'r brølende med tom Terrin ned i Kahytten.

Der blev Staahei. Stewarten klagede og jamrede, men mødtes af Styrmand Lind energisk med, at han var en Klodrian, og at det naturligvis var sket af Vanvare. Der skulde ingen faa indbildt ham, at den troskyldige Landsgut gav sig til at skolde nogen med Villie.

De satte Kurs op Baien af Cadix, hvor de tog Vand paa Rheden og kjøbte Vin, som skulde vanke i Middelhavet.

Ved Førstevagten om Kvælden stod de igjen tilsjøs, og den næste Morgen i Solrenningen løb de for en rivende Strøm ned over Gibraltarstrædet. Det var tæt af Seil fra Feluker og marokkanske Schebekker til store Linieskibe, nogle skulde op, andre ned, en Fest af Flag, Signaliseringer og Saluter mellem Krigsskibene, som mødtes og hilsedes paa alle Sprog og i alle Nationalkulører.

„Det gaar ud og ind her som af Halsen paa en Flaske!" forklarede Baadsmanden med et Skub paa sig.

Men Rejer stod der som flyttet hen i en anden Verden. Han saa Tinderne af de spanske Snefjelde, med underlige skarpe Skygger imellem, langt indover Landet gløde og rødme op imod den høie, blaa Himmel. Han blev blød om Hjertet.

Hvordan mon det saa ud paa Hammernæsset nu?

— det var vel i Bjerkesprætten. Han saa som et Glimt af sin Mor i Gangdøren ...

„Hu...u...aah!" gispede Baadsmanden i Morgenluften ...

Duften af de hvide blomstrende Mandeltræer iland kom luftningsvis næsten bedøvende udover med Morgenbrisen, og Middelhavet laa purpurviolet lige foran dem.

„Siden," sagde Baadsmanden, visende paa Gibraltar, „havde de at seile i bare blaa Vandfarve med Landet om Bagbord, helt til de kom isigte af Fanalen eller Fyren foran Barcelona."

— — Og indom Landtungen, der lukker for Barcelonas Havn, gled Alert saa en speilende Formiddag for opgivende Seil.

Den høie Fjeldkegle, Mont Juich, med det faste Slot som en Rede paa Toppen, med sine Rækker af Kanoner og Castiliens Flag paa Tinden, mødtes under Skibskjølen mod det hvide Fyrtaarn paa den anden Side af Løbet.

Her var fuldt op af Skibe inde paa den mægtige Havn, og en Mængde Luggere og Feluker med Latinseil kom indfarende med Fisk, Vinfade, Grønsager, Oranger, Nødder, Æg og Høns, stablede i Kurve til høit op paa Masterne.

„Her skal Du se en Spanierinde!" sagde Stewarten i Forbigaaende ind i Kabysen.

Rejer saa i Hast udover Rælingen. Et Par Baade med Latinseil og nogle skraalende Mennesker havde huket sig fast til Skibssiden. I den ene stod hæst skrigende en gammel solbrændt, rynket Kvinde med sorte Hestehaar og Barter og næsten Klør paa Fingrene og bød ivrig op noget kaalagtig grønt og en Kurv med kaglende Høns under Nettet.

„Fælt Folk!" tænkte Rejer; ... men, hvad disse Baade med de afklippede trekantede Seil skjød for Fart, endda det var saa stille, næsten ikke rørte

sig Vind. Han havde lagt Mærke til dem nu den hele Vei opover langs spanske Kysten.

— Som han gik paa Baviansvagten om Kvælden, — de havde klaret Toldopsynet og Kapteinen var gaaet iland, kom Styrmanden hen til ham:

„Hør!" — sagde han — „Du har hørt snakke om Spanierinderne. Ja, de er ikke alle slige som den Uglen paa Feluken idag. Jeg vil bare gi' Dig et venskabeligt Vink om at passe Dig her, naar vi kommer ind til Moloen, der er nok af dem, som vil fiske Sjøfolk. Hold Dig i Skindet og arbeid — helst med Ryggen mod Land, det er tryggest. Jeg vil bare advare Dig, forstaar Du!" Han drev af.

De havde forhalet længer inde paa Havnen, hvor Fiskeladningen lossedes ned i Lægtere, der gik til Barcelonetta, og Arbeidet gik paa Skibssiden den lange Dag. Om Kvældene fik Mandskabet gjerne Landlov, to og to ad Gangen; og at der var Mærkværdigheder iland, fremgik noksom af deres Beretninger, naar de kom ombord igjen.

Det lod imidlertid til, at Turen til at faa Landlov aldrig skulde komme til Rejer. De Par Gange, han forsøgte sig, mødte han Afslag. Kokken maatte være ombord, hed det.

... „Ikke engang anse mig for jevngod med Stewarten!" udbrød han forbittret en Aften, da Jollen satte fraborde; Lanternerne tændtes omkring paa Havnen, og alle de kulørte Lys blussede op iland. Han stansede oftere og oftere og saa udover i Mørket efter Morildstriben i Kjølvandet paa Baaden, blev staaende ved Brasen og fulgte Lysningen helt ind til Moloen:

Saapas Øine i Ho'det troede jeg dog, Kapteinen havde havt, at han havde opdaget, at jeg ikke netop er en af hans vanlige Rudere, at jeg ikke er som en anden Kaalrabi, der er kommet lige op af Jorden! Han véd overmaade godt, hvem jeg er Søn af. Ingen skal sige, de gjør Krus for mig her, bare praies

om Kvælden og sætte de andre ombord. Nederdrægtigt! Han slog Tampen hvast i Rælingen: Benytte sig saa lumpent af, at jeg tilfældigvis gir mig til hans underordnede. Naa naa, mig gjør det ikke noget, sagde han gelassent; de kan være skraasikkre paa, at jeg ikke skal være høfligere igjen. Rejer Juhl slipper ikke den Tougende, han engang har begyndt at hale i. Ne-i ... han gjør ... ikke ... det! ...

En Eftermiddag slog saa ogsaa endelig hans Tur, — Landlov til Midnat sammen med Tømmermanden og Stewarten, der pyntet i Flipper og en aflagt sort Opvarterkjole fra sin tidligere Tjeneste iland, trippede paa sine korte Ben som en Kraake hen til Faldrebet.

Af Markedet oppe paa Moloen havde de faaet nok, naar de lagde ind med Jollen om Dagene. De var kjede af de gamle Kjærringer med deres Papegøiebure, der sad og skreg og solgte sur Vin og Oranger og alskens Varekram, og saa skyndte de sig forbi og opover. Som den erfarne lodsede Stewarten dem ind i et halvmørkt Hul oppe i Havnegaden, hvor de satte tillivs noget Sop i harsk Olie og endel forbrændte, sorte Kjødstykker, der var tørre som Træ. Efterat have tømt en Flaske Vin uden at faa den harske Smag af Halsen, og betalt Regningen, gav de sig til at drive og glo i Gaderne.

Bagom alle de nedrullede Forhæng og Gardiner sad Spanierinderne, oplyste Stewarten, de kom først ud i Solnedgangen.

Efterat have vandret om i Skyggen under Husene i syv lange og syv brede og svalet sig for Heden med at kjøbe Is og Anisbrændevin, stod de endelig foran et stort, oplyst Hus med svære Indgange.

Det var det store Theater paa la Rambla. Der myldrede af Mennesker og Vogne, og de var pludselig midt inde i Strømmen.

Tømmermanden blev betænkelig. Stewarten ivrede for, at de skulde reise ind til Barcellonetta; han

havde alt været der to Gange, og der var Moro over en lav Sko, baade Linedans og Theatre.

Men Rejer var nu ikke længere til at rokke af Flekken. Der stak ham noget for Brystet ved alle de pyntede Omgivelser. Saalænge han blot var ombord, gik det an at være Hund og Kok, det var noget, han nu engang havde bestemt sig til; men her, — iland? ... Hun, Fruentimmeret, som stod der saa stolt med Kniplingsmantillen om Haaret og Skuldrene, hun saa nok, han var af godt Folk. Om hun havde vidst, at han stod som en sodet Kok om Dagene, havde hun nok ikke spenderet de Øine paa ham ...

Han skammede sig pludselig ved sit Følge og lod, som han ikke hørte til dem. Da Tømmermanden nu beskedent tvilende mente, at her kanske var for fint for dem, satte han trodsig Hagen til:

„For fint? ... For mig?" og uden at høre paa de andres Forestillinger trængte han frem did, hvor han saa der kjøbtes Billetter. Ind vilde han; de havde Valget mellem at skille Lag eller følge.

Billetter fik de, og siden lod de sig, stadig fremvisende dem, bugsere af Strømmen, helt til de var under Loftet lige ved Lanternerne i Lugehullet.

Nedenunder i Lasten var der stuvende fuldt af Mennesker. At der ikke var lagt Tyskendæksbjelker og Planker over Mellemrummet, mente Tømmermanden, kom af, at de maatte have fri Plads der til at danse paa Line. Hu! — det var som en Forvirring at se derned i Gryden.

„Hys!" sagde Rejer; han likte ikke det Udtryk, og hældede sig udover Rækværket for at se paa egen Haand.

Musiken begyndte med engang, saa der gik et Sæt igjennem dem, — og saa gaves Storseilet op.

Der stod en Ridder med Sabel ved Siden og Haanden paa Brystet, som satte paa med et forfærdeligt høit og langt Bo'linehal, og siden kom en

hvidklædt Donna med udslagent Haar, som vred Hænderne og faldt paa Knæ og stod op igjen.

De sang Varp om Varp, og det var, som de aldrig skulde blive færdige.

Tømmermanden gispede den ene Gang værre end den anden, saa at Folk vendte sig og gloede vildt paa ham.

Med ét strømmede og myldrede der Donnaer ind, der hoppede og dreiede sig rundt som en Top; de ry'de frem som af en Sæk!

Tømmermanden sad en Stund meget betænkt; men pludselig rystede han paa Hovedet og reiste sig resolut og sagde, han vilde gaa. Det passede sig ikke for en gift Mand at sidde og se paa, at Fruentimmerne dansede barbente og for saagodtsom opgivne Underseil. Stewarten havde lovet at lodse ham ind nogetsteds, hvor der var Brandy og Gin, og nu gik han.

Noget modvillig fulgte Stewarten efter.

Ogsaa Rejer følte sig underlig ved det uvante Syn; men da hele Huset raabte og klappede, forstod han, at det vel maatte være paa noget Vis i Orden, skjønt et lummert Syn blev det.

Med en vis Lettelse ved at være bleven kvit sit Selskab sad han nu friere og saa sig om ind paa Scenen og ud paa Publikum; det var alt lige nyt, gik igrunden alt i et for ham.

Ja, nu var han da jumpet ud i Verden, ensom og ukjendt af alle midt i Myretuen. ... Naar han før havde forestillet sig, hvordan der var der langt ude, havde han altid tænkt paa Batavia, — seilet did med „Generalgouvernør Swardecroon", den gamle Skude hjemme paa Væggen med det høie Agterkastel og de svulmende Seil paa Ræerne, — ligesom sin Stamfader! Monstro, hvordan h a n havde havt Verden foran sig? — Han var seig og vilde frem den Karen! Og d e t var kanske en og anden Juhl efter ham ogsaa. Men fattigere end han nu kunde han

neppe have været, — ikke to Daler paa Bunden af Lommen.

Naa naa, jeg er ialfald Kok! — faar se til at sætte Sleven ind nogetsteds, — ikke bryde mig saa farlig, om nogen brænder sig paa Snuden!

Som hans Blik halvt i Tanker streifede opefter og nedefter, syntes han med ét, han skulde kjende et sortkrøllet Hoved i Raden lige nedenunder ...

... Styrmanden! — Javist er det Styrmand Lind!

Hele Huset blev pludselig et andet for hans Øine; nu var der ogsaa nogen, han kjendte.

Teppet gik op, men han maatte under Akten hele Tiden se paa Styrmanden. Silkelommetørklædet stak flot frem af Brystet paa hans fine Jakke, og Huen laa paa Knæet. Med ét bøiede han sig mod en Dame, som sad foran ham. Hun var bleg og havde en Nellik i det sorte Haar. Han sagde noget, hvoraf hun lo, og saa viftede hun sig. Nu skrællede han en Appelsin og rakte hende. Han var svært høflig, og talte og snakkede i ét væk. Ingen af dem brød sig videre om, hvad der foregik paa Scenen.

Styrmanden og den smukke Dame optog Rejers Opmærksomhed, lige til Stykket endte. Til hans Forundring gik de ud sammen, og han saa endnu et Glimt af dem mellem Mængden udenfor Indgangsportalen.

En Stund efter gik han ved Lygteskjæret nede paa Havnemoloen og ventede paa de andre, før han praiede Alert.

Det var lidt ensomt dernede ved Havnen, skulde være fuldt af Pak, — og saa havde de disse lange katalonske Knive. Men — han følte ofte til Slidren, han gik med under Trøien, — saa havde han ogsaa en Aafjords Tollekniv, og det var hans Fars egen.

Det var en Lettelse, da Styrmand Lind kom nedover; han var i opstemt Humør og nynnede.

„God Kvæld Rejer!"

Hvor kjæk og sjømandsmæssig han var. Bare

den Maade, hvorpaa han satte Haanden for Munden og gjentagende praiede, indtil et Halloi langt ude svarede ham. Rejer var varm for Styrmanden.

„Hør Styrmand!" spurgte han pludselig, „hvad var det for en spansk Dame, De sad med oppe i Theatret?"

Styrmanden saa noget overrasket ud:

— „Saa? Var Du der? ... Hun naa! — Aa det var ... en Slags Slægtning af mig" ...

„Her i Barcelona?"

„Ja, hun er kommet hid — tilfældigvis ... egentlig et Slags Søskendebarn ... langt ude" ...

„Forstaar hun norsk?"

„N—ja, saa smaat ... saadan lidt ... Men det er ikke værdt, Du snakker om, at Du har set os sammen, — ikke til en Kjæft ombord! Du forstaar." Han smaaplystrede lidt.

„Saa Du hende med det smale Liv og Øinene, som dansede Cachucha? det var andet end hvad Du har set i Norge det! Saadanne Kastagnetter, det er, som de slaar og klirrer med Ild og Fyr, saa det spruder af dem, og Sjælen dreier sig i én. De er af Træ, ser Du, — hardt, glat steinhardt Træ. Men en saadan svartøiet én sætter Fyr i dem, og saa klirrer ... klirrer ... klirrer de, min Gut;" han plystrede Melodien. — „Hm! — Du har meget igjen at se, Rejer! og godt er det, Du ingenting véd, — jeg vilde gjerne bevare Dig, men lidt Vet maa jeg sætte i Dig, ellers kan Du ikke vide at agte Dig."

Han gik smaasyngende frem og tilbage paa Moloen ...

„Men hør nu, Gutten min! Jeg véd jo, Du har adskillig Begribelse stuvet op i din øverste Etage. Du husker vel paa aldrig at give nogen Greie paa, at Du har Kjendskab til mig, fra før Du kom ombord. Det er den bene Vei til at blive lagt for Had af hver en af Folkene forude. Tag heller alle Skuringer, de gaar over tilslut, og jeg skal gjøre mit

bedste, hvor jeg kan. Nu tænker jeg, jeg skal faa det saaledes til, at Stewarten gaar halvt med Dig om Kabysen."

„Sei der Manne! skrup Jer lidt," raabte han op til Tømmermanden og Stewarten, der kom høit snakkende ovenfra, idet Jollen lagde til ved Bryggen.

Under det usikkre Lanternelys kastede Fartøierne dybe sorte Skygger paa Bunden af Havnen, og Fæstningen Mont Juich saa ud som en dunkel Jætteskikkelse i Natten, mens de roede ombord.

Der blinkede store, glansfulde Stjerner mellem de utallige Ræer og Master, og Rejer sad og huskede op igjen hende, som havde danset Cachucha, og som han saa aldeles ikke havde forstaaet sig paa. Nu saa han hende igjen i Tanken i hver Bevægelse, hørte Kastagnetterne. Nei, hvor han havde moret sig iland!

„Vel roet!" lød det fra Styrmanden, idet de lagde til Skibssiden.

De laa inde ved Moloen og lastede med hele Trafiken af Markedsbaade omkring sig om Morgenerne.

Det var et Styr, Raab og Sjau, saa én ikke kunde høre sin egen Stemme, og de behøvede bare at stikke Kroppen over Rælingen for at blive kvit sine Penge. De samme Baade lagde til omtrent paa samme Sted; Rejer begyndte alt at drage Kjendskab paa dem.

Medens han i Morgendisingen stod og hang udover Rælingen og gjenkjendte den gamle Hubro af en Sælgekone, som sad til Halsen og skreg oppe i sin egen Grønske, var der idag under Solseilet agterud et andet Syn.

En ung Pige med hvide Strømper og lette Sko sad med opbrættede Ærmer og et snehvidt Haandklæde over Fanget og vaskede og kjæmmede sin

lille Broder, til de skulde op paa Bryggen. Hun brødes med ham i ét væk, naar han var gjenstridig; hun beundrede øiensynlig sin lille sortkrøllede, egenraadige Prins af en Broder. Med ét vred han sig fra hende. Hun sprang efter og greb ham, som han holdt paa at smudse sig til ved en Tjærepøs, og den gamle Hubro henne i Kaalen skjændte.

Det var som for at kræve til Vidne og faa Ret, at hun pludselig saa sig om. Hendes Øine mødte Rejers. Hun rødmede lidt, medens hun samtidig leende svarede den gamle og drog Gutten tilbage.

Men for Smil! — for Øine ...

Han saa paa hende; han stjal sig til at se paa hende, lod, som han vendte Nakken til, medens han satte sig overskrævs paa Rækken og surrede en Hyssing om en Jernbolt. Han steg ned af Leiteren udenbords og op igjen, som om han havde Skibsarbeide der og noget at efterse, alt for ikke at miste et Glimt af hende, helt til hun og Broderen endelig stod oppe paa Moloen. De skulde vist til Kirke eller Besøg, saa pyntede var de; hendes Linned saa hvidt som Sne, Fødderne saa fine.

Han havde altid troet, at der ingensteds fandtes saa gjilde Stadsdragter som hjemme i Aafjorden; men hvad var Skautet og den tunge Hue der mod slig en Hat, sat saa kjækt paa Hovedet, og saa den tykke Vadmelsvalk, Jenterne derhjemme bar om Livet, mod den Maade, hvorpaa hendes Kjole faldt om Hofterne. Og, da hun saa nikkede Farvel ned til den gamle, var Rejer ikke rigtig vis paa, om de mørke Øine, der var saa store som spanske Nødder, ikke ogsaa et Øieblik gled hen paa ham med et lidet skjelmsk Smil, som hun nok havde lagt Mærke til ham.

Rejer gik i en Sus hele Dagen og passede paa, men de to kom ikke tilbage igjen, og Feluken seilede afsted uden dem.

Den lagde til igjen den næste Morgen, og han

handlede Rid i Rid det ene Maal med Nødder efter det andet af den svartbuskede gamle, før de halede ud fra Bryggen.

— De havde netop hevet Ankeret ude paa Havnen om Eftermiddagen, og Rejer strævet sig sved i Solstegen med at hale Kjættingen bort fra Spillet, — de var for udgaaende med en Fragt af Huder og Silkevarer over til Civitavecchia, — da de et Øieblik igjen fik Feluken paa Siden. De to Søskende stod sammen henne ved Kurvene og snakkede med den gamle Kone, aflagde formodentlig sit Regnskab.

Feluken gled for Brisen, medens Alert endnu laa stille med Ankeret ned for Bougen, og Rejer skyndte sig, glemmende alt, bare for at se, fremover langs med Skanseklædningen; han stod tilslut oppe paa Bakken. Den gamle havde formodentlig fortalt om alle de Nødder, han havde kjøbt; thi den unge Pige lo høit og muntert op til ham, mens hun først nikkede og saa vendte sig om og vinkede med en Kjede, hun havde i Haanden, som man kan gjøre det til én, man aldrig venter at se igjen i denne Verden.

Men ... for skinnende hvide Tænder og Stjerneøine! — — og Juanita havde den gamle kaldt hende ...

— Der skulde tages ind en Trosse, som de havde havt ude for at varpe sig klar af Naboen, en svær Sukkerfarer fra Venezuela, og Rejer sprang blindlings til.

„Naa, vil din Susing hale i Forhaanden for fuldbefarne Folk! kanske for Baadsmanden med?" lød det haanligt og barskt, „skrup Dig, agterover, hører Du!"

Rejer laante den „fuldbefarne" et Blik, som — naa ja, han forføiede sig, om end noget langsomt, agterover til Enden af Tampen, hvor han stod som Sidstemand i Halet. Men hans Hjertes inderste kogende Mening var, at enten det var Baadsmanden eller Tømmermanden eller en befaren Matros eller

en let Matros eller tilslut Stewarten eller Skibshunden, saa, — dersom de bare havde anet, hvor langt under Rejer Jansen Juhls Værdighed hele deres Rangforordning laa ... Grovheder af dem! det var nu engang de Søleskvæt, han havde foresat sig at gaa igjennem.

„Baut Skib!" lød det en Stund efter, da de var ude af Løbet.

Stewarten fløi elegant trippende, endnu med en Nellik i Knaphullet, hen til Storskjødet, og Rejer fo'r, slængende Jernøsen fra sig i Kabysen, hen til læ Fokkeskjøde.

„Hart i Læ!" — gik Kommandoerne videre paa.

Rejer lod gaa løs, satte derpaa over i Luv og halede ind paa det slakke af Skjødet, eftersom Forræerne brasede rundt. Idet Fokken fyldtes, tog han Tørn og holdt an som en Løve, indtil der kom Hjælp til at anhale.

Han havde faaet Øvelse nok i den Kokkens Pligt at passe læ Fokkeskjøde, og han gjorde det altid med en Hidsighed efter at fare ud af Kokkehammen og ind i Matrosarbeidet, som ikke undlod at vække de andres Lystighed.

„Se Kokken, hvor han spænder i, naar han tar Tørn, — han er kjævbenet! ... Der gjør han Tougenden op som et Par Hestetømmer. Hyp hyp! ind i Stalden din igjen," og et Smæld med Tungen lød efter ham som til en Hest.

Om Kvælden gik han imidlertid paa Vagten i ganske andre Tanker end paa Dagens Bitterheder. Solen gik ned inde paa de spanske Bjerge, Havet svulmede med en Farve udover som smeltet Jern eller dunkel Vin, — en og anden Bonit løftede sig over Vandskorpen ...

Juanita, havde den gamle kaldt hende, — Juanita! Hun havde set rivende deilig ud, da hun saa op paa ham igaar. Og nu idag, da hun vinkede med Kjeden i Handen, halvt løftet med Livet og

Armene, og lo til ham. Alle Jordens Kvinder skulde være sortøiede, — det blev noget andet andet end al denne blaaøiede Melkeblande nordpaa!

... Ja hun lo ... men han lo ikke. Gid han aldrig havde set hende! Hvad brød han sig om Fruentimmerne? Men hun, Juanita ... Juanita hed hun! — hende vilde, maatte han møde igjen. Han vilde se til at komme til at fare paa Spanien ...

Han gik frem og tilbage med den blandede Følelse af hele Tiden at se hendes Skikkelse for sig og at være saa dybt ulykkelig. Af og til gjorde han et Stans ved Rælingen og saa ud.

Gøteborgeren sad henne paa Palstøtten forud og sang:

„Jag älskad en ros i min blommiga vår" ... og Rejer stod og lyttede og tænkte paa sin „Ros" ...

VI.

BETRAGTNINGER UDE PAA KLYVERBOMMEN.

Da Rejer Jansen Juhl gav sig tilsjøs, havde han følt hos sig et helt Krudtkammer af Villie til at tage Tag og kjæmpe med Verden, hvor blot Tilfælde og Chance gaves ham. Derfor havde han taget Sjøsygen, kogt i Sved og Solsteg, ladet sig hundse og holdt fast ved Alert som en Vidie hele Tiden i disse Par Aar, de havde gaaet paa Middel- og Sortehavet.

Men hvad var der kommet ud af det? ... Nei, der skulde aldrig være Havne til eller ialfald kun saadanne som oppe i Taganrog, hvor de laa tredive Werster udenfor Byen og tog ind Rugen uden saa meget som at se didind! ... Men alle disse Havne med hvide Kalkhuse og Moloer i Middelhavet, de

lignede hinanden paa et Haar, enten de nu hed Triest, Cattaro, Palermo eller Malaga, de kunde mulig være overordentlig fordelagtige for baade Kapteinen og Rhederne, men for én som han, der vilde se lidt af Verden, var hvert saadant Havnehul det samme som et Sold at slippe Hyren i.

Sagde nogen, at han glemte, hvem han var, og gav sig ind paa nogetslags sjofel Trafik med Drik og Svir, saa løi han! — men det var alle disse Tilfældigheder, som havde mødt ham, og det næsten i hver Havn undtagen oppe i Taganrog, hvor de, som sagt, havde ligget og ... Ja, saa seigt og slimet og ildelugtende og grundt det assowske Havet var at fare paa, — deroppe var og blev dog den eneste Havn, han huskede at være kommet rigtig vel fra; han samlede den Gang syv Maaneders Hyre og havde Planer om Renter og at sætte ind hjemme paa Kontrabog.

— Det nytter heller ikke at nægte for, at det ikke længere bare var Spanierinden fra Feluken i Barcelona, der beskjæftigede hans Hukommelse. Tvertimod, og det maa aabent bekjendes, med al sin Fasthed ellers i Karakteren havde Rejer sine — formodentlig i hans Slægt baade opelskede og nedarvede — sentimentale Sider, der gjorde, at der saa temmelig sikkert lurede en Forlibelse paa ham i hver Havn ligesom Meslinger, og det tillige med alt andet end, hvad en Læge vilde betegne som mildt Forløb. De opstod ligesom i Barcelona paa de mest uventede og tilfældige Anledninger, straks de kom ind eller lige, idet de var for udgaaende, ved et Blik op til en Vinduesbalkon eller under en Handel i en Isbutik, lige hedt og lige let. I Odessa saa han netop den sidste Aften den høie, maaneblege Marianka flyve paa Hesteryggen i Cirkus, i Malaga nu sidst, hvor de laa med Klyverbommen, saa at sige, lige ind i Døren paa en Vinsjap, var det en liden sort krøllet én, som lige fra den første Dag af satte

ham i Feber og lod ham gaa halve Dagen, saa besat dumt han selv indsaa det var, og spekulere paa at fri og kanske blive Spanier. Naa, dengang tog Styrmanden da itide Haand i Hanke med. Men for hver Gang led han af en ustyrlig Tyngde og Melankoli mindst en Maaned; det var, som det ikke mere var værdt at leve, ingenting videre at arbeide for paa denne Jord, — graat i graat, — sort i sort; han aarkede næsten ikke at aabne Munden og svare Folk. Naar bare Fruentimmerne ikke havde havt Øine, ialfald ikke sorte som nede i Middelhavet! ... Oppe i Taganrog, der — ja der havde han fisket en Stør! — det var altid en Lettelse at tænke didhen ...

Sorte Øine — sletikke de blaa, — havde altid havt en egen Magt til at gjøre ham skrullet i Hodet; det indsaa han nok, som han stod der paa Pertlinen af Klyverbommen.

Det eneste, han egentlig kunde se tilbage paa med nogen Tilfredshed, var den Ihærdighed eller det medfødte Juhlske Stivsind, hvormed han havde sat paa med at lære alt Skibsarbeide; han var nu ialfald at regne for en dygtig Matros og Mersegast saa god som en fuldbefaren.

Han var nu ogsaa en hel anden end den, som var kommet ombord oppe ved Bergen med den rødblommede, vældig beslagne Bondekiste. Den Letmatros, som sad og ræsonnerede og red over Bommen, var lidt tynd og lang, men af et ualmindelig djærvt, endel vilde sagt, i Betragtning af den stærke Næse, et paagaaende Udseende.

Det, der idag havde sat hans Tanker igang ude paa Klyverbommen, var det sidste Brev hjemmefra ... Mange, skrev hans Mor, syntes, det var ødt nu i Bygden, da ingen Juhl mere boede paa Hammernæsset.

VII.

BLAAHAIEN.

Alert havde gaaet næsten to Aar paa Middelhavet, da Kapteinen, nyttende en heldig Fragtslutning til Vera Crux, slog over i Amerikatraden. I Honduras og Rio del Norte tilbragte de Uger under stegende Glødhede og pint af Musquitos, mellem Sambos, Mestitser og Indianere, med at laste ind Mahogny og Blaatræ.

Rejer havde set sig fuldkommen lei baade paa de farvede og de mexikanske Kvæg- og Hestedrivere med deres raa, stupide, næsten kogende hede Ansigter, af at spise Peber og Bønner. Han var meget tilfreds, da Alert over den lyse, lerede Bahamagrund endelig laa nordover, destineret for Montreal.

Did kom han med fem Maaneders Hyre at fordre til Opgjøret. Hans Hyrekontrakt med Alert var udløbet, og han havde betinget sig otte Dages Betænkningsfrist, om han vilde mønstre paany. Til da skulde Skibskisten staa ombord.

Det, han agtede at overveie som fri Mand iland, var Valget mellem amerikansk ellers norsk Trade for Alvor. Han var gaat tilsjøs for at skabe sig en Fremtid, ikke bare for at hale i nogle Tougender.

Da han fik Landjorden under Fødder, havde han en næsten ustyrlig Fornemmelse af Frihed, af at være sin egen Herre og fri Mand. Det var, som han kom ud af et Bur, hvori han havde været i to Aar.

Han saa sig om paa Skilter og Mærker. Hver Dør, han saa, kunde han gaa ind i; hver Sjap eller Restauration kunde han frit sætte sig i. Ingen at tage Hatten af for, ingen Hinder af Tiden, han kunde reise opefter Landet, om han vilde, — logere sig ind, hvor han vilde.

Han gik der saa sleip som et Toug, der er smurt

med Grønsæbe, og slu for dem allesammen. Han havde med uforstyrrelig Koldblodighed tilbageslaaet den ene Runner, der løb ham paa Siden, efter den anden og ligesaa allehaande Kaprere for Boardingsmasterne. Baadsmanden havde fortalt ham nok om Snyderierne og Prellerierne iland.

Mr. Pumps Boardingshouse stod imidlertid saa indbydende i Gaden, udstafferet som en Skude med Mast og Rig, to Messingkanoner paa Lavetter ved Døren og alskens Sjønationers Flag malet paa det blaa Skilt og henover den hvide Væg.

Han nærede sine Tvil, og havde han fulgt dem! men under uvisse Omstændigheder faar Tilfældet raade; og da han opdagede ogsaa et lidet norsk Flag, tog Begeistringen ham.

Hun, den lyse, stille bag Disken, — Lizzy hed hun, — forunderlig bleg, med lyst Haar, lidt døde, melkeblaa Øine næsten uden Bryn, hvad der gav det aldeles regelmæssige Ansigt et eget mat Præg, — men nogle Hænder og nogle Tænder, og, naar hun vilde, — et Smil ...

Hun sad bag Disken og førte Bøgerne og skrev Regningerne saa alvorlig og kontant som nogen Bogholder; hun saa ikke paa ham, før han kom hen for at forlange noget, og da kun saavidt.

Som hun den næste Eftermiddag gav ham Penge tilbage, bøiede hun sig imidlertid pludselig hen over Disken og hviskede:

„Jeg ser, De er af bedre Folk! — skaf Dem en Floshat og hold Dem helst i den indre Restauration; der kommer mest Skibsofficianter." Hun vendte sig hastig fra ham, som hun følte, hun kunde blive kontrolleret.

Lidt efter kom hun selv ind til hans Bord med et Bræt med Kager og en Flaske Porter: — „Kjøb ikke Deres Klæder her, De blir blot optrukket, kun hos Simpson & Comp. i Gaden ovenfor, men betal ikke, lad ham sende mig Regningen" ...

Hun forsvandt igjen; men Rejer forsømte ikke, da han gik ud af Restaurationen, at sende hende en Hilsen, som betød saameget som et varmt: Tak Jomfru!

Hos Simpson & Comp. forsynede han sig med, hvad han behøvede.

Da han den næste Dag spurgte Miss Lizzy efter Regningen, sagde hun, at den havde været meget moderat, saa at hun alt havde udbetalt og noteret ham for den; men hun havde for travlt til at udskrive den øieblikkelig — ,,medmindre han udtrykkelig forlangte det!" smilte hun.

Nei, det forlangte Rejer ikke! Hun var mærkværdig tækkelig og fin, syntes han. Siden gik han hen og takkede hende og beklagede, at han ikke kunde gjøre hende nogen Tjeneste igjen.

,,Sig ikke det," svarede hun med sit stille Smil. ,,Min Søster og jeg har saadan Lyst til at gaa i Theatret og se ,,Sørøveren Jenkins" og ,,den sorte Bande i Luisiana"; men vi har ingen til at følge os. Men med ... én som De var det en anden Sag."

Rejer var himmelfalden over at have stødt paa en saadan virkelig fin Miss paa et almindeligt Boardinghouse for Sjømænd. Men Livet har mange Forhold, det erfarer man i Udlandet, — uhyre mange skjærende Forholde.

Det blev en munter Aften, først der og siden i en Restauration, hvor de spiste tilaftens. Det er en Selvfølge, at Rejer ikke vilde lade sig fratage Æren af at betale det hele, hvilket dog holdt haardt at sætte igjennem, da Søstrene fandt det umuligt at tage imod saadant af en ,,igrunden saa aldeles vild fremmed".

Miss Lizzy foreslog imidlertid, at hun foreløbig skulde afgjøre Regningen; hun vilde hindre, at han blev optrukket. Fremmede var altid udsat for det, — og ,,hun var nu engang Regnskabsfører af Profession!" spøgte hun, mildt seende ham op i Øinene,

medens hun betalte og noterede i en net liden Notitsebog.

Det kildrede unægtelig Selvfølelsen, efter al den Dukken under, engang at faa sidde som Ligemand ved Siden af saa fine Damer.

Det var nogle Aftener efter, at de spaserede ved Musik og kulørte Lamper paa Forlystelsesstedet „Great Hudson", da han pludselig saa Gøteborgeren, som ogsaa gik skilt fra Alert uden Hyre, og som satte op en egen pudsig Mine og signaliserede ivrig til ham:

„Aderton tusan," hviskede han i Forbigaaende hastig paa svensk til ham: — „Lizzy Pump! ... Kut ... kut Linen, Gosse!"

Rejer gav ham et gnistrende Blik og gik videre med Damerne. Men da de forlod Etablissementet, stod Gøteborgeren igjen ude ved Indgangen.

„Kap Ankertouget og lad drive! Ur Gapet paa Blaahaien slipper ingen levendes ... Hut! hut! ... din" ...

Mere hørte Rejer ikke i Farten ... Men efter at have sovet paa det, forlangte han dog næste Formiddag sin Regning.

„Straks, Mr. Juhl!" svarede Miss Lizzy venligt og saa mat paa ham, „jeg holdt paa at skrive den ud til Dem igaar." Hun vendte sig til Pulten og begyndte at blade i Bogen og notere.

Der blev travlere og travlere ved Disken. Boardingsmasteren skulde have en Række Oplysninger og Regninger, og der kom en Del lurvede Folk ind.

Han maatte indrømme sig selv, at Miss Lizzys Beredvillighed igrunden havde afvæbnet al Tvil hos ham.

„Hør, Mr. Juhl!" smilte hun og saa resigneret hen paa alt sit Arbeide, „kunde De vente til siden, gjorde De mig en Tjeneste. Her er kommet saameget Paddy fra Cork, som maa ekspederes."

Virkelig vrimlede der af Irlændere.

„Kan jeg faa Opgjøret til Klokken to, er jeg fornøiet, Miss!"

Til Tak fik Rejer nok et mildt, stille fortroligt Smil ... „Og saa bør De passe Deres Sager, de er ikke sikkre her idag," hviskede hun hastigt; det var umuligt at se, at hun bevægede Læberne, og hun stod straks efter urørlig og skrev ved Pulten.

Rejer havde Samvittighedsnag; han vilde yderst nødig have givet hende Indtrykket af, at han havde besvaret al hendes venlige Tillid med lumpen Mistænkelighed.

Ved Middagstid udraabtes under stor Bevægelse den Efterretning, at „Pearl of the Ocean" laa paa Havnen for Bahia, færdig til at lette, og bød uhyre Hyrer, og Boardingsmasteren, Mr. Pump, en kjæmpestor, godmodig lyshaaret Sjømandsskikkelse, kom hen og slog ham paa Skulderen med den Erklæring, at slig Leilighed blev der ikke iaar! Der var saa fint ombord som i en Dansesal. Vilde Rejer, skulde han afslutte for ham straks. Kapteinen havde alt været der og spurgt ham efter paalidelige Folk.

Rejer betakkede sig; vilde han forhyre sig, var han Mand for at gjøre det selv.

„Naa, som De vil!" lød det lidt stødt.

Boardingsmasteren havde af en eller anden Grund vakt hans Mistanke igjen, og Klokken præcis to stod Rejer ved Disken; han havde sin Bylt færdig ved Haanden:

„Saa var det min Regning, Miss!"

„Aa, den havde jeg rent glemt ... imorgen" ...

„Nu straks, maa jeg bede, — om den skal blive betalt."

Hun stirrede mat paa ham og ringede paa Klokkestrengen ... „Sig Mr. Pump, at Mr. Juhl ønsker at afgjøre sin Regning!" — Hun vedblev at skrive.

Idet Boardingsmasteren kom ind, modtog han

af hende Notaer og Regninger fra Pulten, og skrev og summerede med den omhyggeligste Nøiagtighed; han gav sig god Tid og forvissede sig gjentagende om hver enkelt Post. Endelig rettede han sin svære Person fra Disken:

„Værsaagod, Mr. Juhl! Tre og sytti Dollars fem og seksti Cent" ...

„Hvad? ... hvad skal det betyde! — For fem Dage?"

„De har forsynet Dem med Klæder, Mr. Juhl! — en Hat til fire Dollars, Vest til fem, Halstørklæde og Snipper fire, Sko seks og her en Smule Æresgjæld for Fornøielser i Montreal, — Damernes Udlæg. Behag at læse! ... Post for Post ... Jeg tør forsikkre nøiagtig. De vil indrømme det selv" ...

Rejer stod med Regningen ... Tre og sytti Dollars! — Femten Dollars mere, end han eiede! — en Maanedshyre fløiten for hver Dag, — og endda to tre i Vasken! — Det ... det ... det dette maa være Snyderi, — et frygteligt Snyderi! Han sendte et forbittret Blik hen paa Miss Lizzy; men hun stod saa uanfegtet og rolig, at han ikke kunde undgaa at faa sine Tvil. Han kjendte jo ikke Priserne her! ...

Han var i den pinlige Stilling, ikke at vide, enten han skulde være høflig eller rasende. Om ikke andet, saa maatte han se til at faa Regningen mindsket ned de femten Dollars ...

„Det er en rent urimelig Regning, Mr. Pump! ... men lad gaa! — træk af de femten Dollars, det gir akkurat otte og femti, alt hvad jeg har."

„Umulig, Mr. Juhl! den er ikke en Cent for høi."

„Mr. Juhl har været saa artig at stille sig i Omkostninger for mig og min Søster, — jeg skulde gjerne ønske at faa betale min Andel," — lagde Miss Lizzy blidt ind.

Den sidste Bemærkning lod Rejers Æresfølelse blusse voldsomt op.

„Tak Miss! men, er jeg plumpet i det, faar jeg

ogsaa hale mig selv op igjen. Mr. Pump!" — vendte han sig pludselig til denne, — ,,jeg har kun otte og femti Dollars i Lommen; vil De hjælpe mig til at faa solgt mine nye Klæder, saa" ...

Mr. Pump dreiede blot sin svære Skikkelse og nikkede hen til et Par Personer med Guldsnorer om Huen, der tog sin Fortæring lige ved Døren i det indre Værelse:

,,Mr. Fearwather, Førstestyrmand paa ,,The Pearl", sidder just der og forhyrer; han byder, hvad det skal være, for en Mand som Dem, Mr. Juhl, — uhørte Hyrer!"

Mr. Fearwather kom ind, fulgt af sin haandfaste Trediestyrmand.

Rejer stod i Klemme baade for Æresgjæld og andet! Her var ikke længere Spørgsmaal, om han vilde eller ikke. Livet ombord i ,,The Pearl" var som paa en fin Restauration, sagde de, og Dollars op over Ørene.

,,Pretty fellow, the Norseman! — vi maa ombord i denne Stund, my boy!"

— Nede i Gaden mødte de Gøteborgeren.

,,Femti Dollars om Maaneden ombord i ,,The Pearl!" — raabte Rejer, — ,,til Bahia først ... hyrer mig ikke længere!"

,,Tunnar tusan! — jeg gaar med!"

Affæren blev afgjort, medens de gik nedover til Barkassen.

Denne laa fuld af bare nyforhyret Mandskab, — underlige Gesichter allestedsfra. Paa Bunden af Baaden saaes Ryggene af et Par aldeles døddrukne, mørke Gaster i Rødskjorter.

,,Sæt af!" lød det.

De var lystige og sang i Munden paa hinanden, helt til de var under Skibssiden, hvilket tog Tid, da ,,The Pearl" alt havde halet et Stykke ud paa Floden.

Da de stod paa Dækket, mødte de imidlertid en

aldeles uventet Modtagelse, idet de uden al Forklaring øieblikkelig blev kommanderet til Sjau. Tunge Sække og Kasser stod henover, og der var et helt Lag af Lasten igjen at stuve; det saa ud, som Arbeidet pludselig var blevet forladt.

Det var en ren æreløs Overrumpling, stik mod al amerikansk Skik, hvorefter alt skal være fuldt klart til Seilads, naar de hyrede kommer ombord, saa at de er fri for alt Sjauerarbeide. Men her saa ikke i mindste Maade ud til at være gjort seilklar; heller ikke var de endnu stort mere end halv Bemanding.

Skuffelsen og Forbittrelsen var ubeskrivelig. De var alle komne, lokkede af de herligste Løfter, og nu, kun et Øieblik efter, stod de Ansigt til Ansigt med en Række brutale Skibsofficerer, næsten lige saa mange som de selv, der truede dem til haardt Arbeide med Revolvere og tunge Stokke.

Der opstod et Øieblik en Overraskelsens Taushed. I næste fo'r de alle som én hen til Matrosruffet og satte sig fast der som i en Fæstning.

Under den Kamp, som nu opstod, lykkedes det Officererne at bryde ind og trække et Par af de nærmeste ud paa Dækket. To andre, som forfulgtes, flygtede op ad Skylightet. Modstanden blev imidlertid saa kraftig, at Anløbene paa Ruffet foreløbig indstilledes; — men kun for ude paa Dækket at give Plads for et Prygleri mod de to stakkels grebne, saa grusomt og jammerfuldt, at det kunde røre en Sten.

Dette førte ogsaa til, hvad der tilsigtedes, at Matroserne kom ud, én for én, med bøiede Hoveder og uden videre undergav sig Arbeidet.

For Natten indestængtes de atter i Ruffet for at sikkre sig mod, at de rømte, før der lettedes.

Det var mørkt derinde i det efter Solstegen kvalme, lummerhede Rum.

Alle — paa de Par døddrukne nær, — var enige om, at de vilde fraborde, koste, hvad koste vilde.

Der overlagdes i Stilhed; man undersøgte og befølte Planker og Luger og enhver Mulighed for Udveie; det gjaldt at handle straks.

Der blev skaaret et Hul i Væggen; og Klokken halv to om Natten aalede man sig én for én ind i Tømmermandens Redskabsrum og derfra ud paa det bælgmørke Dæk.

En gik paa Hoselæsten agterover, hvor de havde set en stor bidsk Hund. Den fik Hovedet kløvet uden en Lyd.

Tre blev sat til Vagt om Baadsmanden, der sov, og som i denne Fortvivlelsens Stund vilde have fristet en ulykkelig Skjæbne, om han havde vaagnet.

Alle Baadene fandtes imidlertid til deres Forfærdelse at være ophukede og faste. Officererne havde gjort Flugt umulig. Pludselig huskede én, at han havde set en liden Pram ved en Fangeline i Kjølvandet, men hvorledes komme did agterover Dækket? — umuligt! ...

Da fandt Gøteborgeren paa at gaa ud Klydset og ned Ankerkjettingen og lade sig drive i Mørket med den stærke Strøm langs Skibssiden, indtil han fik Tag i Prammen. Det lykkedes med Møie.

Men nu viste det sig igjen, at Fangelinen, som holdt den, var en Jernkjetting. Hver Vei var spærret!

Atter tre Mand svømmende i stumt Mørke nedover langs Skibssiden til Hjælp med at faa knebet op Lænken.

Omsider, med usigelig Forsigtighed, fik de Prammen skudt lydløst forover under Klydset.

Idet de, Mand efter Mand, steg ned, knækkede en Tofte med en Larm, saa at Baadsmanden vaagnede.

De af dem, som endnu var oppe paa Dækket, kastede sig nu vildt ned i Baaden. To, tre faldt i Vandet og bjergede sig ved at holde sig fast i Æsingen. Resten stod stuvet som Sild!

De havde neppe faat sat fra, før de hørte Offi-

cererne storme forud og Knækket af Revolvere, der spændtes.

Det lyste Glimt i Glimt, og de hørte Kuglerne suse; men, takket være Mørket, den raske Strøm og de saa vel ophukede Baade, — de slap iland!

— Klokken nær fire om Morgenen indstallerede Rejer og Gøteborgeren sig igjen i sine gamle, kjendte Køier ombord i Alert; — men ingen af dem sov den Nat!

Rejer syntes, han havde oplevet noget, og dertil aldeles klaret sine Amerikagriller.

Medens han under Indtrykket af Dagens skiftende Billeder laa vendt mod Køievæggen, steg et blegt, farveløst, regelmæssigt Ansigt frem for ham med lyst Haar og matte, runde, melkeblaa Øine, næsten som en udtryksløs Røg at se i! De glittrende hvide, smaa Tænder og Hagen, der ligesom trak sig under Munden ...

„Jo vist var det Blaahaien!" udbrød han.

„Den Lizzy Pump?" svarte Gøteborgeren henne fra Køien ... „Ja saa meget har jeg hørt oppe i Montreal, at fra Pumpen slipper ingen, før han har bortakkorderet ham paa tre Aar om Kap Horn eller til at slave i Negertraden paa Guinea."

— Spillet gik; de hev Anker og varpede ud for at gaa nedover til Quebek. Opsangen hørtes dæmpet:

Saa ankred vi paa Portlands Bai
ho—i—o—hiven hal!
men Ankret slugtes af en Hai
ho—i—hiven hal!

Der varped vi paa alle Mand
ho—i—o—hiven hal!
Gin og Brandy halvt med Vand!
ho—i—hiven hal!

Og Spillet hev sig saa galant
ho—i—o—hiven hal!
til Frak og Hat blev sat i Pant, —
hei din Hund betal!

Saa fik tilslut vi Smørret solgt
ho—i—o—hiven hal!
paa Negertrade og Ibenholt
ho—i—hiven hal!

Saa dansede vi for vor Hals
ho—i—o—hiven hal!
i fire Aar en Hyrevals:
— hei din Hund betal!

Det var idet Alert en Høst gik op til sit Hjemsted, Fredriksværn, at Rejer stod i triste Betragtninger. Byen laa indenfor de afblaaste øde Skjær, som dannede Indløbene eller Gabene, og i hans Lomme var der næsten lige saa øde og blaast for Hyre!

Han var for Tiden ikke godslig stemt, som han med en Gjenkjendelsens Følelse saa paa sit Hjemlands graa, fornuftige kolde Skjær. For tre Uger siden havde han nede i Bremen ladet Styrmanden faa saagodtsom den sidste Klat af sin Hyre tillaans. Styrmanden var „desværre aldeles blanket!"

Det var en Henvendelse, som Rejer følte sig meget smigret ved; thi det viste, at Styrmanden, trods deres nuværende Forhold som Over- og Underordnet, ikke glemte, paa hvad Fod de fra først af havde staaet, og i Stilhed erkjendte ham for at være af jevngodt Folk med ham selv.

En anden Side af Sagen var det imidlertid, at med denne „lille Haandsrækning" fra hans Side gik nu de Midler fløiten, hvormed han skulde tage Styrmandseksamen. Han havde just knebet sammen denne Rest for at kunne ligge nogenlunde arbeidsfri hjemme i de Vintermaaneder, da Alert lagde op og reparerede; — og saa kom Styrmandens Forlegenhed saa mester-svineuheldigt ovenpaa alle de andre Uheld med Hyren.

... Uden Penge ingen Styrmandseksamen, det

var mere end greit, ... — — — At sige ... medmindre man nu tog den alligevel! ... Hm, — komme i Arbeide nogetsteds og læse om Natten? ...

Ja vist, læse om Natten!

Som han ikke nu havde sovet og snu'd fra sig overflødigt nok i Køien i de over tre Aar ombord i Alert ...

Og saa lette sig for mest mulig af Godset, — sælge Uhret og Brystnaalen, — Stadsklæderne ...

Ansigtet blev fast og skarpt, Hagen fremstikkende, og han plystrede mellem Tænderne.

VIII.

REJER ER BAADE VÆGTER OG VEDHUGGER.

... Men hvorfor gik den flinke Fyr der bestandig saa søvnig og bleg? Der gisped Bæstet igjen, lige idet han gik ud af Skoledøren ...

„Du!" raabte Navigationslæreren pludselig efter ham, „Du, Juhl! sig mig her under fire Øine, hvorfor gaar Du saa tyndklædt?"

„Jeg? jeg fryser aldrig!"

„Saa? — Du mangler ikke ..."

Det krøb i Rejers Stolthed foran Sjøofficeren:

„Nei da, jeg har velstaaende Familie, — om jeg vilde uleilige dem."

„Ja ja, min Ven! det var kun et Spørgsmaal — vel ment." Han affærdigede Rejer med et lidet Nik.

Navigationslæreren havde faaet en Elev, som han undrede sig lidt over. Han kunde undertiden gispe saa frygtelig langt ud eller sidde og knække i Stilhed det ene Gisp efter det andet, saa at man skulde tro, han baade var dorsk og uinteresseret.

Men var der saa noget, han ikke forstod, reiste han sig og spurgte og vedblev lavmælt, men ligesom med et misfornøiet Træk ved Næsekrogen og høist ihærdig, uden at ænse de andres Fnisen, at spørge og forfare Grunden, indtil det saa tilslut gik op ogsaa for ham. Det var noget uforstyrrelig paagaaende. Men mere og mere gik det op for Navigationslæreren, at det, han saaledes engang fik hevet ind i Lasten, laa der sikkert og bedre stuvet end hos nogen af de andre. Det saa ud til at blive hans bedste Elev det Aar.

I de første Dage, da Rejer endnu drev raadvild om, havde han oftere strandet op foran en Kagekurv nede paa Bakkehjørnet i Hovedgaden, og efterson han udspurgte Konen, som sad og solgte, viste det sig, at han ikke havde truffet saa ueffent til endda. Hun vidste straks Raad til at faa solgt en Overtrøie og Uhret for ham og gav ham andre gode Anvisninger. Thi Madam Wahl eller „Walla", som hun almindelig kaldtes, havde mangfoldige forgrenede Forbindelser. Særlig sad hun i vidtløftige Mellemregnskaber hidrørende fra Kagehandelen med Aspiranter og Kadetter, kjøbte deres gamle Klæder, besørgede dem og andre vækkede om Morgenen og ellers en Mængde Vidtløftigheder udover Byen, der gav Smaafortjenester.

Hos hende havde Rejer nu faaet leiet et lidet Kot af et Værelse indenfor en Kjøkkenmur, og der gik Nattearbeidet paa Uge efter Uge.

Foran ham ved Talgpraasen paa det ophakkede, grove lille Klaffebord laa en Regnetavle, hvorpaa han noterede, medens han slog op Logarithmer og afsatte allehaande Diviationer, Afstande og Kurser i Regnestykkerne.

... Han sidder i en gammel hullet og beget Pjekkert, Hue og Skjærf, thi der er intet i Ovnen. Af og til reiser han sig og slaar sig varm med Armene

eller puster i de røde, valne Hænder, der ikke længere vil holde Griffelen.

Vækkeuhret paa Væggen slipper med ét Loddet larmende ned og slaar fire.

Det er nu, han skal ud at vække, først hos Portneren paa Sygehuset oppe i Barakkerne, saa hos Kanoneren, saa, Klokken et Kvart før fem, knatte paa Døren hos et halvt Dusin Sjøkadetter, der har det styrt-travelt med Læsning under Jul og maa op i Otten. Han havde afløst „Walla" i den sure Vækkerforretning om Vintermorgenerne. Saa hugge Ved igjen til Klokken otte hos Kanoneren, hvor han hver Dag fik Kaffe og to Stykker Smørrebrød.

Hvor han længtede efter Kaffeen, den varme Kaffe og de to Smørrebrød! Han kunde have Lyst til at forbande sin Mave, der begyndte at knurre og ule efter Frokost allerede Klokken fire om Morgenen.

Og Morgenstunden, saa travlt han havde udover den, var frygtelig lang. Han huggede og kløvede i Vedskjulet hos Kanoneren, saa Fliserne fløi, blot for at overdøve den indre Stemme, — ikke i sit Bryst; thi der vidste Rejer ... hu! — Jansen ha! — Juhl ... hatsch — der knækkede Vedtræet over! — hvad han vilde; men i Maven. Den kunde raabe efter Grovbrød, Finbrød, Hvedeboller, Kringler, kort hele Stabeler af al den Mad, han bare kom til at forestille sig.

Og naar han saa var færdig, maatte der endda undertiden ventes. De havde sletikke Hast med ham derinde de Dage, Kanoneren skulde have Frokosten baaret hen til sig paa Værftet.

Han vilde have Kaffeen paa Pletten, den Kar, enten han var hjemme eller ude, og slig skulde Folk altid være, — det var en gammel Orlogsgast, det, som forstod at eksersere Huset, og fik Rejer selv nogengang Hus, saa — ja saa vilde han se paa den, som vovede at forholde ham Kaffeen saameget som et Minut! Han slængte Øksen i Bakken, tog den

saa igjen og satte den med et haardt Hug fast i Huggestabben. Han var færdig.

Saa, nu kom de fire Skoleunger endelig afsted; han hørte dem gnage paa Søsteren og Dørene slaaes op og i derinde.

Saadan en rigtig Hustraverske, — graa Hverkenskjole og blaa Øine og husferm, det er streng Vasvelling det!

Jo nu var hun ved Kjøkkenvinduet og vinkede ham ind!

Rejer kom pen og beskeden. Ah, Kanoneren var hjemme idag; det var det, han tænkte! Ja, da var hun akkurat; ellers var der ingen Ende med al den Indballeringen af Kaffeen og Frokosten i Forklædet til ham. Hun havde engang endog begyndt paa noget, som om hun vilde bede ham gaa med den først hen paa Værftet; men da havde han gi't hende et saa hvast — „Har ikke Tid!" — at hun ikke kom igjen med det.

„Godmorgen!" hilsede Rejer, idet han traadte ind i det varme Kjøkken, hvor Duften af Kaffeen slog ham imøde. „Favnen er opkløvet!"

„Godmorgen, min Ven!" Kanoneren danskede og sagde altid „min Ven" og „min rare Ven!" Han sad med den sømilitære flade Hue med Snoren paa Kjøkkenbænken og rørte i Kaffeen ... „Godmorgen, min Ven! ... Sid ned ... Ja saa ..."

Tyk og kort, med Træben, gik han under Navnet „Haubitzeren"; ialfald kaldte Walla ham saa.

Sara kom med Kaffeen og de to Smørrebrød paa en Tallerken.

„Hm, hm!" — kremtede Kanoneren af og til, mens han rørte i Kaffeen, og Rejer saa pent, han aarkede, hug Tænderne i de tykke Rugbrødskiver og beregnede Varigheden efter Cirklerne af Tandraden paa Smørret.

Hvad Slags Dyr, det var, Kanoneren lignede, som han sad der med Træbenet udstrakt foran sig,

rundhovedet og graahaaret, med de spidse Øren stikkende op paa begge Sider af Huen, kunde Rejer ikke faa rigtig Has paa, — var det en gammel Ulv med den brede Næse og den store Mund, der altid ligesom sugede paa, hvad han mente, eller en klog Ræv eller en uskyldig Hare, der sad der paa Bagbenene. Han opsnappede et Par Gange et hastigt Blik hen paa sig, medens Stilheden i Kjøkkenet kun afbrødes, hvergang Kanoneren kræmtede sit Hm ... hm! Han var vel staaet op sent idag og havde ikke rigtig morgnet sig endnu. — Nei, det var noget andet ...

„Hm ... hm!" kom det endelig. „Læse til Styrmandseksamen og hugge Ved ... hm ... hm ... det rimer ikke!"

„Ikke synderlig!" — indrømmede Rejer.

„Lændset sig for Hyren og saa videre? ... hm! hm!" frittede Kanoneren forsigtig seende paa sned hen paa ham.

Rejer gjorde blot et lidet Kast med Hovedet. Det kommer ikke Dig ved, tænkte han.

„Og saa kommer man hjem og skal tage den belovede Styrmandseksamen!" lød det videre.

Rejer taug.

„— og saa ... ja saa hugger man Ved og gjør Nat til Dag" ...

Rejer følte, hvorledes Datteren, der tilsyneladende ivrig pudsede et Vaffeljern, skottede maalende op paa ham, medens Faderen inkvirerede.

— „Ikke sandt, min Ven?"

Det var hverken Hare eller Kanin, det var — med det runde Hoved og det smale Ansigt og de tyggende store egne Underkjæver — en slu Hund og det ovenikjøbet én, som lavede sig til at bide. Datteren lignede ham, det var blot den fine slikkede Hvalp mod ham. Naa ja, det kunde hænde, de fandt den for sig, som de ikke tænkte.

... „og saa tør man ikke skrive hjem, min rare Ven!"

„Tør ikke?" lød det fra Rejer.

„Foretrækker at hugge Ved og være Vægter og gjøre Nat til Dag i en fremmed By" ...

„Har De ikke Brug for mig, Kanoner Rørdam! saa Adiø!" brød nu Rejer ud, idet han hastig svælgede den sidste Mundfuld. Han greb Huen og reiste sig og havde alt Tag i Kjøkkenklinken, da Kanoneren vinkede ivrig op med Haanden:

„Nei, nei, nei, min rare Ven! min rare Ven, det var ikke Meningen — ikke Meningen. Sid, sid, sid bare ned! ... Tvertimod, — hvad jeg vilde sige, hm! ... Det er meget net, — propert ... af et ungt Menneske at tage sin Styrmandseksamen alligevel! Man kunde gjøre noget værre end det. Saa saa, sid nu ned! ... Værsaagod, det er gode Kringler" ...

Rejer skulde aldeles ikke have.

„Byd ham Du, Sara!"

Rejer var fremdeles jernfast — var fuldstændig mæt.

„Det var noget, vi skulde tale om, min rare Ven!"

Og nu kom Sara med en ny Kop rygende Kaffe. Da hun saa igjen skjød Tallerkenen med Hvedekringlerne hen til ham paa Bordet, sagde den gamle godsligt: — „Saa saa, forsyn Dig nu ... gener Dig ikke" ...

Genere sig? — troede de det om ham! han greb til ... store deilige Hvedekringler ...

„Som Du véd, min Ven, hugger vi ikke Ved i Julen!"

Rejer svarede, at han vidste det; men, ærlig talt, var det en dyb Skuffelse; Julen igjennem gjaldt det jo ogsaa at faa Frokost!

„Det var blot det, jeg vilde sige," bemærkede Haubitzeren.

Rejer sad en Stund og rystede Kaffekoppen rundt

for at tage med det sidste af Sukkeret; han saa i Perspektiv en net Juleturing; men svarede ligegyldigt, idet han satte Koppen hen:

„Ja, ja, det faar saa være. Mange Tak for Kaffeen." Han reiste sig igjen for at gaa.

„Nei, hør nu, min Ven! vi skal nok forliges alligevel, tænker jeg. Vil Du bare kløve væk paa Aarsveden derude før Helgen, efterhvert som vi faar kjørt til af Værftbeholdningen, saa kan Du spise din Middag her hos os i Julen. Unge Mennesker har ikke godt af at skaffe paa det løse bestandig" ...

Rejer betænkte sig lidt. Han følte, at han ved en saadan velvillig Kontrakt heller kom til at kløve mere, end han vilde, end mindre ...

„Du faar ikke nøde, Far! Sjøfolk har andet Vis at ture Julen paa," sagde Sara lidt udfordrende, medens hun rask slog Melet af Haanden fra Vaffelrøren, som hun havde vispet. Det gik som Vinden med hende først med Æggene og saa Melet. Hun saa sandelig ikke gal ud der i Kjøkkenet! ...

Naa ja lige fedt! ... Rejer slog til.

Og i de seks Dage før Jul stod han ufortrødent al den Tid, han havde tilovers, i Kanonerens Vedskjul og huggede og kløvede, saa Sveden randt i Kulden, og Vable paa Vable blærede sig op i Næverne.

Om Eftermiddagen kom Sara ud med Ølost og Smørrebrød, og hun var ogsaa saa omtænksom at laane ham et Par af Kanonerens gamle Vanter; men ellers sagde hun ikke et Ord, og det samme kunde det være!

Hun var aldeles ikke af hans Art Fruentimmer, — stærk og resolut, saa hun gjerne kunde slaa en Mand i Dækket. Hun kom altid hastende ud fra Julestaaket med et Seil af et melet Forklæde helt om sig.

Bestandig saa hun med Flid kun paa Veden, ikke paa ham, som om hun regnede efter, hvor

meget han vel kunde have hugget op. Men han skjønte nok, hun undrede sig over ham. Der var et eget Træk ved Munden, omtrent som hun vilde sige, at hun virkelig ikke begreb, hvorledes en saadan lang Matros var kommet ind i deres Vedskjul.

Om Kvælden, naar han kom ind i Kjøkkenet og afleverede Lygten, var det netop saavidt, hun lagde Mærke til ham og nikkede, medens hun knaede og arbeidede der med Deigen. Og dygtig spansk var hun i Nakken, naar hun rettede sig fra Deigtrauget og bad ham sætte Lygten hen; hun vidste nok, hun holdt god Figur!

Han havde alt tændt Lys hjemme og sat sig til at læse inde paa sit kolde lille Kot, da han hørte Walla komme tungt inddragende i Gangen med sine Kurve. Han gik ud for at laase op Slaaen og lyse hende ind.

„Tak og Tak! — De er rigtig et høfligt og fint Menneske; det siger jeg til alle og enhver, og det er en Gudsens Sandhed. Aa luk Gangdøren, Juhl! ... Rimen ligger saa tykt, at den ikke vil igjen. Kulden biter aldrig slig som i Maaneskin."

Han bar den ene Kurv ind for hende og ventede med Lysestumpen, til hun fik tændt op i Ovnen. Hun lugtede lidt af Brændevin, som hun pleiede, naar hun kom hjem om Aftenerne.

„Ja ja," snakkede hun, mens hun taklede af sig noget af Embalagen, „og saa siger jeg, at Deres ganske Opdragelse er mere end som vanligt af en Matros. Jeg kunde nok fortælle, hvem som kom hen til gamle Mor Wahl idag. Det var ingen ringere end selve Løitnanten oppe i Styrmandsskolen. Nei mæn var det ei nei!"

Rejer begyndte at spidse Øren.

„Naa gamle Walla! faar I solgt brav af Kagerne under Jul? sagde han.

Aa ja saamæn, Hr. Løitnant! Tak og Ære som

spør, sagde jeg. Der gaar en og anden. Jabra' gjør det saa!

Pas Jer naa, Walla! sagde han, — han er nu saa spøgsom, maa vide. Nu kommer vi og undersøger Regnskaberne Jeres. I ruinerer Ungdommen, siger de. Jeg vil gi'e min Hals paa, de skylder Jer hver Kart af dem, akkurat som i gamle Dage, Walla, sagde han og plirede. Ja mæn sagde han akkurat saa. For De maa vide," bemærkede hun polisk med de smaa graa Øine — „han har havt Aarsregninger hos mig, lige til han blev Kadetunderofficer; han var en af de sværeste paa Kager, — men, ikke husker han det og ikke husker jeg det. Vi bare saadan spøger, forstaar sig. Han vil nok allersidst være den, som sætter gamle Madam Wahl fra Næringen. Med engang stak han Stokken i Sneen. Hør nu, Walla! sagde han, — hvad er det for en underlig Pilot, I har faat stuvet ind til Jer? og — forlad mig! han er nu saa spøgsom, — maa han betale særskilt for Næsen. Naa ja, I faar stelle pent med Fyren, Walla! for, blir han ved, som han har begyndt, saa gisper han sig nok frem til Styrmandseksamen, den Kar! Ja mæn sa'e han saa!

Gamle Mor Wahl vil nok ikke spolere sit Rygte med at tage andet end gentile Folk i Huset, og jeg har ikke set ham saa meget som drikke en Snaps, sagde jeg, — bare Kaffe, Hr. Løitnant! — og da kan ingen sige et ungt Menneske noget paa.

Men jamæn sagde han ordlydende saa: gaar han frem, som han har begyndt, — sagde han, — saa gisper han sig nok frem til Styrmandseksamen, den Kar! Men Kontanten kan vel være knap, sagde han; og dermed saa lo han og gik."

Walla var opstemt i Anledning af den Opmærksomhed, hendes logerende havde vakt: Praten gik fortvæk, mens hun gjorde op Ild og af Kurven med Hø, hvori hun sad med Fødderne om Dagen, drog

op alskens Forviklinger af gamle Gulvfiller, som hun placerede op over Ovnsmuren til Tørring.

„Gamle Mor Wahl har nok set bedre Dage, min kjære Juhl! — dengang jeg tjente som Fruenspige hos Konsulens Far oppe paa Kjækstad, og klædte begge Frøkenerne til Bals, saa fine som Dukker i baade Silke og Flor, og naar de kom hjem om Morgenen fra Ballerne i Byen med Hestene skumkjørte og de kom op paa Kammerset og Frøken Nella aldrig vilde lægge sig, men sad oppe udpaa Storsalen og bare saa ud i Graalysningen og graad og graad. Men Anne Wahl vidste nok, hvad hun graad for — Aa jø, aa jø ...

Det var nu denne vakkre Løitnant Engelskjøn, som hun var hemmelig forlovet med. Men den anden, hun, som laa og sov derinde, hun behøvede ikke at græde hun, for hun sno'de sig nu saa fult og fint i alle Vendinger, saa, da det led paa, saa reiste Frøken Nella til Kjøbenhavn, mens Løitnanten og Søsteren holdt Bryllup paa Kjækstad! ... Aa ja, Frøken Nella husker nok endda Anne Wahl, da hun pakkede hende ned i Slæden og gav hende Hofmansdraaber! ... Hun græd, saa hun ikke sansede sig. Aa jamæn græd Anne med, saa hun kunde faat Theskeen fuld af Taarer, men hun maatte tælle Draaberne hun som en retskaffen Tjener, — tredive Stykker. Frøken Nella tog dem med lukkede Øine. Farvel Anne! sagde hun, — fortæl ingen, hvad Du véd.

— Men paa Kjækstad blev der aldrig en glad Dag mere, for han var ikke saa sød, som han saa ud til, Løitnanten. Aa ja en gammel Tjener kunde fortælle meget fra sin Tilværelse, og gode Dage havde jeg, jeg skal ikke sige dem andet paa. Jaden havde jeg saa! Men saa vil én jo gjerne forandre Forfatning og sætte Fod under eget Bord. Fruentimmerne er ikke anderledes, og saa fly'r én i det, maatru ... Wahl, han havde nu Brændevinshandel og Borenskab til Byen, og ikke drak han stort heller

dengang, og han sad godt i det. Men saa blev det nu værre alt med Tiden, og da han døde, var alting rent og skrapet, saa Anne maatte tage Sælgekurven fat ...

Og nede paa Bakkehjørnet har jeg siddet tretten Aar nu til Marts Maaned. Men jeg takker Gud for en god Seng! ... Og nu maa De vente og drikke en Kop Kaffe med gamle Madam Wahl!"

Eftersom hun snakkede, blev Walla mere og mere overstrømmende. Hendes runde, bleggraa Ansigt med de graa Haartotter om, den lille fede Knop af en Næse, den større runde Knop af en Hage og de to endnu større Rundinger af Kinder lyste, medens hun med den enestaaende Hugtand i hver Side af Munden ligesom hug i til Bekræftelse, naar hun talte, og nikkede som en Hvalros.

... „Og saa hørte jeg, at De blev saa forstandigen forligt med Kanoneren, min kjære Juhl!

Gamle Haubitzeren og jeg vi er Byens Børn begge to. Ja som Tiden gaar. Eiamei! nu gaar han der saa stursk og bidsk paa ét Ben, — men han havde da to, og det to rigtig friske engang i Verden; for der stormede ingen over Salene som han ... Eiamei! da han første Gang kom fra Kongens Kjøbenhavn, — han var Jungmand da. Da kan det hænde, Anne Ludvigsen ikke behøvede at se sig om to Gange, før hun havde ham i Hælene paa sig. Høit satte han Ho'det, og Datteren er ikke mindre stiv i Nakken. Vi var ærbare i min Ungdom og, min kjære Juhl! — men saa stramme som Sara Rørdam! ...

Mandfolkene liker aldrig den Selvraadigheden uden paa li'som da, før de blir gifte. De vil ikke trække Tornebuske i Huset, — for, om der er aldrig saa mange Roser paa dem i Ungdommen, blir der tilslut bare Risèt og Hakketjørnen igjen, med Respekt at sige!"

Gamle Walla sad der med Tørklædet om Ho-

vedet i Hosesokker og varmede Fødderne foran den durende Ovn. Hun havde tændt paa Kridtpiben, og nu dampede hun og nød Tilværelsen ovenpaa den surt og seigt gjennemslæbte Vinterdag. Den Varme, som lyste og spillede der i Ovnsmundingen, medens hun sad og dampede og smaatænkte, var hendes Smule Sol i Livet.

Da Rejer efter endt Kaffetraktement takkede og gik ind igjen, smaaplystrede han lidt, før han satte sig til Bogen ...

Mærkelig saa galant Walla var ikvæld! det havde nok bidt paa, at Løitnant Albrechtsen snakkede med hende.

... Saa hun var saa stolt den Sara Rørdam! ... Det var det, han havde set ...

Naa, for ham kunde hun sætte Næsen i Sky af Hjertens Lyst ... hvad kom det ham ved? han havde bare at hakke og hugge sin Ved ...

— Og hvor Rejer sov i Juledagene! — han kunde gjerne snuet Døgnet rundt, især da Walla i sin overstrømmende Venlighed havde fundet paa at laane ham sin gamle brune Kaabe som Tillæg til det tynde Overbrædsel, hvorunder han laa og huttrede og frøs i det kolde Værelse.

Ved Kanonerens rødmalede Klaffebord var der uroligt nok om Middagen. Tre viltre, graadige Gutter og en liden Pige, Børn efter Kanonerens andet Ægteskab paa hans gamle Dage, gav sin voksne Halvsøster nok at bestille, og Kanoneren var ikke den, som var mindst fordringsfuld.

De havde Kaalsuppe og fersk Kjød anden Juledag, og Kanoneren nødte selv med den ene Forsyning efter den anden. Han vilde ikke vide af nogen Slinger i Valsen, — sagde han, — eller udlevere blinde Portioner for skikkeligt Arbeide; og han vidste nok,

hvad unge Folk mente foran et Madfad ... „Da jeg var paa din Alder, min rare Ven, havde jeg alt faret fra Kjøbenhavn i tre Aar, før jeg blev fast Gast ombord i Briggen Lolland; men dengang ønskede jeg altid, at jeg kunde sætte hele Madfadet lige ind i Maven med engang som i en Stegeovn. Det var i Krigens Tid. Værst var det i Prisonen over i England, da vi maatte sidde tørmundede og lugte til, hvorledes de brunede Beafstegen med Løg paa."

— Om Eftermiddagen kom der Julebesøg af Saras Veninder, der trakteredes med Mjød og Kager paa Bræt. Det var pene, vakkre Jomfruer, syntes Rejer; men de trak sig altid hen i det ene Hjørne og hviskede og tiskede, saa at han, muret fast, som han sad ved Siden af Haubitzers Sofaplads, ikke rigtig kunde komme til at se. Han holdt dog Øie med dem! Der nødtes om igjen og om igjen til alle for hver ny indtrædende, Haubitzeren var ikke spar, — og saa maatte de hver Gang op, hvor Julebrættet stod.

„Hm ... hm!" — kremtede Kanoneren pludselig og puffede til Rejer, — han blinkede hen mod de snakkende unge Piger ... „Pas nu paa! Nu kommer det an paa for en gammel Sjømand at klare sig, — at tage Stød."

„Far!" kom Sara op til Bordet; hun undgik den Side, hvor Rejer sad — „de vil gjøre Bal oppe i Sjømandsforeningen anden Nytaarsdag!"

„Dans alt det I aarker for mig, — jeg har Træben!"

Hun stod og støttede Haanden paa Bordet, og det undgik ikke Rejers Kritik, at den var rud helt opover Haandledet af Julevasken. Det var en rigtig liden rund, rød Arbeidshaand, — slet ikke styg ellers.

... „De kommer lige fra Høibaadsmandens" — vedblev hun — „og deroppe har de sagt, at han ikke sætter sit Navn paa, før han véd, om Du ogsaa kommer paa Listen!"

„I min Tid var det blot Mandfolkene, som betalte, Fruentimmerne gik frit!" — bed Kanoneren af.

„Jeg forstaar sletikke, hvordan Fruentimmerne kan have været paa din Tid, Far! — Takke mig til at faa betale for sig!"

Den gamle murrede ...

„Naanaa da, Far! Du véd jo, jeg ikke gaar ulovendes. Det koster to Mark."

„For hver ... for hver!" hvinede Kanoneren, — „to Mark ogsaa for mit Træben! — Fire ... fire Mark! ... Lagde jeg sammen alt det, jeg har udlagt og betalt for den Slags Plasér nu i femti Aar!"

Efter det, han havde hørt af Walla, tvilte Rejer ikke et Øieblik paa, at han talte sandt; men — kun faldt kanske det meste før Datterens Tid.

Sara havde vist ventet et andet Svar af sin Far; thi hun stod lidt forlegen og saa fra ham ned paa Bordet og saa igjen op paa ham, medens der fo'r et uvilligt Skjær over hendes Ansigt.

„En kan da imellem faa Lyst til at prøve noget andet end at traske i Kjøkkenet, — og jeg har jo ikke Træben, Far!" yttrede hun.

„Ja, ja, ja" — slog han til Retirade — „jeg véd ikke, hvorfor Du kommer og spør' mig, naar jeg saa alligevel skal danse efter din Pibe."

„Det er nok os allesammen, som gjerne vil danse, Overkanoner!" — stormede Fruentimmerne nu omkring ham, og én af dem, en tynd, lys en, kom lidt rød i Hovedet frem med Listen. „Naar Kanoneren bare skriver paa, saa faar vi straks Høibaadsmanden med."

Han fik endelig malet op sit svære: „C. Rørdam med Datter" og strøet det med Tobaksaske: — „Nu, min rare Ven, Juhl! blir her Anledning for en Sjøgast til at svinge sig. Det koster bare at skrive paa; — ja ogsaa to Mark!" tilføiede han tørt — „men det finder Ungdommen altid ud af!"

De unge Piger keg nysgjerrige hen paa Rejer; de stod der om Bordet, færdige til at tage Listen.

„Vi har ikke saadan Hast med at faa alle tegnet paa, Far! Juhl skal faa betænke sig!" yttrede Sara.

Rejer blev hed. Han følte godt, at det var Vedskjulsgasten. Han havde nu alle Øine paa sig.

„Jeg bruger saa lidt at betænke mig, Jomfru Rørdam! Kommer Listen til mig, skal der staa Rejer Jansen Juhl!" sagde han hvast.

Sara studsede; der laa en stærk Selvfølelse i hans Ord og Mine, og han skarrede stærkt paa „Rejer".

„Vi hjælper os med Juhl alene," mente hun leende. Hun mysede saadan lidt med Øinene, mens hun saa paa ham og tog Listen; — „sætter De de andre Navne til, kan De komme til at betale for tre!" ...

Spansk var hun, det var ikke til at tage feil af; men var hun kry, saa var han kry igjen. Det skadede ikke, at hun havde faat høre hans Navn!

„Hun der kaprer de mig ikke saa let!" hviskede Kanoneren; han pegte med Piben efter Sara, som just drog ud af Døren med Veninderne — „Jeg skal sige Dem, min Ven! — Hm! hm! her kommer andet Veir, det kjender jeg i Træbenet" — afbrød han med en Grimace — „jeg har gi't hende en Smule Kikkert ind i Kahytsruffet at se sig for med og observere sin Mand. Det er ikke nok der at komme strygende i vide Bukser og Hat med lange Silkebaand nedover Snuden! Hun kjender dem, skulde jeg mene, — en Kjæreste i hver Havn! ... Jo jeg har sat hende ind i Omstændighederne, ganske og aldeles. Jeg er vant til at snakke ende ud, skal Du vide, kalde Tingen ved sit rette Navn, eftersom hun har sine fire Søskende at forsørge, om jeg falder fra. Enten en gjældfri Kaptein, Sara! har jeg sagt, eller en Styrmand, en Kar, som Du ser, der er rigtig Kjærnetag i, — eller ingenting, — spunds, punds nichts! Kom-

mer en Matros, — om han er saa vakker som Guld, er det at holde stiv Kurs uden at se ham. Og for Sjøofficerer er det bare at luffe op straks, og saa helt overstag og paa anden Boug, — helt ud af Farvandet, Sara! siger jeg; de Folk er det totale Havari.

Ser Du, min rare Ven, jeg gir hende blot to Øine i Ho'det, og derfor ... hi, hi, hi, kji, kji, kji," — han puffede Rejer i Armen, ,,krydser der mange efter hende! Me—n ... hi, hi, hi, kji, kji, kji" — han peb og hvinede og hostede i Stemmen, — ,,hun véd, hvad hun skal tænke" ...

Rejer sad imidlertid og tænkte paa, hvilket Held det var, at han endnu ikke havde skilt sig ved sine fine blaa Sjømandsklæder. Det havde spillet nær om, at Jakken var sprunget før Juleaften; han havde alt ymtet om det til Walla; men saa kom det paa, at han skulde spise hos Kanoneren i Julen, og saa havde han opsat det til over Nytaar. Men nogen Kredit maatte han aabne hos Walla, det nyttede ikke at staa pengeløs til Ballet. Og egentlig havde han jo sine egne Penge at trække paa hos Styrmand Lind. Den Sag maatte ordnes endnu iaften; det var bedst at smede, mens Walla var i godt Humør.

,,Godaften, Hr. Overkanoner!" sagde han pludselig.

,,Naa—aa!" saa denne op — ,,skal Du afsted saasnart? — Uf det værker i Benet ... Godaften, godaften, mine rare Ven!"

— — Da Rejer anden Nytaarsdag børstede sine fine blaa Sjømandsklæder og delte sit Haar og pyntede sig som bedst til Ballet foran det lille Stykke Speilglas, brummede han og var i ærgerligt Humør:

... Næsten ikke rørt ved Læsningen hele Julen bare for dette, jeg hev mig saa tosket op i.

For at være Kar for Fruentimmerne! Hvad har jeg med deres Dansemoro? Jeg ligger ikke her for

at more mig eller spille Sprætjunker for dem; — aldeles ikke — tvert, stik imod ...

Og saa siger de, det koster bare to Mark! Naar det kommer til Stykket, saa skal én jo ha' hele Riggen færdig til Parade fra Masteknappen til Kjølsvinet. Det er af Mynten det hænger, om jeg skal komme i Afdrift med det hele! — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Men, skulde han did, saa vilde han ogsaa bringe ud af det, hvad han kunde, og more sig.

— Dansesalen var pyntet med grønt og Bliklampetter henefter Væggene samt midt paa et Par Flag med krydsede Marinesabler under.

Der gik nu Dansen paa efter Hornmusiken.

Rejer havde faaet Bomuldsvanterne paa og et Fruentimmer under Armen, som han omtrent maatte løfte, hvergang han dansede med hende; hun var næsten ikke til at flytte, saa tung og smaatrippende var hun.

Saa gaar det den, som ikke er kjendt. Han maatte til sin Ærgrelse erkjende, at han fo'r med en Trælastbrye, medens alle de andre duvede i Dansen med Fuldriggere og smekkre lette Skonnerter eller Briggær og her og der kanske en lidt rundgattet bredere Galeas, der vel var af de gifte ...

Her gik lidt stivt for sig. En hel Del var Marineunderofficerer eller af de fast ansatte ved Værftet, og de havde sine Tommemaal paa Graderne mellem sig; det hørte han af Passiaren tilhøire og tilvenstre. Hver førte nok sine i Dansen, ialfald fik han ingen. Men troede de, han var til for at feie Gulvet med alle de Fruentimmer, de andre lod sidde, saa tog de feil!

Hans Øine løb om i Salen; han følte, det gjaldt at arbeide sig ind i det en Smule hændigt.

Engelsdansen gjorde han i al Lunhed med en Galeas, som var havnet paa Bænken bag ham, og som tog Styret, da han ikke var kjendt med Dansen.

Men saa kom Skotsken, og nu vidste han, hvad han vilde. Han havde set en liden sortøiet rask én med kulsort flettet Haar og lys Sirtses Kjole, som ikke kunde være saa høit oppe i Fiffen. Ansigtet var grovt, — lidt negernæset var det —; men danse kunde hun, det havde han set. Hun stod der i Rækken og trippede ordentlig af Utaalmodighed og vuggede i Hofterne; men høiere end til at danse med en af Matroslærlingene naaede hun ikke.

Rejer var i et Nu ved Siden af hende og tog hende op til Skotsken først og derefter til Svenskevalsen.

Han vidste, hvad han gjorde, og det varede ikke mange Omgange, før den stærkvoksede, høie, fremmede Matros i de fine blaa Klæder og med det rolige skarpskaarne Ansigt gjorde Opsigt. Han følte det selv, og der kom over ham, — en Virkning af det anstrengte unaturlig afholdende Liv, han saa længe havde ført, — en vis stille vild Rus. Han kunde danset saa længe, det skulde være, Benene bevægede sig som gjennem Luft, de Vekslæders Støvler, han havde kjøbt i Malaga, havde et saa passe lidet Knirk, — han følte sig som en Fugl; og Tømmermandsdatteren gav ikke tabt ... Det var en behændig Manøvreren mellem alle Slags Par, sene og snare, klodsede og snublende, uden et Øieblik at støde an, altid raskere og hændigere end nogen af dem. Og da han endelig satte hende ned, var det ikke af Mangel paa Villie til at fortsætte, — han var noget af en løbsk Hest, der var kommet i Rend, men fordi Musiken med ét stansede.

Da han gik fra hende tvertover Salen, følte han sig Herre paa Pladsen; der tvilte ingen nu paa hans Ret til Gulvet.

Se saa, — nu begyndte den kjedelige Engelsdans igjen, som han ikke kunde. Han var slet ikke længere i Humør til at lade sig slæbe igjennem den som sidst for Bugsertrosse sat an i en eller anden Madam.

Han var i sit Mod anvanceret fra Forsvaret til Angrebet og begyndte at se en Smule paa de andre. Turen kunde nu være kommet til ham at dømme og mønstre.

Han sad der i en temmelig flot Stilling med Benene overkors paa Bænken, mens han iagttog Engelsdansen, og han følte godt, der var mange, som saa hen paa ham. Imellem de dansende heftede hans Blik sig mere og mere ved en Skikkelse i blaa Kjole — saadan, hvad han vilde kalde, rigtig frisk middelhavsblaat med en Bris! — det var Fart med hende, — og hvide Strømper og Sko. Det var Sara Rørdam, som altid dansede blandt de øverste. Det stod ikke til at nægte, at det var Figur og Reisning! — af disse stærke, myge Master, som kan bære svære Seil uden at Stængerne gaar. Jo, Ret skal være Ret, det er en stolt Skikkelse, — prægtigt Haar; gult og mørkt om hinanden, lidt af Zebraen i Menageriet i Triest; — men vakkert nok! kun skulde hun ikke yderligere forspanske sin Nakkereisning med at sætte Haaret saadan i Knude, — hun er kry nok før. Munter var hun, saa det lyste af hende, ikvæld; han hørte hende le deroppe, og nu kom hun nærmere og nærmere nedover. Der er mangeslags Fruentimmer i Verden, tænkte han, nogle man liker og andre man ikke liker; men ingen kan gi' Grunden for det.

Sara Rørdam kom netop i Turen lige overfor hans Plads, og det kun flygtige Blik, hun gav ham, satte ligesom Seilet paa Tanken. Det var ledsaget af et Træk, som antagelig skulde sige saameget som, at hun fandt, han sad der midt paa Bænken og satte Næsen vel høit i Sky for kun en Matros at være og dertil Vedhugger i deres Skjul.

Han lagde yderligere Foden over Knæet og heldede sig bagover, medens han ligegyldig vuggede den.

Han saa hen paa hende med den mønstrende

Uforskammethed, hvortil hans hele Ansigt var saa vel indrettet, saa hun havde Følelsen af at danse foran et Speil, der netop ikke satte hende i Rosenlys. Men desto trodsigere og ligegyldigere — og hvad Rejer ikke turde negte for sig selv, — stautere blev hun. Hun lo og snakkede med den, hun dansede med, men blev altid spanskere i Nakken, og saa fik han tilslut, da det gik videre nedover i Turen, en Hilsen til Afsked med Øjnene, som fuldstændig takkede for havt Umage med hende.

Man skal bare ærte Fruentimmerne, saa blir de vakkre, — tænkte Rejer, før kommer der ikke Fyr i Fiskeblodet her nordpaa, — nei i Middelhavet! ... Og hermed fo'r han, da Engelsdansen var ude, atter over til den lille brednæsede Tømmermandsdatter. Men det, han nu saa for sig over hendes lave, flettede Hoved, var Sara Rørdams blaa Skikkelse og lysende Øine.

Det led udover Aftenen, og han havde nu alt danset baade med ugifte og gifte. Begge Hjørnevinduerne stod aabne ud til Stjernenatten, og under Taget hang Trælysekronen med Talglysene dryppende af Heden og flagrede i Trækken.

Han var kommen i Vinden, det var utvivlsomt; og nu klemte han ogsaa saa haardt op i den, som han bare kunde. Meningen med de to sidste Danse med Madamerne var at vise Sara Rørdam, at han kanske baade var hendes Ligemand og vel saa det.

Og nu gik han paa for at tage hende op. Han saa hende staa ganske oplivet efter den netop endte Dans i Samtale med nogle andre unge Piger.

Da det ikke var til at tage feil af, mod hvem han stevnede, veg de uvilkaarlig tilside.

„Det er vel ikke saa let at faa en Dans med Jomfru Rørdam?" hilsede han spøgende —

„Jeg har lovet mig bort til denne Dans, saa jeg maa sige Tak!" svarede hun. Hun mødte ham lidt

trodsig maalende; hun havde ikke glemt hans Manér mod hende fra Engelsdansen.

... „Og næste?"

„Tak, den er ogsaa bortlovet!"

Rejer blev rød, og hans Næse begyndte at stige tilveirs med en Ansats til Haan; men han tog sig hastig. Han vilde vise, at Afslaget aldeles ikke bed paa ham, og at det nærmest kun var, fordi han havde været hos dem i Julen, at han nu kom. Hun tog ogsaa feil af ham, om hun tænkte, han agtede at fine paa sig for hende her mere end hjemme!

„De bruger vel adskillig Ved i Huset nu?" begyndte han som ligegyldig at spase.

„Hvorfor det?"

„Jo saa har De mig igjen i Vedskjulet om Morgenerne!" lo han.

Hun værdigedes ikke at svare noget til den Munterhed, trak blot lidt haanlig paa Munden.

Sandt at sige havde det, at Rejer optraadte saa fin i blaa Klæder og dansede saa godt, ikke lidt overrasket hende; og nu, han stod saa nær, saa hun oppe i Skjortelinningen over Knuden paa Silkehalstørklædet paa Bondevis en Søljeknap.

„De er vist fra Vestlandet?" spurgte hun.

„Hvorfor det?" lød det fra Rejers Side.

„Fordi De ikke bryder Dem om Skik og Brug her!" — kom det kort og kontant.

Rejer smilte udfordrende.

... „ikke mere kanske, end om det var i Rio?"

Hans Mine tirrede yderligere.

„Det undrer mig blot, at De ikke ogsaa gi'r Dem af med at feie Skorstenspiberne her," kom det saa med et Kast med Nakken.

Rejer saa paa hende.

„Det forsikkrer jeg Dem, Jomfru!" udbrød han med dæmpet Stemme, der skjulte et helt Udbrud, „at kan De bare skaffe mig en Feierpost, skal Rejer Jansen Juhl gaa Piben, det er saa sikkert, som at

han skal ta' Styrmandseksamen uden at ha' en Skilling i Lommen. Jo, jeg er fra Vestlandet, Jomfru! — fra et Sted der, som heder „Gaa paa!" — og det, enten det skal gaa igjennem Vedskjul eller Byens Skorstenspiber." — Han nikkede og gik fra hende.

I de to Værelser indenfor vrimlede der af unge Sjøfolk, som lod Restaurationsvarerne komme til sin Ret, og som nu under et Ophold i Musiken udsendte en sand Skodde fra Snadder og Cigarer. Idet Rejer traadte ind, omringedes han straks af en Flok Kammerater fra Sjømandsskolen.

„Gisperen" havde overrasket ved at optræde som Støver mellem Fruentimmerne paa Gulvet og var pludselig forvandlet til Løve ogsaa i deres Øine. At han stod og huggede Ved hos Kanoneren for at klare Eksamen, hviskedes nu med Interesse, medens det før høist kun havde vakt en tvivlsom Opmærksomhed hos de Par, som vidste af det. Nu saa de alle som én, at „det var en Kar det!"

— „Laane min Snadde, Juhl? — ypperlig Shag ... „Birdseye", kjøbt i Liverpool!" ... „En Cigar, Juhl!" — man stak dem fra to Sider hen til ham.

„Nu sætter vi os, Gutter! — og saa spleiser vi sammen til en Mugge Punsch! — Hvad Juhl? ... Sei Du der borte i Ruffen! — en Mugge! — men kommer Du med Thevand, skal Du selv faa spule Halsen med det! ... Stærkt, hører Du! — en ordentlig tre Marks Mugge, — saa Barkassen kan flyde!"

Det var svært hyggelige Gutter, og Rejer kunde ikke andet end føle sig smigret ved, at de alle var saa ivrige paa at faa ham mellem sig.

Kammerater og Venner havde han aldrig vidst af. Paa Skolen gik han sin egen Vei; han holdt sig fra dem og de fra ham, saa han lidet var kommet til at kjende dem. Og nu sad han pludselig vel fortøiet og røgende paa en Maade som selvgivet Bedstemand, i et helt Lag med Venskab over en lav Sko! Det saa næsten ud, som hver eneste én havde kjendt

ham i ti Aar, — og det var tydelig pene Mennesker allesammen, Sønner af Smaakjøbmænd og Bestillingsmænd.

Man drak og man dansede, og hele Tiden holdt der sig som en fast Stok om Rejer. Hans stø Væsen og stærke Person tiltrak ved en vis overlegen, solid Sikkerhed, medens Virkeligheden egentlig var den, at Rejer med den ulige større Udvikling, han i mange Stykker besad, med tørstig Videbegjærlighed udfyldte et stærkt Hul i sin egen Erfaringskreds. Han havde i sin Opvækst bare levet med ældgamle, forstandige Mennesker, havde aldrig vidst, hvad Ungdom var, og nu speidede og gløttede han i al Skjulthed bag Øienlaagene efter, hvorledes de unge Folk i hans egen Alder bar sig ad. De drak forfærdelig, det var vist, blev muntrere og muntrere.

Og saa lod det, saa underlig desperat det var, til, at de alle bare holdt én Pung. Den, som havde, spenderede paa den, som ikke havde; der var ikke Tale om fornuftig Regnskab eller Opgjør. Den, som blev blank, slog bare lystig paa Lommen, og sagde det.

Rejer kunde ogsaa saa noget nær slaat paa Lommen, men følte slet ingen Lyst til at raabe det ud.

Det var den tredie Bolle, og Venskabet knyttede sig stedse varmere. Mindst fem forsikkrede, at de havde set eller gjættet, hvad Kar han var, straks de saa ham paa Sjømandsskolen, men at han havde set saa uforskammet kry ud. En vilde blive hans Første-Styrmand, naar han fik Skude og blev Kaptein. En kaldte ham hele Tiden „Nils Juel". En satte sig op til ham og yttrede i Fortrolighed:

„Hør nu, Juhl, — hvad skal den Vedhuggen til hos Haubitzeren? Du véd jo, vi altid kan laane Dig Penge. Snak bare til mig, for om jeg ikke har selv, saa véd jeg tre for en af os, som kan punge ud. Slig en Sjøgut staa og hugge Ved!"

Nu kom én i Døren og kastede ind den Bemærk-

ning, at der imorgenaften skulde være Sjømandsbal inde i Laurvig.

„Vil Du gaa med, Juhl, saa gaar jeg."

„Jeg og!"

„Jeg og!"

Rejer trak paa det, han havde sin Gjenhage i Lommen.

„Der er alt flere af Fruentimmerne bûdne," vedblev Beretteren, „De har været hos Bergs, — Marie Berg skal did, og Høibaadsmandens to. Ja ogsaa Sara Rørdam" ...

„Forstaar sig, de plukker ud de bedste af vore. Hende skulde Du danse med, Juhl!"

Rejers Næse steg igjen op i det høie, som om han bare vragede; han brød sig ikke med at fortælle, at han havde været der.

... „Hun sender baade den ene og den anden ned efter Falderebstrappen, maa Du vide; men danse kan hun."

„Og saa er hun saa kvik at snakke med," lagde en anden ind. „Jeg saa, hun stod og saa paa Dig, Juhl, isted."

„Naar?" — vendte han sig raskt.

„Da Du dansede vel, — med den lille sorte Tømmermandspjusken."

„Hun har en Skabelon, som er ubegribelig. Og saa har hun saa vakkre Tænder, at Du kan bli hugæl'n af at tælle dem, naar hun ler. Hun er som en Bølge" ...

... „en blaa Bølge!" — lagde én til pathetisk.

... „Havde hun blaa eller graa Øine? ... graa eller blaa?" — Rejer kunde aldeles ikke huske det, uagtet han saa baade dem og Ansigtet for sig. Han maatte ind i Salen og faa klaret den Sag.

Der kom Vals, og der kom Skotsk, og i begge strøg han oftere ganske nær hende i Dansen. Men om Øinene var graa eller blaa, var han alligevel ikke paa det rene, da han igjen kom tilbage til Kam-

materne, endda hun et Par Gange havde set lige paa ham.

Lidt taaget og svævende stillede jo Omgivelserne sig for hans Øine; men saa var han ganske rolig for, at der intet vistes udenpaa ham.

Graa eller blaa ... blaa eller graa? — tænkte han. Havde det været saa, at jeg huggede Ved der imorgen, skulde jeg straks set den Ting ...

... „Nu har vi holdt Skibsraad, Juhl!" lød det ham imøde, den ene over den anden, — „stemt for Dig. Til Laurvig gaar vi imorgen alle som én! Penge har vi. Ingen behøver at betale igjen før af første Hyre, Juhl!"

Ja lad gaa! — han tænkte endnu paa graa eller blaa ... blaa eller graa ...

Paa Morgensiden vandrede de saa Arm i Arm syngende i Maaneskinnet nedover til Walla. Hun vækkedes ved en uvant Larm, Støi og mange Stemmer foran Gadedøren ...

IX.

REJER SVEISES I VENSKABS GLØD.

„En kan nok faa Hesten til Bækken, men ikke til at drikke!" mumlede Rejer bittert, da han for, vi véd ikke hvilken Gang, maatte transportere sine Tanker hjem til Bogen fra Laurvig. Det nytter lidet at sidde her og gnu.

Hverdagen var begyndt igjen. Efter over halvanden Uges uafbrudte Juleturing baade inde i Laurvig og her, — det havde været en ren Kammeratrus og lidt af en anden Rus ogsaa! — skulde der nu tages fat for Alvor; men det gik kun med Pusten og Gispen og at falde i Staver over Bogen og tænke.

Saa det ene og saa det andet kom igjen for ham.

Han røgte Shag af en Snaddepibe med et prægtigt Ravmundstykke, som en af Kammeraterne havde foræret ham. Overhovedet vilde hver især indpaa ham med det, at han skulde være netop hans bedste Ven, og det var bra nok — forsaavidt! ... Men prægtige Karer var de allesammen, som gjerne vrængte Lommerne for hverandre.

Puf ... puf! — han dampede — er dette at læse? ...

Jo—o Sara Rørdam var virkelig efter mig med Finter der inde paa Ballet i Laurvig, — og det ikke bare engang. „Ikke hendes Folk disse, som bestandig vil være over hvad de er" — nei — puh! ... Naa hun fik det glatte Lag igjen, før vi skiltes! „Men véd De, hvem der er af mine Folk, Jomfru Rørdam? Det er netop saadanne, som tør være den, de er, og før knække før de bukker sig." — Og dansede vi ikke saa uhyre hyggeligt og muntert sammen hele Feieren bagefter!

Jeg ser godt paa hende, hun véd slet ikke, hvad det er for en Fyr, hun har for sig, og undres paa, hvordan jeg kan have levet, siden jeg har blanket mig saa for Hyren. Hun er ikke dum.

Naa — haa! — det nytter ikke at røge og læse paa engang, det sætter Skodde i Ho'det. Han lagde Snadden fra sig og tog atter fat.

Men klart, „oplet" Veir blev det ikke inde i Tankegangen den Dag, og han var glad, da en af Kammeraterne ud paa Eftermiddagen kom og bad ham følge med og tage en Pibe oppe hos ham. Det Ekstrapensum, som Læreren havde givet dem at klare i Navigationen under Juleferien, blev foreløbig stuvet tilside.

— Inde paa Sjømandsskolen gik det paa Nyaaret ikke længer med Gispen. Det var livligt nok; Kammerater paa alle Bænke. Feilen var blot, at de gav én formeget at tænke paa baade under og efter Un-

dervisningstiden. Snart var der en Flaske Punsch, som skulde knækkes hos én, snart en liden Sviptur i Kompagni hid eller did, saa at det udover Januar Maaned bare blev at „skubbe fra sig" eller „stuve tilside" den ene Gang efter den anden for at tages igjen ved Leilighed. For Rejer faldt dette saameget lettere, som han hørte til dem, paa hvem Læreren var tryg, saa at han sjeldnere rettede Spørgsmaal til ham. Men de Huller, han paa det Vis fik, begyndte at blive betænkelig mange.

Der var nu ikke længere Tale om at vække om Natten. Han kunde ogsaa have laant sig fra Vedskjulet hos gode Venner; men det saa ud, havde én af dem sagt, „som der en Tid blev snaut for Penge over hele Jægten." Og efter den Yttring foretrak han for det første at hugge fremfor at laane paany. Desuden, — han satte en vis Pris paa at tale med Sara Rørdam, uagtet hun havde noget ved sig, som altid æggede ham til at sætte i med store Ord, der ærgrede ham selv bagefter. Det var, som hun bestandig havde en Tvil bag Øret om ham.

Saa kjendt, som han nu var paa Stedet, var det hellerikke saa lige til som før Jul at skille sig ved de fine blaa Klæder. Nu havde han staute Kammerater, og hos Kanonerens smagte det ham ikke at té sig rent ud som en Sjauer længere. Sara Rørdam havde en Maade at se ham an paa, som hun altid tænkte paa, hvad hun skulde tro om ham, og kom han nu ogsaa til Søndags seilende i den gamle slidte Habit, vilde hun med de Øinene sine nok grunde ud, hvor han havde gjort af de blaa, — Walla var sletikke sikker for at være sladderagtig heller!

Det ene med det andet; — her var Forlegenheder, som satte ham ud af Læsegjængen. Naar alt kom til alt, saa laa han jo i Lommen paa hver én af sine Kammerater, og saa havde man ondt for ikke at

være høflig og komme, naar de overhang ham om at være med sig.

Han grublede alvorlig paa at skrive ind til Styrmand Lind i Sandefjord. Ikke for paa nogen Maade at kræve ham, men blot høre, om han kunde skaffe Udvei til at faa en liden Klat Penge trukket paa Hyren til Vaaren. Han vilde sætte ham ind i Omstændighederne med Styrmandseksamen.

Ligesaa godt skrive først som sidst, — og Brevet gik afsted.

Imidlertid hjalp han paa Affærerne ved at paatage sig Halvdagsarbeide ude ved Alert, som blev kjølhalet paa Isen. Paa den Maade blev han vistnok sat dygtig tilbage, just nu det kneb; men saa maatte jo Styrmand Linds Brev snart komme! Ogsaa havde han det at flyde paa, at han havde faaet Begyndelsen og Grunden i Tingen saa godt og greit ind.

I Kanonerens Vedskjul stod han om Morgenen saa prompte som et Slaguhr.

Siden Julen var Sara ikke længer saa let at faa i Tale; hun kom aldrig ud i Vedskjulet og bad ham ind, overlod ham ogsaa mest til sin Far under Frokosten, medens hun stellede ude og inde i Huset.

Idag, Kanoneren var gaaet paa Værftet, havde hun imdlertid Strygning. Fjelen laa fra en Stol tvertover mod Kjøkkenbænken, og hun stod med Ryggen halvt mod ham og strøg. Efterat have sat Kaffeen hen paa Bordet til ham, tog hun igjen ivrig fat.

Rejer forhastede sig ikke med sin Frokost, det var saa hyggeligt at sidde og se paa. Hun dynkede og strøg og glattede det ene Stykke efter det andet; det var, som han ikke var til.

Endelig syntes hun vel, han kunde have siddet længe nok.

„De har vel ikke mange Timerne at give bort nu om Dagene, Juhl! det er jo knap fem Uger til

Eksamen," — yttrede hun lidt lattermild for at give ham en Mindelse om at gaa.

„Altid Tid nok for den, som forstaar at bruge den," svarede han overlegent; han syntes ikke om saadan at vises Vinterveien og blev siddende.

Strygejernet gik langsomt dampende fremover. Det var at se paa hendes Ansigt, at hun menie noget:

„Det maa være godt altid at kjende sig ovenpaa, — selv om man har sat Hyren overstyr og maa" — hun sendte et Blik ud til Vedskjulet.

Det var et pludseligt Angreb lige i Kjernepunktet.

„Hvem siger, jeg har gjort det?"

„Har De den kanske?"

„Nei det er sikkert, jeg ikke har."

„Jeg skulde gjerne villet set Dem med tre Aars Hyre i Lommen, hvor høit De da satte Næsen!"

Naa hun er sandelig godt underrettet, tænkte Rejer.

... „Der er Folk, som blir kryere, jo værre det gaar, Jomfru!"

„Værre det gaar? — et voksent Mandfolk med bare snaue sig selv at sørge for!" udbrød hun.

„Da forliser der mangen Matros paa bare snaue sig selv, som De siger. Sidde der stuvet paa hverandre i Lugaren i maanedsvis ombord, — og saa med engang slippe iland med Hyren i Lommen. Han skulde kanske bare fornøie sig med at rende op i en Sparebank!"

Hun rystede op en Gutteskjorte, som skulde paa Fjelen og stryges:

„Fornøie sig? ja De har rigtig Ret, Juhl!" lo hun, „det vil vi saa gjerne allesammen, vi faar bare saa sjelden Lov!"

„Fruentimmer er nu engang anderledes, det er ingen Raad med det, Jomfru!"

„Aa jeg véd ikke, om de er saa rent anderledes jeg!" sagde hun og blev staaende lidt grundende.

„Jeg har altid kjendt det saa tungt for Brystet, naar Skibene gik ud om Vaaren. Nei aa nei! den, som kunde faat være med bare én Gang og set andetsteds, om de stryger og bager og feier og skurer der ogsaa, fra de staar op til de lægger sig ...

Alle vi Smaapigerne, naar vi kom flyvende med Tavlerne fra Skolen og vidste, at Ringdals „Gyda" skulde gaa ud, eller Røds „Alida", eller at „Mindet" lettede ude paa Havnen, saa fik vi vel Benene med os, skulde jeg tro, — det er saa eget med at høre Ankerkjettingen! Vi slængte Bøger og Tavler og Penaler ihob ved Grøften, og saa bar det Veien opover til Udkikene eller ned til Bryggen og ud paa Værftsvolden, efter som Fartøierne laa til. Saa laa Matroserne der som Fugle over Ræerne og gav ud Seilene og saa ud hver og én, som de alt kunde kige udover til Udlandet! ... Huf ja, — gi' mig en Skilling for hver Gang, jeg syntes det snørede sig sammen for Brystet, fordi jeg var Pige og bare skulde være hjemme. Det var slig Opsang og sligt Liv med dem alle derude. Matrosen fik en anden Røst, naar han først var ombord ...

Naar de var langt udenom baade Gabene og Staværnsodden, maatte vi lakke hjemover saa fattige, som om halve Verden var reist!"

Hun greb hastig Strygejernet, som hun havde glemt at flytte, saa der stod en brun Triangel igjen paa Skjorten.

Rejer havde reist sig i hele sin Længde:

„Ja, naar Fruentimmerne var slige! De skulde gifte Dem med en galant Sjømand, Jomfru Rørdam, — saa slap De at gaa her og brase og kokkerere."

Sara lod Jernet gaa fast og med Eftertryk henover Halslinningen:

„De skal ha' Tak for godt Raad, Juhl! Sjøen er usikker Grund og Sjøfolk ikke likere. Jeg har set mange komme hjem og være høie i Huset med tomme Lommer." Hun saa noget hvast paa ham.

Han vidste godt, hvad det var for Tanker, hun gav Luft!

„Hvad véd De om mig, og hvordan jeg er bleven kvit min Hyre, Jomfru? Men vil De gjøre mig en Tjeneste, som jeg forresten ikke tror saa synderlig paa, saa bed Deres Far skaffe mig noget bedre end denne sløve, hakkede Kjødøkse at kløve Veden med, jeg maa banke den over Stabben som Tørfisk."

Hun stod og saa noget rød paa ham, da han med disse Ord tog Huen og gik.

Høist uforskammet! — tænkte Rejer. Hvad kommer min Hyre hende ved?

... Svært indbildsk, ... frygtelig indbildsk! ... Jo, hun skulde komme til Barcelona eller Malaga og se sig om paa Fruentimmerne der! — jeg tænker hun skulde dukke Ho'det lidt ned, naar hun saa, hvad Slags Øine de fyrer op med. Skjønt — — jeg tror slet ikke, hun vørdede dem engang! — og de vilde vist synes, hun var rigtig vakker dernede med det svære, spraglede gule Haaret og den kry Reisning, — rigtig en Gallionsfigur.

Den næste Dag fandt han Øksen liggende blanksleben paa Stabben.

Han saa paa den og grublede en hel Del over, hvordan hun havde faat gjort det; men endnu mere grundede han over, h v o r f o r hun havde gjort det? ... Det kunde være, fordi hun vilde gjøre det godt igjen; men ogsaa, at hun vilde vise, at hun ikke agtede at taale nogetslags Tiltale for deres Sager af ham.

Da han satte Øksen i Stabben og gik ind til Frokosten, var hun spansk, og han ikke mindre stram igjen. Hun saa ham næsten ikke, og lod, som hun aldeles ikke lagde Bræt paa, enten han kom eller gik.

Men han havde andre Ting at tænke paa end det. Der kom intet Brev fra Styrmand Lind, og Dagene gik fra ham med Eftermiddagsarbeide nede paa

Alert, den ene efter den anden. Var det end saa, at han kunde tage det igjen ved at læse om Natten og gjøre tre Uger til seks, saa var det ialfald for Øieblikket en nederdrægtig skammelig Klemme, han var sat i. Det strenge Eftermiddagsarbeide slog Natten ihjel for ham. Det var umuligt at holde Øinene oppe efter det.

En hel Uge gik endnu. Men saa kom da ogsaa Styrmanden selv. Han var buden ind til det store Bal, som skulde være hos Skibsrheder Singdalsen for hjemmeværende Styrmænd og Kapteiner.

Han stod just og barberede sig til Ballet, da Rejer kom ind til ham nede i Madam Stenersens Herberge. Fra den oppakkede Kuffert laa og hang der Klædningsstykker, stivet Linned, hvid Vest og Alunskindshandsker, nye og brugte, udover Stolene. Han havde stillet Barberspeilet paa Kommoden med et Talglys paa hver Side:

— „Turet noget forskrækkeligt i Sandefjord! ... Jeg tænkte, Du døde nu vel ikke paa en Uge eller to, Juhl! indtil jeg kunde komme ind og tale med Kapteinen om Forskud for Dig. Ja, for Du havde nu vel ikke dysset din Sjæl i Blund med, at der fandtes Penge hos mig vel?" vendte han sig jovialt om til ham fra Speilet. „Aftalen var jo, at det skulde staa paa Afregning, til vi gaar tilsjøs igjen."

„Nei", lo Rejer — „ikke har der været Tanke hos mig om at klemme Dem, Styrmand! — det saa De jo i Brevet."

„Javist!" — han tog atter fat paa Barberingen — „Kommer nok til at tale til Kapteinen baade for Dig og mig, — for en saadan Vinter iland er rent til at blive Fattiglem paa.

... Jeg vil slaa paa det til ham ikvæld, naar vi haler ind til Punschebordet."

Han trak paa sig og trampede i de lakerede Støvler.

„Saa!" — han rettede sig — „nu tror jeg, jeg er klar."

Og fin var han fra Top til Taa, det lod sig ikke nægte.

For Rejer var der altid noget vist betagende ved den djærve, flotte Sjømandsskikkelse; den havde nu engang fanget hans Skjønhedsfølelse.

Da de skiltes oppe i Gaden, yttrede Lind:

„Saameget forstaar jeg mig paa Veirfortoningen, at fra Singdalsen kommer ingen før lyse Dagen, og saa er det vel ikke værdt, Du spør' ned til mig efter Mynten før imorgen Eftermiddag engang, — saadan Klokken fire fem."

Rejer gjorde høire om. Nu skulde der for Alvor gaaes Seil med Eksamenslæsningen, og paa høie Tid var det!

Han slog efter og regnede og læste, saa det durede udover Natten. Det var Sager, han skulde havt inde for over en Maaned siden, og nu holdt det haardt; det stod mangesteds fast for ham, saa han maatte læse efter fra Grunden. Han stillede Vækkeuhret og sov et Par Timer i Armene ved Bordet; tog saa paa igjen.

Nei, skulde det gaa saa, blev det sene Varp. Om det og det og det fik han spørge nogen af dem, som havde læst det. Knuden var, at vinde ind paa Tiden. Kanonerens Vedskjul vilde han ikke mere vide af, det skulde være sidste Gang idag, saa han fik aldeles fri til Læsning. Tolv Timer Dag, — og Natten, naar han kun sov fire Timer, det gav et Døgn paa nitten tyve Timer.

Han gik ganske tidlig hen i Vedskjulet den Morgen med Lygte for at faa ryddet det sidste afveien og være færdig til Dagen.

Han havde alt den behagelige Følelse af at have hugget og kløvet sig varm, da der om Hushjørnet naaede ham et Par Stemmer, som gjorde, at han blev staaende urørlig med Øksen.

... „Aldrig moret Dem som iaften? — det har De sagt mange Gange før, Styrmand Lind!" — lød en munter Fruentimmerstemme.

„En kan aldrig vide, hvad der gror op paa Steder, mens én er ude paa Reis! De løb om som Smaapige, husker jeg, da jeg blev konfirmeret. Splitte min Bramstang, om jeg har danset slig før med nogen! ... Min ringe Mening er nu, naar jeg faar Lov til at sige den ende ud, at De skar som en Klipper mellem bare Trælastskuder, høit til Luvart af dem allesammen! ... skvæt afveien, her kommer én, som er for sig selv!"

„Der er ingen som Sjøfolk til at have det i Munden og Benene. Danse og snakke for sig, det kan de alle, men ellers" ... „Fandt Du Dørnøglen, Far?" afbrød hun. De var stanset foran Gangdøren.

„Javist, javist! — Tak, min rare Ven, som hjælper en gammel benløs Mand op af Trapperne ... Adiø, adiø, Hr. Styrmand!"

Gangdøren smeldtes et Par Gange i, før Kanoneren fik den lukket.

Rejer var rask fremme i Aabningen til Vedskjulet; hans Ansigt havde et hvast Udtryk. Han stod længe og saa i Graalysningen, hvorledes Styrmand Lind gik opefter Gaden med det sortkrøllede Hoved kastet bagover. Han var farlig vakker, saadan som han stod der og snakkede med Sara Rørdam om Klippere, og hvad det var for Slags Sukkertøi altsammen, han strøede for hende.

Han brød sig ikke om at spise Frokost derinde den Dag; hun gik der naturligvis søvnig efterat have moret sig hele Natten og tænkte paa sit.

Han slængte Øksen hen paa Veden og skyndte sig hjem til Walla for at faa Kaffe der, før hun gik ud.

„Om jeg vil skaffe Dem Kaffe, Juhl? — Javist, og det den, som er baade ægte og stærk, — en Ungdom saa anset i Byen, som De er baade af høi og

lav! Om jeg saa skulde miste Fortjenesten baade paa Institutet og Aspirantskolen, — for der har Morgenstund Guld i Mund for en gammel Kone, som passer paa sit ... De skal faa to Theskeer paa Kjedlen af Eberhards til tredive; det faar De ikke hos Kanoneren."

Hun snakkede og snakkede; men Rejer var ikke oplagt til at høre efter og glad, da han saa Ryggen af hendes gamle, brune Kaabe ud igjennem Gangen.

Et græsseligt Snakketøi! — hun satte mig paa saa mange Ting, at det nu er mig plat umuligt at læse, før jeg faar gaa't det af mig.

Om Eftermiddagen var han inde hos Styrmand Lind, der sprang op af Sengen i Vest og Skjorteærmer:

„Har sovet til over Middag; men Forskuddet er ordnet. Tyve Daler at hente, naar Du vil! ... Aa, i — aah" — han strakte sin slanke Person, „hvor jeg har danset inat! ... Skal ud iaften igjen i Selskab. Men Du kan tro, jeg traf en vakker Pige! Vi dansede, ja vi dansede, — og det skulde netop træffe til, at det var en god Bekjendt af mig, fra jeg slængte her som Gut."

„Nu har jeg ikke været paa én Plads, hvor ikke De har havt Slægtninge eller Bekjendte, Styrmand!" busede Rejer ud — „men Sara Rørdam" ...

„Hvad? — har Du alt hørt, at jeg dansede med Jomfru Rørdam?"

„Her er et Sladderhul, — et frygteligt Sladderhul!" — forsvarede Rejer sig flau.

„Det er en omframt Pige, — jeg faar ned og hilse paa gamle Haubitzeren."

— Disse Ord kom Rejer tilbage til under Læsningen den Nat; de holdt ham i stadig Grubleri ...

— Han hævede Penge den følgende Dag og var oppe hos Styrmanden for at sige ham det, og — for at komme efter, om han havde været nede hos

Kanonerens. Han kunde ikke lade være at holde Udkik i Gaden efter ham.

Wallas Overflødighed af Ord var stor som hendes Glæde, da han viste sig som en prompte Betaler; — „hun havde bestandig tænkt og vidst, at han vilde betale baade, hvad han havde laant og ellers skyldte hende. Det var en Guds Gjerning at bie et saa agtværdigt ungt Menneske, — hun skulde nok udbrede ham, hvad han var for én i alle Maader" ...

Han afgjorde endnu en liden nødvendig Klat oppe hos en Kammerat og tog saa fat paa Læsningen for første Gang med den beroligende Bevidsthed, at han havde den fornødne Drifts-Kapital i Lommen, men tillige med Følelsen af, at det nu ogsaa gjaldt den yderste Anspændelse.

Han læste, sprang op i Gaden for at faa gjennemgaa hos en Kammerat, naar det kneb, saa hjem igjen som en Pil. Han saa egentlig først nu, hvor frygtelig han laa agterud. Det værste var straks naturligvis, før det kom paa Glid igjen. Han talte Dagene.

Som han kom hjem en Eftermiddag fra en af sine Udflugter med Bogen, fandt han Jens Nordberg — han, som havde foræret ham Snadden, siddende henne paa Skibskisten.

Han var Kammeraternes Yndling, en liden rund rask én med melk- og blodfarvet rundt Ansigt og lyseblaa Øine, altid lystig, altid klar paa Udveie, naar det gjaldt at opdrive Omkostninger til lidt Kommers. Men han saa ikke lystig ud idag. Han sad og kneppede med Hænderne og saa ned i Gulvet. Han var „kommen for at faa et Raad hos Rejer," og blev igjen siddende stille og stum.

„Har ikke en Skilling!" — slap det endelig ud af ham. „Ikke en Skilling at faa hos nogen, — og jeg, — jeg faar ingen Styrmandseksamen jeg!" — endte han og saa resigneret op, som om han selv

alt havde opgivet det. Han var rød i Øinene; det saa næsten ud, som han havde grædt. „Det er ikke for mig, men de gamle hjemme paa Nordberg vil bli' rent fortvilet, ser Du. Jeg lovede dem den Eksamen ifjor ogsaa."

Det gik hedt i Rejer: han skyldte ham Penge, men rigtignok først paa Hyren til Vaaren.

Han gik lidt frem og tilbage:

„Ja, ja, ja ... hvad er der at gjøre ved det?" — det begyndte at koge i ham. Der sad det Kreatur der paa Kisten! — „Jeg syntes det var netop Dig, som sagde mig, at der laa Penge at faa tillaans rundt om i alle Lommer."

„Det saa ud saa dengang; og jeg har da leveret, saa langt jeg kunde."

Det var en Bebreidelse, og Rejer fik en pludselig Lyst til at kaste ham den fine Snadde i Ho'det.

„Anton Holm mente, at der kanske kunde være nogen Raad oppe hos Dig, siden Du havde faat Penge i Mandags. Men hvor intet er, er Keiserens Ret forloren, véd Du!" — endte han sørgmodigt, idet han reiste sig. „Min Styrmandseksamen er væk den. Men om jeg kunde forskrive mig til hundrede Daler for de syv nu, jeg skulde" ...

„Der er dine syv, Nordberg! ... men saa skal Du gjøre mig en Tjeneste: — at tage den Snadden din igjen, — jeg kjører den ellers ud af Vinduet og ned paa Gaden!"

„Hvad? — kjør den, hvor Du vil for mig!" sagde Jens Nordberg pludselig kry, han holdt Pengene i Haanden; „det er somme Folk, som takker paa den Maade, naar de har faat en Haandsrækning. Ikke vidste jeg, Du var slig! — Naa, Adiø" ...

— Prøveeksamen skulde holdes. Rejer havde i det sidste arbeidet, sultet sig og sprænglæst og lod

staa til. Vistnok var her Fare for Uheld baade paa det ene og det andet Spørgsmaal, men han stolede paa Lykken, sin Kredit hos Læreren og sin egen Koldblodighed.

Eksaminator begyndte dog, svineuheldig nok, at forfare ham netop i det, der var læst efter Jul, og da han straks traf lige i et stort Hul i hans Kundskabskiste, satte han i Opgaverne med en Sikkerhed, som han kunde have gjættet ham, Stokken ned i det ene Tomrum efter det andet udover, — aldrig andetsteds end netop i Hullerne!

For Kammeraterne saa det ikke ud, som det gik ind paa ham, da han gik fra det.

Men om Kvælden, da Rejer sad alene med Albuen paa det flisede Bord og de sammenlagte Bøger og Regnetavlen foran sig, viste hans Ansigt andre Følelser. Han stirrede stivt, urørlig hen for sig. Praasen stod med en lang Tanne i Stagen; dens trevne Skjær skimrede saavidt hen paa Brandtmuren med dens tilstoppede Stump af et Ovnsrør ...

Han havde igrunden strævet umenneskelig, — som en Hest! — for den Eksamen, — slidt i dette Kot som aldrig før i sit Liv.

Han havde sat saa uhyre meget paa dette Kort, — ment at faa gjort en hel ny Begyndelse til at slaa sig op og komme sig frem i Verden, — et helt Sæt fremover! ...

Det sittrede i hans Ansigtsmuskler; han havde en skjærende Fornemmelse af Fortvilelse.

... Ikke havde han levet paa det løse i alle disse Aar, naar han ikke havde stolet paa, at han skulde tage Eksamen saa let som en Fjær, straks han kom hjem, — svinge sig op med ét Kast til en rigtig betroet Styrmand, der med sit paalidelige praktiske Sjømandsskab nok snart skulde staa med den ene Fod i Stigen til at blive Fartøiører.

Han havde tænkt at kunne skrive saa stort hjem nu! —

„Aa," udbrød han bittert, „igrunden er det jo lige fedt, hvad der blir af slig én som jeg, som gaar der alene i Verden som en ensom Sild, der er kommet væk i Havet! ... Up and down ... eller tilbunds! — det er ikke saa nøie paa Sjøen!" ... han klemte Knoerne ind i Tindingen ...

For Sara Rørdam havde han da skrydt nok, og nu stod han der! ... Og hvis var Skylden?

Han saa Styrmand Linds smukke Ansigt for sig, og ikke med blide Følelser. „Skylden? — haa, haa, haa" — han lo høit, — „naturligvis din egen, din indmarge Dumrian! — som la'r Dig æde op baade af Kammerater og Venner, som ikke engang lægger Mærke til, at de putter din hele Styrmandseksamen i Lommen ... haa haa haa, dit Kvæg!"

„Kjære Dem, Juhl, hvad er det?" stak Walla Hovedet ind, forskrækket ved den uhyggelige Latter.

„Ingenting, Madam Wahl! jeg tænkte bare paa noget morsomt, og saa vil jeg gaa mig en god lang Tur" ...

„Og hvordan er det gaat Dem da, Juhl, — til Eksamen idag? Jeg skulde vel titulere for Styrmand" ...

Han var alt ude af Døren.

Han gik langt udover Veien i Sludnatten og lagde just ikke Mærke til Snebløden, hvori han stampede til op over Støvleskafterne. Hans Hoved blev klarere, og eftersom han gik, blev det et saa skarpstevnet Juhleansigt, som Slægten nogensinde havde produceret.

„Enten vil Du være med i Dansen," gjorde han sig op, „eller vil Du ikke! Og vil Du, saa skal det ialfald bli' mig, som skal danse med de andre, og ikke de andre, som skal haandtere og svinge med mig. De skal faa kjende den Vidie, som er seig!

Gaa paa igjen! Næste Høst Eksamen. Passe Skillingen! — og da kan de være blanke, hvem som

vil, for mig — Rejer Jansen Juhl skal ikke være hverken blank eller opædt! ...

Ho—ho! — jeg tror, jeg nu har Greie paa, hvor Haiene gaar!"

— I de Uger, siden han dumpede til Styrmandseksamen, paatog han sig strengt Arbeide ude paa Havnen for at faa klaret af, hvad han skyldte. Han vilde have rent Dæk, før han reiste.

Det var nu Dagen, før Alert skulde ud i Langfarten igjen. Indom Rørdams havde han ikke set, siden han gav op Vedskjulet. At Styrmand Lind af og til kom der, havde ikke undgaaet ham; men hvad kom det ham ved? ...

Han havde dog været meget i Beraad med sig selv, om han skulde gaa derind og sige Farvel og takke for sig, inden han fo'r. Haubitzeren havde været ham en god Mand, og det kunde ogsaa være løierlig at se, hvordan Datteren vilde té sig nu, han var dumpet til Styrmandseksamen. En faar Visdom! — Walla, stakkar, vendte bare den gamle brune Kaaben sin, efter som Vinden blæste og de snakkede oppe i Byen. Hun var blevet rent sky og mistænkelig mod ham bagefter, — ymtede om Betaling længe før Tiden og slog endog paa Forskud. Det var nu hendes Natur, stakkar! Det er paa de lette Fjær, én skal se, hvad Vei Vinden blæser.

Han var glad over, at han nu havde gjort op med hende og beroliget hendes Sjæl.

Ind til Rørdams gik han om Formiddagen og blev af en af Gutterne vist op til Kanoneren, der laa syg.

„Marts Maaned! Marts Maaned, min rare Ven!" — modtog han Rejer fra Sengen, „og saa farer Gigten i Træbenet, — kunde gjerne hængt det ombord som Barometer, naar gamle Conrad Rørdam saa ogsaa slap at rope „Au" til. Au! Au!" — han flyttede sig i Sengen ... „Frøs det af mig, da Engellænderen tog os paa Prisen mellem Isstykkerne i Skagerak;

men blev ikke kvit det alligevel. Ja ja, det gjorde en uvørren Gast til Dannebrogsmand!" ...

Rejer maatte reise ham i Sengen under adskillige uf og au.

„Det blev bare til Fliser med Styrmandseksamen iaar, min rare Ven! uagtet Du fik godt Lov for Begavelsen ... Ja, ja, ja, — vi forliser én her og der ...

Og nu skal Alert ud igjen! — en net, rar Mand, den Styrmand Lind! ... glemmer ikke gamle Venner, fra han løb her som Dreng, — vilde komme her og sige mig Farvel iaften, — morer sig med at sidde og høre paa en gammel Lollandsgast fortælle —

Knap Tid, ser jeg!" — sagde han, da Rejer med ét reiste sig. — „Ja ja ja, ... Farvel, min rare Ven! det vil vare et godt Stykke udover Sommeren, før der er Ende paa al den Ved, Du har kløvet hos Rørdams."

— Nede i Stuen fandt han Sara øiensynlig overrasket ved hans Besøg.

Han satte sin brede, selvsikkre Side til. Hendes Spanskhed fik sandelig taale ham i de fem Minutter, han agtede at genere hende i Stuen; han kunde ikke for, at han ikke var Styrmand Lind!

„Jeg vilde ikke reise uden faa sagt Deres Far Farvel," sagde han, „den gamle var pyntelig mod mig i Vinter — og Dem med, Jomfru! Alert skal nu lægge ud igjen. Her blev jeg da hængende i mit eget Skryt! — men det kan jo være det samme for den, som „bare har snaue sig selv og passe paa", som De siger."

„Aa, Rejer ... Jansen ... Juhl ta'r vel det snart op igjen!" hun skarede lidt spøgende paa Rejer, — „han har da ikke mistet" ...

— „den kry Næsen endda! mener De. Nei, den skal De faa slaa mange Gange, før den blir flad. Den har bare faa't det, den har godt af, og burde lugtet sig til før."

Hun saa forskende paa ham en Stund og derpaa ned for sig:

„Min Tro er nu, at der netop er nogen, som har taget Dem ved Næsen, siden det glap for Dem med Eksamen, ellers forstaar jeg det ikke."

Det var næsten som en hel Begivenhed indeni Rejer, at hun havde den Tro til ham.

Medens hun saadan saa ned for sig, havde han stirret paa det vakkre Haar, som var lysere inderst og mørkere udover. Det var derfor, det blev saa gult og mørkt vekselfarvet i Opsætningen, og hun havde havt et saa eget godt, næsten undseligt Udtryk.

„Aa, det er let at give Fanden Skylden, — hver Ryg faar bære sit! ... Og nu skal De have Tak for alle de Kopper Kaffe, De har skjænket mig; jeg vilde ikke have mistet dem, om jeg saa fik hele Styrmandseksamen for det! ... og lev saa vel, Jomfru Rørdam!"

Han dristede sig til at tage hende i Haanden og gik hastig.

Men nedover Gaden saa han endnu de faste Øine rettede saa forunderlig vakkert paa sig, som om hun vilde give ham et eller andet Ønske eller Raad med paa Reisen.

— Nede ved Alert var fuld Travlhed. Vandfadene laa paa Siden, og Styrmanden stod med en Skraa i Munden, optaget af at kommandere Folkene op at smøre og løse Seisinger og faa Fisktaklet klart, til Ankeret skulde hives næste Morgen.

„Husk paa at møde mig med Jollen ved Bryggen ikvæld Klokken elleve!" nikkede han kort, da han saa Rejer.

Rejer gav sig til Arbeidet og tog i som en Bjørn.

„Haubitzeren véd nok, hvad han gjør, naar han inviterer en Styrmand til sig!" mumlede han indædt, ihukommende, hvad den gamle havde betroet ham

om sine Formaninger til Datteren. Naar én slider og arbeider, slipper én for at tænke ... Gaa paa!

X.

REJER LODDER FØRSTESTYRMAND OG FINDER KUN ALTFOR SNART GRUND!

Tidligt, endnu inden Isbrydningen rigtig var begyndt, gik da Alert over til Cardiff med sin Ladning Rujern i ægte rusket, stormfuldt Nordsjøveir, — klos Bidevind og vel fuldt i Nordvesten med Hagelbyger nedover.

Baadsmanden gik og skubbede sig for Gigten og paastod, at der var Sne i Luften. Han vilde stadig anlægge en Reberbane iland, men kunde bare aldrig modstaa, naar Styrmand Lind kom ind i hans Stue og sagde:

„Naa Jakobsen, nu faar vi ud igjen og vaske."

„Ikke jeg, Styrmand! De véd" ...

„Snik Snak, Jakobsen!"

— „De véd, det om Reberbanen" ...

„Der skal Penge til."

„Hm, — grundkoldt i Luften! ... Gigten."

„Den steger sig bort syd under Linien. Jeg skikker en Flaske Arrak med Nelliker til Dem, Jakobsen, — til en Svedekur. Kom saa op til mig og sig mig, om det har hjulpet."

„Ja vel, Styrmand! Hm, — naar skal vi saa, — jeg mener Alert" ...

„Der kneb jeg Dig, din!" ...

Styrmanden plirede, og Jakobsen plirede.

Jakobsen vilde være blevet en ulykkelig Enkemand, om Alert virkelig skulde stukket i Sjøen uden ham.

— Det var omtrent det samme Mandskab, næsten alt Folk fra Laurvigspollen og Staværn opefter til Ny-Hellesund. Stewarten var kommet ind fra Hotellet i Laurvig, og Svensken, der fra først af var hyret i Gøteborg, men aldrig saa Kans til at komme hjemover om Vintrene, „spillede igjen som en Tiur der forude paa Bakken", som Tømmermanden sagde.

Enten Rejer i Olietrøien og Sydvesten slubrede langs Dækket med Kammene af Braattene i Høide med Mesanbommen, eller han tog sit betroede Rortørn i bælgmørke Natten Hundevagten udover, stod to Ting saa fast, som hans Mund var sammenknebet og Hagen hvas: først, at han ikke vilde komme hjem hyreløs som en ubehjælpelig Ko næste Gang, og dernæst, at han vilde nytte Tiden under Langfarten til at læse og gaa igjennem praktisk al den Navigation, der skulde til for at tage Styrmandseksamen iland.

Bagbords Vagt var vel afløst og krøben under Dæk. De havde havt det surt nok til Midnat; nu lettede det lidt med Skurene, og første Rand af Nymaanen saaes af og til mellem Skyjaget. Det var femte Døgn, de var i Sjøen, og Rejer havde Rortørn Hundevagten udover.

Det undrede ham noget at se Styrmanden endnu oppe paa Dækket; han vandrede med Snadden lysende under Næsen i Mørket frem og tilbage i Luv. Af og til stod han stille ved Mesan- eller Storvantet og saa ud.

Det var vel Veiret og Maaneskiftet, han vilde tage rede paa, for han saa altid længe opefter. — Dygtig Kar! Sjømand gjennem Sjæl og Krop, — gaar ikke tilkøis, før han har faat sit Veirbestik i Orden, tænkte Rejer.

Han faldt netop af med Roret efter en Braadsjø, han havde ladet Alert løbe op igjennem, da Styrmanden stod ved Siden af ham.

„Hør, Rejer!" spurgte han lavt, idet han bankede

Snadden ud paa Knæet, „var det tre og tredive eller otte og tredive Daler, jeg laante af Dig!"

„Husker De ikke, otte og" ...

„Jo, jo vel! jeg holder bare paa at skrive op min Gjæld nu, skal jeg sige Dig, — mange Poster. — Men saa har jeg nu to Aar for mig at puge og pine sammen paa. Jeg vil ikke bruge en Skilling i Land mere, — vil være hængt, om jeg ikke skal gnu og gni, saa det knager i mig. Paa den Vis skal jeg komme hjem som en holden Mand. Hør, Rejer, Du skulde ogsaa passe Dig lidt i Pengeveien nu."

„Har saa tænkt, Styrmand!"

„Naa, det skal bli to Gjerrigpinder, saa tørre, at de kan gnide fyr i os.

Sig mig, Rejer! Du var jo ogsaa kjendt hos Kanonerens?"

„Hvorfor spør De om det?" lød det hvast.

„Tror Du, der var nogen paa Stedet, som gjorde Haneben for — for Datteren?"

„Kan jeg vide det, Styrmand!" — han hev idetsamme hardt i Rattet, — „hun er luvgjerrig, det Svin!"

— Styrmanden blev staaende i Tanker ved Hakkebrættet, indtil en ny Tykke-Byge drev ham under Dæk.

For Rejer kom imidlertid Hagel-Ilingen saa akkurat tilpas. Medens han stod der, og Isnaalene ligesom drev sig ind i Kinderne og de betændte Øienlaag, var der raget op et ikke mindre Uveir indeni ham.

Hvorfor spurgte Styrmanden om det? — Hvad havde Styrmanden med at spionere om hende? ...

Naa saa! han vilde gjøre Orden i sine Regnskaber ... gnikke og gnu. Naa saa! — naa saa ...

Det var en Følelse, han aldrig før havde kjendt i sit Liv. Det begyndte at bli' hedt at danse!

Han saa hende for sig med det gulskjollede Haar,

saa staut og vakker, og det egne Udtryk, slig som hun tog Farvel med ham.

En Sjømand? — ne—i! det vilde hun da ikke ha'! — haanlo han. Men stakkar! hun kan vel heller ikke staa imod en vakker Styrmand, som fænger, hvor han bare viser sig.

Mand for hende! det skal noget til det, min kjære Lind. — — Saa saa, ... det er der, én har Dig!

Det var en svær Braadsjø, Rejer fik over sig paa den Vagt! — en Opdagelse, der var saameget tungere, som han egentlig lige lidet kunde se over den som over Havet udenbords. Det stod lige uklart for ham, hvad han selv følte, som hvad Sara Rørdam kunde mene. Kun ét saa han, at Lind havde faat Øie paa hende.

Rejer begyndte at holde skarp Udkig med Styrmanden; han lignede virkelig slet ikke sig selv. Folkene hørte ikke et hyggeligt Ord af ham. Og det var ellers han, som altid havde en Lystighed at hive ind mellem dem, naar det blev for surt; han vilde, det skulde gaa som en Dans. Det var derfor, han kunde gjøre med Folkene, hvad han vilde, sno dem som sit Silketørklæde! fin og flot i alting baade iland og ombord, — som født for Kommandobrættet! — det var noget, Rejer havde Øie for.

— Ganske rigtig, Styrmand gik ikke fraborde i Cardiff! — ellers var han ikke den, som pleiede at lade Moroen iland gaa fra sig.

Yderligere bestyrket i sin Mistanke blev han en af de sidste Dage, de laa der, da Understyrmanden kom ombord med Posten fra Konsulatet og deriblandt et Brev til Rejer.

„Hør," sagde Styrmand Lind til ham om Aftenen, da de var færdige med Losningen, „jeg har forsynet mig med en ekstra fin Shagtobak iland; der ligger afgjemt et halvt Pund til Dig; det kommer vel med paa Turen nedover."

„Mange Tak, Styrmand!"

„Du fik Brev idag! Jeg saa, der var paaskrevet Fredriksværn. Det var vel fra nogen af Kammeraterne? — er der noget nyt? ... forlover de sig bra?"

Haa haa, tænkte Rejer ...

„Nei, det var hjemmefra, sendt til Rhederiet."

„Saa, naa! — Men saa kan det vel træffe, at nogen af Kammeraterne i Frederiksværn skriver?"

„Kanhænde!"

„Du maa fortælle mig, om Du faar noget nyt, hvad det er. — Kjedt paa Reisen, véd Du, ... og jeg er barnefødt der, det er derfor, jeg har Morro af det."

— — De havde peilet Dungeness og Sydvestpointen af England med Kurs for at finde Passaten og laa nu med en Fragt af Stykgods til Kapstaden og Port Elisabeth alt paa tredie Uge nedover for alle Seil, som trække kunde, lige til Køieklæder og Vask, der hang til Tørring. De løb ni Knob med stadig klar Himmel, stadig tiltagende Hede og paa — hvad Observationen hver Middag viste, — stadig mindskende Bredde.

Lidt efter lidt havde de faat et Stykke Solseil agterud, saa et ditto forude.

Paa Dækket gik Hønsene og sparkede i Tømmermandens Høvlespaan, medens han arbeidede. Hunden og Katten havde indstillet sin Krig; de gad ikke længere i Heden. Den ene laa med Snuden mellem Labberne i en Stump Skygge af Stormasten, den anden gik og strakte sig og keg paa Hønsene. Under Bakken lappedes der Sko og Støvler, andre skræddererede.

Der var Værksteder baade hist og her; og Baadsmanden, der nu ogsaa fik nok af Heden, havde indrettet sig for de to prægtige nye Blokkestjerter, han lavede, under et særskilt lidet Telt ved Forrøstet.

Gøteborgeren var agterud; han var en Tusindkunstner og havde nu faat det Hverv at tatovere

Styrmand Lind paa Brystet. Et Anker; — lød Befalingen; men, da det kom til Stykket, forlangte han et Ankertoug efter egen Tegning, der saa ud som et stort S.

„Inte var det likt til nogen Ankertrosse!" — havde Gøteborgeren sneset forude.

Rejer stod i egne Grublerier nede i Læ ... „Et Ankertoug som et S ... he he !" — han fandt, her var svinagtig hedt.

Vinden var saagodtsom løiet af udover Dagen, indtil Skjøder og Touge hang slappe, og Blokkene slog.

... De laa nu saa omtrent under Linien, og det var ualmindeligt disigt og lummert udover mod Solnedgang.

Der begyndte at rulle ligesom Skyer henne i den. De fik mere og mere en skarp Guldrand. Det var ikke længere Disighed men hastig væltende Smaaskyer, der antog en mørkere Tone med fjerne Glimt i.

Og Kapteinen og Førstestyrmand, der stod sammen paa Hakkebrættet og holdt Raad, erkjendte dem ogsaa straks for, hvad de var, — en af de pludselig overgaaede orkanagtige Regnbyger, der kan træffe til paa disse Bredder.

Her var ingen Tid at spilde; det gjaldt at faa Barkskibet afklædt for Seil: Læseil og Overseil og Solseil og alt, hvad Seil nævnes kunde, indtil de blot laa for Stumperne!

Fra Hytten brølte Raaberen, og Vinden begyndte at pibe med allehaande skjærende Lyd, medens Aftensolen i Nedgangen glimtede og flammede truende under de jagende dunkle Skyer ligesom med lange, mørkerøde Blodflager henover Bølgetopperne, der kastede ravnsorte Skygger.

Fartøiet, der var dreiet op i Vinden for levende Seil, begyndte at duve med Næsen i Dønningen og tage en og anden Sprøit i Luv.

Solen gik ned og efterlod kun en mørkerød Glød under Skybanken, og lige efter laa de for piskende og smeldende Seil i et vildt Mørke, hvori Lynene glimtede og jog og krydsede sine Zigzager — tyve, tredive i Minuttet, og Himlen kjørte med bragende Vogne over dem, og Stormen skingrede og skreg i Tougene.

Læseilbommene var skudte ind, Bram- og Topseil bjergede, Underseilene opgivne ved at lade dem gnissende og ulende i sine Blokke og Tallier gaa lige i Dæk. Mesanen svigtet, og nu gik Arbeidet løs paa Merserræerne, — „klos Rev!" — her spartes ikke en Haand.

„Los Mersebugliner! ... hal op i Luv Mersebras! — lad løbe Mersseil!"

Idet Mandskabet i Mørket entrede ud over Store-Merseraaen, slog Seilet pludselig bak. Fartøiet var jaget for høit op i Vinden, det fangede en Ugle! Seilet bragede og slog dem om Ørene med Magten af en halv Orkan i sig, indtil det simpelthen revede sig selv ved at revne og piskes i Stumper og Filler fra Ligene.

Et Par Mand sloges overende, men fik grebet for sig deroppe. Nok én fandt sig igjen nede i Vævlingerne. Fartøiet krængede haardt over.

Det saa ud, som ingen Ulykke var hændt. Regnen begyndte at øse, og Arbeidet gik paa; man maatte kovende.

Det var først noget efter, da han savnedes ved Forebraserne, at der blev Spørgsmaal om Understyrmand Nilsen. Han fandtes intetsteds, og skjønt ingen vilde være den første til at udtale Ordet, forstod det sig af sig selv for alle, at han var gaat overbord. Det sidste, Stewarten havde set af ham, var, at han tog fat i en luv Stikbaut og skulde anlægge Nokbændslet; — det var netop, som Seilet slog bak, og han selv tumlede fra Raaen og blev hængende efter Hænderne i Pertlinen.

Ved Midnat var den egentlige Stormbyge over; men Natten vedblev at være tæt mørk, og Regnen silede til Klokken fire om Morgenen, mens Alert løb undaf for Vinden.

Ved den guldklare, straalende Solopgang befandt de sig mangfoldige Mile fra Understyrmandens Grav.

Hans Snadde fandtes endnu liggende henslængt under Bænken udenfor Kahytsruffet ved Siden af den utilknyttede Tobakspung; hans Tøfler stod nede i Kahytstrappen, og inde i hans Lukaf, hvor hans Klæder og Halmhat laa, som han netop havde forladt dem, hang hans Uhr endnu ved Køien og pikkede ...

Det sidste Faktum fortalte Stewarten forud paa Bakken, og det vakte Tømmermandens dybe Eftertanke. „Saalænge Uhret gaar, er der Liv i ham!" — mumlede han sagte hovedrystende.

Og det kom som en hel Lettelse i den tunge Stemning, da det endelig udpaa Morgenen meldtes, at Uhret var stanset Klokken halv ni!

Lidt efter lidt fik Alert igjen sit gamle Overtræk af Seildug, — hver Kvadratfod Vindfang nyttet, — og Farten fortsattes paa samme Vis, uden at et Seil ændredes eller en Brase rørtes i ugevis nedover det sagte dønnende, uendelige blaa Havspeil. Morgenfriskhed i den herlige glødende Solopgang, tiltagende Steghede Dagen udover, indtil det lettede i Solnedgangen, og Himlen pludselig stod som en høihvælvet sort Kuppel over dem med store glansfulde Stjerner: — Argo, Oktanten, Eridanus og Hvalfisken samt det mere og mere opdukkende, blinkende Sydkors.

Der var hengaat nogle Dage, uden at der tilsyneladende var taget anden Bestemmelse i Anledning af Understyrmanden end, at Lind havde paalagt Rejer at overtage hans Gjerning paa Styrbordsvagt samt holde Nathuslamperne og Lanternerne iorden.

Der foregik imidlertid Overveielser agterud i Kahytten.

Kaptein Berentsen var en pen, stille, korrekt Mand af et Væsen saa vinkelret og regnskabsmæssig rigtigt, at det gjorde ham utilgjængelig for nogen nærmere personlig Tilslutning end den næsten overnaturlige Agtelse, hvori han stod hos Mandskabet. I hans forsigtige, menneskesky Karakter laa det at have en vis Frygt eller Angst i Nerverne for alt, hvad der meldte sig som usædvanligt. Og Rejers kry Næse og Opsyn var ikke korrekte for en simpel Matros at være, — den hele Mine laa to tre Toner for høit.

Linds Forslag, at Rejer skulde antages som Understyrmand, stødte derfor paa en uventet seig Modstand, megen Trækken paa det og mange Betænkeligheder, men ikke paa en eneste virkelig Grund uden — som Styrmand Lind paa sin flotte Vis præciserede Sagen, — en stor Næse!

Førstestyrmand var igrunden hans eneste Forbindelsesled med Besætningen. Med sin Evne til at sætte sig i Respekt og samtidig gjøre sig afholdt hos Mandskabet, udøvede han en Indflydelse paa Kapteinen, som vistnok var ubevidst, men derfor maaske saa meget større. Førstestyrmandens Mening, naar han holdt paa den saa stivt som her, seirede altid tidligere eller senere.

Samme Eftermiddag blev det bekjendtgjort for det forsamlede Mandskab, at „Juhl" var indgaat i Understyrmands Hyre og Stilling ombord i Alert, og i den Anledning blev der givet Grog paa Bakken.

Det var Rejers Afskedsaften fra Matrosstanden.

„Mærkelig nok," — sagde Baadsmand Torgersen, der holdt Talen, „der er ikke én som ikke synes, Rejer Juhl ligesom, — ligesom hører til agterud, det har jeg skjønnet, fra han kom ombord."

„Det har vi alle skjønnet," lød det i Kor fra Gasterne ... „Hurra for Styrmand Juhl!"

„Inte jag als!" smaalo Gøteborgeren, — „då han kom ombord med bondkistan syntes jag, han var nog trumpig; men sen han skar os ut ur væggen i ruffen i Montreal, tænkte jag, han kunde bli Kaperkapten! — just Kaperkapten" ...

— — Havde Rejer før paa Frivagterne nyttet Tiden til at læse og regne Navigationsopgaver, saa gik dette for sig med forøget Kraft nu, da han havde sit eget Lukaf at ty til og de daglige praktiske Observationer at deltage i; han havde Trang til snarest mulig at føle sig som fuld Kar for Stillingen.

Skjønt Styrmand Lind ikke var den, som skulde spendere mange Ord paa det, saa havde Rejer dog Tæften af, at han dennegang havde taget et ordentlig grundigt Kammeratstag for ham hos Kapteinen. Den Slags var nu af det, som Rejer gjemte i sit inderste; — den Dag turde komme, da han kunde vise ham, at han heller ikke brugte at svigte en Ven, naar det kneb.

Lind sad paa Bænken udenfor Kahytten i Skjorteærmerne og røg Tobak og keg paa Stjernerne. Rejer gik op og ned paa Dækket foran ham; det var for lummert endnu til at køie. Af og til faldt der et Ord mellem dem. Lind ræsonnerede melankolsk over, at de nu var helt paa den anden Side af Jorden, og Rejer svarede ja og ha til.

... „Tænke sig, at det ikke er tre Maaneder, siden vi gik og vadede i Sneen hjemme!" udbrød Lind.

„Ja ha — rart nok!"

„Den Morgen fra Ballet hos Singdalsen ... det var koldt og klart og" ...

Rejer stansede braat.

— „Vi har havt to Albatrosser flyvende efter os i Kjølvandet en Stund idag!" sagde han.

„Saa naa! — Og saa saadan Skara, Du véd, som ikke rigtig bærer ... Kanoneren skulde naturligvis gaa midt i Veien med Træbenet, og saa havde jeg

da at gaa op helt i Sneplogkanten, om jeg vilde holde mig paa Siden af Datteren" ...

„Saa, naa! — Det er utrolig vakkre Fugle i Flugten! ... hvide, med lange, svarte Vinger "...

„Javist! har Du ikke set dem før? vi faar snart se nok af dem! ... men ser Du, saa gik jeg der og traadte igjennem Sneen og dumpede i ét væk oppe i Veikanten lige til Knæet, og hun lo! Jeg havde min Mistanke om, at hun gik Veisiden saa nær bare for at manøvrere mig om paa den anden Side af Kanoneren, saa at jeg skulde drive ned i Læ af Træbenet, skjønner Du! — men da hun saa begreb, det ikke nyttede, blev hun ogsaa rimelig og gav Vei" ...

„Saa? — — Det med Albatrossen, Styrmand, betyder jo, at vi ikke har saa langt igjen til Kap?"

„Javel! skjønt de ofte gaar hundrede Mile ud tilhavs ... Men, hvad jeg vilde sige ... Du kjendte jo til Kanonerens?"

„Javel!"

„Stod i Vedskjulet der og huggede Ved! Det var ogsaa en Geschichte. Havde jeg vidst det, skulde Du straks havt dine Penge, kan Du forstaa. Men Du saa hende hver Dag paa det Vis?"

„Hvem?" lød det glubsk fra Rejer.

„Sara, Datteren vel! ... Hvordan var hun? — i Huset mener jeg ... og med alle disse Kanonpropper af Stedsøskende at passe paa? ..."

„Aa, sligt Kjøkkenvrøvl ser jeg aldrig efter, — jeg har havt nok af Kabysen."

„Men Du saa da vel, hvad det var for en Figur? — Ikke bare, som Du klipper ud en stiv Jomfru af Papir, smal om Livet og alt det, men rigtig saadan — med den Hals, Nakken og Skuldrene — til at ta' Veiret fra én! ... og saa Øinene! Der var Magt, — Magt i dem ... Skjønhedens Magt! — Til at stryge Hatten og fire Bramseilet for."

„Aa Styrmand! De har strøget saa mange Hatter og Huer for Skjønhedens Magt alt, tænker jeg."

„Vi flyr alle i Lyset, Juhl!" svarede han grundende, „men, dennegang tror jeg, Styrmand Lind er brændt for Alvor!"

Rejer gik op og ned ...

Vilde Førstestyrmand ikke snart under Dæk? Vilde han ikke køie sig saa sent paa Natten! Det var jo rent kogende utaaleligt at gaa og høre paa, og skulle slarve alskens Svar til. Han kjendte, han begyndte at faa ondt for at beherske sig.

„... Og saa skulde Du nu aldrig ha hørt et Fruentimmer i Verden svare saadan som hun, Juhl! ... det viser, hvor hun er staut og stolt indenbords, — i Sjælen, mener jeg!" — begyndte Lind atter.

„Jeg gad vide om Udkiken sover, jeg! — ikke en Melding i hele Nat!" — brølte Rejer og fo'r forud paa Bakken; han kunde havt Lyst til at tage en Haandspage og slaa ned alt, hvad han bare mødte!

— — Lind var gaat nedenunder, og Rejer gik oppe paa Dækket i den glansfulde Nat ... Stjerner over Himlen hængende næsten, saa de holdt paa at dryppe ned, og Fosfor over Havet. Roret gik i en Ildmørje, og Kjølvandet lyste af Morild.

Men det var Synd at sige, at han saa noget af det!

Førstestyrmand mente altsaa for Alvor at fri til Sara Rørdam! Det gik ikke an at skuffe sig i den Sag længere. Saa! — akkurat s a a stod det.

Han havde Valget mellem at kjæmpe med Lind om hende, eller at offre sig for ham! ... rent ud, — og opgive hende! ... forsøge at glemme hende! ... komme aldeles fra det, at han nogensinde havde set og talt og taget saadan Farvel med Sara Rørdam.

Han saa hendes Skikkelse og Ansigt for sig; men han viste det fra sig.

Var Lind hans Ven, eller var han ikke hans Ven? Havde han vist sig som en Kammerat, eller havde

han ikke gjort det — i alle de Aar? Talte han ikke til ham om hende med slig Tiltro og Tillid, at den, som sveg en saadan Kammerat, maatte være en Rakker!

Jo, min kjære Rejer Jansen Juhl! — det koster paa, om Du vil gaa jevnsides med Karer, som er brede over Brystet ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — „Og véd Du, hvad hun svarede mig den sidste Aften hos Kanoneren," — optog Førstestyrmand igjen næste Kveld. „Naar jeg kommer hjem, er De gift, Jomfru!" spasede jeg.

„Jeg? hvorfor skulde jeg gifte mig? ... overtage alt det Stræv! Som jeg ikke skulde have nok med alle disse her!" — hun pegte hen paa Kanonpropserne. „Tak, jeg skal ikke den Vei, Lind!"

„Havde hun ikke svaret slig, — saa rent afgjort, tror jeg, jeg ikke havde forladt Huset om Kvælden uden at spørge hende, om hun vilde bli' Madam Lind, — for at sikkre mig, forstaar Du! Men saa tænkte jeg, at saadant skal én dog overveie; jeg har været forlibt før og tænkt meget da ogsaa! Og saa sagde hun det saa rent staut og sikkert, saa jeg bare lo og mente: Forsvoren Ting gaar snarest kring, Jomfru! Men da kan Du tro, det lyste i Øinene hendes, saa hidsigt mente hun det.

Og jeg gaar jo undertiden og tænker paa, om jeg ikke var dum alligevel. Det kunde været afgjort nu! — Hvad synes Du?"

„Hvad i røde — kan jeg synes om det, Styrmand!"

Rejer undgik herefter, saa vidt det stod til ham, den Slags Underholdninger. Her blev ogsaa snart mere Afveksling baade i Veiret og Skibslivet, eftersom de nærmede sig Kapstaden.

Alert var gaat op Taffel Bai til Kapstaden, havde siden aflastet Resten af Stykgodsladningen oppe i Port Elisabeth og løb nu efter en rask Fart under klar, skyløs Himmel ind i Port Louis paa St. Mauritius. Øen med dens Fjeldformer og Vegetation, dens Plantager og Villaer samt tilslut Staden selv var steget op som et Syn af det speilende blaa Hav.

Den Baad, som bordede dem, endnu inden de naaede Rheden, indeholdt et Medlem af Sundhedskommissionen og en lang, gul, skaldet Doktor med Guldbriller, der forelagde allehaande Spørgsmaal, keg ind i Ruffet, saa ned i Kahytten og tilslut forlangte at gjennemse Medicinkisten, den han gjennemrodede og gjennemgik. Han stak Spidsen af Lillefingeren ned i de forskjellige Krukker og Flasker, smagte paa Indholdet, pakkede ud og pakkede ind, undersøgte hovedrystende og gjorde en Mængde Vidtløftigheder.

„Vil være hængt, om han ikke stak en Pakke til sig derhenne ved Kisten!" sagde Stewarten efter ham i Faldrebet. „Han saa ud som selve den gule Feber!"

„Gid vi var vel ude af Hullet igjen!" — udstødte Lind; denne overordentlige Modtagelse huede ham ikke.

Ankerkjettingen maatte pligtmæssig ved malaiiske Dykkere laases fast til en uhyre svær Kjetting paa Bunden af Havnen. Loven forbød at stole paa eget Anker. Her var netop Orkantiden, der gjerne indtræffer periodevis hvert tredie eller fjerde Aar, fulgt af dødelige Feberepidemier, der fremavles af Fugtigheden.

Beliggende midt i den friske Luftning af Sydvestpassaten, har St. Mauritius før eiet det herligste Klima, indtil en rovgjerrig Spekulation udhuggede Øens Herlighed, de tætte pragtfulde Skove af Ibenholt og andre kostbare Træsorter og drev Jordbun-

den paa Rov, saa den blev Hjemstedet for farlige Sumpfebre.

De havde losset ud i det deiligste Veir og holdt paa at indtage ny Last, Sukker og Ibenholt for Hamburg.

Det var en Formiddag, mens de hev ind Sukkerfustager, at de saa Vinduer og Jalousier overalt lukke sig i Byen, og pludselig Travlhed og Afrigning overalt omkring sig paa Fartøierne. Luften var blevet mere og mere lummer og trykkende opover Dagen, det var næsten, som det tunge strakte sig helt ned til Havbunden, hvor Fiskene gik matte og træge over Kjettingen. Barometret var sunket mod Nul.

Fra alle Sider lød: „Cyclon! Cyclon!"

Ombord blev alt gjort klar til at modtage Orkanen, Lugerne skalkede, Top og Bramstænger nedtagne.

Og nu kom den, sort som Natten, — med Brøl og Brag, som alt skulde forgaa.

Under Lufttrykket laa Alert over paa Siden og sled sig i Sjøen næsten til Lugerne; det saa hvert Øieblik ud som Riggen skulde gaa. Det var to tre Timer, hvori hvert Fartøi kjæmpede for at fri sig for Undergangen.

Følgen af Regnskyllene, der fulgte efter, var, at Feberen i Byen voksede til en hærjende Epidemi, og allerede inden de var færdige med Indlosningen, havde Alert fem Matroser og Skibsgutten paa Hospitalet. Nogle Dage efter var de fire af dem døde.

En Eftermiddag laa ogsaa Lind under et Solseil paa Dækket og hoppede og sprættede, som han selv flot udtrykte sig, som en Guttaperkabold; og i Køierne nedenunder atter tre angrebne.

Kapteinen vilde sende dem paa Sygehuset. Det skulde gaa regelmæssig til, saa var man fri for Ansvar. Han var fortvilet; han havde Skibspapirerne og alt i Orden til at lette, men ikke Mandskab længer til at komme afsted med.

Rejer havde nu set nok af Hospitalet, — did skulde de ikke faa føre Førstestyrmand, saalænge han havde Hovedet i Veiret! ... det var lige i Ligkisten. — Blot bort fra Stedet og i en anden Luft! havde Hospitalslægen sagt.

Chinin var det eneste Middel. Men paa Apotheket var den ikke længere at faa under den tyvedobbelte Pris. Varen manglede, hed det, — eller var skruet op af Spekulanter. Fra Alerts Medicinkasse viste den sig at være totalt forsvundet, og de indsaa nu, at den lange, gule havde besørget den i sin egen Lomme ude paa Havnen. Det var Epidemitid, og saa skulde Skibene systematisk plyndres.

Rejer var iland med alle de Pund Sterling, han kunde opdrive, og opnaaede derved for ti Pund en Portion Chinin saa stor, som han ellers kunde faat for fem Shillings. Han belavede sig nu paa en alvorlig Dyst med Kapteinen angaaende sin Vens Ilandbringelse.

Han skulde imidlertid spares for de Scener. Da han kom ombord, laa Kapteinen og skalv og raste. Mellem de voldsomme Feberanfald forlangte han at gaa under Seil, — at ligge her var Døden!

Rejer havde ikke vandret frem og tilbage mange Vendinger, før han var klar paa, hvad han vilde gjøre: — hente de Syge fra Hospitalet endnu denne Aften og saa om Natten lette.

Nok en Mand syg! — De var nu kun fire arbeidsdygtige igjen af den seksten Mands Besætning; men ved Hjælp af nogle hinduiske Havnesjauere, der betaltes godt, gik det.

Rejer var selv oppe paa Hospitalet og bevirkede i Kapteinens Navn de syge udleverede til Bærerne. Siden, i Mørket, fik de nogle Seil tilsatte, hev ind Stumpen af Ankerkjettingen og stod sagtelig udover ...

XI.

VENSKAB OG KJÆRLIGHED.

De stod henover det vide, endeløse Ocean med et Hospital under Dækket! ... Febertørst og Jammer! — og knap et friskt Luftdrag i den stærke Hede.

— Nu drog ogsaa Kapteinen sit sidste Suk nede i Kahytten, idet han høit paalagde Førstestyrmand at holde vel klar af Rakkebaaerne udenfor Frederiksværnsgabet. Han drømte sig ved sit Hjemsted.

Tømmermanden syede ham ind i et norsk Flag, gav ham hans Salmebog ved Brystet, og med to Ballastjern ved Benene og et Fadervor over sig gik han Veien tilbunds i det indiske Ocean.

Det begyndte at blæse op, hvad Rejer saa med Bekymring. En Storm, og de vilde været totalt hjælpeløse. Men den første Følge syntes at skulle blive heldig, idet nu flere forude begyndte at krybe om paa Dækket.

Rejer havde i denne Tid kjendt underlige Følelser stige i sig. Det var en Forestilling, han ikke kunde blive kvit, — en Tanke, han ikke vilde være ved; men som altid kom igjen — altid! — som han kunde spytte sig selv i Ansigtet for! ...

Førstestyrmand laa nede i sit Lukaf; der var næsten ikke mere Liv i ham ...

Om han døde? — hvis han døde! ...

Da kunde han atter frit slippe alle sine Tanker og Følelser løs om hende, som han ikke turde tænke paa, fordi —

Ja, hvis hans Ven døde! ...

Hun var ham saa dyr som hans Hjertes inderste Blod! — skreg det som en længe bastet og bundet, men nu frigjort Tilstaaelse indeni ham. Og saa stod han stille og stirrede i den Forestilling. Der laa et helt Liv, — en hel Fremtid ...

Saa paakom der ham en Selvhaan og en Selv-

foragt saa voldsom, at han syntes, han igrunden intet bedre havde at gjøre end at springe overbord, saa Skibet kunde være kvit en saadan nederdrægtig Hund!

Han gik nedenunder og stellede om Styrmanden saa omhyggeligt som om et Barn, — flyttede ham ind i den luftigere Kahyt, ventilerede med Skylight og Dør ...

Han saa paa det blege, udtærede Ansigt, hvorom de sorte Skjæggefiltrer hang, følte, at han holdt paa at miste sin eneste Ven paa denne Jord! — og Sorgen greb ham, saa det knugede under Hjertekulen. Der fandtes ikke hans lige paa et norsk Dæk! ...

Og —, naar han havde staaet en Stund ved Rattet igjen, — de samme Tanker i samme Kreds!

Havde ogsaa han Feber? ...

Nei, men han havde det vrange vriede Vanheld over al sin Skjæbne! — nu skulde han bare slides mellem sin eneste Ven og — hende! —

— — Nogle luftige Døgn til for laber Kuling, og i Skyggen af Ruffet, under Svineryggen i Luv og paa Bakken sad der nu endel Skikkelser, — blege og udtærede, saa at Klæderne slang om dem; men der var Liv i Øinene, og de drog Veiret med et Velbehag, som om der var en delikat Herreret i hvert Luftpust.

„Nu tænker jeg, det værste er overstaaet!" sagde Tømmermanden, da han en Eftermiddag igjen hørte Gøteborgeren „spille" forud paa Bakken.

„Der var ikke luftigt nok nede i Kahytten, kanske ogsaa fugtigt fra Kjølvandet," og saa bar Rejer Lind op paa Dækket under et Solseil med Lærredsvægge.

Men det var først, da Alert laa nede ved Kap Agulhas, at Lind kunde overtage Kapteinskommandoen, og alt kom i Gjænge igjen ombord, idet han tog sin gamle Styrbordsvagt og Rejer Bagbords.

Kjølen drog i uge- og maanedsvis sin Fure efter

sig, skummende om Dagen, gnistrende i Fosfor om Natten.

De havde faat det blaa Stjernekart over Mastetoppene tilbage igjen og længst taget rede paa Nordstjernen, havde peilet Azorerne og Tenerifa og ved Linds Dygtighed klaret sig vel igjennem flere Tørn uagtet deres mindskede Besætning.

— Eftersom de nærmede sig Europa, blev Rejer altid tristere. Jo længere det bar hjemover, desto mørkere blev det for ham. Han gik nedstemt og grublede ... Hvad skulde han egentlig gjøre hjemme? Havde han noget at leve for der? ... Hammernæsset og Bygden hjemme med alt det trange og forkumrede! — han tænkte tilbage paa did som paa en halvmørk Poteteskjelder, hvori det havde begyndt at gro, siden hans Mor skrev, at „nogle nu saa smaat grublede paa Silden, andre paa Amerika."

Ja, Amerika! ... Han gik og drev.

Gøteborgeren sad overskrævs over Rælingen ved Storrøstet og arbeidede.

„Hvor har Du dit Odelshem, Gøteborger! — Hvor bor din Far?"

„Har ingen Far!"

... „Og din Mor?"

„Har ingen Mor, — og ingen Sydskende!" — tilføiede han kort.

Rejer begreb, at han var kommet ind paa et kinkigt Thema og slog over i Spøg:

„og ingen Kjæreste heller?"

„Just saa!" — Lidt efter tilføiede han, idet han halvt saa udenbords: „Jag forestälde mig engång, jag hade en; men hon — blev gift med Patron Bromander!"

„Naa saa! — Saa er det derfor, Du aldrig „hinner hem", som Du siger, om Vintrene?"

„Just saa ja!"

„Hvad siger Du om Amerika, Gøteborger!"

„Gaar Styrmand did?" han satte op et forundret Ansigt og sænkede Merlspigeren.

„Ikke fri for at have Udkik paa de Kanter, ja! — uhyre meget at gjøre der."

„Vil Styrmand varsko, saa gjør jeg Trippen over med."

„Bestemmer mig i Hamburg."

„Vel, Styrmand!"

Og saa laa de igjen og baksede i Julemaaneden med Vinterveiret oppe i Nordsjøen, — en rygende Nordvest! ... de kjendte sig saa vel igjen!

I Nattens Mørke var de saa heldige at finde Helgoland, og saa stod de, nødte som de var, nedover i Haab om Neuwark og Cuxhavens Fyre og Lodshjælp for at tage Renden ind til Hamburg.

— De store Kraner paa Kaien havde hevet tomt Lasterummet, og Alert laa nu halet ud foran Steinwärder lige overfor St. Pauli.

Der kunde de hver Aften fra Skibsborde se Lysene og høre Larmen af al Sjømandstrafiken iland. De kunde danset efter Musiken, om der ikke havde været to Forlystelsessteder paa engang, der tremulerede i Munden paa hinanden, — to Karusseller, hvori der kunde seiles under fuld Musik og kulørte Lamper paa et vildt blaat Hav med alleslags riggede Fartøier eller, — om nogen likte sig bedre paa Landjorden, — rides grassat paa Giraffer, Zebraer, Løver, Tigre, Strudse.

Efter sin engang tagne Beslutning om at spare havde Rejer knappet haardt for Lommen. Han holdt sig ombord og spekulerede paa Amerika.

En Søndags Eftermiddag, kort før de skulde lette, var han dog iland. Lind havde sat ham Stevne.

Langs „Reperbahn" og „Langereihe" myldrede en tæt Folkemængde, derimellem Orlogsgaster og

Koffardifolk af alle Nationer og fra alle Klimater lige til Mulater og Negre, der støvede med Floshat, gul Vest og rødt Halstørklæde.

Stimmel paa Stimmel stansede op foran de straalende oplyste Vinduer, der foreviste nye dragende Undere for hvert Skridt: — „Den skjønneste Kvinde i Verden!" „Boa constrictor!" „Anatomisk Kabinet!" „Paa Havsens Bund!" „Spaadom og Magie i bengalsk Belysning!" „Kjæmpekvinden!", et „Vokskabinet!" i hvis Vindu der stadig dreiede sig en hvidklædt Nonne, en Bacchantinde og en ung Uskyldighed, der sad og sømmede.

Nedenunder i Kjelderne vinkede med Sangerinder og Musik indbydende Kaféer, Restaurationer og Drikkehaller, hvis Nedgangstrapper slugte og slugte af Folkestrømmen hele Skibsmandskaber, Mænd og Kvinder, — alleslags! uden at den synlig mindskedes, kun drog sig seig og sagte fremover som Elben nedenfor.

Et Stykke foran holdt Rejer Øie med et Par af Alerts Gaster.

... Plumps, i Kjelderen gik de! Der gaar Resten af deres Aarshyre! mumlede han. — Matrosen er en jaget Fugl! ... rigtig en Spurv mellem Donerne, — svømmer mellem bare Haier!

Han gjorde et Skrut paa Skulderen ... Hm, hm ja! — der skal en hel Kar til bare for at faa leve! ...

Han sad i Theatret sammen med Lind, der var aldeles overstrømmende enthusiastisk for Blenda Hastings; hun dansede paa Line, „Luftaanden", som hun kaldte sig paa Plakaterne.

Lind raabte til hende, fulgte hende med Bravoer ... „Se nu! — dristig, saa hun gjerne kunde staa paa Taaspidsen paa Masteknappen! — let og deilig som en Kat! — Klokken ni om Kvælden stikker jeg altid herind, da er det hendes Tur at gaa tilveirs!" —

Han havde kjøbt en Buket ved Døren, som han

forstod at kaste saaledes til hende, at hun takkede ham med et af sine mest dybtfølte Blikke.

Og nu skulde de hen og spise til Aftens.

Lind førte ham ned paa en Kjelderrestauration, hvor der sad Skibskapteiner og ellers Folk, der ligesom de kom fra Forlystelsesstederne og Theatrene.

Lind gik lige hen og hilsede kjendt paa en ældre Kone, der sad bag Disken, og lidt efter kom en ravnlokket Skjønhed med et raskt Væsen ind og gav ham venlig og fortrolig Haanden. Hun lod til at være Sjælen i det hele Etablissement.

„Det er sidste Aften nu," sagde Lind, „før vi skal ud at slingre igjen. Vi letter imorgen, derfor vilde jeg gjerne hilse ind og sige Dem Farvel, Sally! ... Jo det er saa, vi letter imorgen," stadfæstede han lidt vemodig. „Det er mit sidste Krus Øl her, og det varer længe, før det blir budt mig af saa smukke Hænder som Sally Frankfurters! — saa fin en Haand og spruttende Øine gror ikke oppe ved Nordpolen."

Aftensmaden blev serveret under Linds stigende varme Forsikkringer om hendes Øine og forskjellige betagende Egenskaber, — Komplimenter, som den seks syv og tyveaarige skjønlokkede Sally optog med megen Venlighed og Ro, idet hun behandlede ham som en god Kunde og hyggelig Ven.

Til hans Forsikkringer og Bedyrelser under Farveltagningen vendte hun sig om til Hylden og tog ud, langt inde fra, en Bundt mørke Cigarer i gult Baand ... „De er ægte," — sagde hun, — „jeg har dem fra en kubansk Skibskaptein, — vil De tage dem?"

„Jeg skal røge og tænke paa Dem, Sally, det kan De forlade Dem paa."

Rejer faldt i Tanker og var paa Veien nedover faamælt, medens Lind røg sin Cigar og udbredte sig over den smukke, hyggelige Sally Frankfurter.

Ombord gav Rejer sig, sénnattes som det var, med rastløs Iver til at tælle og stuve hen endel Pro-

viantsager, der var indsatte i Ruffet. Tankerne gik i ham.

„Hvad kiger Du efter," — sagde han braat, han saa Gøteborgeren flere Gange i Forbigaaende høie sig ned mod Skylightet.

„Det var som en Gnist eller et Lys dernede," svarede denne, „men det er nok bare Kapteinen, som er oppe endnu. Han har vel sagt Farvel med nogen i Kvæld og sidder nok der i Mørke og røger det af sig. Den Knusken tænder i hver Havneort og slukner igjen ude i Sjøen!" mumlede han, „der gaar ingen flicka länge med hans hjärta i kjol-fickan!"

Rejer langede ham videre af det ankomne Smaagods. Pludselig rettede han sig og sagde:

„Hør, Gøteborger! ét eller to Basketag vil jeg prøve hjemme, før jeg tuller mig væk i Amerika. Jeg kjender et andet Veir i mig her nordpaa!"

— Den næste Dag, da de havde klaret Cuxhaven og sat Kursen, sagde Rejer pludselig ironisk til Lind:

„Saa mange Fruentimmer, som De har i Ho'det, Styrmand, saa har De vel nu glemt — hende i Fredriksværn."

„Sara Rørdam? Aa nei, — hun var for god til det, og nu, vi kommer hjemover" ...

„Ja, jeg vil helst holde klart Farvand og rent Spil, Styrmand, — bare varsko om, at i den Slags faar Kar være Kar, og Kammeratskabet holdes undaf efter min Mening. Nu véd De, hvad Kurs jeg ligger."

Lind saa overrasket og længe paa ham.

„Du skulde ikke slaa ind paa den Vei, Juhl! Det er bare et godt Raad, skjønner Du, for en Sjømand, som ikke har videre at byde paa endnu. Sjøfolk skulde igrunden ikke gifte sig, før de blev femti og kunde trække sig velholdne tilbage fra Sjøen. Forresten blir det din egen Sag; hver faar seile, som han har Vind til."

Det var netop det, Rejer ogsaa tænkte; han agtede at styre sin egen Kaas og gik nu og regnede ud, at han maatte kunne faa taget sin Styrmandseksamen i de Uger, Alert kom til at ligge oppe i Trondhjem.

... Igjen bidskt Vestenveir í Nordsjøen med leit paalands Hav! Og jo længere de kom opimod norske Kysten, desto kjedeligere blev det, Strøm og Veir hver sin Vei, men begge fuldkommen enige i at sætte af al Magt ind paa Lister og Jæderrevet, hver Sjø saa vrang og vriet som en Prokurator.

„En kan ikke vide, enten én har den til Læ eller til Luv," sagde Tømmermanden; „men kjender den ganske godt, naar den kommer!" — tilføiede han, da de i det samme fik en af Strømsætningen optaarnet Braadsjø, der slog ind et Stykke af Skanseklædningen forud i Læ. Det var under Bergensleden lige udenfor Gabet af Buknfjorden.

„Knap en dobbeltrebet Mersseilskuling," mumlede Lind indædt, „og saa faa indslaaet det ene efter det andet. Det lønner sig umulig for noget Rhederi at lade et skikkeligt Fartøi gaa i Nordsjøen! ... Folk siger: „saa ængstelig og va'r som en Nordsjøskipper"; han maatte være gal, om han ikke var det! Saa Rækkerne, saa Baaden, saa kanske Bougsprydet overbord, — Skjær, Grundbraat, Strømsætninger, — Hundeveir! De kan kalde mig en gammel Kjærring, om jeg og Alert farer paa Nordsjøen mere end netop saameget, som der behøves for at slippe ud i Langfarten igjen."

Der var blot ét, som for Alvor kunde sætte Lind ud af Humør, og det var at faa Skade paa Skibet. For de to tre Plankeender af Skanseklædningen ærgrede og bar han sig, som det kunde været et Ben paa ham selv, der var knækket.

„Hvad staar Du der og ser og glor saa paa, Juhl!"

„Se bare!"

„Hvad for noget?" hæsede Lind.

„Se, — disse to her! Jeg fandt dem klinet ind i Spilkjettingen forude efter Bræksjøen."

„Skidt, — hiv dem overbord! ... To smaa Fillefisk!"

„Sild ja, — ægte Vintersild!"

„Aa Sommer- eller Vintersild! Skanseklædningen røg, den."

„Se, hvor blanke og fede de er, rosenrødt i Perlemor, og mørke grønbrune over Ryggen, som Metal. Jo dette er ganske rigtig Graabensild — store, grove Karer! — rigtige Nordsjøgaster. De kommer i Vinterrig ude fra Havet de! Denne her er delikat."

„Saa lad Kokken koge dem!" — Lind gik forarget fra ham.

Men Rejer lod hente op en Pøs Sjøvand, hvori han slap Silden for at se, om der var Liv i dem. Men død var den, — død som en Sild.

Der var ingen Ende paa hans Undersøgelser af de to mærkværdige Eksemplarer af Fiskearten, indtil de om Aftenen endelig kom stegte paa Bordet i Kahytten for ham og Lind.

„Smager virkelig delikat," indrømmede Lind; han havde forvundet det værste af Ærgrelsen over Skanseklædningen.

Men hos Rejer havde de to Sild vakt en mægtig Masse Erindringer.

Helt fra det lysnede paa Hundevagten næste Morgen, gik han og vogtede mod Landkjendingen; han stod i ét væk henne ved Rælingen med Kikkerten.

De havde Sigte af Udsire og Karmen. Han saa Fiskerbaade og Sildefartøier indover i den graatykke Vintermorgen, — kjendte saa vel Seilformerne! Her og der skjelnede han gjennem Kikkerten Toppen af en Pakbod eller Mønningen af Huse, der stak op indenfor Skjærene, — et eller andet Salteri.

Jo—o, han kjendte Leden! Det var derinde han havde seilet med Juhlebaaden for at erobre Verden og Hammernæsset, — med Anders Rosmand og alle de andre Sjøhelte ...

Underligt, vi ikke druknede som Mus i en Vandtønde, mumlede han.

Hans Ungdoms dybe Skuffelse havde efterladt en Braad i hans Sind, og hans Kjærlighed og Guttestolthed af Hjembygden havde vendt sig til Bitterhed. Men ikke destomindre fulgte han nu alt i den største Spænding og med den nøiagtigste Interesse. Han tog gjennem Kikkerten rede paa den Række smaa Udskjær, han havde ligget ved med Baaden, da Sildemassen seg ind, — opgjorde sig, hvor Sildeværene laa, ledte opover Landet mod Stolmen efter det Sted, hvor han havde havt Part i Notestænget ...

Han gik opfyldt deraf hele Turen opover til Trondhjem.

XII.

FORSENT JOMFRU RØRDAM!

Det var med halv affiret Flag for sin tabte Kaptein og de savnede af Besætningen, at Alert i Begyndelsen af Mai gled ind paa Frederiksværns Havn. Der laa en vis Høitidelighed over Fartøiet, en egen Stilhed i den hele Maade, hvorpaa det ankrede op, og paa Bryggen og Værftsvolden stod fuldt af Mennesker.

Man vidste forlængst, hvad der var hændt, og Beretningen om Dødsfaldene og Alerts Fart fra St. Mauritius havde i Vinter opfyldt Stedet. Men det havde saa sit eget spændende alligevel at se Fartøiet, naar det kom ind saa at sige med Fortællin-

gen selv over sig fra Ræer, Sørgeflag og Gjøs. Slægt og Venner, Brødre og Søstre stod blandt Klyngerne derinde, endel laa vel og i Smaaprammer og Sjegter ude paa Havnen og speidede efter sine. Men det varede ualmindelig længe, før der gik Baad iland fra Alert.

Endelig skede det.

Fire Matroser roede Jollen, og Lind sad tilrors med Flor paa Hatten. Man vidste, at han skulde op til Madam Berentsen, Kapteinens Hustru, for at aflægge Beretning.

Fra sin Plads forude ombord, hvor Rejer havde nok at gjøre med at tilse Folkene, mens de beslog Seilene og skværede Ræerne, rettede han imidlertid gjentagende Kikkerten indover mod Bryggen og Volden. Han plukkede dem ud Ho'de for Ho'de derinde og slog den omsider noget mørk i Hu sammen igjen.

Udpramningen af endel Last fra Trondhjem paagik, og Lind havde travlt inde hos Rhederne saavel her som i Laurvig, saa at Rejer, fra de ankrede op, havde baade Første- og Andenstyrmands Gjerning at varetage.

Lige bag Pakboden derinde laa Kanonerens Hus, det vidste han, og han skulde givet meget til for at kunne set tvertigjennem den.

De første to tre travle Arbeidsdage var der ikke Tid til at faa sat en Fod iland, indtil Lind en Eftermiddag igjen kom ombord.

Han var temmelig utilgjængelig, der han drev frem og tilbage paa Dækket pyntet og med Floshatten paa, uden saameget som at spørge til nogen Ting. Der var noget i Maneren, den halv foragtelig flotte Slentren og den Maade, hvorpaa han stadig bed af Tobaksbussen og saa med et tvi! spyttede den ud over Rælingen, som Rejer ikke likte; den var ikke rigtig høflig, efterat han havde staat der Dag ud og Dag ind og slidt langt udover sin Pligt for ham!

Lind gik ned i Kahytten uden at nævne noget

om, at Rejer nu kunde anse sig som fri for Aftenen. Da Stewarten gik ned og spurgte, om Kapteinen ikke vilde have noget at spise eller drikke, sprang han op med et „nei", som bragte Stewarten til at fare op Trappen som en udskudt Forladning.

Lidt efter kom Lind op igjen i sin Sjømandshue og Pjekkert:

„Kald Folkene agterud," befalte han; men det var, som han havde Møie for Stemmen.

„Det maa være noget pine galt!" mente Baadsmanden til Rejer, „et Ansvar i Regnskaben."

Men da de saa kom, læste han blot kort og godt op et Brev, hvori Rhederne under Paaskjønnelse af hans Dygtighed og Fortjeneste overdrog ham Kapteinsposten paa Alert.

„Og saa Grog til dem naturligvis, — og Fyrabend!" fik Rejer bagefter i en kort Tone.

„Vel, — og saa har Kapteinen kanske ikke noget imod, at jeg tar mit Glas paa den glædelige Begivenhed for mig selv iland?" mente Rejer.

„Naturligvis ikke!"

„Jeg tænkte, Du skulde pynte Dig!" sagde han siden ironisk, men øiensynlig lidt blidere, da Rejer gik fraborde.

Hvad gik af ham? ... Pynte mig? — Aahaa! — han var ræd for, at jeg skulde gaa til Kanonerens!

Det var med en egen beklemt Følelse, han drev opefter Gaden i den heldende Vaardag, medens Solen endnu blinkede i et og andet Kvistvindu.

I Bakken kom Groen stikkende frisk grøn frem af Fugtigheden, og Løvetanden sprat skinnende gul som Smaasole i Værftsvolden. Klynger af Gutter larmede, hujede og løb i Gaden, medens Smaapigerne hoppede og legte „Paradis". De sorte, fugtige Streger, de havde opridset i Jorden, viste, hvor nylig Isen var smeltet ...

Ombord havde de imorges hørt Gjøgen gale over paa Øen i sydvest, og Tømmermanden havde snak-

ket om alle Skinkerne, som nu havde „gjort sig" paa Staburene i Norge. Der var fuld Hjemstemning, de kjendte sig i sit eget Land.

Han dreiede et Stykke indover for at se en Snip af Kanonerens Hus.

Der gik et Sæt i ham. Jo der stod det! — med alle de smaa Vinduer raskt vendte paa Udkik mod Sjøen. Der var mangengang set udover fra dem, men hvem efter? ...

Det spillede og lyste fra Ilden paa Skorstenen inde i Kjøkkenet, og over Gaardsrummet hang Vask til Tørring lige ind i Vedskjulet; — han skulde vel kjende det!

Han gik ikke forbi; han vilde ikke blive set, og det var endnu ikke saa mørkt ...

Sin Kurs styrede han saa lige til Walla paa Bakkehjørnet. Var der nogen, som kunde give Besked om alt, saa var det hun.

Han saa godt, at hun opdagede ham allerede oppe i Gaden, men vendte blot Hovedet lidt. Slemt Mærke! opgjorde han sig. Skulde Vinden blæse saa bent stik imod mig nu?

Da han kom nærmere, stak hun Kroppen frem igjen og lod forundret. Hun sad som før med Fødderne nede i en Kurv, men havde nu ved en heldig Invention mod Veiret taget Bolig i en stor, fortil indslaaet, opreist Tønde; derinde sad hun paa en Krak som i en Lænestol, gjemt mod al Fare, og i Regn var det blot at slaa den store, blaa Paraply op som Tag.

Rejers Hilsen besvarede hun venligt; men det saa han nok, at det var uden nogensomhelst Følelsens Overvældelse. Det var heller lidt forsigtigt og saa ligegyldigt, som de sidst kunde have sets igaar og nok skulde ses imorgen igjen.

„Godaften, Madam Wahl! — prægtig Skal, De har faaet at sidde i."

„Aa ja saamæn, — takker min Gud og Kjøbmand Eberhard, som gav mig Tønden."

„Saa nu har De paa en Maade Hus, Madam Wahl!"

„Aa nei!" — hun hostede — „og nu er det ogsaa saa, at jeg" — hun hostede — „jeg blir gammel nu, ser De, — vel behøver mine to stakkars elendige Kot selv. Ja De kjender dem jo, — og Pladsen til Kurvene om Natten véd De" ...

„Javist! javist, Madam Wahl."

„Men ellers, — er der noget, De igjen vil ha' solgt, saa véd De, gamle Madam Wahl nok" — hun hugede sig fremover i den kjendte brune Kaaben for at faa tændt op i Lygten ved Kagekurven, — „ikke slaar Haanden af en Kjending heller, som ialfald har redelig betalt for sig, — til mig da! det tør jeg nok sige for Sandheden til hvem, som spør."

Oho! — hun har nok faat Vinden fra to Kanter og véd ikke, hvad hun skal tænke om mig.

„Lad mig hjælpe Dem, Madam Wahl! — Denne Gang skal jeg hverken sælge eller borge." Han slog paa Lommen; han følte, det gjaldt at hæve sin Kredit.

Ansigtet opklaredes næsten til det undselige. Hagens, Kindernes og Næseknoppens Rundinger formede sig i et smilende, velvillig overrasket Udtryk, hvorved Hugtænderne vistes stærkt:

— „Aa nei da!"

„Og saa har jeg nu en Tid været Styrmand — har taget Eksamen oppe i Trondhjem."

„Ja er det ikke det, jeg siger, De er en velsig" — hun tog sig igjen.

„Agte Dem for at tage Munden for fuld, Madam Wahl! — Nu, gaar her mange iaar paa Navigationen hos Løitnant Albrechtsen. Og ellers, hvordan staar til i Byen?"

„Aa, der sker nu altid Forandringer hvert Aar. En gammel Kone, som sidder paa et Hjørne, ser

baade hvem som kommer til, og hvem som gaar væk."

„Hvordan har de det hos Kanonerens?"

„Gu' bære os! det er nok ikke saa rart. Hun faar lægge lidt af Stormodigheden ned nu, skal hun klare alle de Munde. Som vi alle faar lære, naar vi kommer et Stykke frem i Verden, Juhl!"

„Hvad mulrer De der, Madam Wahl? Er Kanoneren syg eller — død kanske?"

„Ja De har vel ikke hørt det, som borte har været. Men en brav og anseelig Mand var han og Strengheden selv paa al Værftets Gjerning, det fik han paa sin Grav. Nei, gamle Haubitzeren humper nok ikke mere hverken til eller fra Værftet, — plirer heller ikke over til mig og Kurvene, som han gjorde, naar han var i det Humør, det skulde sige saa meget som, at han nok huskede paa Anne Ludvigsen; men at nu var det blevet en anden Dans, nu gik han paa Træben og jeg sad hen. Aa ja! — en fattig Stakkar sidder her alene igjen og ser den ene gaa ud af Verden efter den anden! ... Tankerne blir tit saa store, Juhl, for en gammel Kone i Ensomheden." Hun tørrede Øinene.

... „Men det var den næst sidste i Augusti, at han maatte gaa ind til sin Skaber. Jaden var det saa! Det var Gigten, som slog op; og saa nyttede det ikke at stampe imod Braadden, — afsted maatte han fra alle de uforsørgede Munde og lade Træbenet ligge igjen. Huset er nok ikke formeget værdt. Og siden har Datteren taget Finvasken for Officererne, maa vide. Gutterne gaar i Skolen, ser jeg. Men saa er der Forskjel paa før og nu for hende. Haubitzeren var som en høit anset Politi her i Byen, baade ude i Gaden og andensteds, hvor de brugte Myndighed; og som Fløien stod paa Taget hos Haubitzeren, saa mente de nu næsten alle nedover i Staværn" ...

Han hørte ikke længer paa hende.

„Godaften, Madam Wahl!" — sagde han plud-

selig, og hun saa ham styre nedover Gaden den samme Vei, som han var kommet.

Igjen dreiede han indover mod Kanonerens Hus, og nu strøg han lige paa. Koste, hvad koste vilde, han gik ikke ombord uden at have set Sara og skaffet sig Klarhed over, hvordan han stod hos hende.

Inde paa Gaardsrummet saa han et Par af Snorene rykke og bevæge sig, og fra Vedskjulet lyste det fra en Lygte.

Han vidste, hvem der var derinde, før han nærmede sig.

Hun stod med Ryggen til ham og tog ned for Aftenen Resten af den ophængte Vask.

„God Aften, Jomfru Rørdam!" sagde han.

Hun vendte sig saa rask, at Snoren faldt ned. Der laa den med Vasken udover.

„Aa, hvor De skræmte mig!" udbrød hun og bøiede sig hastig forover for at tage op Snoren; men han saa godt, at hun var ganske rød af Overraskelsen.

„Nei, nei, Jomfru Rørdam! Jeg skal heise den op igjen. Han greb i Hastigheden Snoren næsten ud af Hænderne paa hende og begyndte at se sig om efter Spigeren, hvor den skulde gjøres fast.

„Der er den!" sagde hun leende og pegte paa et lidet Spigerhoved i Væggen.

Han prøvede forgjæves paa at gjøre Snoren fast. Nok en Gang alle de hvide Klæder paa Jorden.

„Nei, Jomfru! den Knob, som passer her, den gaar over min Kunst!"

„Saa skal jeg kanske lære Dem en ny. Jeg gjør saa!" — hun kjækkede blot Bugten af Snoren paa Spigerho'det.

Hun havde imidlertid sin Møie med at faa den tørrede Del af Vasken hastig nok op i Kurven; det gik lidt befippet for sig.

Rolig blev hun først, da Rejer begyndte at tale om, at han havde hørt, de havde Sorg i Huset, og

at det var derfor, han havde villet høre herop, straks han kom iland.

Hun vilde ikke lade ham bære Kurven, og han vilde ikke lade sig afdisputere at bære en Fange Ved ind i Kjøkkenet til hende.

„De har jo ikke andet end Barnehjælp nu, Jomfru Rørdam! Skulde gjerne hugge Ved for Dem hver evige Dag."

„Aa Tak, jeg kan ta' saameget Hjælp, jeg behøver, — jeg har god Raad," — spøgte hun afværgende.

I Kjøkkenet tog hun Vispen og begyndte under Samtalen at dynke et Del Tøi.

— „Jeg véd det ja, Jomfru Rørdam! Men den, som ikke har noget at sørge for, blir tilslut nummen i Næverne. De véd, naar én har „bare snaue sig selv" ..."

„Det kan De sige, men jeg, Juhl!" — hun holdt inde med at bruge Vispen og vendte sig alvorlig mod ham, og nu saa hun godt spansk ud! — „jeg har fire Børn derinde at forsvare." — Hun nikkede ind imod Stuen, hvor der hørtes Leg og Larm.

Rejer følte godt, at dette betød et venligt Afslag; — det var, som Dækket sank under ham.

Børn var det morsomste, han vidste, — udbrød han uhyre ivrigt forsikkrende. Men hun lo og slog Samtalen hen paa hans Reise.

Rejer var imidlertid blevet ordknap og betænkt, medens hun underholdt Passiaren.

„Jeg har hørt, De har ta't Styrmandseksamen, Juhl!"

„Af hvem? — hvem har?" ...

Hun blev lidt forvirret — „Jeg husker det virkelig ikke" ...

Som et Lys steg Linds Ansigt op for ham.

... „hvis det ikke skulde være hos ... Baadsmand Torgersens" — tilføiede hun nu.

Det lettede, — men sikkrede ikke totalt.

„Vi hørte saameget i Vinter om alt det sørgelige paa St. Mauritius og om, hvordan De seilede med Feberen ombord," vedblev hun; hun saa han var aldeles forstemt og bleg.

„Ja det var en styg Reise!"

„Hos Torgersen havde de Brev om det altsammen. Der stod store Ting om Dem, — men det tvilte jeg nu heller ikke om, at, naar noget ordentlig kom paa, vilde Rejer Jansen Juhl ikke blive unævnt." Hun forsøgte at spøge, men Udtrykket var varmt, og det var næsten, som Stemmen dirrede. „Tænkte De ikke paa, at De kunde blive syg selv da?"

„Nei!" — udbrød han pludselig — „men jeg skal sige Dem, hvad jeg tænkte paa, mens jeg stod der ... Det var paa en staut, deilig Jomfru oppe i Norge, som jeg aldrig siden har kunnet faa ud af mit Ho'de! — — og jeg tænkte paa hende slig, at jeg bare bad den, som havde skabt mig, lade mig kjende mig selv igjen, for den, som stod der ved Rattet, var baade en Ulv og en Manddraber! ... og saa ikke seigpine mig, men lade mig faa hende— med alle De Barn, hun bare har!" — føiede han glubsk til og saa ind i Stuen. „Den Jomfruen har jeg altid tænkt mig som en Gallionsfigur i en tredobbelt Egestevn, duvende op og ned til Livet i Skum med et sligt høit Bryst og slig Mine som Deres, — ja netop slig Reisning i Ho'de og Nakke som Deres, Jomfru Rørdam! Det er, som hun ser over hele Havet og siger til Sjøerne: „Jeg skal knække jer!" Her er lidt af én, som kunde gaa paa i Verden, Jomfru! naar han bare fik d e n, han vilde seile med. Ja, Jomfru Sara Rørdam! — jeg er ikke blevet Kaptein idag, — jeg er ikke pyntet, ikke flot og galant! jeg er styg, — har en lang Næse ... staar tilbage i meget! Men, — giv De Rejer Jansen Juhl Deres Tro, og svigtet skal De ikke blive, ikke for fremmede Kvinder, — ikke for noget paa Jorden, saalænge der er Liv i mig!"

Han havde nærmet sig Dynkebrættet og stod nu lige over for og saa hende ind i Øinene.

Hun var høi, han endnu høiere ... Hun stod dødbleg med Vispen sænket ned i Dynkefadet og halvaaben Mund ...

„Men Juhl! — De maa da bruge Forstand! — Fire ... fire Børn" ...

„Bare Fornøielse, siger jeg! — og naar jeg er ude paa Reis, blir de jo rent nødvendige at ha' i Huset!"

Hun stod lidt stille!

„Paa Dansen oppe i Barakken ifjor, da De sad der paa Bænken som én for Dem selv og saa saa kryt paa mig og os allesammen, — dengang tænkte jeg, at med nogen mindre Mand giftede jeg mig aldrig! ... Siden paa Kvælden vidste jeg ogsaa, at det ikke kunde blive med nogen anden, — om jeg havde havt det som andre og staat uden dem, jeg skulde forsørge. Derfor tænkte jeg, at ham skal Du ikke gi' den Slags Tanker fra først af, som han kanske kunde tage for tungt, naar jeg maatte sige nei! Jeg gjorde, hvad jeg kunde, Juhl!" ...

„Ja nu er det rent spændt for sent, Jomfru Rørdam!"

XIII.

REJER SÆTTER KURS MOD HAMMERNÆSSET!

Det var paa Opturen fra Danzig til Bergen en tre fire Ugers Tid efter. Rejer gik med en Flis i Munden og grundede over Fremtidsplaner, — noget at slaa sig paa ...

Lind var helt fra Danzig af igjen kommet i sit gamle flotte, gode Humør.

„Hør, Juhl!" sagde han pludselig, idet han stansede en frisk Melodi, som han plystrede, „jeg tror,

jeg har undgaat at bli' en gift og bunden Mand! ... Dette var tredie Gang, jeg har gaaet hen og friet, og naar det ikke gik nu sidst hjemme, saa er Hans Lind patent, — patent!" — gjentog han og slog sig paa Benet med Piberøret.

„Saa! — Ja da er jeg blevet det jeg! ... Det er første Gang, jeg har friet."

„Saa—aa? — Naa saa den!" ... han snude sig rasende rundt.

„Forresten" — tog han infamt i, — „er det anden Gang ialfald, Du er ude. Den første spenderede Du en Sølvkjede paa, husker Du; — men hun var desværre forlovet før med — Doktor Fredriksen!"

„Naa, naa!"

Lind gik ganske mørkerød helt forud til Bakken.

„Snik Snak, Juh!" sagde han pludselig, da han kom igjen. „Jeg har jo gaat her og været spilrende glad, fordi jeg ikke blev gift Mand og sligt, som jeg ikke duer til; og saa faar Du mig gal igjen. Tag hende Du, Gutten min, — der er real Ankerbund i Dig!" —

De sad paa Bænken ved Hytten med hver sit Glas Grog mellem sig i Anledning af den for dem begge, om end paa forskjellig Vis, interessante Begivenhed. Langt nede i Læ i sydvest havde de over Kimmingen Arkonas Fyr paa Rügen ...

„Det simpleste er naturligvis," mente Lind, „at vente et Par Aar paa Avance til at bli' Kaptein, — f. Eks. Alert efter mig, naar jeg søger andet Fartøi."

„Nei Tak" ...

„Du skjønner da vel, at alt andet er længere afveien!"

„Nei Tak!"

... „og nu, Du har tjent Dig frem paa Sjøen i alle de Aar" ...

„Nei Tak, siger jeg!"

„Hvorfor?"

„Fordi — jeg ... jeg ikke vil! Leve og dø som

Skibskaptein nu, jeg gifter mig! Bare klemme en Skude Aar for Aar gjennem Sjøen for andres Regning! Nei Tak! Tager jeg Fartøi, er det for at slaa og fægte mig igjennem og spekulere ved Siden af. Jeg maa bli' det, som jeg kan gjøre noget udaf sjøl." Han stak Glasset helt ud.

— En Dag svaiede de op paa Bergens Vaag blandt en Skog af Master, og her fandt Rejer paa Posthuset et tykt Brev til sig fra Sara. Da han aabnede det, fandt han to Breve indlagte fra Aafjorden.

Det ene var fra hans Moder:

„Kjære min Gut!

Om din Forlovelse med Sara Rørdam, saa véd Du nok, at din gamle Moder, som har baaret Dig under Hjertet, ikke lægger andet end de bedste Forhaabninger til, at Du nu fæster din Stadighed indenlands, om jeg end ikke forstaar saa godt, hvordan Du kan paatage Dig det alt. Haarstaden ialfald, — jeg véd ikke om Ottilie i dette Stykke, hun siger ingenting, — mener naturligvis, at de fire Børn er umulige! Men, som Du er skabt, og som Du fortæller om hende og alting, kom der som et stort Fortrøstningens Haab over mig, endda jeg ikke venter at faa se hendes Ansigt; thi om at Du vil til Hammernæsset, hører jeg aldrig desværre af Dig. Det ligger nu der som det værste Underbrug, og det er nok flere end mig her i Huset, som synes det; jeg mener Ottilie. Stakkar, hun har det ikke godt. Haarstaden er ondskabsfuld, som før beskrevet; men da han nu ogsaa ærgrede hende med, at han tænkte paa at ville hugge Hammernæsfuruen overende, saa lod hun ham nok forstaa Juhlekraften. Thi fra en vis Dag har han tiet ganske muk derom, og jeg tror, han er ræd for, at den kanhænde kunde blive Ligkisten hans; — men sligt er ikke for det gode mellem dem. Rejer, min Gut, din Moders eneste Haab! Se det var det, jeg vilde sige Dig, at mine Øine af mange Tegn, ikke

mindst ved Ottilie stakkar, er opladt for, at Du forhaabentlig af os alle har frelst dit sande Liv og din rette Mandskraft, da Du saa tilsyneladende uforstandigen brød ud af Trangheden her. Havde jeg nu været ung, som jeg er gammel, Rejer! Det ønsker din Moder nu; hun kan ikke lade være at ønske det og mulig endnu mere, fordi hun maa tie med den Tale for sine omgivende. Men godt var det at vide engang i min Grav, at der stod en Gut oppe over Mulden, som ikke er mindre stærk end nogen af Slaaskjæmperne paa Vestlisiden eller Juhlerne til Bygdens sande bedste. Jeg vil ikke bedrøve Dig; men længe, jeg mener mange Aar, — gjør jeg det ikke. Pusten blir længere og længere borte, og det ta'r mig for Bringen. Men det er som et Tegn, naar én begynder at se og tænke saameget. Gud tilgive os alle, baade de, som ligger i sin Grav, og andre; men det kunde blive et langt Nøste at vinde op og mangen uredelig Floke at faa greiet. Unge har taget gamle og gamle unge opover i Slægten, sættende bestandig Ernæringens Betragtning over alle Ting og Guds Stemme i Brystet.

Nogle Ting vil Du da se, jeg har gjemt af for Dig, og de hundrede Daler, Du engang skikkede hjem fra Fisket, ligger, som de var, i Bankobrevet for Dig hos Præsten, for at ikke andre skulde faa Fingre i dem" ...

Det andet Brev, dateret fjorten Dage efter, var fra hans Søster Ottilie og meldte, at hans Moder pludselig var død.

En Dag, som hun begyndte at gaa ivrig op og ned i Stuen, som hun pleiede, naar hun mærkede et Anfald, havde hun pludselig klemt Haanden til Brystet og sagt: — „Nu dør jeg, Ottilie! ... Hils Rejer!" —

Han blev siddende over Brevene. At hans stærke, kjæmpebyggede Mor kunde dø, havde aldrig faldt ham ind saa meget som med en Tanke. Og at det

nu virkelig var sket, kom saa uventet, at han havde ondt for at samle sig paa det.

Han havde elsket sin Mor heftigt, inderligt! Han havde drømt om at føre hende fra den gammeldags Rede inde i Aafjorden ud til det, han skulde faa istand. Hun skulde se det; — altid tænkte han sig hendes store, mægtige Skikkelse inde i Stuen, medens han stadig forbløffede hende med nye Foretagender.

Og nu — var hun ikke mere!

Hele Dagen under hans Gjerning ombord skimrede hans Mor for ham, og undertiden kom der over ham nogle konvulsiviske Pres for Brystet, der ligesom sprængte til Øinene.

Langt udover Natten gav Sorgen sig endelig Luft. Han græd længe og voldsomt saadan, som han ikke havde gjort, siden han var Gut.

Han laa og tænkte paa Hammernæsfuruen deroppe paa Haugen med dens strakte, knudrede, røde Grene, og hvordan han altid fra Barn af havde sammenblandet dens triste Knagen i Vinden med sin Mors tunge Suk.

Hun havde igrunden ogsaa ført et helt Liv i Suk.

... Det at krøge, bøie og bugte sig om Mand og Forholde, stærk og bred som hun var skabt, var vokset næsten til en Samvittighedstro indeni hende; men hendes Øine, hendes store Ansigt med den tungsindige Mine og de dybe, tunge Støn fra Brystet havde sagt ham, at det skede med en mægtig født Stammes Knagen. Kanske ikke mindst den Dag, Ottilie lagde sig i Haarstadsnavset og gjorde sig til Myrklop for ham og Familien igjen over til Hammernæsset.

Han havde følt det og lidt ved det i dunkel Trods fra liden af uden egentlig at vide det! — det havde samlet sig til en Magt i ham, saa han med ét kunde slide sig fra det og bryde ud.

Og bent skulde det gaa — eller under, — det svor han sig ved sin Mors Minde!

Medens Alert lossede ud Østesjørugen og tog ind Fisk til Italien for at komme ud i Langfarten igjen, nyttede Rejer ivrig hver Stund i Bergen til at finde noget at slaa sig paa. Han satte alle Seil til, undersøgte og stak sin Smørstikker ind allevegne, saa her og saa der. De to Sild, som havde hilset paa ham ivinter i Sjøen udenfor Bunkfjorden, var ikke gaat sporløse over hans Sind! — de havde sagt ham, at han var en Dumrian, som løb Verden rundt for at slide sig til Fortjenesten, mens Pengene ryede hjemme i Havet saagodtsom udenfor Stuedøren.

Det maatte kunne gaa an paa noget Vis at faa boret sig ind i Sildetrafiken. Men der skulde Kapital til, især for én, som ikke kunde med at følge andet end sit eget Hoved.

Hans Næse stak sig mere end nogensinde snusende og veirende ind overalt, Minen spurgte og forhørte og frittede Folk paa lang Vei.

En Dag hørte han, at der skulde være kommet endel Aafjordinger ud til Emigrantskibet „Kong Sverre", der laa udenfor paa Rheden for at gaa til Amerika, og han bestemte sig straks til at lade sig ro derud.

Det var en stille, blank Sommeraften, at han alt fra Baaden speidede efter kjendte Skikkelser; men med Undtagelse af nogle af Mandskabet saa han ingen paa Dækket. Ombord vistes han nedenunder.

Ved Trappen, som førte ned til Mellemdækket, stansede han pludselig med en Følelse som om Brystet snørede sig sammen. Han gjenkjendte Aafjordsdialekten!

Det var et Kvindfolk med en grov Stemme, som

holdt paa at lære en liden Gut et Regnveirsvers om Peter Piper:

> han sidder bag Flyerne
> og piper til Skyerne,
> og saa kommer de som Sauerne
> over alle Haugerne!

Det var lige ind i hans tidligste Barndomsminder hjemmefra.

Der var ingen, som kjendte den stærke, høibyggede Sjømand, der steg nedenunder, uagtet der stirrede adskillige halvt undrende Øine paa ham; de tænkte vel, at det var en af de befalende ombord.

Han stod med Følelsen af med ét ligesom at være bjergtaget i en anden tidligere Verden, hvor han før havde levet.

Den med Luggen nedover Panden, som sad der foroverbøiet med Begklatten klinet paa Brættet og Sylen i Munden, medens han skar til en Saalelap under en Kvindfolkesko, var ingen anden end selve hans gamle Ven Skomager-Jo; rynket og skaldet nu øverst i Kronen, men ikke mindre bidsk og ivrig, naar han arbeidede, saa det ud til! Mundlaget var, som naar han i gamle Dage truede med Skomagerpuffet; men kanske kom det knebne ved Læben nu af, at han havde mistet nogle Tænder ...

Han drog saa omtrent Kjendsel paa dem alle.

Den der borte, som sad paa sin Sæk og trommede paa Knæet og smaarørte Foden, var Spillemands-Knut, liden og gebræklig med smaa, røde Øine, medens han kastede paa Hovedet, naar han sank for dybt sammen, som om han igjen vilde mande sig op til en ny Slaat; — ja, en Skilling for hvert Bryllup, han havde spillet i ...

Den Familie dér maatte være fra Opgaardene. Og hun, den tykke gamle Jente, som lærte Gutten, — han maatte smile, — var ingen anden end Søsterdatter til Jørun Budeie; hende, han havde været saa

forelsket i og saa ulykkelig for, da hun tjente paa Haarstad. Hun var en Forfærdelse at se til, stor og grovlemmet, Maaneskinsansigtet gaaet ned i lutter karslige Furer ... De to, som sad og stellede den gamle Mundladningsrifle med Flintelaaset, kjendte han ogsaa; de hørte til oppe i Annekset i Nordsetgrænden. De var neppe tredive Aar nogen af dem; men hvor hugede og tunge alt i Kroppen! — — og Kvindfolk som Karfolk, ja lige ned til Smaagutterne og Veslejenterne, hvilke gamle, forvoksede, træagtige Ansigter.

Dette var Bygden hjemme; saa dværgkroget saa den ud, ligesom med Spindelvæv over alle Kisterne!

De havde alt indrettet sig omkring paa Mellemdækket med sine malede og blommede Bommer og Skrin og Skindfælder og Sengklæder og Rokke og en rasende Masse upraktisk Skab. Det var sandelig endda godt, at de ikke havde taget sine Slibestene med, for ud af en Sæk stak en gammel Lja' og en Brynesten.

Skomager-Jo saa ikke op, bare skar bidsk væk paa Brættet.

„Du syr endda Sko, ser jeg!" sagde Rejer.

Jo saa halvt sky op paa den formentlige Styrmand eller Befalingsmand ombord:

„Ja—a, — Skomagerkjærringen og Smedemærren, ved Du, har aldrig Sko paa Benene!"

„Skomager-Jo!" udbrød Rejer i Aafjords Dialekt.

Skomager-Jo saa op med Kniven i Haanden og gabte.

„Jeg kommer for at høre, hvordan det gik med de Støvlerne, jeg reiste fra den Jul!"

Skomager-Jo sprat op.

„Er ikke det han Rejer, saa kjør mig rat under Opdalsskredet!" raabte han paa sin livlige Vis.

Hovederne rundt om dreiede sig en Smule og Ansigterne blev ligesom længere; men der var ikke en Mine af Overraskelse at se, før det ved Rejers Er-

klæring og Skomager-Jo's Raaben hen til dem fuldt ud havde stadfæstet sig, at Tidenden var fuldkommen sikker. Da lød det bortover, mens de reiste sig, og han gik hen og haandtoges med dem: „Nei han Rejer! ... End saa da! ... Juhlegutten!" ...

Men, hvad Rejer saa over de knappe Ord, var, at det skalv baade her og der i Ansigterne. Det var omtrent, som de kunde mene i Bebreidelse: — netop, som vi reiser, saa kommer Du!

Rejer spurgte dem om, hvorledes de var kommet paa Tanke om Amerika?

„Frostaar og Skatter og trang for Levemaaden" ...

... „Og saa, naar Bygden kommer ud af sin gamle Forsorg," lagde en Kone skjærende ind.

... „Og saa var det nu saa, at da Folket engang fik Smag for Silden," mente Jo — „saa blev nogen og hver tænkende inde paa Aafjordssanden. Men saa er de nu smaat til Sjøkarer, og saa hørte vi om Amerika. Nogle mente, at naar de bare roede langs Stranden hele Veien, saa maatte de vel naa frem; men saa vanted' det vel paa Provianten. Og saa kom Agenten indover Fjorden og greiede ud, at det maatte gaa med Skib."

Der blev en Samsnakken og Udspørgen, hvorunder Rejer tog rede paa saagodtsom hele Bygden, — paa sin Moders sidste Levetid ... paa Hammernæsset, paa „Blæssen", som var skudt! Madam Juhl gav sig ikke paa det, da Lensmanden vilde have den over til Haarstad.

Der taltes under en egen, sorgbrudt Stemning og med en for Aafjordbonden uvant Aabenhed, omtrent som foran Døden ...

Som de saadan sad og snakkede halvdæmpet nede paa Mellemdækket udover den sene Sommerkvæld, kunde der imellem blive Pauser saa tunge og stille, at de hørte Sjøen skvulpe udenfor mod Skibssiden.

Rejer vilde høre en Laat paa Hardangerfelen, og

saa tog Spillemands-Knut paa at spille den ene Slaat efter den anden; men der var en egen gjemt, vild Graat i Understrengene og det, enten han spillede „Luraasen" eller „Guldhaugen" eller han tog i for Mod og Lystighed med „Kværnslaatten" og „Hverven". Af og til lød et lidet Snufs af Graad eller et klemt Suk fra en eller anden af Kvindfolkene, som om de sad og tænkte paa, at de nok aldrig havde troet, de nogensinde skulde gaa den Dans, de nu gik, efter Knuts Spillemandsfele.

Rejer sad en Stund og dreiede Hænderne, saa det knagede i Fingerledderne; men saa var det, som Ansigtet lysnede op, blev skarpt, bestemt, Øinene faste. Hans Fremtidsvei laa pludselig som i et Lys for ham! — Hammernæsset stak ikke lige ud i store Fjorden for ingenting, bene Veien til Havet, — og han var kanske ikke heller kommet til at drage ud for ingenting.

Silden ... Silden! skulde gjøre det for hele Aafjorden. Hammernæsset bygges, om end paa andet Vis, end hans Mor og hans Søster havde tænkt, og Bygden kanhænde endda faa en Juhl!

Rejer lagde den Kvæld sin Livsplan.

— „Og saa blir det Slut med mig og Alert!" sagde Rejer en Dag, han havde sat Lind ind i sine Sildeplaner. „Men uden Kapital gaar det ikke. Faar begynde smaat, se til at faa Part i en Slup for mine to tre hundrede Daler. Det blir at gaa paa Spanien efter Salt om Sommeren, sælge det ude paa Sildeværene om Vinteren og saa derfra gaa Fragt til Østersjøen med Sild og Tran. Det maa gi' Fortjeneste, — blev som et Uhrværk Aaret rundt" ...

Lind skjød Sjømandshuen bagover paa sit sortkrøllede Hoved, der han sad paa Kahytssofaen:

„Min Farbror, gamle Lind i Laurvig, har en Brig, som han ikke længere kan faa Fører til uden paa Trælast; den gik før efter Salt paa St. Ybes. Gaa i Part med ham; det kan hænde, den flyder. Han vil ingenting heller, for han tjente paa den Trafik. Men Du fik nok forfare Skuden først, det lønner sig ikke at gaa tilbunds!"

„Javel, javel, Lind! Skriv til Gamlen og sig, at nu kan han faa den, som vil drive Briggen."

XIV.

HUSLIGE ERFARINGER.

„Arcturus af Laurvig" stod med slidte, gule Bogstaver i Agterspeilet paa Briggen, som Rejer havde faat at føre. Den var en lovlig gammel Brye, og dertil havde den det med altid at faa slet Veir over sig. Men i tre paa fjerde Aaret havde Rejer nu ført den paa St. Ybes og op til Sildeværene og derpaa ned til Østersjøen igjen, — rundt som en Mølle! I disse tre Aar havde han lagt sig op gode Penge og derhos straks efter første Tur giftet sig.

Hans Hjem var Kanonerens gamle Hus i Staværn, og dennegang, han kom hjem fra Østersjøen, — det var ved St. Hanstid, — havde Sara en tre Maaneders gammel Gut at præsentere ham.

Det var alt Nummer to. Den ældste hed Jan. Den anden vilde han, for en Sikkerheds Skyld ogsaa skulde hede Jan; — det var derom Trætten havde staaet temmelig varmt den Dag inde i Stuen mellem dem. Og saa, da dette var løst med, at Gutten skulde hede Conrad efter Kanoneren, kom Hovedslaget!

Som den, der havde faat sit frem, var hun nu blevet saa mild og snil, hun gik med Tvistens Gjenstand paa Armen, og hun var endnu vakkrere som Kone end som Pige; det var, som hun i alt passede mere til det og nu egentlig ret var i Ligevægt.

„Men Rejer!" sagde hun, idet hun kom elskværdig nær til ham, saa nær, at den lille udøbte Conrad kunde faa gribe ham efter Næsen, „naar tænker Du nu, vi kan flytte nordpaa? Husk paa de Smaa! Det maa ikke sættes ud, til vi faar Høsten paa os."

Hendes hemmelige Skræk var, at han atter skulde tage ud med den berygtede gamle, lække Saltdrager.

„Saa godt som jeg har tjent iaar, har jeg tænkt, det var rettest at holde ved endnu en Stund, saa flytter vi til næste Sommer."

„Du vil til Spanien igjen!" udbrød hun.

„Sommerdag, — fint Veir!"

„Fint Veir, det kommer Du altid hjem og siger, Rejer!"

„Ja hvad ellers, har Du kanske noget imod fint Veir?"

„Nei, men Rejer, engang maa dette dog slutte, — engang maa vi dog begynde paa at tage fat der nord, synes jeg."

„Du indser da, at jo mer Kapital jeg kan sætte i Sildefisket, desto bedre."

„Paa det Vis kan Du holde paa til Dommedag. Og saa vakkert Du har talt for mig om alt det, Du skulde gjøre der i Aafjorden, — og saa!" hun kastede Hovedet paa det spanske Vis, omtrent som hun vilde sige, at nu blæste hun af alt det Præk.

Hun begyndte at gaa henover Gulvet: — „Til Spanien igjen ... nu jeg tænkte, Du var færdig? Ikke troede jeg, Du holdt saa daarlig ved, Rejer!"

„Forstaar Du da ikke, at Penge er Penge, — at det er det Krudt, jeg skal skyde med."

„Nu har Du over elleve hundrede Daler, Rejer! — og Huset har vi Bud paa, saa at Du faar mindst

to hundrede tilovers udenfor det, der staar i det. Naa ja, vil Du bo her, saa er det en anden Ting; jeg ser det jo helst for de store Gutterne. Men saa lader vi Silden og alt det, Du har snakket om den, være for det, det er! ... Ja ja, saa blir vi boende her da. Og Du kommer hid hjem fra Sjøen saadan en fjorten Dages Tid to Gange om Aaret, det blir en Maaned akkurat om Aaret det; eller i tredive Aar tredive Maaneder. Saadan lever vi ialt sammen i vort hele Liv kanske to og et halvt Aar. Saa blir vi heller ikke saa let kjede af hinanden!" Hun gik hen og lagde Gutten i Vuggen; men den raske Maade og den harmfulde Mine sagde noksom, hvad hun syntes.

„Du faar tage det, som Du vil, Sara! men, hvad jeg har sagt, staar! ... Til næste Aar flytter vi."

„Hør, Rejer!" sagde hun langsomt og saa op paa ham fra Vuggen, som hun heldede sig over. „Jeg var istand til at lade Dig faa din Villie med Gutten og lade ham hede noget med Jan han ogsaa, naar vi bare kom til at tage fat nordpaa straks!"

„Nei, — det gaar ikke!"

„Du vil ikke?"

„Nei!"

Hun fløi op. „Saa Du vil ikke? — heller sænke Dig ned med Saltlasten paa Havsens Bund i det skammelig raadne Fartøi. Du siger altid fint Veir! men tror Du, jeg ikke har forhørt mig hos nogen anden end Dig? Du holder paa at sætte til hver Gang, har Tømmermanden sagt; ham faar Du ikke engang med mere. Vær saa god, gaa Du under! Jeg kan selv sørge for dem allesammen jeg, — for de to der med! Men jeg skal aldrig, — aldrig glemme Dig det, Rejer, at Du kunde bære over dit Sind at udsætte mig for saa stor Sorg uden Nødvendighed. Jeg hørte nok næst sidste Gang, hvordan det havde været i spanske Sjøen udenfor Brest i alle Braattene; der var godt Spørgsmaal baade om Liv og Penge dengang. Men saalænge det maatte til, saa

maatte det, tænkte jeg da. Hvad vilde Du sige, Rejer!" endte hun med lynende Øine, „om jeg og han der bare satte os i Vuggen og lagde ud til Spanien? ... Det er skammeligt! — jeg har aldrig lovet mig med Dig paa sligt."

„Tømmermanden er en livræd Hund, — glad kvit ham, den Sladdertæve! — forstaar sig ikke mere paa at dømme om en Lækage end paa at stoppe den. Det er derfor, jeg lader ham stryge fra mig, om Du vil vide Besked paa det ogsaa. Rent desperat er da ikke jeg heller; det er jo mig selv, som drukner — — og om saa uheldig skulde hænde i den Vei, som Du ikke har lovet at være med mig paa, som Du siger, saa sidder Du jo her med Penge til at faa Børnene frem for."

„Penge? ... Penge! jeg bryder mig ikke om Penge, jeg bryder mig om Dig jeg. For mig kan Du gaa, hvor Du vil i Verden, bare ikke tilbunds, siger jeg Dig! og det er det, Du gjør, af ren Pengegridskhed. Sild? — Aafjorden? Sig Maanen! bare jeg havde Dig fast der og slap den Angst. Men at gaa længere med den stygge Briggen! — Og saa, Rejer, husk paa, husk paa, alle de Liv, Du faar at svare for, foruden dit eget, om noget hændte, — otte Mand! Er det ret, er det forsvarligt for Gud og din Samvittighed?"

„Du koger over, ser jeg, og griber saa Gryden i hvad Hank Du bare finder. Først var det jo, at jeg holdt saa daarlig ved med det nordpaa, og nu ta'r Du paa Vei om Saltskuden! Hvad skal jeg holde mig til?"

Hun svarede ikke; blot gav sig til at vugge.

„Ser Du, Sara!" sagde han efter en Smule Betænkning, „Du skal faa Ret om Briggen. Jeg skal slutte op med Arcturus. Penge har jeg jo tjent, som Du siger. Men, hør nu," — han gik hen og lagde begge Hænderne paa hendes Skuldre, der hun sad, og saa hende i Øinene:

„Vi to skriver ikke hverandre X for U eller seks for sju nogen Gang, — lirker ikke med hverandre, Sara!"

Han gjorde en Sving hen paa Gulvet, vendte sig saa braat og sagde med en Røst, saa Gutten skvat op og skreg.

„Ikke kroget, — bent paa skal det være her i Huset!"

— Kapteinsposten paa Arcturus blev da opsagt, og Juni og næsten hele Juli Maaned gik hen med Ordning af Flytningen fra Stedet. Det var for Saras Vedkommende en hel Oprykkelse ud af alle hendes indvoksede gamle Forholde og viste sig ogsaa at være et vidtløftigere Arbeide, end nogen af dem havde tænkt.

Under alt dette levede de paa en Maade sine Hvedebrødsdage; thi saalænge havde Rejer aldrig før faat være hjemme i sin egen Stue, endda den nu stod paa Kant! Og det gjentog han med stigende Varme, at gifte sig og gaa i Langfart, det var den rene Selvmodsigelse.

Paa den anden Side var han aldeles ikke blind for, at der jo ogsaa kunde være Modsigelser hjemme. Han havde taget Tronen i den fuldblods Juhlske Tro, at en Ægtemand selvfølgelig var Selvhersker og Autokrat i Huset; men det viste sig, at Sara baade havde ment og holdt paa en endog betydelig indskrænket konstitutionel Forfatning. Hun drog den ene Kridtstreg efter den anden foran sin Ret og mod hans Myndighed, — blæste af ham iland.

Nu var det tillige saa uheldigt, at han maatte fire den ene Gang efter den anden; thi i alle de mange Spørgsmaal angaaende Flytningen, hvor gjøres af det, hvad sælges, hvad tages med? — var hun ubetinget den praktiske, og som den med Forholdene kjendte ogsaa den, der vidste Raad og Udvei. Han var ikke noget fint og smidigt Hoved for den Slags smaa Ting og fik ogsaa en stadig tiltagende Fornem-

melse af, hvor liden Respekt hans Kløgt paa den Kant indgjød. Han trak sig da ogsaa gjerne tilbage med noget, der skulde være et Argument med Storslæggen. Han vilde ikke der skulde holdes Auktion, — indsaa ikke, hvorfor ikke én eller anden paa Stedet kunde kjøbe alt det, de ikke vilde føre med sig, — indtil Sara en Dag ganske blidt men med en gjemt Harcelas i Øienkrogen svarede: „Skaf bare Manden, Du Rejer!"

Ja, skaf Manden! Rejer kunde havt Lyst til at kjøbe hele Skrabet selv, bare for at faa Ret.

Og saa var det Maden. Aldrig havde han tænkt sig andet end, at en Kaptein afgjorde, hvad han vilde have paa sit Bord.

„Kjære Rejer! Torsdagen er Flyndren billig, Lørdag er den dyr" ...

„Naa saa tar jeg den dyr."

„For idag, naar Du vil det saa" ...

„Hver Lørdag, siger jeg Dig, hver Lørdag i mit Liv!"

„Da faar Du hente Stewarten eller Kokken ombord for at styre med dit Kjøkken, for i mit blir det ikke; vort Husstel er for stort til at gaa uden Orden Ugen igjennem. Det indser Du nu ogsaa selv vel," lo hun; „men har Du Lyst paa Flyndre idag, saa" ...

„Hør, Sara! jeg har ikke Lyst paa Flyndre, men Lyst paa ikke at være nogen Flyndre selv i mit Hus."

„Og jeg siger Dig, jeg slaar en Streg foran Kjøkkendøren; jeg kuller Næsen din, sætter Du den ind der. Tænk, her er en Husholdning for seks Børn og saa en Pige, Du og jeg, det er ni ... Og saa Flyndre udenfor Fiskedagene! Men idag skal Du nu ha' den, det skal jeg være Kone for. Du skal ikke sige andet end, at Du faar Ret! Naar en Mand vil noget i sit Hus, saa vil han det jo," tilføiede hun indsmigrende.

Og vakker var hun, medens hun saadan snød ham for hans Ret.

Naar det saa faldt til, at han kastede Frakken og alene tog et helt Skab, en fuldpakket Komode eller den store, jernbeslagne Dragkiste og bar den ned af Trapperne, da stod det godt at læse i hendes Ansigt, at hun syntes, han var mægtig; og han var aldeles ikke ufølsom for hendes Beundring.

— „Men ét tror jeg alligevel, jeg har lært, Rejer!" spøgte hun efter et saadant Stor-Tag, „og det er, at en saa stærk Kar maa have Arbeide, skal det gaa. For det vilde blive brydsomt i Længden at have et tre Alens Mandfolk gaaende med alleslags nye Paafund og Opfindelser mellem Stolene og Bordene herhjemme og saa sætte sin Villie snart paa det og snart paa det. Det er som at slippe hele Nordenvinden ind bare for at støve Gulvet!"

Rejer lo. „Der skal Øvelse til at krydse inde i en Stue ogsaa, skjønner jeg, især for to Seilere, der hver er saa stive paa Kursen som Du og jeg, Sara!"

„Ja Du er forskrækkelig envis, Rejer, — det er ren Natur hos Dig!"

„Hm ... End jeg, som synes, Du er saa føielig."

„Du? — der lyver Du, det synes Du ikke!"

„Nei nei; men jeg skal lære mig til at synes det."

„Ja, er det ikke det, jeg siger, det er ud Du skal, rigtig i Basketag! — herhjemme blir Du bare udskjæmt."

— „af bare Føielighed fra din Side."

— — — En Dag indløb der et Brev til „Kaptein Juhl, førende Brig Arcturus". Det bar en Mængde Poststempler.

„Fra Lind!" udbrød Rejer, og Sara, der holdt paa at gaa ud af Stuen, stansede midt i sin Travlhed for at høre.

Golden Gate foran St. Francisco.

„Kjære Juhl!

Det er nu en god Stund, siden jeg hørte, at Du eksisterer som gift Mand, og jeg havde da ogsaa

tænkt paa at overhale Dig med et Brev i den Anledning. Men saa blev det ingenting af førend nu, ogsaa jeg har min Nyhed at fortælle Dig. Jeg haaber da, Du lever godt og vel, hvad enten dette Brev træffer Dig opover Ørene i Sild eller ombord paa Arcturus, som Du maa slippe saa snart, Du bare kan, det er mit Raad; den er ikke af Korketræ og er istand til at gjøre Ende paa sig saa ekspedit som en Møllesten der i spanske Havet.

Hvad mig angaar saa, — frisk Vind og sligt noget véd Du! Du kjender Rummelen. Rigtig vel gik det først, da jeg kom hidover og begyndte at regne Fragt i amerikanske Eagles. Har aldrig gjort det saa godt hverken i Pund, Lire eller Francs som her i det stille Ocean, især med Hvedefragter. Men „Sanningen att säga", som Gøteborgeren siger, er din Ven Lind hverken blevet rigere eller fattigere for det. Han retter sig altid efter Hyren og Kaplaken saa nøiagtig som et Barometer, — stor Fortjeneste stor Herremand i Land, og stor Herremand store Regninger, véd Du.

Ja saa faar jeg da rykke ud med Nyheden. Jeg antager, Du begynder at gjette den og forberede Dig behørigt paa noget i Smag med en rosenrød Billet og saa videre. Jo da, jeg har da virkelig gjort det store Skridt, gaat hen og fæstet mig en Brud jeg ogsaa."

Sara trak Læben op og kastede foragtelig paa Nakken; — han havde bredet sig med sine evige Følelser, da han friede til hende.

„Hvordan hun ser ud?" læste han videre. — „Rank og slank og med Hovedet saadan rask paa Skakke som et Fartøi, der krænger og duver ... med drivende hvidt i Halslinningen og Ærmet. Brystet stolt og modigt som et bugnende Store-Mersseil! — og dertil saa smal over Vristen og fin og gratiøs. Du skulde se hende i det rette Sigte paa skjøns over Hakkebrættet, — hun svinder som et Syn henover,

det stolteste, Du kan tænke Dig, om der ellers slaar et galant Sjømandshjerte i dit Bryst!"

„Aah!" — udstødte Sara — „den Slags Mandfolk, som blir bare Smør over hele Ansigtet, straks de ser et Fruentimmer! — de lægger sit Ord og sin Saligheds Ed i hver Havn. Det er ikke Mand det!"

„Han ikke Mand! Du skulde se den Kar i en sort Nat og overhændigt Veir!"

„Jeg vil nu heller se ham paa lyse Dagen som noget at lide paa."

Brevet fortsatte:

„Det er saa fin og stolt en Jomfru, og naar Vinden vifter hende om Kinderne, vilde selv Du bekjende, at d e n faldt med Ære, som faldt i hendes Garn, især da hun nu først og fremst ogsaa er et overmaade fordelagtigt Parti!"

„Synd i det stakkels Menneske, som har betroet sig til ham!" mente Sara.

Naa, naa ... videre!

... „Min Arm ligger om hendes Liv, min Ven! fast og ubrødelig, saalænge Kaptein Lind pløier Bølgen" ...

„Pyt!" sagde Sara haanligt, „den Vise har han sunget saa mangesteds alt."

... „og vil Du vide hendes Navn, — det er som Musik, hvergang jeg hører nogen praier det, — saa" ...

Men nu blev det formeget for Rejer. Han slængte Brevet: „Naturligvis saadan en Rullia—a—ha!" — sang han forarget henover Gulvet, „fra et eller andet Sangerhul, som har løbet af med ham ... Rullia—a—ha!" gjentog han brølende med en Bas, der af bare Forargelse drev sig op i Fistel, og tog saa Brevet op igjen:

... „saa er det — „Albatros", Fuldrigger, tre hundrede og femti Kommercelæster velmaalte, ny, af bedste Materiale, Undermasterne rød Pitchpine, kjøbt for Arendalsk Regning, en og tyve Mand, hvoriblandt

Baadsmand, Gøteborgeren, Tømmermand og Stewarten fra Alert, samt det bedste, — Jens Emanuel Lind som Kaptein! Ja der har Du min Kjærlighedshistorie! Til andenslags Giftermaal tror jeg oprigtig talt ikke, jeg har Natur" ...

„Nei, nei, der siger han, som det er!" mente Sara.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ens Død en andens Brød! — og et Hus rykker ikke op fra et Sted, uden at der fra Mørkloftskrogene og ellers opdynger sig en Skat af halvbrugte, halvslidte, usælgelige Ting, der kan have sin baade Nytte og Salgsværdi, naar de kommer i de rette Hænder, og som ogsaa finder sine ivrige Efterstræbere.

Det var her, paa dette vistnok ikke væsentlige Punkt, at Rejer befæstede sig og med hele sin urokkelige Kraft satte sin Villie igjennem.

Walla skulde arve! — hun og ingen anden af de mangfoldige Ansøgere i Skikkelse af Skurekoner, Hjælpekoner og alle Slags Koner nedover i Stuerne. Det var kun med Nød og neppe, at Sara fik slaa Kridtstregen om Barnetøiet, som hun „rigtignok vilde faa give til dem, som kunde trænge det ... Madam Wahl ialfald kunde ikke have Brug for den Slags!" — lød det spydigt.

— Sagerne var indladede paa Fragtejagten, hvormed de skulde gaa vestover, og alt paa bedste Maade ordnet lige til det vanskelige Spørgsmaal om, hvorledes Sara med de to smaa og fire store rettelig skulde indstuves; og her paa Sjøen havde hun pludselig i ét og alt givet sig for Rejers Visdom; hun var blevet saa from som et Lam og saa føielig, at han kunde vikle hende om Haanden.

De skulde gaa ud af Frederiksværnsgabet om Natten, nyttende den gode Vind, uagtet den kom med Regn. Rejer tog sig nu om Aftenen en Tur op til Madam Wahl for høitidelig at indsætte hende til Arving af alt, hvad hun maatte finde i Huset efter dem.

Ganske blind havde han hellerikke været for hendes brune Kaabe. Han havde flere Gange set den i Nærheden af Kanonerens Hus, og det var kanske endog saa gjort for, at han skulde huske paa hende og ikke glemme hendes Interesser; men saa havde hun vel lidt ond Samvittighed for sin Mund om Sara og en Følelse af, at Vinden ikke vilde falde ind i den gunstige Side af Kaaben fra den Kant, hvorfor hun ligesom kun havde gaat for Bidevind oppe i Gaden til hans Observation.

Dette var ialfald Rejers Gisninger, og bestyrket fik han det jo ved hendes Udbrud, da han nu indfandt sig oppe hos hende:

„Vidste jeg ikke, De kom, Kaptein!" lød det overrasket. „Aa nei, De glemmer nok ikke en gammel, skrøbelig og fattig Kone, som har kjendt Dem i Nødens Dage."

„Kommer for at sige Farvel, Madam Wahl!"

„Aa, saa da! — aa, nei da!" ...

„Jeg skal hilse fra Sara."

„Tusend Tak."

„De har altid været hendes Yndling, — og De paa Deres Side har nu ogsaa stadig havt saadant godt Øie til hende, véd De; De har jo talt med mig om hende saa mangen Gang" ...

„Styrke min syndige Sjæl! ikke for andet end det, jeg har sagt, saa kunde hun gjerne ta' paa sig og gaa ind i Himmerige med engang, — alt det, hun har staat for, saa ung hun er. Og som de har lagt ondt for hende og kaldt hende baade hovmodig og stolt paa det, og saa opnaaede hun alligevel en dygtig Kaptein lige for deres Næse!"

„Ja, ser De, Madam Wahl! derfor har hun ogsaa tænkt paa Dem igjen under Flytningen og ment, at hvad der saadan kan ligge efter, skal ingen anden arve end gamle Walla."

Walla fo'r hastig op og neiede den ene Gang efter den anden. „Sig Madam Juhl, at jeg er om at

synke i Jorden, — lukt i Jorden! og den gamle Madam Wahl nok skal huske hende, naar hun sidder paa Hjørnet om Dagen over Kurvene, med det, hun kan gjøre til Guds Velsignelse paa Reisen og ellers i alle Maader i Livet! ... Aa nei da, saa hun huskede paa en fattig Kone. Altsam—men, sa' De?" spurgte hun pludselig.

„Det ligger alt stuvet hen i Kjøkkenet til Dem. Hos Torgersens faar De Nøglen, og der véd de Besked paa det."

Walla begyndte igjen at vride og bære sig i stærke Udbrud under sine Følelser af Taknemmelighed.

„Sæt Dem nu ned igjen, Madam Wahl! Se her har De jo mistet den ene Papirlap efter den anden," sagde Rejer og plukkede op nogle Stumper med Blyantstreger og Mærker paa.

„Eia mei da, — det er Regnskaben! Jeg sad netop med den, Hr. Kaptein, saa mister én det ene og saa det andet, ud af Ho'det! Tankerne blir saa korte, skal jeg sige Dem, naar én blir gammel. Nu var det denne Anders paa Sjømilitæren. Han sagde, han skyldte bare for syv Peberkager, og saa — hisch for Ungdom i disse Tider!"

Stakkars gamle Walla! tænkte han, da han gik nedover, strengt Veir gjør krogede Trær! Hun bøier og smyger og krøger sig for at hænge ved Livet.

XV.

SILDEKONGEN.

I de Aar, Rejer havde været borte fra Aafjorden, havde der vistnok fra Forholdene udenfor faldt adskillige Solstreif indover hans Fædrenebygd; men

nogen synderlig tændende Magt havde de ikke havt; her var for vaadt og skimlet Knusk til at tage Fyr.

Og egentlig var i al denne Tid hin Juhlebaadens eventyrlige Udfart paa Sildefisket den eneste Begivenhed, der havde sat videre Bølger i Sindene, om det end tilslut viste sig, at ogsaa det blot blev en død Dønning i Trægheden. Den havde kun afsat en og anden Grubler paa Gaardene nede ved Fjordkanten samt en vis dunkel Følelse over hele Bygden af, at Verden og Livet kanske dog andetsteds kunde være lettere og lysere at tage det op med, et Misnøie, som endte med, at flere drog til Amerika.

Saameget var ialfald udrettet i disse Aar, siden Rejer begyndte med sit Sjøbrug derinde, at man fra Stavanger og lige nord til Kinn vidste, at der gaves en Notebas, som hed Rejer Jansen Juhl, der saa omtrent kunde lugte Silden i Havet og gik paa som en Storhval. Altid fremme, altid paafærde, hensynsløs og uvorrent nyttende al Slags Veir og hver Chance, havde han vekslende tabt og vundet, vundet og tabt; men i det hele arbeidet sig fremover saa, at han nu, foruden to tre egne Notebrug med hver sine Baser i Spidsen, tillige drev paa Part i adskillige andre. I Fjordbygderne kaldtes han almindelig Sildekongen.

De forskjellige Sjøhuse, som efterhaanden havde reist sig henover paa Aafjordssanden, og mangt andet oppe i Bygden viste, at her blandt Folket alt var tjent mere end én rund Skilling paa Silden.

Sildekongen boede ikke paa Hammernæsset; der sad nu hans Søster, som var Enke; men nede i Hammervigen i et nyt Hus med blaa Tagsten og to store, vakkre Sjøboder foran. De stod nede i Stranden hver paa sin Side af den lange Brygge. Den ene indeholdt Garn og Noter, der hang ned som Vægge oppe fra Røstet, og i den anden, et Salteri, stod Baad op i Baad, — den mindre i den større, som Skaal sættes i Skaal.

Dernede herskede stor Travlhed. Folkene eftersaa og prøvede allehaande Varp, Drægger og Trosser, der skulde bruges nu paa Vinterfisket og bringes ned i de endnu kun halvt udrustede Baade, som laa i Række ved Bryggen. Et Par Gutter paa seksten og sytten Aar fulgte ivrig med paa Arbeidet. De hed, den ene Jan, den anden Jan Conrad, og deres Far, som idag gik utaalmodig som en Tyrk oppe i Stuen og havde kjørt alt, hvad der fandtes af Folk paa Gaarden, i Vinden, — hans Navn gjetter Læseren.

Under Jul, mod Tiden før Sildefisket, gik han rent Bersærkergang; ekserserede med Folkeleie og Baade og Eftersyn og Ekspresser, gjerne syv otte Mil ud til Havkanten, efter Tidender for at have dem fra første Haand og ferske.

Det var en saadan Tidende, som idag havde sat ham og med ham hele Gaarden paa Kant. Der skulde lægges ud! Notebaser og Besætninger budsendes, Proviant gjøres færdig ... tusinde Ting! Og Ordrene lød barske og hastige ud til Fuldmægtige og Folk. Bruget var stort.

Med Uldskjærfet løst om Halsen, opknappet Pjekkert og Hænderne paa Ryggen, drev han frem og tilbage i Stuen. Gangen var slængende, den høie Figur lidt bagoverkastet, og i det skarpe, stærkt markerede Ansigt laa idag af Iveren en Rødme omtrent som af et Ørefigen paa hver Kind.

Det var to høist forskjellige Figurer, som krydsede Gulvet derinde i Stuen, vel vogtende sig for at rage i hinanden. Hans Hustru lod sig ikke saa let rokke fra sine Koncepter; — hun havde set mangt saadant stormpludseligt Opbrud før og gik nu der bred og solid og fast paa Foden uden at lade sig forstyrre i sin huslige Gjerning.

„Kjære Rejer, — om Du venter, til Julen er over, er jeg vis paa, Du endda er blandt de allerførste. Ekspressen hørte jo intet til Sild!"

„Hørt om Silden? ... hørt om Silden; har jeg hørt sligt! Da roede nok alle andre ogsaa ud! Nei, ser Du, men det, han sagde, lugtede af Sild, det skjønner jeg det!"

„Aa Du lugter altid Sild, Rejer! Lad nu Folkene faa Julehelgen i Fred; andet passer lidet for Aafjordingen, véd Du."

„Passer lidet for Aafjordingen? Nei, men at lade Guds Gaver gaa i Havet uden at estimere dem saameget som at række Haanden ud og tage imod dem, det passer for Aafjordingen, det. Ture Jul først ja, og saa, naar de er færdige med Øltønden, saa er det deres magelige Tid, det passer for dem det! Men nu kommer tilfældigvis Silden først og venter slet ikke. Jo, jeg skal lære dem jeg! Jeg skal bænke dem, om de gjør sig mere krogede, end de alt er. De skal faa kjende Slæggen paa Spigeren!"

„Naa ja, Du raa'r selv, Rejer! og fra min Side er Provianten færdig. I har bare at tage imod."

„Færdig, — alt?" han saa lidt forbløffet og næsten tvilende paa hende.

„Aa, saameget har jeg nu skjønnet paa Dig i disse Dage, at Du vilde ud tilhavs, enten Ekspressen sa' saa eller saa."

Inderlig fornøiet dreiede han sig rundt paa Hælen og gned sig i Hænderne:

„Det var prægtigt, Sara! ... prægtigt! siger jeg Dig, — mindst tre Dage sparet. Det er Husmor for sig sjøl det! Du kunde været Bas ude paa Fiske, om det havde krævets. Prægtig, — prægtig!"

„Ja, nu har jeg og alle Kjærringerne baget og brygget og stelt for Dig og ladet hele Julestasen herhjemme staa til, og saa er Du fornøiet."

„Ja vel, fornøiet!"

„Men ser Du, Rejer! nu skal Du ogsaa lyde mig i ét."

„Naa da?"

„Jeg vil ikke ha' Jan Conrad med paa Fiske iaar, som Du har snakket om."

„Saa? — netop han skal med!"

„Husk, til næste Aar blir han først de sytten; Gutten har vokset sig næsten tre Alen lang og er ikke stærk."

„Aa han er stærk nok, en ren Plug, naar han bare ikke faar drive herhjemme og skjæmmes bort."

„Jeg trænger ham vel til Hjælp med Bestyret; her er nok at gjøre, véd Du!"

„Jan Conrad — skal — med," udtalte Rejer med langsom Vægt. „Jeg forlanger ikke strengt Arbeide af ham; men med skal han! Han maa begynde at se og lære, saa der ikke kommer en saadan Grønskolling ud herfra, om noget skulde times mig, som jeg selv var."

Sara gik hen til ham, lagde Haanden paa hans Skulder og strøg ham over Kinden:

„Du skal gi' mig Gutten endnu dette Aar, Rejer! Til næste kan Du tage ham."

„Vidste jeg det ikke? vidste jeg det ikke, — vidste jeg det ikke! Altid har Du noget under, altid er det Kjøb og Salg med Dig, Sara! Jeg tror, Du er nærig lige indtil Hjerteroden! Saa det var derfor, Du lagde saa glatte Ruller under Baaden for mig? jeg skulde betale det, — naturligvis!"

„Snak, som Du vil, Rejer; men denne Gang raader jeg! Jeg har hørt ham sidde alene paa Guttekammeret og sukke mange Gange. Jan Conrad er svag, siger jeg Dig."

„Saa han er blevet saa gebrækkelig med ét! ... Pas bare Du paa, at han faar godt og varmt paa sig, — for m e d skal han!"

„Dette mener Du ikke, Rejer! Naar jeg staar og beder Dig som nu, jeg er jo Guttens Mor!" hun sagde det med dirrende Stemme.

„Ja, jeg er hans Far!" han drev hastig frem og tilbage paa Gulvet.

Sara rynkede Brynene skarpt. En skjødesløs Straale af hendes svære Haar havde forskudt sig lidt fremover Kinden; det stod ikke til at nægte, at der var Magt i Madamen.

Han stansede et Par Gange foran hende, men dreiede af igjen.

„Hvad plirer Du saa med Øienkrogen for?" udbrød hun endelig utaalmodig.

„Det undrer mig, at jeg, som bare er Guttens Far, skal se bedre end Du, som ...; men hm, — det har vel sin Grund." Han svingede bortover igjen med et lunt Smil og med Armene i Sidelommerne.

„Hvad mener Du?"

„Jeg siger bare, det har vel sin Grund. Hver slutter bedst fra sit Blod. Ser Du, Sara! Gutten har ikke forvokset sig, er ikke hverken for klæk eller syg og alt det, Du vil have det til; men han er forlibt, siger jeg Dig! He, he, jeg skulde vel kjende saadanne Karer! han har holdt paa med de Narrestreger nu i hele Høst. Det eneste Raad for det er bare arbeid, arbeid, arbeid! Og derfor skal han ud. Han har naturligvis bedt Dig tyndt som en Toskilling om at faa slippe?"

„Men Rejer, hvor vil Du hen med dette?"

„Hans Lyst staar naturligvis bare til at være hjemme i Julen og træffe hende, Lærerinden, den nye Frøken hos Præstens, i alle de Lag, han bare kan naa til. Tror Du, det er for ingenting, at Jan Conrad absolut har villet hen til alle de Kirker, der findes i Præstegjeldet, om Søndagene? Du har kanske troet, han var vakt, — hvad?"

„Og Du skulde havt dine Øine ude paa alt det, Du! ... hende, — den lange, ulænkelige, fregnede?"

„Man kan bli forlibt i mindre end det, Konen min!"

— Hun trommede i Vinduskarmen ... „men kjære Rejer, Gutten er seksten Aar!"

„Ja, ser Du, Sara! Saadanne Forlibelser er nu noget, som Unggutter lidet kan gjøre for, — ialfald ikke de i min Slægt!"

„Saa—aa? — Du fører en deilig Tale!"

„Jeg taler bare af mit eget Liv jeg."

„Og det bekjender Du saadan frisk væk."

„Javel! Der er hundrede, man kan blive forelsket i; men Alvor af Legen blir det bare med én. Og nu gjelder det for Jan Conrad, ser Du, jeg kjender det saa vel, — især for Jan Conrad mere end for Jan, han ligner Dig! — at han ikke falder op i det første det bedste Skjørt; han maa faa saavidt Alder paa sig, at han ialfald har Øine i Hodet, — Glimt af Vet! — Naa? — mener Du nu ikke som jeg, at vi skal lade ham ro den Riden af sig, eller vil Du kanske ha' hende til Svigerdatter?"

„Ikke troede jeg, Du skjønnede Dig saa stort paa Fruentimmersager, Rejer!"

„Jeg har aldrig sagt, jeg har skjønnet mig paa dem jeg; men vel, at jeg er sluppet saare vel fra dem," han strøg Haaret tilside fra hendes Kind og lo, „endda Du som oftest river som hede Brændnelden! — og gjerne vil jeg ogsaa holde min Haand over Jan Conrad!"

Utaalmodigheden tog ham igjen, og han drev hen til Vinduet: — „Se der ... se der ... se bare! der gaar han, som skulde give Besked, endnu og drager Bagbenene efter sig oppe i Bakken som en Gamp. Den, som havde en lang Stok at friske paa ham med! Jeg skulde været hos Smed-Lars og tilbage igjen nu to Gange."

— — Anden Dagen derefter var der paa Formiddagsleite en stor Tummel nede paa Bryggen. Husets Folk, Børn og Tyende fo'r frem og tilbage, og fra Nabogaardene havde Tilskuere samlet sig.

Det var et Notelag paa tyve, tredive Mand, som skulde afsted.

Notebaaden laa alt med Letfæringen efter sig og den store Dræg ophuket i Stevnen paa sine fire Par Aarer færdig til at ro af. Et og andet vaadt Snefnug faldt i den graa, stille Vinterdag let som et Fugledun ned paa de brune, barkede Master i Stornoten, der laa opgreiet i Rummet i høi Sætning, klar til at gaa over Rullen. Længere inde holdt Spilbaaden med Mellemnoten endnu paa at løse Landefæstet, medens Kaggebaaden med Lillenoten alt var skudt udpaa et Stykke.

Paa Agtertoften i den store Notebaad sad Rejer i Sydvest ved Styrvollen; hans Ansigt var for første Gang i disse brændende travle Dage igjen opklaret og talte om, at han nu befandt sig i sit Es, der han sad. Hans Hustru stod nede i Bryggetrappen og lod til Farvel deres mindste fire Aars gamle Datter langes henover Tofterne til ham af de skindklædte Rorskarer.

Og nu satte de af.

Baadene gled under Aarerne rask udover Vaagen, som laa i mat Blyglans, medens Rejers Hustru med en Klynge Gutter og Piger, den mindste holdende hende ved Haanden og Skjørtet, stod ved Bryggegelænderet og saa efter dem. De forsvandt bag Næsset; men hun stod der endnu, saalænge hun i den stille Vinterdag kunde høre Lyden af Roningen i Hamlebaandene.

Den Kone var nu blevet noget for Bygden! Den Feil, at hun ikke var født der og ikke havde staat med Brudekronen paa i Aafjordskirken, havde hun fuldelig oprettet ved — foruden de to Janer, hun kom med, at kunne fremvise syv Sønner og Døttre, rette Aafjordinger allesammen, Børnebørn af gamle Jan Juhl, og ellers rettelig født og døbt der i Bygden. Staut og gjæv var hun, „rigtig saa det var Synd, at ikke gamle Madam Juhl fik se hende!" ...

— I Sjøbruget ekserserede Rejer Aafjordingen med voldsom Hensynsløshed mod alle tilvænnede Sæder og Skikke. God Kost, faa Maaltider og „skrup Dig!" var hans Hovedsætninger, der forholdt sig til det gamle, de havde i Blodet, det seige, træge Tempo og de otte Maaltider om Dagen, omtrent saa stik imod som Nordenvinden til Søndenveiret.

Og at her var Eksersering, det fik de da ogsaa føle nu denne Gang, mens de laa i Juledagene ude i Havskjærene ved Teistholmene.

Ro og færdes uafladelig, — ligge der firti femti Mand, begge hans Notelag, udover alle Holmene og kige efter Silden, det var deilig Helg!

Men Julen var nu Jul! mente Aafjordingerne, og Rejer saa dem slænge ravende omkring paa Skjærene den ene Gang efter den anden.

Selv gik han deroppe paa Holmen som en utaalmodig Brand og slog sig paa Laaret med Kikkerten og snusede mod Graaveiret med den store, vilde Næsen, omtrent som han mente, Silden var i Luften.

Stor Fred gav han dem ikke. Saa Ekspresser, saa ud at søge med Vandkikkert og Lod baade her og der ...

„Der er ikke Sildeskjæl uden Sild!" brummede han, da han sidste Gang lod sig ro afsted med Letbaaden. Da havde han sendt det ene Notelag den ene Vei, det andet den anden, og selv fo'r han den tredie for at forfare. Det eneste, som var sporet saa langt nord ved Værene endnu, var to tre Hvaler og noget Sei.

Da Rejer om Kvælden vendte tilbage, hørte han Hyl og Skraal og fuld Jubileren oppe i Logisboden og rundt om den. Aafjordingen turede og holdt Jul, og Fuselen stinkede paa lang Vei.

Han stak Hodet braat ind af Døren:

„I Baadene, Karer! — det tør hænde, vi finder Sild østover ved Skjærene." „Og ialfald skal jeg

spæde lidt Sjøvand i Brændevinet jert!" mumlede han for sig selv.

Det var ikke netop med lystige Miner, Aafjordingen samlede sig nedover i Mørket efter Aarerne; de kjendte det i Hjertet som et helt Helgebrud. Men roet blev der! — roet og roet den udslagne Nat med Rejer foran i Letbaaden. Da de saa vendte paa Morgenkvisten, lød det lunt:

— „Dette kan gaa for Juledansen, baade Halling og Springer!" De havde roet til Straffedom.

Trætte og udasede kom de saa ind til Teistholmene, og der fik Rejer igjen en Afkjøling i sit Blod, og Aafjordingen til en Forandring Opreisning. Der havde gaat en Sildeindsig tvert imellem Holmene saa tæt, at „den havde gaat tør", og at der laa Sild paa begge Sider oppe i Stenene. Jan Conrad havde med en Notestump stængt tredive Tønder; men Nabolagene paa Indsiden sat Stæng paa Stæng, det ene større end det andet.

Der kom som et Raseri paa Baserne; men Rejer gik stille op paa Holmen og betragtede de andres Fangst.

„Man faar tage Verden humoristisk!" smaahumrede han.

Ved Middagsleite slog han imidlertid med ét Kikkerten sammen. Der gik Fugl og Hval indover Fjorden ...

„Gaa paa igjen, Gutter! ... Efter Silden!" lød det, og nu lagdes der ud, som der ikke skulde være rørt ved Aarerne den Nat.

Ordet var elektrisk. Not blev sat ... sprængt af Hval! ... en ny sat i en ny Vaag.

Atter under et nyt Indsig en Mængde Notelag paa engang liggende og vogtende ved et Sund. Her dirrer alt i høieste Lidenskab, — et Minut eller to for sent, og Chancen er tabt. Notebaserne kommanderer, medens Underbaserne ligger i Letbaade

udover og undersøger Sildeindsiget med Vandkikkert og Lod.

I Agterskotten paa en af Færingerne staar en høi Mand i Sydvest, hvis Færd alle vogter paa. Manden stikker Haanden rolig i Lommen og tager en Skraa, — det aftalte hemmelige Tegn, — og ud gaar Juhlenoten over Rullen, medens Sildesiget suser og skvalper helt op i Vandskorpen ... Spilbaaden med Varpet ind til Stranden ... Smaabaadene haler i Kavlebaadene, efter som de flyder op udover. Men i Sjøen stikker nu ogsaa samtidig fjorten femten andre Stornoter, Aarer knækkes, en Baad roes i Suset tvertovèr ved Hamlebaandet, et Par Mand falder i Sjøen og faar krabbe sig op igjen, ingen ænser det ... Noter sættes paa kryds og tvers, her kappes paa Livet om Værdier af Tusinder.

— Men ude i Marts, naar det sidste Stæng var bjerget og Silden vel afhandlet, fløi den samme andelette Færing, som saa mangen Gang havde roet og seilet sig fuld i den svære Sjø paa Fisket, indover Fjorden med de to stærkeste Karer ved Aarerne og Rejer Juhl selv andøvende til med den ene Haand og Styrvollen i den anden. Nu længtede han hjem, og saa gik det indover, saa Fossen stod.

Han kom altid to tre Dage tidligere, end Notefolkene, og i de tre Dage, til han igjen maatte tage fat, var der stærk Sol i Huset.

Han mente altid at komme uventet; men de kjendte ham og holdt forsvarligt Udkig, saa han havde baade Sara og Børneflokken myldrende om sig paa Bryggen. Men da fik hun ogsaa kjende Bjørnelabben. Hans Hilsen var gjerne at halv løfte, halv svinge hendes solide Skikkelse rundt paa Bryggen i en Glædens Ubændighed. — „Lige vakker! ... lige spansk! ... det er Kone det!"

„Og hvordan er det gaat?" spurgte hun, da de gik opover.

„Brav med mit, men usselt med dem, jeg har

havt Part med. Altid for sent! ... altid den ene bare i Kjølvandet paa den anden akkurat som Silden! det er Aafjordings Vis det. De kræker og kryber omkring saa seige som Padder, naar de ingen har over sig."

„Har Du tabt meget paa dem, Rejer?"

„Aa for det saa, — jeg har nu altid gaat frem to tre tusinder alligevel."

Og ind svandt Flokken af Gadedøren til det store Hus, over hvis blaa Tagstene og Vinduer Martssolen blinkede med sit egne stikkende Vaarlys.

Inde i Stuen havde hans sædvanlige Kunststykke, at vandre omkring med fem seks af Børnene paa engang løftet op paa Arme, Hals, Skuldre og Ryg, nydt sin fulde Paaskjønnelse, og de var dernæst prøvet med Maalstregene paa Dørkarnissen, — Hoved efter Hoved spraglende i alle Haarfarver fra de lyse efter Moderen til Rejers stride rødbrune.

Nu sad han hyggelig bænket i Sofaen, medens Sara, ivrig og opstemt, satte ham ind i alt, hvad der var passeret, siden han reiste.

... „Og nu kan Inger helt til det ny Testamente i Bibelhistorien ... og Theodor Norge, Sverige og Danmark i Geografien til Dig."

„Javel, javel!"

„Og saa skal Du høre, hvad jeg har tænkt med Haven, — vide den ud til det firedobbelte mindst! Jeg vil lægge mig paa Moreller og Kirsebær, kanske Æbler med, — det skal blive mit Brug."

„Vel, Sara, — gaa bare paa med det! Sæt Folk i Drift! naar jeg tænker paa alle disse Stakkarne heromkring, — det er jo igrunden mig, som har faat dem ud i dette med Silden! Og naar det saa gaar galt, er det ligesom det er mig, som har at svare for det ogsaa. Skjønt jeg nok tør sige," fo'r han op, „at jeg har gjort mit bedste for at bænke dem. Skulde de have Baade efter deres Natur, blev det med kroget Kjøl, kroget Stevn, krumt Ror og

vri'd Mast og Seilet i Nakken! — skakro'de og sent sigende. Det er den gamle Landkrabben i dem, som vil gaa slig paa skjøns og vente, til alt kommer dem lige i Næven, istedetfor at ryge bent paa. Men véd Du, hvad jeg nu pønser paa, Sara? Kjøbe smaa Skoglapper og bygge Jægter af Virket til Salg; — det kunde lønne sig!"

„Og saa kunde Du ogsaa faa nok at gjøre om Sommeren, Rejer, for da véd Du, Du kan bli' besværlig!" — lo hun.

„Ja vel! — men Humlen ved det var nu, at Aafjordingen kanske kunde drives bedre over i Sjøbruget, for de behøver sin rummelige Tid, de Karer."

Det varme beundrende Blik, der opfangede Idéen, viste, at hun var den Kone, som forstod ham.

XVI.

GAA PAA!

Et halvt Snes Aar videre udover Livet! ... Hammernæsfuruen, der havde staat saamangen Kuling og set saamange af Juhleslægten komme og gaa, havde mistet den ene vældige Gren. Den stod nu deroppe paa Haugen med en Revne og et svart ædende Hul oppe i Stammen — den ene Arm udstrakt saa vreden, knudret og trodsig som nogensinde! — og saa ned paa de blanke blaa Tagsten i Hammernæsvigen. Der var alt i Vækst, Liv og Rørelse om end lidt ensomt nu, Mandfolkene igjen i Vintertiden laa ude paa Sildefisket.

I Bakken laa der paa kryds og tvers Spor af Ski og Kjelker, store Fødder og smaa Fødder fra Gutternes og Smaapigernes daglige Ærinder og Be-

søg dernedefra op til Tante Ottilie, der sad paa Hammernæsset og „slet ikke brød sig om, at det spøgte i Bygningen."

Ude i Teistholmene var Sjøboden vokset op til et helt lidet Salteri med Platting foran. Rejer Juhl havde lagt mange Penge ned der, men ogsaa trukket mangen god Skilling ud af det.

Og nu — midt i Vinteren, Tirsdagen den 18de Februar, laa han derude i et forfærdeligt Veir. Vinden rev med Stormstød paa Stormstød i Sjøboden, medens han gik derinde, og nedenfor i den lille knappe Havn laa hans Jagtefartøi for to Ankere og Varp og sled sig og duvede, saa at Sprøiten stod over Bougen.

Han gik i Sjøstøvlerne frem og tilbage paa Gulvet i den graatykke Morgenstund, medens endel Sjøkarer stod klinte op ved de halvmørke Vægge og ventede paa Besked. Han vandrede med Hænderne paa Ryggen, og de saa, at det bryggede stærkt i ham. Det furede, skarpe Ansigt med de graasprængte Skjæggetotter var sammenknebet ved Munden og haardt som Ben.

Han kræmtede og kræmtede ...

„Jagten staar sig!" bemærkede hans Søn Jan.

Rejer Juhl svarede ikke, gik blot frem og tilbage.

„Naa Anders!" — udbrød han, da denne kom ind. Det var hans bedste Notebas, „Gammelbasen", som havde været paa Udkig oppe paa Holmen, „mener Du, han gaar mere om paa syd?"

„Bent sydvest næsten! Det skal spøge for Stængerne dernord. Tre Notekast lige foran Havsjøen, — den sparer ikke den! Det er mange tusinder Tønder Sild det, som ryger ... kan bli' en tung Dag for Aafjordingen! Der maatte nok baade Trosser og Varp til, skulde det holde."

„Mest kniber det jo for Martin Sørhagens store Stæng," yttrede én.

Stormen tog paany i Røstet.

„Det er godt, vi bare har Part i det ene, Far!"

Rejer vendte sig braat: — „Godt! ... godt!" — opprippede han. Han gik hen til den aabne Dør og saa ud. „Veiret er nu ikke værre, end at med nogle gode Karer, saa seilede vi didop med Trosser og sligt, — vi har Dagen for os!"

Ingen svarede.

Rejer vendte dem bidsk Ryggen. „Hm! Hm!" ...

Veiret rev igjen oppe under Tagspærrene. Atter keg han ud; — det røg over Holmen ...

„Al den Sild spildt ud i Havet igjen ... jeg mener, vi gaar paa jeg!" udbrød han afgjørende. „Det var Skam, om vi skulde ligge her med al fornøden Redskab og saa lade den store Velsignelse for Bygden gaa ud i Sjøen igjen. Naa Anders?"

Anders var villig.

„Jeg gaar med Dig, Far!" sagde Jan.

„Du blir her!" var det korte Svar.

To andre bød sig til, og Folkene begyndte straks at gjøre alt klart.

Jan gik i Uro nede ved Fjæren og vovede et Par Ymt til Faderen om, at det kunde komme til at knibe stygt for Havn der nord ved Landet.

Det kostede adskillig Anstrengelse at faa Touge, Trosser og Notevarp ombordbragte i Dragsuget.

„Idag v i l jeg gaa med Dig, Far!"

Han var alt ifærd med at sætte Foden ind paa Baadripen, da hans Far, som stod paa Toften, pludselig vendte sig om og gav sin seks, syv og tyveaarige gifte Søn et Nakkedrag, som uventet drev ham indover den glatte Tang mellem Fjærestenene.

Idetsamme satte de af — — og med Rejer selv og tre Mand ombord lænsede Jagten snart med Søndenveiret i Ryggen opover gjennem Rok og Sprøit. De fik vasket sig!

Men ved Middagstide naaede de ogsaa op til Stængene, og det viste sig at være aldeles paa høie

Tid. Især stod det store yderste farlig udsat, og det gjaldt i Jagtens vanskelige Stilling midt under Sjøgangen at faa sat an allehaande smekkre Trosser og Varp. Vandtønder forvandledes til Kagge for at holde Noten bedre flot, og det lille Reserveanker udleveredes, da Noten holdt paa at slide sig ud for sine Drægge.

Her spilledes om store Værdier; men alt syntes dog nu nogenlunde sikkret; — kun laa Rejers Jagt der havneløs til Natten og maatte i Skumringen igjen staa udover for at søge under Øerne paa den anden Side af Fjordgabet.

Hvordan Stormen stedse øgede, og hvilket Hav der var udenfor, det gik Jan ængstelig og dømte om henne i Teistholmene om Natten, indtil Veiret tog til, saa at Taghellerne begyndte at ryge af, og de fik nok at bestille med at forsikkre Boden med Trosser. Hans Haab var jo, at Faderen skulde faat smidt sig ind i et eller andet Sund og taget Landefæste. Hans Hjertesmening var, at han havde en uvittig Far, som der maatte Kapsun paa en anden Gang.

Men udenfor i Havet laa Rejer Juhl med sin Jagt for saa store Stumper Seil, han blot kunde føre, og pressede Sjøen, saa Spanterne knagede og Stevntræet dirrede! Vinden var gaaet vestligere, saa at han havde maattet søge rum Sjø for Natten. Fyret havde de hele Tiden nede i Læ; men saa det, gjorde de kun, naar de laa høiere end midt i Sjøerne ...

„Her er alvorlig Vask, Karer! ... for den, som ikke er vant til at seile med Jagt," sagde han, da de ud paa Natten havde taget en forfærdelig Brækssjø, — „men saa har vi godt Lys i Stagen der inde ved Land ... did vil vi ikke for god Betaling nu."

Men did viste det sig snart, at de maatte.

Det blev mere end Storm, og Vinden sprang helt til vest, — bén paalands Vind og Hav! Her

var ingen Raad for, og i hvidt Hav og sorte Natten bar det saa indover ...

„Det er bare lige lukt paa Fyret det, Gutter!" sagde han tørt. „Han kjendes saa blid nu, vi har ham efter os. For den Rakker véd, hvad vi har foran os," — tilføiede han mumlende for sig selv med et Nik mod Kysten.

... „Forresten, Du Anders!" — yttrede han med en vis Lunhed til Gamlebasen, som stod surret ved Siden af ham ved Rorstangen, — „Vestenveiret hjalp godt paa Aafjordingens Notestæng ... de klarer sig nu fint!"

„Ja—a, ... de klarer sig!" — mente Anders med en egen Betoning.

Sort Nat, et Himmelhav, Sjørøg og Hvin om Ørene og foran — som en opdukkende dunkel, angstfuld Anelse, — Randen af noget gliset, hvidtandet, kantet, mørkt ...

„Ser bedre ud paaskjøns, — lidt Vask til eller fra gjør ikke noget nu!" Og med ændret Kurs stod de videre indover, af og til fulgt af et skyvende Braat henad Dækket.

Nærmere og nærmere kom det sorte, glisende ... takkede! Det var Døden, som grinede mod dem ...

Hver Braat, der glimtede inde i Mørket, stak med Rædsel i Hjertet ...

„Skal det gaa frem for Vorherre inat, saa er det godt, jeg har saa lidet for egen Regning i Stængene!" yttrede Rejer til Gamlebasen.

— Som det begyndte at se ud nu, blev hver tavs for sig.

Tankerne gik tunge og blege i Rejer. Det var en uventet Stans paa et stærkt Liv! ... Fuldskurendes Karer til at tage det op efter mig, baade Jan og Jan Conrad! ... Og Sara, — skal hun ikke møde mig mere paa Bryggen? ... Det blir tidligere Slut, end jeg lystede! — det var som en Brudedans for mig,

fra jeg fik hende ... han lettede paa Sydvesten for at faa Luft!

Hans hele Liv laa med ét som et Speil for ham!

De havde nu de susende Brændinger til begge Sider ...

Pludselig lyste det skarpt op lige foran Bougen ...

„Nei dette gaar som med Far min, da han stod paa Kirkebakken hjemme i Aafjorden og prækede mod Silden, — det nytter ikke, Anders!"

I næste Øieblik huggede de. Luften blev hvid ... Braattene jog henover dem!

Blandt de mange Vragstumper og Rundholter, som efter den Februarnat laa og drev overalt inde mellem Skjærene, var vel og de i Grundbraattet knuste Spanter og Planker af Jagten. Men aldeles utvivlsom blev Ulykken først, da Navnebrættet en Ugestid efter fandtes inddrevet nogle Mile sydpaa.

Jan kom med den tunge Melding og søgte betænkt at berede sin Moder saa varsomt som mulig. Men hun greb straks hans Arm, og aldrig skulde han glemme de Øine, hun satte paa ham; det var, som hun kunde se igjennem ham som Glas ... „Fortæl, Gutten min! ... jeg begriber ikke, hvad Du siger! men jeg husker hvert Ord! ... fortæl om alt, — nøiagtigt! ... altsammen!" ...

Hun blev blegere og blegere, medens hun hørte paa ham, — holdt paa at ville lægge Hovedet ned paa Bordet, men reiste sig saa pludselig ... „Og det er alt, Jan! Har Du glemt noget, maa Du sige mig det." Hun gik, og han vilde støtte hende.

„Tak nei, Gutten min, lad mig være alene." Dermed lukkede hun sig inde.

De var i stor Ængstelse for hende, da hun heller-

ikke den næste Morgen kom ud, og Jan gik nu ovenpaa. Han fandt hende siddende stenrolig og bleg.

„Du faar komme ned og tage fat, Mor!"

Hun sad en Stund urørlig og saa ned i Gulvet ...

„Saa pas havde jeg troet, jeg holdt af din Far, at jeg ikke skulde kunne overleve ham. Men Livet er ikke slig ... og vi tør ikke slippe, hvad han har begyndt her i Aafjorden, Jan!"

„Ja, jeg fik hans sidste Paamindelse, Mor! — et Nakkedrag, saa jeg laa i Fjæren ... Men nu er det gaat op for mig, hvorfor det var: — han vilde ikke vaage to af os paa ét Bræt ..... Det skulde sige saameget som, at vi ikke skulde sidde her og sørge, Mor, men gaa paa!"

LIVSSLAVEN

(1883)

I.

„Som en Prins i Vuggen," — siger man jo, — ,,med usynlige Féer og Barndommens uskyldige Fred over sig!"

Hvilken Fé, der stod ved Barbro-Nikolai's Vugge, var ikke godt at sige. Derude hos Blikkenslagerens i det lille Hus med de sprukne, stoppede Ruder i Udkanten af Byen faldt der mangeslags Indkvarteringer og Indryk helst udover Natten, naar Folk og Følger paa Landeveien stod i Forlegenhed for Logis. Der stod mangen en Svir, og det var ikke bare én Gang, at Vuggen væltede under et Slagsmaal, eller en drukken Mand tumlede saa lang, han var, henover den.

Nikolais Mor hed Barbro og var fra Heimdalshøgden etsteds langt oppe i Bygderne, — rigtig en Fjeldjente af ægteste Slag, rød og hvid, stor, stærk og bredskuldret, sund, saa hun skinnede, og med Tænder som Skummet i Melkebøtten. Hun havde hørt saameget om Byen af Fæhandlerne, naar de fo'r over Fjeldet, at hun havde faat som en Længsel eller Uro paa sig.

Og saa var hun gaat til Staden for at tjene.

Der passede hun netop saa godt som en rusket Høstak i en fin Bygade eller en Ko i en Trappe, det vil sige, akkurat ikke.

Og saa havde hun det med at staa Tiden væk paa Torvet ved alle Hølæssene. Hun maatte se

og kjende paa Høet, — det var nu sletikke som Fjeldgræsset, „nei var det likt! ... Fjeldgræsset var saa mjukt og lindt ... og saa til at lugte paa, — aa—haa ... nei!"

Men Madmor havde andet Brug for sin Tjenestepige end at lade hende snakke Formiddagen bort med Læskjørere. Og saa gik det fra Tjeneste til Tjeneste, stadig nedover Bakke baade med Løn og Herskab. Hun havde bare én Feil, Barbro, — for snil og ærlig og oprigtig var hun —; men den var den kapitale at være totalt ubrugelig og umulig til al tænkelig Byesens Tjeneste.

Dog, Samfundet har, som man véd, en vidunderlig Evne til at nyttiggjøre, assimilere og omdanne til sit Brug alt, selv det tilsyneladende meningsløseste og unyttigste. Og saa gik det da ogsaa hastigt nok den Vei, at stakkars Barbro blev det eneste, hun kunde due til for Byen, — nemlig Amme.

Det var en tung Tid og en haard Strid, medens Skammen stod paa, næsten ikke til at leve med, — og det faldt hende ikke ind efter dette at vende Foden hjem til Heimdalsfjeldet igjen.

Men tungere skulde det blive!

De mangehaande selskabelige Krav, som en fremskreden Tid mere og mere stiller til Husets Frue i de høiere Samfundslag, gjorde sig ogsaa gjældende her i Staden — i et stadigt voksende Sporlag efter Ammer.

„Grundaarsagen," erklærede Doktor Schneibel, „var simpelthen en Naturlov: — man kan ikke paa én Gang være intelligent Menneske og Melkeko! Fornyelsen i Blod og Nerver maatte kunstigt hidføres fra de Naturen nærmerestaaende Samfundslag."

Og nu gjaldt det at finde en rigtig udvalgt sund, kjærnefrisk én til Generalkonsul Wejergangs to svage nykomne.

Doktor Schneibel havde jo, yderst betænkt, holdt

en Amme i Baghaanden for Fruen, — „et ganske mærkeligt Specifikum af den oprindelige Sundhed i Folkeroden. Man kunde sige hm, hm ... at, kunde Fruen ikke komme til Høifjeldet, saa var Høifjeldet saa galant at komme til Fruen! Hendes Hududdunstning mindede maaske endnu om Fjøs; men, naar alt kom til alt, gav det kun en sikkrere Betryggelse for Oprindeligheden. Og det er en vigtig Faktor i vore Tider, Frue! hvor Melken forfalskes lige til selve Kjørene ... Ganske ung, neppe de tyve."

Barbro Høgden havde ikke Spor af Anelse om, at hun fra sin dybeste Fornedrelse, som hun gik der og bar Vand og Ved, stod ved Iskanten og slog Vasken med Banketræet og bød til med alt det simple Grovarbeide, som bare kunde slænge af, for at faa lidt til at betale for sig og den lille hos Blikkenslagerens — at hun med ét var steget i Rang til et i Staden exceptionelt eftertragtet, søgt og anset Væsen.

Thi en Amme er et anset Væsen. Hun staar endog paa Ekspektancelisten til at blive et høiagtet.

Efterat have opammet Familiens Barn, — og været en tilsvarende Ravnemoder mod sit eget, — ender hun med at sove paa Dun og bæres paa Hænderne, — indtil en ny Amme for en senere Arving mulig afsætter hende fra Dynastiet.

Skulde hun foretrække at give sit eget lille Nor den eneste Rigdom, hun har, sit sunde Bryst, — skulde hun virkelig være saa blind for sin egen Fremtid, da, ja da stiller Sagen sig anderledes og, for at tale med Doktor Schneibels Ord, tildels ikke uforskyldt! — kun i Medfør af den Samfundsordenens Økonomi, som hun ikke véd forstandigen at underordne sig, og som med Kulturlovens ubønhørlige Logik reducerer hende til en ubrugbar Overflødighed, den Samfundets Organisme skyder fra

sig. Eller populært! ... hun sidder da med Skammen, Foragten og Fattigdommen over baade sig og sit illegitime Afkom. Privat, qua Individ, har hun i visse Maader Ret; men socialt, — som Samfundsindivid!

Stakkars Barbro Høgda var til en Begyndelse ganske forblindet paa det Punkt, — rent halstarrig, stiv som en Fjeldgamp, der ikke lod sig vige.

Doktor Schneibel stod nu for tredie Gang med Stokken under Næsen inde hos Blikkenslagerens, medens Giggen ventede nede i Veien. Hver Gang havde han lagt paa baade Lønnen og Argumenterne og atter og atter paavist, hvor daarligt baade for hende og Gutten hun stellede sig ved dette sit Egensind. Han appellerede til hendes egen Eftertanke. Hvorledes kunde hun vente at faa det fostret frem under de fattige, trange Vilkaar, under alt det Slid og Slæb? — medens hun paa den anden Side blot behøvede at afstaa endel af sin store Løn til Blikkenslagerens, saa sørgede de baade godt og kraftigt for Gutten. Dertil kunde hun jo komme derud og se til ham tit og ofte, mindst én Gang i Maaneden, — det kunde han love hende paa Wejergangs Vegne, og det var saare opoffrende af Generalkonsulens nu, de boede saa langt ude paa Landet.

Doktor Schneibel talte baade velvilligt og strængt, baade godsligt og skarpt; det var næsten som en Far.

Barbro kjendte en Angst, hvergang hun saa ham komme borte i Gaden og svinge ind Veiten langs det grønskede, raadne Plankegjærde.

Hun vogtede paa ham saa gløg som en Fugl, der er skræmt for Reden, og sad inde ved Væggen, hvor der var mørkest, med Vuggen bagom sig, naar han aabnede Døren. Svare for sig uden høist med en Snufsen, kunde hun ikke. Det besørgede Blikkenslagerens Kone med: „Ja kors da!" og „Nei kors

da!" og „i saa Maade, Hr. Doktor!" i saadan snakkesalig Overflødighed, at Barbro blot sad og spekulerede paa, at tage Barnet paa Ryggen og stryge sin Kaas.

Men idag havde Doktoren talt saa omframt venligt til hende og budt saa store Penge. Han havde vendt sig saa lige til hendes Samvittighed, klappet Barnet og ment, at naar det kom til Stykket, saa var hun nok ikke den Mor, som var haard nok til at berede en saa vakker liden Gut tunge Dage, — lade ham lide Mangel, — fryse paa de smaa pene Fødderne sine, naar han kunde have det baade godt og varmt og som en Prins der i Vuggen!

Det var ikke til at staa imod, og i Overvældelsen glap noget som et halvt Løfte ud af hende.

Siden kom Nabokonen ind og mente akkurat det samme, og fortalte om alle de smaa Børn, som hun vidste var døde af Mangel og Vanrøgt bare deromkring i Husene i de sidste to Aar, fordi Moderen maatte gaa paa Arbeide hele Dagen og ikke havde noget at betale for dem med. Og saa snakkede hun og Blikkenslagermadamen i Munden paa hverandre om det samme, bare om det samme.

Barbro sad og hørte paa og stellede sit Barn. Det var, saa Hjertet kunde briste ... Hun tænkte et Øieblik paa ikke at gaa til Høgden; — men anderledes hjem med ham med engang!

Det var som en Fristelse!

Udpaa Natten kom hun i en Hulken, der brød saa i Kroppen, at hun for ikke at forstyrre Blikkenslagerens i Søvnen gik udenfor i det linde Smaaregn; det beroligede og afkjølede.

Som hun om Morgenen stod og hjalp Nabokonen med at skylle og vride Vasken i Bækken, holdt en Trille fremme i Veien. Kusken — han havde Tresser baade paa Huen og Frakken — steg af og gik ind til Blikkenslagerens.

„Du faar vride Lagenet tilende, Barbro, det blir

nok det sidste, Du vrider her," mente Nabokonen, „for der har Du selve Konsulvognen!"

Og saa vred Barbro Lagenet, indtil der ikke var en Vanddraabe igjen ... Nu var det kommet!

Hun gik ind og byttede paa Barnet; det var, som hun ikke vidste af sig selv eller kjendte det mellem sine Hænder.

Hun saa Tjeneren betale kontant ud seks Daler til Blikkenslagerkonen.

Saa stiv og lang og fornem han var, med saadan en storagtig Herskabsnæse, gjorde han ligesom et Knæk paa sig, hvergang hun kom til at se paa ham, og saa forsikkrede han:

„Det haster ikke... haster sletikke! Vi vaagner aldrig før ni hos Generalkonsulens, saa vi har rum Tid endnu." — Og saa saa han paa Uhret.

Og, hvergang han saadan saa paa Uhret, skyndte hun sig med at se paa sin egen Gut, som der nu var Ordre og Uhr for, at hun skulde slippe fra sig ...

Han var faldt i Søvn igjen. Vaagnede han, vidste hun ikke, hvad, — for det blev nok ikke hende da, som gik fra Gutten sin!

... „Haster ikke, haster ikke!" han tog atter det tykke Sølvuhr op fra sin beknappede Vest.

Men nu var det hende, som hastede, ivrigt, saa hun ikke gav sig Tid til at se sig om, før hun sad oppe i Trillen, — og den lange, nakkestive, gallonerede kjørte hende afsted hendes Skjæbnes fastsatte Vei!

— Udpaa Sommeren fulgte hun med Generalkonsulens til et Badested.

Der gik Barbro og rullede Barnevognen med de to smaa i henover Sanden, og det var ikke bare én Gang, at Wejergangs smigredes ved Udbrud fra forbigaaende som:

„Det var en staut Amme!"

Men ogsaa med hende skulde man have Viderværdigheder. Anfald af Tungsindighed, hvorunder

hun blev næsten umulig og rent gav sig over. Hun sad ganske rød og forgrædt ved Vuggen, længtede efter sit Barn og vilde hverken spise eller drikke.

Dette var en ikke lidet vigtig Sag!— en Amme maa holdes i godt Humør; Sindsstemningen influerer saa uhyre paa Sundheden og den igjen paa Barnets ...

Fru Wejergang lod bringe forskjellige gode Sager til Opmuntring fra Restauratøren; der vankede Silketørklæder og Forklæder, og hjemme blev Tjenerne udtrykkelig paalagte at forhøre ude hos Blikkenslagerens om Barbros Gut.

Der lød Ros og Lovord og ikke andet end Ros og Lovord, hvergang Generalkonsulens Lars i Forbikjørende stansede derude, og, naar Barbro bare fik den Slags Hilsener, kunde hun hygge sig og være glad hele Maaneden.

Stort blev hun holdt, det følte hun snart. Sagde eller vilde hun noget, blev det lystret, som det var Fruen selv. Og fine Klæder med bestandig staseligt hvidt Ombytte, for ikke at tale om Mad og Drikke! ... næsten ikke det, hun — som hun var vant — kunde kalde for Arbeide; hun blev alt ganske blød og myg i Hænderne! — Og de to smaa, som hun stellede Dag og Nat, kjendte hun, at hun begyndte at hænge ved.

Efterat Generalkonsulens var vendt hjem fra Badet, var Barbro en Dag paa Vei ud til Blikkenslagerens.

Det var senhøstes. Saa stygt og leret i Veien huskede hun næsten ikke, der var derude. Sko og Skjørtekanter maatte nok baade pudses og vaskes, naar hun kom hjem igjen.

Hun fik det som med en Koldsved, hun skulde snart se Gutten! ...

Men det var jo bedst, som det var, nu, hun kunde betale saa godt for ham.

Da hun bøiede om Plankegjærdet og havde Stuens kjendte, sprukne Ruder lige foran sig, sagtnede hun lidt paa Gangen. Der paakom hende pludselig saadan Angst.

Og saa kom Nabokonen, som hun saa mangen Gang havde hjulpet, ud og begyndte at snakke og berette; det gik som en Kværn. Der var udbrudt Nabokrig i Blikkenslagerveiten. Og nu, hun saa Barbro selv, skulde Sandheden frem, den skjære, rene Sandhed!

Blikkenslagerens maatte ikke indbilde sig, at ikke andre Folk ogsaa havde Øine i Hodet! De havde nu sat bort alt, hvad de eiede, til Pantelaaneren; — af Bliktøiet var der ikke mere igjen end snaut det, han kunde sætte i sin sprukne Rude! Og hvad de levede af, kunde ingen deromkring skjønne, uden det skulde være af Betalingen for den stakkars udpinte Ungen, som de taatede i Døs med bayersk Øl, for at han ikke skulde skrige. For, tage ind der, efterat Politiet holdt Pas paa Indrykket i Stuen, det gjorde nok ikke engang visse Folk, som ellers ikke var saa kræsne om Tilhold ...

„Men vil Du lyde mit Raad, Barbro! saa skal Du sætte Gutten hen til Blokmager Holman inde ved Bybryggen. De er slige pene, agtværdige Folk, og har rigtig ynkets over Gutten, naar jeg har fortalt, hvordan de har stellet med ham herude ..."

Blokmager Holman ... Blokmager Holman! — Hun havde Navnet i Ørene, da hun trang om Hjertet steg ind til Blikkenslagerens.

Der laa han mellem de fillede, smudsige Vuggeklæder, bleg, mager og uflid, næsten med rædde Øine. Han satte i at skrige, da hun tog ham op; han kjendte ikke hende og hun heller næsten ikke ham.

Skuffelsen, — alt det, hun følte, — gav sig Luft i en stigende ordrig Harme mod Blikkenslagerens.

Men samtidig havde hun, under det, at hun tvættede Gutten, en Følelse af, hvor han var grov og svær og kluntet af Ansigt og Krop imod de to fine, hun var vant til. Hun indsaa nu for første Gang, hvor umuligt det var, at beholde ham.

Men til Blokmageren skulde han, stakkars Gut! Hun skulde ikke hede Barbro, om hun ikke fik Fruen til at sætte det igjennem straks, — endnu imorgen ...

Hun vendte hjem med Ansigtet rødt og opsvulmet af Graad og var utrøstelig hele Aftenen, indtil Fruen kom ned fra Kontoret med Løfte om, at den Sag skulde blive ordnet.

Og saadan kom Nikolai til Blokmagersvend Holman.

II.

Det er i visse Maader ikke saa galt, at den, som har havt det ondt og er blevet vanvyrdet i sin første Tid, ikke husker noget af det, — skjønt, kanske der alligevel hænger noget ved.

Det paastod ialfald Madam Holman. Hun kunde fra første Dag, hun fik Gutten i Huset, baade se og mærke, at han var opfødt i et sligt Fantehul! Øinene var saa kloge og gløgge, og han kunde være saa udspekuleret indfuld og trodsig, længe før han kunde snakke. Hun paastod, at han rentud var ondskabsfuld, saa lur og stille, lige til hun akkurat var sovet ind; men saa kunde han sætte i at brøle saa høit som en Vægter.

Men det indsaa nu alle, som kjendte lidt til Blokmagerens, at havde de ikke været heldige med

Gutten, saa havde ialfald han været heldig, som havde fundet Vei til dem. Der var blot ét Ord og én Mening om, hvilken ordentlig, pligtstræng Kone Blokmagermadamen var.

Lang, mager og pyntelig i alt sit Væsen, kunde allerede det lille leverbrune Ansigt med de lerblaa, humørløse Øine sige én, at hun ikke var den, som lod sig henrive til ubesindig Hæftighed.

Og de Par Gange om Aaret, Barbro besøgte Gutten, — hun havde ikke saa let for at komme nu, Wejergangs hele Aaret boede ude paa Landstedet, — kunde hun ogsaa selv noksom overbevise sig om, hvor velstelt og ren og striks han blev holdt. Det var en Tale til Samvittigheden, fra hun kom, til hun gik, om hvor vanskeligt det var at rette paa alle Blikkenslagerbunkerne, det, som galt og uforsvarligt var stelt fra først af ... især med hans stridige Gemyt.

Nu kunde han virkelig gaa lange Stykker; men krybe, bare krybe vilde han! og da gik det saa fort, at ikke før havde hun Øinene fra ham, før han var baade her og der, snart ved Gryden og Madkopperne, snart i Vandbøtten; eller ogsaa var han henne i Blylodderne paa Klokken.

Og rev ned og væltede og sølede sig til gjorde han, hvor han kom; — igaar laa Kattemaden udover Gulvet! Saa nu havde hun hængt Riset langt nede paa Væggen, forat han kunde have det for Øie. Thi fornøden Skræk maatte der sættes i ham, og Paapasselighed og Straf maatte der sandelig til. Og Barbro maatte vel selv vide, at det ikke var saa let at sidde over andres Børn, — især da et saadant vildfarende, som var kommet til paa den Maade ...

Det var, hvad Barbro maatte erkjende for retskaffen Tale fra Ende til anden, hvormeget den end bed hende, og hun derfor altid fik som en Hast med at komme afsted igjen.

Det var ikke frit for, at hun ogsaa tog sig Lær-

dom af det, — hvad hun paa sin Side kunde have Føie og Ret til at sige Fru Wejergang om alt sit Stræv for hendes to, naar der kunde komme en Knude paa Traaden.

— Men den fortsatte sig gjennem hele Opvæksten den samme Ulydighedsaand i Gutten. Den var umulig at plukke af ham, alt det Blokmagermadamen arbeidede, og Blokmageren selv undertiden maatte hjælpe til. Det sidste gik dog ikke for sig, før hun tilbørlig havde indprentet ham den moralske Nødvendighed af at overtage denne sin Halvdel af Husets Pligter.

Blokmageren var en taus Mand med et Par stille, blanke Øine. Han gik og kom Morgen og Aften, tørrede og pudsede sig og stod nølende ved Døren med et eller andet Redskab eller en Blokstjert i Haanden, før han gik ind.

Hvad han kunde mene om sit Ægteskab, var der liden Anledning til at se udenpaa ham. Et var sikkert — en Kone som Madam Holman var en Skat, som ikke kunde prises høit nok; og, blev der ikke netop saa meget igjen af Holman; ja, blev han endog med Respekt at sige til noget af en Dot, saa indsaa dog enhver, at saa maatte være i det Ægteskab, om Ligevægten skulde bevares. Den, som blot en Gang havde set og talt med Madam Holman, forstod det straks og, hvad man egentlig mindre forstod, var, at det dog til syvende og sidst var ham, som gjorde Blokkene nede paa Værkstedet, hvoraf Huset levede.

Desto mere paafaldende var det, at han undertiden blev antruffet i Porten i en Tilstand af Utilregnelighed, som ingen skulde ventet af en saa lykkelig gift Mand.

Efterat det Under var hændt, at Madamen selv fik en liden Pige, — efter den store og indgribende Forandring i Huset, kom det jo under Overveielse, om det ikke var bedst at faa Stuen lettet for frem-

med Afkom. Men dels var det gode, faste Penge at have, dels kunde hun med Tiden bruge ham ved Vuggen.

Det var det letteste Arbeide af Verden! — rigtig som skabt for en liden Gut at sidde og træde Meien, — blot, som en liden Øvelse for ham.

Men ogsaa her skulde hun gjøre triste Erfaringer! Hun havde ham ved Vuggen, naar hun gik ud; men, naar hun kom hjem, stod han og keg og maabte i Vinduet eller høit oppe i Kjælderhalsen efter Ungerne, som legte ude paa Pladsen. Ja hun greb ham endog helt udenfor med Døren aaben efter sig; — alt var lige godt for ham, bare han kunde komme op fra Kjælderen og fra sin Pligt.

Naa, Mester Urian fik da ogsaa staa til Regnskab, alt det han kunde bære paa sin syndige Ryg! ...

Og det forsikkrede hun Pigen ovenpaa, som stak Hovedet ind for at høre, hvad det vesle Troldet igjen havde gjort, siden han skreg saa stygt, at alt det, hun straffede ham, og alt det, hun nu havde prøvet baade med at nægte ham Aftensmad og stænge ham inde, — det nyttede lige lidt, lige trodsig og upaalidelig blev han.

Nu havde hun skræmt ham med, at Fanden sad i Krogen bag Sengen og passede paa, om han slap Vuggen!

Han vidste næsten ikke af sig for Rædsel, og troede hele Tiden at se den nævnte uhyggelige stikke Hovedet op over Madamens Hovedpude. Derimellem kunde han jo ikke lade være at se hen til Vinduet; paa Pladsen udenfor var der nogen, som legte. Og, hvordan det gik til, saa kom han til at staa derhenne, indtil han igjen huskede, hvad han havde bagom sig. Da fo'r han som en Pil tilbage og sad og stirrede livræd ind imod Krogen.

Fra at gjøre Nytte ved Vuggen avancerede Nikolai fremover Aarene til at gjøre ditto ved at passe

deres Datter Ursilla udenfor Kjælderhalsen. Et Skridt videre, — saavidt som hen til Træerne over paa den anden Side af Gaden, var halsløs Gjerning. Begrebet om, hvad det vilde sige at gaa over Stregen, var indprentet ham med fuld Kraft. Hvorledes kunde hun ellers være tryg for, at han ikke slap Silla helt hen til Kummen om Vandspringet, hvor alle de uskikkelige Gutter legte med Skibe og skreg og støiede? Hans syndige Krop havde faat saa mange gule og blaa Streger for hver Gang, han faldt i Fristelse, at Grænsen tilslut instinktmæssig stod for hans Forfærdelse som et usynligt Jerngitter. En Fodbred udenfor var for hans Fantasi den sorteste Forbrydelse, en Udaad, der vilde drage den vildeste Gjengjældelse over ham.

At Silla var et ualmindeligt, overordentligt Væsen af saa at sige høiere Art end han, det havde han faat ind paa saa mange Slags Vis, alt fra hun kom til Verden, at han ansaa den Sats for ophøiet over al Tvil.

Uagtet alt, hvad han havde døiet for hende eller, ved en forunderlig Modsigelse, maaske netop for de Offre, han havde nedlagt der, var Følelsen af, at hun hørte under hans Forsorg, høist udviklet.

Han beundrede hende ubetinget, — med en blaa Sløife og en gammel, rød Tøirose paa Hatten fandt han hende mere end mærkværdig! — og han underkastede sig en Egenvillie, der var lige saa despotisk som selve Blokmagermadamens. Naar han havde siddet længe nok og ladet hende kaste sig Haaret fuldt af Sand, fordrede hun, at han skulde trække Sko og Strømper af hende. Gjorde han det, fik han Bank, gjorde han det ikke, skreg hun, og da fik han ogsaa Bank.

Utrygheden var saa at sige den Jordbund, han levede paa, og det hastige, sky Blik, han stadig ligesom af Vane sendte hen til Kjælderaabningen, — selv der, hvor hans ofte skyldbetyngede Samvit-

tighed følte sig som retfærdigst, var kun Frugten af daglige Erfaringer.

Man kunde se den onde Samvittighed udenpaa ham paa lang Led, sagde Madamen; og det var sandt; det raskt speidende Blik op med de graa Øine var for at se, hvad for Synder han nu igjen havde paa sig.

— „Gode Naboer og saadant mere", hedder det. Men i vor Tid har man ikke Naboer; man véd i det samme Hus ikke, hvem der bor i Etagen ovenfor eller i Etagen nedenfor eller endog tvært over Gangen. Og saaledes gik det til, at ingen i Huset havde videre Øre for Nikolais forskjellige Skjæbner dernede i Kjælderen, uagtet de kunde gjøre sig gjældende høilydt nok under Eksekutioner.

Man havde vænnet sig til den evige Skrig og Hylen af den uskikkelige Gut, som man vænner sig til Øvelser paa Pianoforte eller Gnissen af en Fabrik, trøstede sig vel ogsaa kanske med, at det var ganske heldigt, at et saadant moralsk fordærvet Barn var kommet ind under Opdragelse og Tugt.

Naar „han Nikolai og hu Silla" som vanligt drev paa Fortoget udenfor Kjælderhalsen, kunde Husets Folk i Forbigaaende sende den lille Pige et venligt Nik. At opmuntre Nikolai paa det Vis vilde været en Feil.

Maren Kokkepige, der var kommet sidste Faredag i Etagen ovenpaa, havde selvfølgelig endnu intet Begreb om Blokmagermadamens strænge, rettænkende Karakter og maatte vistnok undskyldes i, hvad der passerede:

Hun gik ned i Kjælderen med Lygten en Kvæld for at hente Kul og Ved, hæsende og pæsende med Bøtten i Trappen, som hun pleiede; hun havde Knæk i begge Hofterne af Gigten og vippede som en Baadmast i uroligt Veir over baade til den ene og den anden Side.

Fra Vedrummet hørte hun med ét, at det lige-

som jamrede i Mørket indenfor. Det var, som nogen hulkede og græd og derimellem higstede krampagtigt i lange Stunder uden at kunne faa Lyden frem.

Stemmen lød saa rent overgivet fortvilet, at Maren stansede med at faa Veden i Fanget og stod ved Stabben og lyttede. Det syntes at komme fra et af Kulrummene inde i den mørke Gang. Tilslut greb hun Lygten og famlede sig indover; hun maatte se til at faa rede paa, hvad det var.

„Er her Folk?" raabte hun ved Døren, hvorfra Higstingen lød.

Der blev pludselig aldeles taust.

Hun bankede haardt paa med et Vedtræ; men da lød der et Angstens Hvin derinde, saa Maren kastede Veden fra Forklædet og rev op Haspen, som var lukket med en Pinde.

„Men hvem har sat den stakkars Gutungen herinde i svarte kullende Mørket!"

I Lygtelyset stirrede Nikolai vildt forfærdet paa hende.

„Jeg tro'de, det var sjelve Fanden jeg. Ja, for han banker i Væggen, gjør han!"

„Huf, Du skræmmer Vettet af Folk, Gut, med det stygge Snakket dit!"

„Madamen siger det!" — og med et raskt forskende Blik op paa Maren lagde han til — „men tro, om hun siger det bare, for at jeg ikke skal røre ved Sukkeret hendes?"

„Er det derfor, Du staar her?"

„Jeg har ikke taget noget fra hende, men jeg skal tage, skal jeg, naar hun siger det, enten jeg gjør det eller ei! — Det er bare for den Mandagen, jeg stak Tungen lidt ned i Posen og slikkede, da jeg var efter et Halvpund. Men nu skal jeg knaske, saa hun skal faa bare tomme Posen igjen. ... Jeg skal tage! ... jeg skal stjæle!" satte han i og skar Tænder. „Gaa, — gaa ikke!" hig-

stede han og greb hende i Skjørtet, „for, naar det blir mørkt, saa kommer'n og sætter Kløerne i mig."

Hvad skulde Maren gjøre? Hun stod og svælgede og betænkte sig; hun turde da ikke rigtig slippe Gutten ud heller.

Hun fik kanske prøve at gaa ind og bede for ham hos Blokmagermadamen?

„Hjælpe mig til Juling ja, — for det ogsaa!" lød det.

Der var ingen Raad for, hun kunde ikke lade den rædde Stakkaren staa der i Kulbingen. Og med lukkede Øine for sin egen Beslutning udbrød hun:

„Saa faar Du være med mig op i Kjøkkenet da og ligge paa Krakken der inat."

Denne Gang veiede Nikolai ikke Sandsynligheden for, hvad Blokmagermadamen vilde sige eller gjøre; han greb bare dobbelt Tag i Skjørtet. Og med Gutten tæt bag efter sig i Kjølvandet vaggede Maren saa igjen op Kjøkkentrappen.

Medens hun fandt sammen nogle af sine gamle Tørklæder og Skjørter til at lægge ham i og plukkede ud af sin egen Sengebænk og gjorde i Stand saa godt og varmt, hun kunde henne paa Krakken, syntes Nikolai at have glemt alle sine Gjenvordigheder.

Der var saa meget nyt heroppe! Bliktøiet hang saa mangfoldigt og blankt henover Væggen, og saa var jo Katten en gammel bekjendt. Han havde set den nede i Gaarden mangengang, og nu maatte han jo knibe sig til at faa fat i den, saa langt den drog sig under Sengebænken.

Se saa, der rev han ned Blikkjedelen med Ryggen.

Han fo'r forskrækket tildørs. Men Maren tog den ganske rolig op; der vankede ikke et Ord til

Skjænd, noget, han forundrede sig endnu mere over end baade Bliktøiet og Katten.

Maren var endelig sovnet ind efter al den Riven og Sliden af Gigten i de mødige Hofter, som hun altid havde at strides med først paa Natten. Hun vaktes af et vildt Skrig.

„Hvad er det, — hvad er det? Nikolai! ... Nikolai da."

Hun fik tændt paa Lysestumpen. Der sad han opret og forsvarede sig med Armene.

„Jeg syntes, de vilde tage Hodet af mig, jeg!" forklarede han, da han endelig havde samlet sig.

Da hun lagde sig ned igjen, kom Maren rigtig til at tænke paa, hvor godt og vel det var, at hun ikke havde noget Barn at svare for. Hver skal have sit, og hun havde nu faat denne Gigten ...

Men det blev et haardt Pust for hende, da Madam Holman om Morgenen i Kjøkkentrappen i Overvær af Pigerne baade over Gangen og i anden Etage forlangte Regnskab, fordi hun havde stukket sin Næse ind i det, hun sletikke havde noget med. Hun fik da en saa retskaffen Besked en Gang for alle baade om, hvorfor Madamen havde stængt ham inde og om, hvad de daglig havde at gjennemgaa med Gutten, at Maren stod igjen ganske flad.

For det kunde Madam Holman sige for sit Liv, at, var der nogen i Huset, som ikke taalte Uorden eller uanstændig Opførsel, saa var det hun! Hun vilde ikke betænke sig paa nogen Refselse fremfor, at det skulde paasiges hende, at hun drog op under sine Øine Skam og Forvorpenhed.

Men, naar Maren om Kvældene sad ved Lygten paa Stabben dernede og kunde høre Gutten skrige helt inde fra Blokmagerens, aarkede hun ikke at gaa op, førend det værste var over. Hun syntes, hun aldrig havde hørt noget saa hjerteondt, — endda det var for Retfærdighed.

Deroppe hos Maren fik han da ogsaa som et

Slags Nødhavn. Der sad han stille som en Mus i Krogen ved Vedkassen og skar sig Baade, som han havde paa Brystet under Blusen, naar han bar Madspandet ned paa Værkstedet til Holman ved Bryggen.

At forestille sig, at Nikolais Tilværelse altid førtes saa at sige i Kulbingen eller under Vask om Ryg og Øren af Blokmagermadamens varme Hænder, vilde imidlertid være Overdrivelse. Han havde ogsaa sine Glansterminer, da Madam Holman strømmede over af Lovord om ikke netop over ham, saa over alt det, hun under sit daglige Stræv havde udrettet til hans moralske Forbedring.

Det var de to Gange om Aaret, da hun skulde hente Betalingen for ham paa Generalkonsulens Kontor i Byen. Med Kjøkkenvognen, som gjorde Indkjøb om Formiddagen, fik da Nikolai ogsaa gjerne Lov til at følge ud paa Landstedet.

Og der sad han da, medens Vognen ramlede og skramlede, pyntet, hel og ren, skuret og kjæmmet over Hoved og Krop som en Kobberkjedel, der er taget med Sand og Lud. Stille kunde han ikke sidde et Øieblik; han snakkede og spurgte — altid om Hesten, den brune, mærkværdige Hest! — om den var deres bedste eller næstbedste, om den kunde tage igjen Jernbanen, eller hvem eller hvad den kunde tage igjen ...

Saa svang Vognen, saa altfor tidligt ind paa Gaardspladsen foran Kjøkkendøren, og ind blev han ført af Tjeneren gjennem Gangen til Barnekammeret.

„Du har nu vel tørret Benene dine? — Du kunde havt saamegen Forstand, Lars, at Du ikke tog Gutten ind den Vei, slig, som han er paa Skoene!" Hans Mor tog og satte ham paa Stolen.

Og saa fik han Smørrebrød og Kringle og Melk. Men nu maatte han vente, til hun kom ind igjen,

for hun havde travelt idag med at vaske af Lizzies og Ludvigs Tøi.

Ind kom de nævnte, hans jevnaldrende, stormende; den ene trak en stor opbidslet Ridehest efter sig, den anden bar to store pyntede Dukker. De var sendt derud af Fruen for at lege med Nikolai. Og snart gik det ogsaa rundt derude i Barnekammeret i fuld Gallop ... Hyp! hyp! — Nikolai trak, og Ludvig red, hyp, hyp, hei! ... Og saa tilsidst vilde ogsaa Nikolai ride; nu havde han trukket saalænge! Men Ludvig vilde ikke af, og saa hev Nikolai Bidslet og vippede ham ved det ene Ben ned af Hesten.

„Din Fillegut, Du er, drister Du Dig!"

„Fillegut, — Fillegut for Dig!" Det endte med et Varp op i Sengen, bag hvilken Ludvig nu forskandsede sig og hylte, medens hans Søster gjorde Parti med ham og ogsaa satte i.

„Hvad er det? — hvad er det, Barna mine!" kom Barbro ivrigt ind. „Skammer Du Dig ikke, Nikolai, at opføre Dig saaledes mod Generalkonsulens Børn. Du kan bare prøve Dig, kan Du! — Saa Ludvig! ... saa saa, Lizzie! — han gjør ingenting. — Hører Du, Nikolai, bare gjør, som de vil. ..."

Og saa maatte Barbro hen og jamre for Ludvigs stivede Krave, som var blevet saa krøllet. „Kom nu, Gullegutten min, kom nu, saa skal Du faa lege igjen straks."

Hun tog ham op paa Fanget ... „Ja det er min egen Gullegut, som er snil det. — Saa saa, hold Blusen hans, Nikolai! — her skal Du faa se én, som er saa fin, at det skinner, og saa snil, saa snil."

„Vis ham Søndagsklæderne mine, Barbro, og de lakerede!" ... og saa fik Nikolai Lov til at se i Komoden paa alle Ludvigs og Lizzies Kjoler og Skjærf og fine Underklæder samt kige i Legetøis-

skabet og forbløffes over gamle Trommer og Trompeter og aflivede, hovedløse Mænd og Heste og Tinsoldater og Noæh Arker med Tilbehør, hvilket alt Barbro sagde, de havde faat, fordi de var saa snille.

Der var en hel Stabel derinde i Skabets Underrum, saa Nikolai begreb, at de havde været uhyre snille, og at hans Mor ogsaa — hvad han følte med en bitter Skuffelse, — maatte være tilsvarende uhyre glad i dem. Det maatte være anderledes Børn end han, saadanne som aldrig fortjente Juling, men altid Legetøi. Han blev rent stur og lei, der han stod. Traf han nogengang den Ludvig nogetsteds, skulde han give ham igjen for det med Hesten.

Saa slog endelig Afskedens Time, da han skulde følge med Trillen, som Klokken tre hentede Generalkonsulen tilbage fra Byen. Begge de to hang i Moderens Skjørter, da hun fulgte ham ud.

„Farvel, Nikolai!" hun klappede ham paa en Maade over Kind og Haar, saa han saa halv tvilende paa hende, — „og hils til Blokmageren og Madam Holman. Hører Du, glem endelig ikke Madam Holman! ... og — nei, spænder Du nu paa Lakeringen ogsaa! Du maa sidde rigtig pent, Nikolai! ... hele Veien. Skjønner Du ikke, at de fine Vognpuderne ikke er til at komme nær med Støvlerne? Du skulde bare se, naar Ludvig og Lizzie kjører, hvor pent de sidder, — ikke sandt, Barna mine!"

Og afsted bar det.

Det havde jo været en Festdag, og en stor, sukkret Kringle havde han faat med sig, og den smagte deiligt; men, hvordan det var, saa stak han med ét i at græde paa Hjemveien.

Dagen efter fik han fuld Bekræftelse paa, hvor gjildt han havde havt det.

Medens han drev op og ned paa Fortoget under

sin daglige Beskjæftigelse med at passe og vogte Silla, opfangede han stumpevis Madam Holmans Udlægninger inde i Portrummet til Husholdersken ovenpaa; hendes høie Skikkelse var ham ikke et Øieblik ude af Syne.

... „Kan nok sige det, Jomfru Damm! Tage ham ind i Stuen til deres egne Børn; det er ikke mange Storfolk, som vilde gjort den Ære paa slig én!"

„En faar gjøre saa mangt i denne Verden, Jomfru Damm! — vi faar renskure Rendestensbrættet, som de siger, og drages me'n ... og det tør jeg sige, at han viste for, at han var skikkelig stelt fra inderst til ytterst."

„Slig Ære og Hæder, som det kunde være et andet ærbart Barn, de havde bedt til Selskabs. Han skulde huske paa det hele sit Liv."

... „Saa stor og gjild, hun nu gaar der, har hun nok ikke Lyst til at komme hidud og kjendes ved Gutten. Ingen Sag for den, som kan betale Skammen fra sig."

Nikolai tærskede af alle Kræfter med Hælen et gammelt afhugget Hanehoved, som laa i Rendestenen, til det blev fladt som en Skilling.

— — — Efterat Skræmslerne med Bussemanden og Fanden i Kulkjælderen var afsløvede, blev et af Madam Holmans kraftigste Virkemidler at true med at skikke ham i Almueskolen, en Indretning, der stod høit for hendes Indbildningskraft som offentlig autoriseret Straffeanstalt for Ungdommen og dagligt Indøvelsessted i Pligternes Opfyldelse.

Hvad der vilde hænde, naar han kom i Skolen, fik han aldrig noget klart Begreb om; men, at det var noget aldeles ubestemmelig forfærdeligt, fremgik af de stadig nye formummede Antydninger og de forbeholdne, mystiske Støn og Nik, hvormed de ledsagedes.

En Dag blev der saa tilsidst Alvor af. Han skulde did Mandag Morgen.

Torsdag, Fredag, Lørdag og Søndag, — han talte paa Fingrene, — alle de Dage havde han igjen. Og hvor vogtede og passede og legte han ikke med Silla i dem, og hvor fløi han ikke Ærind snar som en Pil!

Endelig var det ikke mere end denne ene Søndagseftermiddag igjen.

Han sad ved Eftasverden med Silla og søgte at tage Trøst af hendes Formeninger om Skolen, hørte, at han ogsaa imorgen skulde have Søndagsklæderne paa, fordi det var første Gang, og sov om Natten med Panden perlende af Sved.

Om Morgenen havde Nikolai imidlertid sneget sig væk.

Det nyttede ikke, alt det Madam Holman spurgte efter og ledte og raabte, udlovende med rund Haand baade Pinsler og Tilgivelser, naar han blot kom nu straks. Han var forsvunden!

Over Middag overraskedes Maren ovenpaa ved at se ham komme frem af hendes Sengebænk. Hun puttede Mad i ham og bad ham love sig at gaa hjem; og det vilde Nikolai gjøre; men bare ikke, før det blev mørkt.

I Skumringen tog han sig et Trip nedover til Bryggen, underholdt sig en Timestid med at sidde og vugge i en Skibsbaad, sneg sig i det vaade Oktobermørke gjennem de trange, regndryppende Passager mellem Pakboderne, indtil han var sikker paa, at der ikke mere var Lys paa Tomten, og tilbragte saa Resten af Kvælden med at ligge og kige over Planken hen til Lyset i de to Kjældervinduer hjemme. Han iagttog, hvorledes Blokmageren kom forsigtig luskende og stod en Stund stille foran Døren, før han steg ind, og hvorledes de lagde Silla tilsengs. — Vindusskjæret sagde ham som to matlyse, ubarmhjertige Øine, at, kom han

nu hjem, saa var Stuen fuld af Retfærdighedens fortjente Straffedom.

Saa sluktes Lyset ...

I Duskregnet udover Natten gled Skjæret af en Lygte om iblandt de vaade Plankestabler, og bag den keg et Par Øine, der havde en vis Vane til at se i Mørke efter alskens Personer, som fandt for godt at forstikke sig paa Tomten. Lygten vandrede om derinde mellem de trange Rækker og holdt af og til stille, medens den kastede sit undersøgende, rødlige Skjær dybest mulig ind imellem Bordsprinklerne.

Der opdagedes ingen den Nat. Blandt de mange firkantede Rum, der kunde give Hus, havde Nikolai med et vist født Instinkt valgt det forreste og umistænkeligste, et, der stod halvbygget med et skraat Gangbord over. Der laa han kilet ind i det inderste Hjørne, fast indsovnet i Selvforglemmelsens lykkelige Nirvana, — nul Skole og niks Blokmagermadam! — foroverbøiet paa Knæ med Trøien over Nakken for Dryppet og Støvlerne ned i den vaade Lere.

Men denne Nat under vaad Himmel med Trondsens Planker til Sengestolper lagde noget nyt ind i hans Sind, en mod al Madam Holmans omhyggelige Omsorg vistnok høist uskjønsom Følelse af, at Bordtomterne var hans egentlige Hjem, — en vis selvhjulpen, fri Vildmandsbevidsthed i Forhold til alt, hvad man siden fandt for godt at skrue ham ind i, Skolen ikke mindre end Madam Holmans Kjælderhals ... Bordtomterne skinnede i Godveirsdagen saa hvide i Veden og, naar Mørket faldt paa, stod de der som hans ofte prøvede, hemmelige Venner, der kunde unddrage ham for det forfærdelige hjemme.

-- Ind paa Skolen kom han da, og en af hans første beskedent forskende Blikke gjaldt Prygleblokken, som Madam Holman havde truet med.

Han havde forestillet sig, at det gik paa Slag i Slag med Rotting og Ris, uafladelig stampende, som i Cikorifabriken nedenfor paa Pladsen.

En saadan Blok fandtes mærkværdig nok ikke! Men vel var der andre Ting, hvori han skulde klemmes og sprænges som en Læst i en Støvle; og han var en haard Læst, der mangengang ikke vilde længer end ned i Skaftet; — saa maatte Resten hamres og bankes, hvor andre smidigere gled ramsende glat ned som en Aal.

Der var Ting, han begreb, og Ting, han ikke begreb. De første kom sjelden til at blive forklaret ham, de sidste forstod han ikke, om der blev forklaret aldrig saa mange Gange; og Resultatet var en pint Bevidsthed, en stadig Difference eller kommen tilkort baade i Forhold til Lekser og Lærere, som blev at udjevne med Prygl og sidden igjen der, hvor de mange, ogsaa i dette Punkt smidigere, hjalp sig ud af det som sande Virtuoser.

Men hvad var selv en hel Skoledag toppet og raaget fuld af Gjenvordigheder imod de lange seige, endeløse Timer udover Kvælden, naar Madam Holman med egne Øine „overvaagede, at han læste sine Lekser", og han knap saameget som turde kige over til Silla.

Hvad Holman angaar, saa havde Erfaring lært dem, at hans stive, stirrende Øine intet saa; han sad stum og stille udover Aftenen. I Madam Selvigs Skjænkestue fandt han det Middel, der gjorde ham ufølsom for Moralprækener, selv de mest begrundede og indtrængende. Der stod han hver Kvæld et Kvarter over Arbeidstiden præcis som et Slaguhr, og, naar Uhret drog paa otte, var han lige saa præcis til at pigge hjemover, — en Promptitude, der — i Forbigaaende sagt — i Skjænkestuen indbragte ham Titelen Ordensgeneralen.

III.

Det var et farligt Hjørne, hvor den store, brede Gade til Latinskolen krydsede den smale, som gik til Almueskolen; og de Dage, det hændte, at Eftermiddagstimen for den sidste netop var den, da Latinskolen sluttede sin lange Formiddag, kunde det træffe, at det løsslupne, sprudlende Humør hos dem, der gik fra Skolen, kom i Kollisioner med det mørkere og bittrere hos dem, som netop skulde til den.

Med sin fine Sælhundsrandsel paa Ryggen havde Ludvig Wejergang nu alt slidt Veien der i flere Aar. For sit lille Hoved med Fuglenæsen, sin høie, haarløse Nakke og Maaden, han gik paa, havde han Øgenavnet Strudsen. Naar han mødte Nikolai, lod han, som han ikke kjendte ham, og Nikolai paa sin Side plystrede og klamsede med Skoene i Brostenene.

Langs Rendestenen gik Almueskolens nye Holke et godt Stykke ud i Latinskolegaden. Den var et Produkt af de manges Fællesarbeide hele Ugen igjennem, og Tilfældet vilde, at Nikolai i Spidsen for en Kjede af Kammerater kom i fuld Fart huiende og skrigende nedover den, netop som Ludvig Wejergang og nogle andre strøg om Hjørnet. Unge Wejergang fik et Stød, saa han mistede Pennalet, og Penneskafter, Blyanter og Griffeler laa strøde udover.

„Tag op, din Slusk!" skreg han til Nikolai, som var den, der var kommet an i ham. „Jeg skal melde Dig hjemme, det kan Du stole paa. Naa tag op, eller ..."

Et Spark sendte et Par løse Sneklumper til Svar.

„Du skal nok bli' bugtet, er det det, Du vil? Far skal faa vide det endda idag, at Du er Førstemanden for Gadepøbelen her i Byen, og, vil ingen

anden sige Mor din det, saa skal jeg, om hun saa tuder og graater aldrig saa meget."

„Du vil nok, jeg skal vride paa Strudsenæbbet dit?"

„Drist Dig bare! ... Du véd kanske ikke, at vi betaler for Dig hos Blokmageren? Men jeg skal sørge for, at han pisker Skindet af Dig, til Du be'r om Forladelse, jeg! — slig én, som ikke engang véd, hvem Far hans er ... og Moderen ønsker bare, han aldrig var til."

Det sidste Ord var knapt ude af hans Mund, før Nikolai var over ham med Næver som et Par Slægger, og i nogle salige Sekunder udhamredes ethvert Spor af Standsforskjel og Fødsel ... Her skulde han kjende „baade Far sin og Mor sin!"

Det blev en af Almueskolens mindeværdige og berømte Dage den, da Ludvig Wejergangs Strudsenæse blev aftappet for sin Vin i Sneen; og to tre Skoleklasser af interesserede Tilskuere stod endnu den næste Middag og efterspeidede Spor af røde Flækker omkring i Snehaugen ved Lygtepælen.

Men, stod Æren og Beundringen høit den hele Eftermiddag paa Skolen, saa vidste han jo, at han hjemme vilde møde en hel anden Opfatning af Begivenheden, om hvilken de nu vistnok alt sikkert og prompte havde faat Besked fra Wejergangs.

Paa Hjemturen gik han langsommere og langsommere. Tanken paa, hvad der kunde vente ham, gjorde Foden stedse mere blytung, og, da han saa tilslut skiltes fra sin sidste Kammerat, stansede han med ét og bøjede om ved Høkeren, hvor Gadeløbet førte fra og ikke til Hjemmet ...

Det var nu tredie Natten, Nikolai havde været borte, stod Madam Holman og forklarede Konstab-

len udenfor; — og det var ikke at undres over, om han ventede sig fortjent Løn og kjendte Ryggen svide. Forgribe sig paa bedre Mands Barn! og det Konsul Wejergangs, hans egen Velgjørers Søn!

Men hvor kunde han være? Paa Tomten var det vist og sikkert, han ikke kunde holde til, nu paa denne Aarsens Tid.

Hans Tilhold var hellerikke let at hitte; thi det var noget nær som at søge i sin egen Lomme. Fælles med andre Ildgjerningsmænd dreves Nikolai nemlig af en uimodstaaelig Trang til — som Fluen, der sværmer om Lyset, at forstikke sig nærmest mulig Stedet for sin Skræk og Angst, der, hvor Madam Holman var, og han skimtede i Silla.

Holman laa om Natten og kjendte gjennem Rusen, at det var galt paafærde med Nikolai. Han hørte, hvor det dryppede og dryppede i Tøveiret udenfor plask, pladask! Lyden kom med ens Melodi: Ni...ko...lai, Ni...ko...lai ...

Han kunde miste Helsen derude ...

Med et kraftigt Tiltag satte han sig op i Sengen. Hvor skulde Nikolai holde Hus uden under den gamle Vognkappe oppe paa Spærreloftet over Vognremissen, som stod der mugnet og istykker med aabent Gab mod Væggen?

Det var under Lyset af denne sin Idé, at han fo'r ud.

Nikolai kjendte intet til Blokmagerens Næve; han sov lykkeligt endnu, medens han løftedes op efter Trøiekraven.

Det var først, da han stod opreist paa begge sine Fødder, at han, lynsnart fattende Situationen, kastede sig overende og sparkede og spændte og skreg. Hjem vilde han ikke, de kunde før faa tyne ham, før tage Hovedet af ham!

Hans Hæljern baade viste og lod føle, at han mente det; han var rent fra sig.

Havde han ham bare indenfor Døren, skulde

Rottingen faa danse! Blokmageren var kommet i fuld Ophidselse.

Madam Holman ventede i Døren med Lyset. Ved Skjæret saa hun et graahvidt Ansigt; Øinene stirrende paa hende, medens det alt i et lød: „Ind faar I mig ikke. Er jeg født paa Gaden, kan jeg bli' paa Gaden!"

Madamen modtog en Hilsen af de hvasse, graa, trodsige Øine, — og undaf Blokmagerens Hænder, ude af Porten — væk var han!

Slagene paa Ludvigs Næse havde truffet Barbro lige i Hjertet. Men, da hun hørte, at Nikolai var rømt fra Blokmageren, og at der var Spørgsmaal om, at faa ham ind paa Anstalten for moralsk fordærvede Børn, blev der en Graad og Tuden. Hun havde havt nok Skam af Gutten, og dette kunde hun ikke overleve. Fruen maatte forhindre det. Hun var sig bevidst at have gjort sin Pligt og mere end det i alle disse Aar, hun havde været Ludvigs og Lizzies Barnepige; men dette kunde hun ikke taale! ... dette maatte Fruen hindre, ellers vidste hun ikke, hvad hun gjorde, eller hvad det blev til; hun var istand til ikke at blive der længere. ...

Barbro sad og sukkede og græd i Barnekammeret, saa man næsten ikke turde gaa derind.

Saadanne Anfald pleiede at vare høist en Dag; men dette gik nu paa i tre og forstyrrede Hushyggen. Saa fik Fru Wejergang sin Hovedpine og skulde have Eftermiddagssøvn, den vante Kur, hvorunder alt maatte være saa fjerstille om hende.

Det var Barbro, som pleiede at værge om den ved at gaa og hysse og tysse helt ud i Kjøkkenet og holde Vagt ved Døren til Gangen. Men nu sad hun blot indenfor og snufsede.

Lidt forundrede det hende, at Fruen hele Tiden laa saa taus uden at raabe paa hende. Paa den anden Side nød hun jo den Straffedom, hun holdt. Fruen skulde faa kjende, hvad det vilde sige, at staa imod hende, om det saa skulde vare hele Ugen. ...

Det blev mørkt, og Fruen laa endnu. Hun laa, helt til Konsulen kom kjørende hjem imod Aftenen; hun ringede ikke efter Lys engang, da hun stod op.

Det var med Tørklædet om Hovedet, rød i Ansigtet og ganske forgrædt, at Fru Wejergang den Aften modtog sin Mand; hun var i en voldsom ophidset Sindstilstand og ganske skjælvende i Stemmen.

Hun vilde intet mindre end, at han skulde sige Barbro op!

Det var et Tyranni i Huset uden Lige, havde været det i mange Aar! og, naar hun havde fundet sig i det uden at klage, — Wejergang vidste, at hun aldrig havde klaget! — saa var det for Børnenes Skyld. Men det var sandelig unødigt nu, og „det kan være noksaa godt at gribe Anledningen; hun er blevet altfor, altfor kjæphøi her i Huset!"

At Opsigelsen blev givet hende paa den mest paaskjønnelsesfulde og hensynstagende Maade, om end tillige urokkelig bestemt, det forstod sig af sig selv. Hele Fruens Omgangskreds var enig om, at de alle havde ventet paa, at Wejergangs dog engang vilde skille sig ved dette forvænnede Menneske.

Den eneste, som i Sjæl og Hjerte var forbauset, aldeles bedøvet som af et Tordenslag, og som længe ikke kunde forstaa Tingen, — at hun, Wejergangs Barbro, virkelig nu sad der opsagt baade fra Ludvig og Lizzie og hele det Hus, hvor hun var saa uundværlig, det var Barbro!

Hun gik høitidelig krænket og ventede paa, at der skulde komme Ombestemmelse en af Dagene. Saa blev hun ydmyg for Fruen og græd for Børnene.

Men altid kun den samme Venlighed, der stedse slog Opsigelsen mere fast.

Og nu talte Fruen om et Gratiale, som Generalkonsulen vilde tilstaa hende ved Afreisen.

Indigneret knyttede hun Hagebaandet paa sin staseligste Hue og begjærede med fornærmet Værdighed Tilladelse til at gaa ind til Byen.

Hvad dette skulde betyde, vilde Fruen nok faa vide, naar hun engang ud paa Dagen vendte tilbage. Det var intet mindre end, at det nu var hendes bestemte, urokkelige Hensigt at udbyde sig til andre, der vidste at paaskjønne hende anderledes end Wejergangs.

Sine harmfulde Skridt styrede hun lige til Amtmand Scheeles; de havde fire Børn og søgte efter Barnepige. Det var Generalkonsulens nærmeste Omgangsvenner, hvor hun blot behøvede at vise sig for at blive taget med Kyshaand. Hvormange Gange havde ikke Amtmandinden rost hendes Stel og talt nedladende med hende, naar de var der om Søndagene til Middag. Hun havde mere end én Gang prist Fru Wejergang lykkelig, som havde en saadan Perle i Huset, og sukket over, at hun selv ikke kunde finde Magen.

Men, hvor uheldigt var det ikke, — Amtmandinden beklagede det særdeles, de havde netop bestemt sig for en anden!

„Tænk, Scheele!" udbrød Amtmandinden, da hendes Mand kom ned fra Kontoret, „der er Revolution henne hos Wejergangs, og den stormægtige Barbro Barnepige har faat Reisepas. Hun har været her og budt sig til os, jeg vilde ikke eie det forvænnede Møbel for nogen Pris."

— Barbro gik langt den Dag og til de bedste

Huse. Hun havde Generalkonsulens lange, udmærkede Attest paa et stort, i tre sammenlagt Ark at fremvise, og vidste jo tillige, hvor hun var vel kjendt. Men saa stor og stiv og pyntet, hun stod ved Døren, og saa godt hun téde sig, — der var ingen, som havde Brug for hende.

Og sent om Aftenen, senere end nødigt, eftersom hun ikke gjerne vilde vise sig, kom hun skuffet og træt hjem igjen.

Det var virkelig, som hele hendes sikkrede Berømmelse gjennem alle disse Aar, al hendes Troskab som Guld, hele hendes Prestige som Amme og Barnepige hos Wejergangs nu med ét skulde være bare Luft!

Saa saar, som hun gik der efter sit uheldige Felttog, var der mærkværdig nok heller ingen i Huset, som spurgte hende, hvordan det var gaat, om end nok af skadefro Blikke fra de Medtjenere, hvis heldige eller uheldige Stjerne hos Fruen i saa mange Aar havde beroet paa hende. Og lige saa ofte, som hun søgte at bringe noget paa Bane for Fruen, lige saa regelmæssig bragte Fruen Talen over paa noget andet, — ja hun svarede endog engang afvisende, at Barbro maatte vide, at hun aldrig befattede sig med saadant.

Men Venlighederne tiltog, eftersom det lakkede mod Faredagen; Barbro begyndte at faa Øie for denne Venlighedens Skrue, der dreiede sig saa blidt, og stadig skruede hende længere ud af Huset. Generalkonsulen fik Nikolai anbragt paa Prøve som Læredreng nede i en Smedie ved Kranen, og af Fruen vankede der nu snart ét, snart et andet Stykke, som hun skulde have til Afmindelse. Men da hun saa en Dag — meget betænkt af Generalkonsulen! — fik til Foræring en af hans gamle Reisekufferter, lod hun pludselig sin store, tunge Person synke aldeles overvældet i Sæde paa den. Hun kunde ikke bringe over sit Sind, havde aldrig

troet, at den Dag skulde komme, da hun skulde skilles fra Fruen og Ludvig og Lizzie, hun kunde ikke overleve det!

Det var en Appel lige til Generalkonsulen selv. Men Svaret var ikke netop, som Barbro ønskede det. Han klappede hende paa Skulderen og sagde:

„Det glæder mig min kjære Barbro, at Du indser, Du har havt gode Dage!"

Da hun modtog Opgjør og sin Sparebankbog inde paa Konsulens Kontor, — den beløb sig til hundrede og fjorten Speciedaler, et Resultat, hvormed han sagde, hun burde være fuldkommen tilfreds, naar hun betænkte de store Udgifter, hun havde havt for Nikolai, erklærede hun, at hun havde bestemt sig til at hvile ud en Tid, før hun tog sig Tjeneste, og havde akkorderet sig ind hos en Gaardmand oppe paa Landet, hun havde nu slidt for andre i fjorten Aar!

Den sidste Aften, som hun havde gruet saa for, gik lettere, end hun havde tænkt. Generalkonsulens var budne til Willocks Landsted med Børnene om Eftermiddagen, saa Afskeden blot kunde blive ganske kort, før de gik i Vognen.

Hun stod igjen med en Følelse i Fingrene af Lizzies fine, bløde Peltsværk, som hun havde strøget.

IV.

Blokmageren slog sin regelmæssige Bugt indom Selvigsjappen om Kvældene for at tage sig de fornødne Stivere til Hjemkomsten. Naar Ølflasken og et passende Antal Drammer var tømt, var hans i Førstningen lidt hastende, urolige Mine tilslut størknet i en sløvt stirrende, fast Maske. Det var

Skorpen om hans indre, langt ind i det ubevidste forsænkede Menneske, der nød sin daglige Glemselsstund fra den Livskamp, han nu engang havde overtaget, dengang han valgte at forene sin Skjæbne i Uadskillelighed med sin pligtaandende Madam, den, hvori han saa totalt meldte Pas og bøiede undaf. Naar han sad der taus fortænkt og stirrede over Glasset, følte man, at han rugede over noget, mulig kun Drammens Nummer, mulig Regningen, mulig ogsaa en hel afsides Tankeverden, hvori han stirrede stille som Naturforskeren ned i det bundløse uudgrundelige.

Eller mulig grublede han i taus Resignation over Ægteskabets Problem og Konsekventsens forunderlige Lov, som havde sat ham af herinde paa Skjænkestuen.

Men Orden skal der være, sagde Blokmageren og tog, naar Klokken slog halv ni, med „Redskaben" i Haanden og ludende Nakke sin Vei famlende hjemover.

Om Lørdagsaftenerne, naar Arbeidet sluttede paa Værkstedet, kom der gjerne en opløben, ung, geschæftig Pige med tykke Haandled, magre Arme og lidt foroverbøiet i Figuren ned for at afhente ham. Hun havde en Kurv med et Papir, hvorpaa stod skrevet, hvad der skulde kjøbes for Ugelønnen.

Saa bar det gjerne opover Gaden med de to, stedse langsommere, trevnere og seigere. Han stansede den ene Gang efter den anden, saa sig betænksomt om med den ene Haand i Lommen og udsmækkende af og til et: „Sa sa!" — indtil han ved Madam Selvigs Trappesten og grønne Dør pludselig erklærede, at han havde „Redskab" staaende derinde; han kom igjen straks.

Hvad „straks" betød, vidste Silla af Erfaring, og imidlertid drev hun sin egen Kaas nedover Tomterne.

— Over Broen ved Grundingen kom i den vakkre Augustaften den ene Flok Arbeidere efter den anden, deriblandt adskillige med samme Slags Geleide af Hustru eller Barn som hendes Far. Det var saa almindeligt, forstod sig saa af sig selv, hvad det betød, at derpaa var ikke at spendere nogen Tanke.

Medens de forskjellige Porte og Tomter udspyede sine Strømme af Arbeidere, havde hun nærmet sig en af de dybe Gange, der furer sig mellem Lastepladsene med Plankeværk paa begge Sider og Bordstabler indenfor. Dens skjævt opkjørte, sorte Søle førte ind til en Smedie- og Redskabstomt.

Lige paa Hjørnet laa en Grusdynge fuld af ituslagne Flaskebunde og Skaar. Der blev hun staaende med sin Kurv, mens hun for at give Plads for de forbigaaende af og til traadte baglængs Skridt for Skridt op i Dyngen. Paa det Vis havde hun vundet Høiden over Plankeværket og kunde se indover Tomten.

De holdt endnu paa med Lønningerne derinde i tæt Flok om et lidet Skur, der skulde gjælde for Kontor.

Med Nakken lang og foroverstrakt og Hovedet med de mørke Øine som to Prikker vendt næsten som en Fugl, stod hun ivrig og keg indover. Det var ikke til at tage feil af hendes Ærind ...

„Naa, Jente! glaner Du efter Kjæresten?" lød det nedenfor.

Men, da hun idetsamme fik se Nikolai, og han gjorde Signal til hende, overhørte hun det og svang hidsig med Kurven.

Han kom uvasket og sodet lige fra Arbeidet ud igjennem Plankesmuget.

„Ja nu er han væk!"

„Hvem?"

„Han var rødhaaret, — med blaa Sæler og Seilmagerhue. Det var vist han over fra Grøn-

lien, de kalder for Otterslangen ... og saa beskyldte han mig for, at jeg stod her og glante efter Kjæresten."

„Jeg skal glane ham jeg! Lad mig bare faa fat i hans syndige Krop, saa skal jeg hamre Klinksøm af ham jeg, og siden plukke det røde Haaret hans op til Drev, saa Far hans bare skal behøve at sætte det ind i Begpotten."

Hans Øine ledte; men, da de intetsteds fandt den til en saa grum og forfærdelig Skjæbne viede Otterslange, lagde Vreden sig pludselig, og med et raskt Nik opover foreslog Nikolai:

„Bager Ring, Silla?"

Han havde Ugelønnen i Lommen, og saa bar det Snarveien gjennem et Par lerede Baggaarde, der paa de værste Steder var belagte med Plankeovergange, op til den omtalte Bod.

Aa, hvor de kjøbte, — og hvor de spiste!

Det var især nogle fine, dyre Kager med Syltetøi i ... Og det var de to Skjortekraver, han havde spekuleret paa at kjøbe sig nu til Ugen, som de aad op.

Nikolai lagde med høi Selvfølelse ud om, hvorledes han nu havde smedet seks store Jernkroge med Løkker til; og hun maatte ikke indbilde sig, at det bare var at slægge paa, — nei, det skulde baade hamres ud og bænkes og neies i ret Tid! Dernede gjorde de nu bare Stager og Grev og svære Hjulbeslag; men han vilde blive enten Laasesmed eller Gjørtler ...

Dette interesserede ikke Silla saameget; hun vilde vide om Skogsturen i Søndags, da han fik være med Svendene. Det maatte have været uhyre, skrækkelig morsomt. Og saa dansede de jo?

„Ja, det kan Du tro. Anders Berg det er solid Kar det; han skal gjøre Smedie selv nede i Svelvig retnu, og saa gifter han sig."

„Og de andre, var de ogsaa forlovede?"

„Æh!"

„Naada?"

„Aah!"

„Hvad er det for noget med dem, Du? — kan Du ikke sige det!"

„Aa, det er ikke noget, — bare Fanteri! — blir ikke Smedkone af én af dem. Sligt noget som farer Gauketur saa med en og saa med en anden, — hæsch da!"

„End Du da, dansede Du?"

„Aa, Drengene faar bare løbe efter Øl de, — men, naar jeg blir Svend ... Men Silla, end Klokken, vi faar skynde os!" afbrød han pludselig.

„Aa, det er ikke saa farligt endnu. En fin til med Syltetøi, gaa ind og kjøb, hører Du! Aa—aa, Nikolai!" tiggede hun, og, da han sprang ind efter det forlangte, raabte hun efter ham:

„og saa lidt Brystsukker til hjemover af de til fire for én!"

„Kan Du ikke spise det, mens Du gaar, Silla!" trængte han paa, da han igjen kom ud, — „bare skynd Dig! Tænk, om hun hjemme faar nys i, at Du har været sammen med mig ..."

„Pyt, kan godt vente endnu!" — hun lænede Ryggen mod Væggen og gjorde sig tilgode, — „for, ser Du," mumsede hun, „Far er ikke ude af Selvigssjappen paa en Stund endnu, og det, siger jeg nu for det første, har opholdt mig; jeg kan gjerne regne en halv Time paa det. Og dernæst saa har jeg det i Lommen til Mor, at det er Lørdagskvælden ikvæld, og at der var saa mange Mennesker i Kramboden, saa jeg ikke kunde komme frem til Disken. Og, naar jeg ikke vil ha' Aftensmaden, ser Du, saa siger jeg bare, at jeg har faat saa græsselig ondt i Ho'det af at staa slig og vente inde i Boden; det var saa kvalmende hedt der. Mors Næse skulde nok være brav fin, om hun

kunde gjætte, at jeg har truffet Dig. Naa, hvad er det, Du sætter sligt Fjæs for?"

„Hun hjemme," han kaldte aldrig hendes Mor anderledes, „tvinger Dig med Ho'det ned i Løgnbøtten hver evige Dag; der har ingen Ret til at snakke sandt uden hende!"

„Aah!" hun kastede utaalmodig paa Hovedet; det var saa tit gjentaget.

... „Hun æder op al Redeligheden i Stuen alene hun, ser Du, for det er spændt umulig nogengang at faa gjort Redelighed med hende bare for Skræk. Hun holder Tugten hun, og, stort eller lidet, lige kvitter det. Den, som vil snakke sandt uden at ha' Næver til det, han faar Juling han, som jeg fik det. — Naa, med mig kan det være det samme. Men huf! ... naar jeg tænker paa, at Du nu skal hjem og digte op alle Løgnene dine igjen, og at Du er saa ræd, og har saa lidet Kræfter imod dem, Silla!"

Hun forsøgte at flire og slaa det hen; men Minen faldt noget kleinmodig. Hun taalte ikke det ubehagelige Emne, — for lyve maatte hun jo, om han slog sig aldrig saa gal.

Og saa fik hun pludselig Hast paa sig.

„Nei, nei, nei, vi maa hjemover, Nikolai, — hører Du! Jeg tør ikke staa her længere."

Nikolai var kommet i Hede, men stansede pludselig ved at se Sillas forfærdede Mine. Hun havde vrængt Kjolelommen helt ud og stod og holdt i den, medens hun stirrede og ledte rundt om sig paa Jorden. Saa hægtede hun febrilsk op og ledte i Livet.

„Pengene, end Pengene, Nikolai!" udstødte hun angst og vedblev ude af sig at ryste Skjørtet og se sig om. „Smaasølvet og Markestykkerne laa indeni de to Dalersedler slig, som jeg fik dem af Far. Jeg puttede dem endda straks i Lommen!"

„Hvad skal jeg gjøre, Nikolai!" begyndte hun

at jamre; men fo'r med ét ved et pludseligt Indfald hen i Kurven. Dog der var de ikke!

De ledte og ledte ...

Henne paa Hjørnet ved Grusdyngen, der var de naturligvis, for der havde hun jo staat og svunget med Kurven. Det var klart, de laa der mellem Flaskebiterne. ...

En bleg tynd Førsterand af den høstlige Nymaane havde hævet sig over Lastetomterne, medens de gik der Skridt for Skridt og ledte, og Silla af og til udjamrede et forsagt, tonløst: — „End om jeg ikke finder dem!" og Nikolai rodede til Albuen i Sølepytter, hvori Seddeltutten kanske kunde være sunket.

De havde været ved Broen, de havde ledt om paa Grusdyngen; de havde søgt og ransaget frem og tilbage og om igjen; — der var ikke Tale om at finde dem.

Nu begyndte det at blive sent, og hjemme ventede Madam Holman ... Nu ventede hun virkelig!

Silla satte sig til at tude.

Nikolai havde kun en og anden Gang bedt hende „tie med sig", saa skulde han nok finde Pengene. Nu sagde han med ét:

„Jeg kunde have Lyst til at gjøde Dig rigtig med Kager en Gang til idag og saa gaa i Sjøen med os begge to, Silla! At vi laa der, det skulde ikke være Løgn det."

Enten hans Propos var alvorlig ment eller ikke, saa vandt det ialfald aldeles ikke Gehør. Hun sad fortvilet og opgivet der paa Tømmerstokken; Taarerne randt i store Draaber.

Den seksten syttenaarige Værkstedsdreng stod betænkt med den flade Kage af en Hue skudt tilbage over det af Ugens Arbeidssved sammenrodede Haar. Han stirrede ufravendt dybt i et gammelt raaddent Hul i Tømmerstokken ... Hullet blev raadnere og raadnere, hulere og hulere, tommere og

tommere, medens hans værkende Tanke ledte efter Raad. Men der kom intet ...

Overbevist om sin Skjæbne, reiste hun sig, tog Kurven og gik hjemover med Øinene altid ned foran Fødderne. Det var hendes Gang til Skafottet.

Efter hende fulgte Nikolai saa langt, han blot turde, idet han paa forskjellig Vis gjentog: — „Vær ikke ræd, Silla! ... de kan ikke tage Livet af Dig."

Noget som en stille Jamren sagde, at hun hørte ham.

Da hun forsvandt om Hjørnet, skjød han Gjenveie, som kun han og en anden gammel Tomtekat kjendte; og fra Plankegjærdet nedenfor Pladsen saa han, hvordan hun, bøiet og i samme stille Trit uden at stanse steg ned i Kjælderhalsen.

Da det var mørkt, stod han udenfor Vinduet og lyttede. Han hørte hende endnu hulke sagte efter Stormen, som var gaat over hende.

Madam Holman havde forhørt og krydsforhørt og endelig faat tvunget ud af Silla, at hun havde været sammen med Nikolai. At hun, Madam Holmans Datter, trods alle Forbud søgte Selskab med denne forvildede og forlorne, der havde lønnet hende med saadan Utak, det var istand til at føre hende paa Gravens Bred.

Og hellerikke skulde nogen faa indbildt hende, at Holmans surt fortjente Ugeløn kunde forsvinde rent som Damp af en Gryde! En forsulten Læredreng, som gaar ved Siden af en velspækket Pung, — enhver kunde skjønne, hvor det bar hen. Mester Nikolai havde blot ganske fint og udspekuleret passet paa den Tid, da han vidste, Silla gik med Faderens Penge i Lommen, for at faa dem praktiseret over i sin egen.

Ikke forbedrede det Sagen, at Silla i sin Halsstarrighed paastod, at han ikke havde saameget som set Pengene, — „før Nikolai tog en Skilling fra hende!"

Den sidste Yttring beseglede hans Skjæbne, — i hendes Hus skulde ingen stiltiende Fordølgelse finde Sted.

— — Der blev Opstyr nede paa Smedetomten, da en Konstabel Dagen efter kom og bemægtigede sig Læredrengen Nikolai. Han skulde op paa Politikammeret for i Lørdags Aftes at have besveget en ung Pige for hele hendes Fars Ugelønning.

Men det svor Anders Berg paa, da de var borte — han lod Storslæggen rulle henover Ambolten — at Nikolai aldrig havde gjort! De andre, Jan Peter og Katrinus og Bernt Johan Jakobsen og Petter Evensen, de trode ingenting de; — men, at han skulde drage Politiet ind paa et skikkeligt Værksted, det ... Helst skulde han søge sig ind andetsteds efter dette!

I første Øieblik havde Nikolai kun én Følelse, — den lammende Panik, hvoraf et første Gangs Bekjendtskab med Politiet altid ledsages. At han havde en god Samvittighed blussede jo op i ham; men kun for straks at slukkes igjen. Det havde han havt saa ofte, og det havde altid vist sig at være en for tynd Is at staa paa i Prøvens Stund. Den Slags Selvfølelse var en Vækst, som for ofte var traadt under Madam Holmans Hæl til, at den nu skulde staa i nogenslags duftende Flor som en tilvoksen Blomst indeni ham.

Resultatet af hans Betragtninger var en pludselig Vridning og et voldsomt Ryk, hvormed han haabede at slippe fra sin ubeleilige Ledsager; men kun med den Følge, at han lige efter havde en Konstabel ved hver Arm.

Stedt paa Forhør for Politiadjudanten, lyste der mørk, uvillig Trods ud af hans Mine, og det

for hans Alder altfor hvasse Øiekast skulde heller ikke indtage for ham.

„Silla? ... Han havde ikke i Lørdags været sammen med nogen Silla!"

Det kunde ikke med en Tanke falde ham ind at forraade hende, og det var først, da han konfronteredes med hende selv og Moderen og hørte, at hun havde tilstaaet, at han medgav det.

At Silla — stadig med Graaden i Halsen — vedblev at paastaa, at han ikke havde taget Pengene, beviste hverken fra eller til. Derimod veiede det mere, hvad man havde faat frem ved Ransagningen og Undersøgelsen i hans Logis, — han boede paa Kvisten hos Glasmager Olsen sammen med tre andre Læredrenge, — idet de alle var enstemmige i, at han omhandlede Lørdagsaften først var kommet hjem sent og, efterat de var indsovnede, samt at han Søndagsmorgen igjen var gaat meget tidlig ud.

Angjældendes Paastand, at det var sket for atter at søge nede paa Tomten efter det tabte Beløb, syntes kun lidet trolig. Men nærmere var det umuligt at komme ham.

En forstokket ung Gavtyv! ... Det Vidnesbyrd gi'r ogsaa hans Pleiemor ...

Nikolai stod med Huen i Haanden og saa ned mod Gulvet. Han havde den Vane at skubbe Pandehuden op og ned, naar han saadan funderede. I det unge, brede Ansigt med de store Træk, de graa Øine, hvori der undertiden kom et eget Kast, og den om Zink- eller Kobberfarve mindende Hanekam mærkede Politiadjudantens gjennemskuende, ved mange Aars Praksis ubedragelige Blik sig Signalementet paa et Subjekt, der sandsynligvis for Fremtiden oftere vilde beskjæftige Politiet.

„For at udelukke Muligheden af Konferense med de andre Læredrenge paa Værelset," dikterede han til Protokollen, „i Betragtning af, at Angjæl-

dende har manifesteret mala fides ved Forsøg paa at undslippe saavelsom hans usandfærdige Forhold og Benægtelser under Forhøret iøvrigt, vil han indtil videre blive at hensætte i Varetægtsfængsel."

Idet Arrestordren lød, kom der nogle ufrivillige Muskeltrækninger i Nikolais svedige Ansigt; der sittrede i det den fattiges Forbandelse, at han aldrig har nogen Udvei; et Feiltrin, og han er fangen, en tabt Daler, og han staar for Retten!

— Efter nok et Forhør blev Nikolai frifunden for videre Tiltale af Mangel paa Bevis.

Den Formiddag, Døren til Arresten slog igjen bag ham, sneg han sig nedefter Gaden med en Følelse af, at alle Vinduerne paa begge Sider ligesom saa efter ham; det var alt andet end med dens Gang, der igjen kan lade sin Ærligheds Sol skinne.

Nede i Logiet hos Madam Olsen fandt han sine Sager sat hen til Afhentning i Kottet under Trappen med den Besked, at hans Plads paa Kvistværelset var optaget af en anden.

Han spurgte ikke hvorfor, Madamens pene Taushed sved værre end, om hun havde skreget aldrig saa høit om Folk, som paadrog hende ,,Husens Undersøgelse med Ransagning og anden Staahei!"

Og saa skulde han ned og vise sig i Smedien igjen — for Hægberg, Mesteren, og Anders Berg, og Svendene og alle Læredrengene!

Det gik med uvisse Skridt, og han stansede den ene Gang efter den anden. Hvad mon Anders Berg kunde tænke? ...

Under et Anfald af Modfaldenhed vendte han halvt om. Dog, til Knivsen maatte han jo! — og saa satte han Ho'det hanekryt og smaaplystrede. Men, da han nærmede sig det af Kul smudsige Plankegjærde ved Smedietomten, hørte Plystringen op, og han var koldsved, da han kom ind af Porten.

Uden at sige et Ord gik han til Kulbingen og begyndte at reise nogle Rujernstænger, som skulde tilside. Der var under dette ikke én, som hilsede eller talte til ham.

Anders Berg havde Jern i Essen, og det var først, da han og den anden Svend var færdig med Udhamringen, at han kom hen til ham og sagde:

„Jeg vidste nok, Du vilde komme igjen, jeg! — her skal Du faa Arbeide, Du kan file af de tre Nøglerne!"

Hermed var Nikolai pent placeret ved en af Skruestikkerne, og lige efter stod han i ivrigt Arbeide baade med Grov- og Finfilen.

Anders Bergs Tiltale havde gjort ham saa godt, ligesom med engang reist ham paa Fode igjen for hele Smedien, og han svor i sit Hjerte Anders Berg Venskab og Hengivenhed til sidste Stump af sig.

Det sang og lyste af Slæggerne inde i den store Smedie, smeldte hvast og bankede af Hamrene, hven, peb og skar i Ørene af Filene. Arbeidet gik, og Nikolai syntes aldrig, han havde kjendt, hvor gjildt det var at være Smed, slig som idag! Nøgleskjægget tog han lige saa godt med Finfilen med en Gang, medens Nøglen laa over paa den Side af Skruen; han filede Hakket til saa net og glat, som det kunde været en fin Nøgle til en Komode og ikke en stor, pibeløs en til en Plankeport.

Turen kom nu til Haandtaget. Han drev paa med Grovfilen, saa han næsten ikke hørte Slæggen for Hvinet ...

Ved Ambolten indenfor stod en Svend og gjorde Klinksøm, medens en af Læredrengene drog Bælgen og derimellem sankede ihob. De snakkede og lo. Af og til trængte et og andet høirøstet Udbrud henover til Nikolai.

Det var dog først, da Gutten gjorde en Grimace henimod ham, at Nikolai fik nogen Tanke om, at det var ham, som var Gjenstand for Underholdnin-

gen. Den øredøvende Grovfil gik pludselig ganske let i hans Haand, og han havde med ét blot Øine og Øren for alt rundt om sig ...

Der stod de og snakkede og nikkede til hverandre bortover ved Skruestikkerne; der løb Jan Petter og rapporterede, hvad den ene sagde og hvad den anden sagde. Det var greit at skjønne, hvad det gjaldt og, at han nu stod der som et andet Udstillingsdyr! — nei, som noget endnu værre, som en, der var istand til at gaa i Lommerne paa nogen og hver af dem! ...

Der var ikke én af Læredrengene, som vilde dele Nattelogi med ham nu, saameget saa han paa dem.

Han stod spændt lydhør med en Følelse af, at nu dræbte de ham bortover ved alle Værkstedspladsene, nu filte de ham over ved Skruestikkerne, hamrede ham flad med Lethammeren og knuste ham med Slæggerne. Han gjættede og forstod Blik og Miner ...

„Ja ser Du, Mathias," hørte han borte fra Klinksømmene, som Svenden nu tog op i Forskindet, „der er mange lettere Haandteringer end at staa i Smedien; gjør et godt Grev af Næverne dine, Gut!"

„Hi—hi—hi!" lo den tiltalte ...

„... eller lav Dig en Klype, som Du kan tage ned i Skjørtelommerne med, alle de Jenter, som har Skillinger, Gut, i hele Byen!"

Nikolai hørte hvert Ord og den vrinskende Latter til; han var forfærdelig bleg.

Ud af Svendens kullede Ansigt lyste raa Lystighed, og, da deres Øine mødtes, gren han foragteligt.

Lidt efter kom han forbi ham med Forskindet fuldt af Klinksømmene. Deres Blikke mødtes igjen; de haanlige Øine voksede, det var, som Nikolai saa dem i en Svimmel, — og for et Næveslag lige

i Ansigtet tumlede Svenden baglængs, saa Klinksømmene drev.

Der blev en kort Overraskelsens Pause, inden de alle fo'r imod ham.

Men Nikolai svang Grovfilen om sig som en besat. Han følte med Raseriets Lyst, hvorledes han skulde slaa, — slaa ned én for én i hele Smedien, til han fik Ret for sig! ... Vent, han havde endnu bare begyndt! paa Kubben laa Hammeren ...

Men de i Smedien ventede ikke, og i Øieblikket efter var det ham, som laa overende med Øinene blindede af blaa og gule Gnister og saamange om og over sig, som der blot var Plads for; nu skulde han stivholdes og transporteres, han havde brugt Haandvaaben!

Han fik en Fornemmelse af et vældigt Greb i sin Trøienakke, et, der tog i Skindet med, følte sig slængt op og i samme Fart halvt løftet, halvt kylet ud af Smiededøren.

Det var Anders Berg, som havde lagt sine Kræfter ud for at bjerge ham, og som — fremdeles kun lidet løsnende paa det samme Tag, — nu førte ham ud af Porten.

Det var Farvel fra Smedien! — —

„Jeg skal sige Dere noget," udbrast Anders Berg siden, da Tulemuten var over; — han var fremdeles rød i Ansigtet og skreg med Stemmen, mens han koldhamrede, — „der har slaat sig en vrang Bøi paa Nikolai, — men det er ikke hans Skyld!"

Slæggen sang i Jernet!

Nikolai leiede sig ikke ind nogetsteds den Kvæld; dertil var han for forslaaet og tilrakket, hans Klæder for flængede og forrevne og, mere end

alt, følte han sig for saar for Folk nu, han til og med var kommet slig væk fra Smedien.

Da Natten faldt paa, havde han igjen taget sit kjendte Logi i en af Plankestablerne nede paa Bordtomten. I et af de dybe, firkantede Rum der laa han og saa op paa Stjernerne og syntes, at nu var Verden blevet saa morsom saa. ...

V.

Nikolai var stedt paa det løse, det var vist og sandt.

Byde sig frem i nogen anden Smedie kunde ikke falde ham ind, dertil kjendte de hverandre alle for godt og, bare hos Prambygger Hansen, hvor han fik Logi oppe paa Redskabsloftet og Kosten i de Dage, han fik slippe til at gjøre Nytte for sig, saa vilde de nu have Besked om, hvorfor han var kommet fra sin Haandtering? Som det kom dem ved.

Nikolai blev med ét borte.

Paa Bryggen, paa Havnen, paa Dampskibene maatte en Kar med hans Næver vel kunne tjene sig frem lige saa godt som nogen anden.

Det var med nyt og freidigt Mod, om end paa en Mave, som ikke var synderlig besværet med Kost i de sidste Dage, at han kom derned.

Han modtoges med en vis erkjendende Beundring. At han havde været ikast med Politiet og hændig nok til at slippe undaf, uden at det havde faat noget paa ham, fandt han var et vel kjendt Faktum; saadant gaar som en Løbeild i den Verden og stiller sin Mand i Glorie.

Og, saalænge han kun tages for en Ledigg jænger eller en Smeddreng, som luftede sig og tog sig et Par Fridage fra Smedien, var Interessenterne i de forskjellige Næringer dernede baade hyggelige og pratsomme. Men da han — og det ikke blot én Gang, pludselig tog fat og fo'r over Landgangsbryggen fra Dampskibet med en svær Kuffert paa Ryggen og en reisende i Hælene Vognene forbi op til Hotellet, slog alt om i en anden Tone. Havde han Skildt? — Eller trode han kanske, det gik an at gaa andre Folk i Næringen? ... De vidste vel, hvad han var for én!

Skildt vidste han vel, han ikke erholdt, og saa fik det gaa, som det kunde, med at rives og slides og slaas for en sulten Mave og true sig frem og gjøre sig Vei med Næverne, og, naar det gjaldt om at blive betroet Børren eller faa første Tag i Kufferten, da være døv, stokdøv for alt, hvad de fandt paa at raabe ud om ham.

Overalt ti for én om Fortjenesten, og ligesom en Mur eller Kreds om hver Vei til Skillingen! Lidt kunde det vel en og anden Gang lykkes ham at blive alene om, naar en Dør var gaaet i Baglaas eller af Hængslerne, eller det var noget andet af Smedhaandteringen, der var Brug for i en Snarvending. Men mere end Knapnæring blev det ikke, ofte bare en Dram eller to til Tak.

Og nu, Vinteren stod saa længe paa, baade sultede og frøs han. Især var Natten lang. For at faa den til at gaa, tog han ofte Brændevin for Aftensmad. Og saa gjaldt det at pønse ud, hvor han skulde prøve sig om Dagen, ved Raakarbeidet, paa Bryggen, ved Snemaagingen eller ved at bære Planker paa Tomten.

Tyndklædt og bar, lidt rødlig af Kulden, klamsede han nedover med sin for Albuerne hullede Trøie og det gamle Skjærf, der havde sin Kulør fra Smedien, skudt høit op mod Ørene. Det var

ikke vanskeligt at se Smeddrengen stikke igjennem. Hvergang han mødte nogen af Hægbergs Læredrenge, slog han op en Haanlatter. De syntes kanske, han gik lurvet klædt? men akkurat saadan, som han nu havde det, var det, han vilde have det! Han vilde være fri han, hverken ha' Mester eller Svende eller nogen over sig, og bryde sig om ingen. ...

Men, var Smedtomten et Punkt, han helst holdt sig fra, saa gaves der ogsaa et andet Sted i Byen, han gjerne gjorde en Bøig udenom, nemlig Strøget paa den Kant af Bryggerne, hvor Blokmagerværkstedet laa og op til Holmans paa Pladsen.

Hvordan det nu var eller ikke var, — han havde ingen Lyst til at træffe Silla!

Sidst han talte med hende, — Dagen efterat han var kommet væk fra Smedien — lagde han Mærke til, at hun hele Tiden saa sig saa skræmt og sky om og vilde, de skulde staa snart her og snart der. Det kunde ikke være Frygt for nogen af dem hjemme, og saa gik det pludselig op for ham, at hun skammede sig for at Folk skulde se, at hun stod og snakkede med ham. Med et: — „Adiø, Silla!" røg han saa pludselig fra hende.

Siden nød han ordentlig, at hun saa saa ulykkelig ud og var saa forlegen for at vise ham, at hun ikke brød sig om Folk. Hvad vilde hun med ham, naar han saa ingenting havde at traktere hende med alligevel? det var ikke noget for hende at staa med en slig én! — —

Der er en prægtig Bundsforvandt for hver, som gaar med tyndslidte, hullede Klæder, og det er Solen! Den udleverer Overfrakker i de varme Solvægge, kommer med Liv og Rørelse, og saa behøver Maven ikke længere at være uvis om Middagsmaden.

Nikolai havde havt Arbeide ved Bryggen hele

Formiddagen og stod netop under Middagshvilen og bagte sig i Solvæggen og gispede.

Han holdt inde midt i Gispet ...

Hun, ... den smale Skikkelse i den sjaskede Bomuldskjole, som kom løbende der med Kroppen forover og Tørklædet over det lille mørke Hoved for Solen, — det var ingen anden end Silla!

Hun skjød sig frem mellem Kurvene og Trafiken henne paa Fiskebryggen; der var en speidende Fart i hende som en opskræmt Agerrikse, der i Løbet vender Hovedet saa til én Side og saa til en anden. Hun havde faat Øie paa ham, og nu raabte hun ogsaa: — „Nikolai ... Nikolai!"

„Nikolai!" — hun svælgede med Stemmen af bare Hastværk, — „Nikolai, Du maa vide, Mor, da hun sprættede op min gamle blaa Kjole idag ... fandt hun Pengene i Skoningen ... de laa indeni Foret begge Dalersedlerne og Smaapengene med. Jeg løb hid for at sige Dig det, lige fra jeg var hos Far med Madspandet paa Værkstedet. Og nu render jeg lige til Smedien, der skal de faa høre, hvad de har gjort imod Dig! Har Du hørt sligt, inde imellem Skoningen. ... Jeg er saa græsselig, græsselig glad!" og hun saa ogsaa omtrentlig vild ud i Øinene. „Du kan tro, Mor, hun satte op et Ansigt!"

„Hils bare hjem fra mig, at jeg er lige glad jeg!" faldt han ind bittert og uoptøet. Men hun lagde ikke Mærke til det; hun vilde afsted til Smedien, og did fo'r hun.

Gjerne for ham! ... men, siden Anders Berg havde gjort Smedie i Svelvig, fandtes der ikke den, han brød sig om, fik vide det. For han var fri Mand nu han!

Han stod med Hænderne i Bukselommen og stirrede udfor Bryggen paa en sunken Sukkertop, som en Hob Smaagutter under Støi og Larm arbeidede paa at faa op. Den stod der alt halvsmeltet

paa den grønlige Bund, hvori Solen stribede Bølgelinier.

... Silla kunde nu prøve alt det, hun vilde, paa at faa ham til Smedien. Siden de satte Tyvsordet paa ham, havde han faat Saltvandet tvertigjennem ligesom Sukkertoppen. ... Og desuden, staa der og slave, naar han kunde være sin egen ...

„Hei Gutter, jeg skal vise Jer, hvordan I skal faa op Sukkertoppen; æde den faar I selv."

Skjænkestuen, — den med den grønne Dør og de hvide Karmer om nederst i Gaden hos Madam Selvig, havde set Blokmagerens stille, tyste, ludende Skikkelse gaa og komme nu i mange Aar. Hans Greb i Dørklinken var lige præcist, hans Gang, efterat have sat Redskaben fra sig, hen til den brune Disk var lige akkurat, om end hans Ansigt en Smule mere illumineret. Han havde et vist Navn dernede, der havde tilladt ham at „kridte" nu alt i en Række Aar og underholde et Forhold til Regningen, hvorom hans ubønhørlig korrekte Hustru ikke gjorde sig Spor af Idé; — „for Holman havde en ugentlig Lommepenge!"

Og som vanligt Lørdagsaftenerne gik Silla udenfor og ventede paa ham med Kurven.

Hun var vist ganske pyntelig klædt, som hun gik der i sin Sirtseskjole med det lille, hvide Lommetørklæde i Snip om Halsen; men det var, som Klæder ikke bed paa hende. Den opløbne, tynde Figur stak saa paa alle Kanter igjennem.

En rask Vending gjorde hun, da hun nederst i Gaden trode at se et Glimt af Nikolai. Det samme havde hun ogsaa troet at se forrige Lørdags Aften. Egentlig havde hun ikke talt med ham siden tidlig isommer, da han blev saa hidsig, fordi hun vilde have ham i Smedelæren igjen.

Hun gik hastig nedover Gaden; — at det var ham, det var hun vis paa! ...

Hun skyndte sig videre nedover til Broen ... Men det gik som sidst, han var ikke at se, og saa vendte hun skuffet om igjen, idet hun stadig holdt Øie med Madam Selvigs grønne Dør. Paa Klokkeslettet otte vidste hun, at hendes Far vilde vise sig.

Hun gik op imod den og nedover igjen. Nu begyndte hun at blive utaalmodig. Det maatte, kunde ikke andet end være over Tiden! — de lukkede jo Butikkerne baade her og der, og, skulde hun faa kjøbt noget ikvæld, gik det umulig an at vente længere. ...

Hun maatte tilsidst op at se, om Faderen virkelig sad der endnu, om han ikke kanske var gaat, da hun var nede ved Broen; han feilede jo aldrig paa Tiden.

Hun var kommet saa langt op i Gaden som der, hvor det stenlagte Fortog begyndte, da hun saa den grønne Dør aabne sig og hastig smeldes i. Ud skyndte sig en barhovedet, halvpaaklædt Pige. Straks efter kom en Mand ud i samme Fart, og gjennnem Døren, der blev staaende oppe efter ham, strømmede endel Folk med og uden Huer ud paa Trappen.

Der var noget paafærde! ...

Nu aabnedes ogsaa et Vindu eller rettere, det bankedes op, saa Ruden singlede ned i Gaden.

En eller anden drukken formodentlig, som ikke bar sig længere, — det var jo Lørdagsaften, og som gjorde Kvalm, saa han maatte tages af Politiet.

Hun havde set meget sligt før, var fuldstændig scenevant. Hellerikke var hun ængstelig for sin Far; han blandede sig ufravigelig aldrig i den Slags.

Men hvorfor kom han ikke ud? — alle Gjæsterne stod jo udenfor.

Der var kommet et svagt graat Skimmer af Aftenen i den aabnede Rude.

Indenfor ved Bordet pleiede hendes Far at sidde; han holdt altid samme Plads. Og didhen var det, hun gik og keg udenfra ind mellem Blomsterpotterne, — nogle af Værtshusdunster mættede, halvkvalte, smudsig-fede Geranier og Hortensiaer.

Hvad var det? ... han, som laa paa den subrede Disk med aabent Halstørklæde og Skjorte og den ene Arm hængende ned, — var det hendes Far!

„Den som bare havde en Sneppert! — han rørte sig nys — en Sneppert!" ...

Hvad de sagde videre paa Trappen, lagde hun ikke Mærke til, om det ikke var, at nogle vilde nægte hende at gaa ind, og andre igjen sagde, at hun var Holmans Datter.

— Hun vaagnede som efter et dybt Fald, hvori hun havde tabt Bevidstheden, ved at se sig sidde paa Disken støttende sin Fars Hoved og Overkrop. Hun syntes, hun havde holdt ham om Halsen og bedt ham svare sig; ... men nu rallede han ikke mere!

De havde lagt en gammel, udtyndet Sofarul og et Stolesæde under hans Hoved. Bagom stod Potte- og Pælemaalene, Drammeglas, Bliktrakter og Ølflasker skudte tilside for at gjøre Plads helt op til Væggen. Øinene stirrede vidtaabne lige op i den engang hvidtede Loftsbjælke, og Ansigtet var paa den ene halve Side optrukket til et Grin, der gav et Udtryk, som han laa og væmmedes saa usigeligt over det smudsige Loft.

Ved Døren sad en stor Fyr; hun kjendte ham, det var Sjappebjørnen, som de kaldte ham, — han, som satte Folk paa Døren for Madamen. Han sad taus paa Bænken.

Det var ganske stille i Rummet; hun hørte blot Dryppet fra Kranen paa Brændevinstønden ned i

Fadet under, og gjennem den halvaabne Dør til Værelset indenfor vimsede Madamen og hendes to Døttre paa Tærne.

En ung Person med Briller traadte ind. Han gjorde nogle raske Spørgsmaal, medens han aabnede en Bestiktaske paa Disken ved Fødderne af den liggende Skikkelse. Han lyttede til Brystet med og uden Hørerør og rystede paa Hovedet, tog ud et Aareladningsinstrument og strøg Linnedet op paa den hængende Arm.

„Hold i Ærmet, saa det ikke glider ned," sagde han med et Blik op paa Silla; han antog hende for at høre til Huset.

Snepperten hug i ... og hug igjen ... Den graablege Pige saa ind i hans Ansigt, som om hun vilde tigge ham om bare en Draabe af det, som var Liv ...

Der kom noget som en seig, mørk Sirup.

Han hørte atter, følte atter; — nok et Forsøg med Snepperten! ... og det var med en overlegen Mine og Munden optrukket, ligesom hans Professor, at den unge medicinske Kandidat vendte sig mod de tilstimlede og afgav sin ordknappe Dom:

„Stendød! ... Manden er stendød, — af Drik!"

Ordene fulgtes af et Hvin fra Silla, der kastede sig over Faderen.

„Er det kanske Datteren?" spurgte Kandidaten; han pudsede forsigtig sit Instrument op mod Lyset og samlede ind Bestikket for at gaa, men stirrede samtidig over Brillerne hen paa hende. Hun tudede i ét væk sansesløst over sig:

„Du er ikke død ... er Du vel, Far? — Far da!"

Det var en vild Sorg uden Hensyn eller Blu, og den unge Mediciner fandt, at han oplevede en styg Scene fra Forstadslivet. Han havde gjort sin Pligt og skyndte sig ud.

Bag hende strævede bleg og betaget en nitten tyveaarig Værkstedsdreng med at faa hende til at

sanse sig. Han tog hende i Skulderen og hviskede gjentagne Gange saa høit, som Respekten for den døde tillod det:

„Silla! Silla! — hører Du ikke! — det er mig, Nikolai." ...

Han prøvede derunder forgjæves et Par Gange paa at løfte hende op fra Liget.

Imidlertid stod Politibetjenten og forhørte Madamen og Jomfruerne. Han noterede og skrev op de nærmere Omstændigheder ved Dødsfaldet.

... Netop færdig med det vanlige Kvantum Fortæring paa Stedet, en Flaske Øl og fire Drammer. Jomfruen ved Disken saa ham rask række Haanden op, — havde Indtrykket af, at han agtede at rekvirere endnu en Dram, og, da han seg langsomt ned af Stolen, var Indtrykket, at han kunde være beruset ... Pleiede aldrig at være det til den Grad, at han ikke kunde gaa eller bære sig, ialfald ved at støtte eller tage for sig i hensigtsmæssige faste Gjenstande ...

Det sidste bevidnedes udtrykkelig af flere af Stamgjæsterne eller, som de i Politirapporten blev opskrevne, — „flere af Beværtningslokalets stadige besøgende, hvis Vidnesbyrd maatte antages for fuldt paalidelige."

Af disse tause, noget vaklende Figurer, der saadan med ét var vakt op af en dump Lørdagsaftens Døs, var allerede flere forsvundne fra Scenen. Flasker og Glas stod derinde med det efterladte Indhold.

... „Om der kunde tænkes nogen anden direkte eller indirekte Aarsag?"

Det var først nølende, at Madamen kunde tænke sig nogen saadan.

... Saa nødig hun vilde være yderlig mod en stø gammel Kunde, havde hun dog i denne Aften maattet betyde ham, at, hvad han herefter rekvirerede, maatte han betale kontant. Hans Regning

var nu i alle de Aar, han havde nydt godt af Krediten her paa Stuen, vokset saa over al Maade, at hun — Enke med to Døttre, ikke længere kunde forsvare at lade det gaa. I alle de Aar, han havde vanket der, havde hun trolig overholdt aldrig at kræve ham hjemme i Huset. Men saa kan en Regning ikke bestandig blive liggende i Dørstokken, Politiet véd, Verden er ikke anderledes, det er ens for den ene som for den anden det! — og saa fik det gaa til Eksekution. Det var det, hun havde sagt ham, saa nødig hun, som sagt, vilde, og saa surt, hun med Sandheden kunde sige, det var at forstyrre en saa stilfærdig ordentlig Mand.

Det var paatide at faa Skjænkestuen fri for Belemring. Sjappebjørnen havde skaffet frem en Bærebør, men maatte have et Par Karer til at hjælpe med at bære. Og saa maatte de have en passende Indretning med Klæde over, for at det hele kunde se ud som en Hospitalsbaare; — en død Mand blot under et Teppe vilde gjøre formeget Opstyr ude i Gaden.

Det var noget saadant, Madam Selvig og hendes Døttre var ifærd med at finde frem og faa sammen derinde af et grønt Sengeomhæng. Hver har sit Renomé kjært, og hun følte, at det passerede var et Slag for Beværtningsstedet.

— Inde i Skjænkestuen var det nu blevet skummert. Holmans dunkle Skikkelse var flyttet hen paa Bærebaaren. Den stod paa Gulvet færdig til at løftes, og der var gaat Bud for at underrette Madam Holman.

Man drøiede maaske med Hensigt; — lidt længere og mørkere udpaa Aften og en lidet ønskelig Opsigt paa Gaden kunde undgaaes.

Silla sad med Ansigtet stivt af Graad. Der var ingen anden end hun og Nikolai derinde.

Han stod ved Disken, og hun sad med Ryggen

til Vinduet; i Halvmørket tonede blot en Myg oppe under Gardinet.

Endelig afbrød han Stilheden:

„Han var snil ... baade mod Dig og mig, saa tidt han turde, véd Du."

Silla svarede ikke.

... „Han syntes altid, det var saa leit at gaa hjem om Kvældene, véd Du. Nu slipper han det, og at sætte Foden mere her i Sjappen ogsaa!"

„Far! ... Far!" brast Silla ud, og der fulgte et Anfald af voldsom Hulken.

„Hør, Silla!" sagde han, afbrudt af sit eget tilbageholdte Pres i Brystet, „om Du ingen Far har, saa har Du én her, som nok skal passe paa Dig, og véd hvad det er. Jeg har aldrig havt nogen Far, jeg heller, eller nogengang set nogen! ... Nu vil jeg bli' Smed, vil jeg, siden det ikke længere gaar hos Jer med Blokkene.

Jeg vil bare sige Dig det, om Du siden kan hugse det," lagde han sagte til; — det saa ikke ud, som Silla hørte paa ham.

„Og nu ikvæld skal jeg følge bagefter lige til Hjørnet. Der skal jeg staa og se, til altsammen er indenfor, og saa er jeg udenfor inat saameget, Du véd det, om noget staar paa."

„Ja, bliv udenfor, Nikolai!" hviskede hun.

Ind kom Sjappebjørnen og de to Bærere. De løftede Baaren ud igjennem Døren og med lidt Vanskelighed i Vendingen ned igjennem Trappen, hvor der stod endel Tilskuere.

Og saa bar det opefter Gaden, den døde med de to Bærere og Sjappebjørnen først og Silla og Nikolai bagefter.

Der, hvor de skulde skilles, trykkede han Kurven, som hun havde glemt, i Haanden paa hende og stod saa der og saa efter dem. ...

VI.

Al den Hovedstadens forældreløse Yngel nede i Udgaderne og Forstadssmugene, som ingen har Rede paa og ingen tar Rede paa, som vrimler dernede saaatsige kun en Etage høiere end den løse drivende Rogn og Fiskeyngel nedenfor i Sjøen mellem Bryggestolperne, der ogsaa engang skal blive store Han- og Hunfiske, — hvad blir der af dem?

Sygdommen fører en bred Soplime i den tidligste Alder, Havnen tager dem, Gaderne med sine løse Næringsveie eller et omflakkende Kjæltringeliv tager dem, Redningsanstalter, Politistationer, Fængslerne og Tugthuset tager dem. I de senere Aar tager ogsaa Arbeidet dem i stor Skala i sin Favn, — Fabrikernes Døre staar vidt aabne!

Personer, som af og til faar et Anfald af Samvittighedsskrupler for Eksistentser, de mulig kunde staa i Ophavets Forhold til, kan drage et Lettelsens Suk. Ansvaret er forsaavidt mindsket, som Chancen nu er for, at de føres ind i Arbeidets opdragende Hjul, og saa har man jo Tingen i visse Maader ført over paa det moralske Gebet.

Der sad de, Byens mere modent udviklede Yngel, rækkevis oppe paa Salene, i det Wejergangske Firmas store Fabrik og passede de snurrende Spoler, Nøster og Ruller, — svenske Lena og Stina og Kristofa og Kalla og Josefa og Gunda og, hvad de nu alle hed. Havde nogen spurgt om deres Forældre, vilde det her og der have været trangt om Svaret.

Passiaren gik høist ivrigt øverst i Salen; den fortsattes endnu i Blik og Miner, hvergang en eller anden kontrolerende Myndighed vendte sine Skridt paa deres Kant. Der maatte gestikuleres, nikkes, tales med forstærket Stemme; men bedst gik det nær indtil hinandens Ansigter i al denne Sus, hvori Remskiverne snurrede hver hen til sin lille Under-

afdeling af Kraften, Gulvplankerne dirrede og skjalv af Rørelsen fra Hovedværket, og Fossen udenfor i Solen tordnende og bedøvende begrov det store Vandhjul under sin gulhvide, kraftfyldte Herlighed.

Det var mest ganske unge Ustadigheder, Piger fra knap seksten, sytten til vel de tyve, som holdt det Leven deroppe; mer eller mindre Nykomlinger uden Øvelse, der endnu strævede med at faa Fingerlaget ind.

Det var Silla Holman, hun den mørkhaarede, klække, vaarfregnede med de hæleløse Klapsko og den store Parafinflæk tværtover Skjørtet, som hostede og spurgte og spurgte og hostede, medens Øinene stod som to smaa sorte trillende runde Ildkugler og det svage, magre Bryst gik op og ned af bare Anstrengelse for at gjøre sig hørt. Hun sad der blandt de yngste; Fingrene arbeidede mellem Spolerne, og af og til saa hun op som en Fugl.

Man var over den iltre Trætte om Josefas nye Jakke med Snorebesætninger. Vilde hun forsøge at indbilde nogen, at hun havde faat Pengene af sin Stedmor; nei, tro det, hvem som vilde, — aldeles ikke trode hverken Gunda eller Jakobine det! Bagefter havde Kristofa fortalt sit mærkelige Eventyr fra i Søndags, — hun oplevede altid mærkværdige Hændelser, saa vidunderlig interessante, om ikke netop tilsvarende faktiske, hvori fine Damer og Herrer spillede Hovedrollen, og hun blev den tilfældig indviede.

Og nu var Passiaren kommet ind paa noget saa morsomt, at Silla tog det ind med begge Ører! ... Der skulde være Dans Søndag Aften oppe paa Letvindten, og saa snakkedes der om Tørklæder, Sløifer og Stas — som nogle eiede og andre maatte laane —, og hvem der dansede bedst og var flottest til at traktere. Kristofa kunde berette, at der skulde

være Violin og Klarinet, og at der kom baade Studenter og almindelige Folk og Styrmænd!

Nogle fremmede, som besaa Fabriken, kom opover Salen. De stansede og spurgte og undersøgte. Og hver paa sin Plads sad de unge Arbeidersker nu med ét fordybet ludende over Arbeidet, som om de ikke eiede anden Tanke end Snellerne ...

Formiddagslyset faldt ligesom med en svimmel Stilhed ind fra de store Vinduer høit paa Væggen over Mennesker, Maskiner og Baller.

Det lakkede mod Tolvtiden. Den sidste Time drog sig langsomt, altid trøgere hen; Olielugten og Heden af Maskinerne steg ligesom og blev næsten bedøvende.

Nogle kvalme, lange Minuter endnu ... Endelig ringede det!

Og paaklædte som ved et Trylleslag, myldrede Fabrikpigerne i sine nette Forklæder, — Tørklæderne knyttede sirligt under Hagen og nok et strikket korsvis over Brystet, — med sine Frokostspand i Haanden ned af Trapperne.

Den blanke Vaarluft, at faa puste rigtig ud i den! — Silla hakkede hed og tørst med Spandet et gjenliggende Stykke frossen Sne fra Gjærdestokken og bed i det.

Men alt det Kristofa havde forespeilet hende om Dansen paa Letvindten i Hovedet vandrede hun i lang, armfast Række nedover med sine Kammerater. Veien ud fra Fabriken var overfyldt til Trængsel. Nedenfor udvidede den sig med et gademæssigt Fortog.

„Se, — se, Kristofa! Wejergang er alt kommet tilbage fra England."

De unge Piger puffede høist interesserede i hverandre, — „ny Vaarfrakke, lyse lyse brun!"

„Pyt da, jeg saa, da han kom med Dampskibet igaar jeg, — han og en hel Hob Englændere. De var brune allesammen; jeg talte akkurat syv for-

skjellige Møgkulører." — Det var Josefa, som var ude med sin Tunge, hun havde prøvet sig i en Modehandel.

„Han faar passe sig for Olien," fnisede én.

„Han er gruelig vakker! Ser Du hvor stolt han er over Næsen ... aa, for et deiligt rødt Silketørklæde i Brystlommen!" hviskede Kristofa til Silla.

Rækken trykkede sig ind til Gjærdet. Den omtalte kom forbi ligegyldig smaanynnende med hævet Hoved og svingende Spadserstok. Alle de unge Pigeansigter stirrede ærbødig dumme hen for sig, dog ikke uden et Glimt i Øienkrogene. Han forsvandt opover Strømmen, kløvende den som en Laks.

„Haaret har han faat delt i Nakken! ... Hatten er som en Spilkum ... Blæs ikke paa ham; han er tynd af sig, — det er sin Fars Søn det. ... Hei, for et kryt Spanskrør!" ...

De havde vendt sig om efter ham.

„Han er ikke braat saa morsk, som han gaar der; men her ved Fabriken, ser Du, maa han være saa stø som et Lys. Johanne Sjøberg, hun, som vasker fransk, kjendte ham nok igjen nede paa Maskeballet i Markedet; hun har selv fortalt mig det."

„Du maa tro," faldt Jakobine ind, „der kommer mange fine Folk paa Salene paa det Vis. Du mener, Du valser bare med en simpel én og saa er det kanske Søn af Byens rigeste Mand! ... Ellers, naar Du er lidt agtsom, kan Du godt skjønne det paa Dansen eller paa Uhret eller paa Skjortekraven, og at de tygger saa fint Tobak."

„Han saa paa os, lagde Du Mærke til det?" ivrede Kristofa i Øret paa Silla.

„Ja, for han kjender mig!" sagde Silla lidt ør af, at han havde sat Øinene saa paa hende.

Der opstod en Latter:

„Vil den svarte Kraakeungen ogsaa kagle?"

Kraakeungen saa hed ud under Tørklædet; men

hun svarede intet. Hun vidste med sig selv, at han kjendte hende; han havde været paa Kontoret, da hun var med sin Mor ude hos Generalkonsulen for at søge efter Plads paa Fabriken.

En Strøm af Arbeidersker fra en anden Fabrik faldt som en Biflod ud i deres, og gjennem Forgreninger af Gader og Gyder sivede saa det hele af igjen i den af Træ byggede uregelmæssige Bydel nedenfor, gjennem smale Indgange og Trapper, ind brune, røde, hvide og graa Huse, Huse med Skifertag, med Tørvetag, med Teglstenstag og nye Huse endnu knapt under Tag.

Silla smettede ind gjennem en trang, fugtig Indgang. Solen skar gjennem de raadne Sprækker i Plankeværket med alle de bøiede, rustne Spigerhoveder, og stødvis randt en smudsig Flom frem under Porten og forsvandt ude i Grøften.

Hun stansede et Øieblik, da hun hørte Moderens retfærdige Indignation give sig Luft indenfor med den velbekjendte, tørre, veiede Betoning.

Det var kun med en trykket Mine og nølende, at Silla aabnede Porten, bag hvilken Madam Andersens Tjenestepige stod toppende rød og ude af Stand til at svare for sig, medens Madam Holman, opskjørtet og med Fødderne sprikende over Rendestensbrættet, skyllede og vred op Tøi. Hun arbeidede sindigt og langsomt; intet i hendes lergraa Øine forraadte Sindsoprør.

... ,,Madam Andersen burde jo havt den Forstand, at hun skjønte, saa længe nyttede Klæder ikke er til at faa færdige paa én Uge ... Du kan for den Sags Skyld gjerne hilse Madamen med det. Jeg har hellerikke været vant til, ikke engang i min ringe Stilling, at lægge Tøiet ulappet og ustelt i Vasken, og jeg kan sige, at baade Mor Nilsen ved Siden af og Folkene her i Huset har undret sig ved at se, hvad Tøi én, som vil kalde sig for Høkermadam, lader Mand og Barn gaa med! ... Nei, Du

behøver ikke at modsige mig, Jenta mi, naar jeg siger noget, saa er det saa. — Og Strømperne! ... vi skal ikke nævne dem; for den ene Hæl var snurpet med Seilgarn, saa det er en Skam at staa og vaske dem. Folk kan sætte paa sig saa store Miner, de vil, Vasken den snakker fra den!"

Med langsom knusende Vægt vendte hun sig saa mod Datteren:

„Var Du kommet lidt før, Silla, kunde Du spare mig for meget Arbeide. Men, det er det samme; jo før de ta'r Livet af mig desbedre. Jeg har da heller aldrig ønsket at leve, siden den Time, din Far gik sin Vei."

„Jeg skal tage i og vride med Dig, Mor!"

„Nu det er færdigt? Tak skal Du ha'. Men det vilde vist lidt Omtanke, om Du, som bare har siddet oppe i Fabriken, havde skyndt Dig lidt for at hjælpe den, som har maattet staa og arbeide tungt hele Formiddagen."

„Tak for Underretningen, Madam Holman!" det var Madam Andersens Tjenestepige, der nu endelig havde faat Mælet igjen; „men jeg tænker, I skal ikke faa bryde Jer mere med vor Vask, den er nok for simpel og ringe for saa høie Udlægninger!" Hun kniksede og tilføiede saa, idet hun hastig forsvandt ud af Porten:

„Var Sæbeluden Jeres bare halvt saa skarp, som I har Tunge til." ...

Det var overhovedet Madam Holmans lige saa selvfølende som stærke Side, at hun altid hungrede og tørstede efter Retfærdighed i denne Verden — hos andre! Forsaavidt et Stykke af denne Sætning ogsaa vender indover mod én selv, var hun saa heldig at finde alt vel feiet for sin egen Dør. Der var hun jo ogsaa i den gunstige Omstændighed at kunne give baade Loven og Undtagelserne.

Hver har sin Tid, da han kommer i Glans, og at Blokmager Holman havde været til, var noget,

man — og maaske hun selv ogsaa, egentlig først ret kom til at begribe, efterat han vel var forsvunden fra Scenen.

Det gjør nemlig langt fra det samme for en Husstand, enten den har Mandens Arbeide og Ugeløn at leve paa eller ikke, og til en yderligere Forværrelse af Situationen stak hendes afdøde Mands Regning hos Madam Selvig sit høist overraskende, uvelkomne Ansigt ind i Stuen. At den Regning var rigtig, kunde Madam Holman aldrig faa i sit Hoved. Holman havde jo havt sine faste, regelmæssige Lommepenge!

Madam Holmans bittre Udtalelser blev mange, da hun saa sig stillet i Valget mellem Mangel eller at søge Arbeide.

Hun havde indtil Knappenaalsspidsen vidst, hvordan hun vilde anvende sin Mands Fortjeneste i sin egen Stue og dertil ført Opsigt med, hvordan andre burde have det i deres. Hun havde, saa at sige, i alle disse Aar siddet mageligt oppe paa Læsset og kjørt. Men nu var desværre den Dag kommet, da hun selv maatte stige ned og trække, — og dertil viste hun sig mindre egnet.

Det var stedt i denne kritiske Situation, at Madam Holman fandt, at, skulde der nogengang tages i, saa var det nu, — af hvem lod hun være usagt.

Til den Ende nyttede hun sit Kjendskab til Generalkonsul Wejergang til at faa sin Datter Silla anbragt oppe i hans Fabrik. Ledige Hænder maatte have noget at bestille, og det vilde ialfald give lidt igjen for de med hendes Mand tabte Ugepenge. Naar hun saa selv sad hjemme og holdt god Husholdning og derhos stoppede og tog Vask, naar saadant faldt til, skulde ingen vove at paasige Madam Holman, at hun ikke i de tunge Dage vidste at gjøre sin Pligt.

Og denne sin Pligt opfyldte hun fremdeles, idet

hun strengt holdt Silla fra at benytte sin Fritid til Lediggang, hvilket var Faren for Ungdommen. Sy og stoppe og lappe udover Kvældene, — der kunde ikke gives en bedre Maade at øves i Stadighed.

Men det var, medens Silla sad og syede og stoppede og lappede udover Kvældene ved den lave Parafinlampe, at det gik netop som bedst med feiende Dans og Lystighed inde i hendes Hoved, og at alle Kristofas og Venindernes Udmalinger lavede sig om til Selvoplevelser. Sæbeboble efter Sæbeboble, den ene mer vidunderlig end den anden, steg op eller brast lige foran Madam Holmans Næse, medens hun sad og strikkede. Hun saa ingenting, — undrede sig blot undertiden over, hvad der kunde være at smile og le af ved Hælen paa en Strømpe?

VII.

Nede i Hægbergs Smedie saa det ud, som der skulde være ikke blot blaa Mandag, men ogsaa blank Tirsdag. Paa en ensom Sjæl nær var der sort og folketomt. Udenfor Døren ventede en Række Jerngreb, Spader og Koben, som skulde hvæsses for Veiarbeiderne nede ved det nye Havneanlæg.

Hægberg gik med Fangskindet ned over den ene Skulder vild som en Bersærk. Der gaves ikke mere ordentlige Svende og Drenge; men han skulde sige dem op Mand for Mand, saasandt han hed Hægberg!

En stod der da og gnog! Han havde ogsaa staat der ganske alene og ni'filet paa Svendestykket sit hele St. Hansdagen igaar. Men saadan er

det, én turer og én gnurer og er saa nidkjær paa Skillingen, at han gjerne lagde Sjælen sin i Varmen for den. Arbeidskar brav nok bevares! og, havde han ikke havt det paa sig med Politiet, saa ... jo, nei! — nei, jo, det blev han jo fri for, det er sandt. ...

Den omtalte var Nikolai, som igjen var gaat ind paa Hægbergs Smedie for at faa endt sine Aar som Læredreng.

Naa endelig! ... Der kom to luntende henover Tomten til Smedien.

Hægberg vendte sig og lod, som han ikke saa dem; det var, vel betænkt, ikke Tider nu til at skille sig ved sine Folk. Han gik blot selv hen og tog et af Kobenene ud af Essen; og, da de to Syndere kom, stod han der selv lang, mager, stærk og graasprængt og slæggede, saa Gnisterne sprudede.

Dette Mesteren uværdige Arbeide talte høiere end de uvorneste Bebreidelser, og, da han saa taus slængte Kobenet hen og tog fat paa at hvæsse et Greb, kjendtes det noksom, at der var lummert Veir i Smedien.

Efterhaanden udover Formiddagen kom de med stirrende Blikke, bankende Tindinger og blege eller røde forvaagede Ansigter, én med et opsvulmet Øie og én med et Plaster skraat over Næsen. Stemmerne var hæse, og tause gik hver ivei med Arbeidet. Der maatte tages i, skulde de greie undaf alt det Redskabsarbeide, som stod til Rest.

Der arbeidedes i et Kjør til ud paa Eftermiddagen næsten, uden at der blev talt et Ord over hele Smedien. Da befandtes det meste at være fra Haanden, og Hægberg selv gik ud til sine Forretninger i Byen.

De, som stod igjen i Travlheden, glinsede af Sved og, enten det var, fordi Arbeidet tillige havde været den bedste Kur for foregaaende Sankthans-

dags og Sankthansaftens Udskeielser, eller det var den almene Lettelse ved at Værkstedsmesteren var gaat, — én begyndte pludselig at synge op, et Par andre at gispe og strække sig i Velbefindende under sine frydefulde Erindringer; — og saa brød Passiaren ud om, hvordan hver havde turet.

Kun Nikolai gav paa uforstyrret; han brød sig mere om et Naglehul i Hængseljernet paa sit Svendestykke end hele deres Sankthansturing. Og, drev han nu bare paa, skulde det være færdigt til Maaneden var ude ...

Hans fine Naglehammer slog tvært over deres Præk, — deres Tjæretønder og Vedstabler og gamle Husvægge, som de havde brændt ... og saa Turing og Drik, saa de ikke havde en Skilling igjen ja, — hø, hø!

Hammeren skraldede tværtover det.

Jan Petter havde været i Baad udover paa Øerne og set saamange Blus baade der og omkring i Fjeldene, at han ikke kunde faa Tal paa dem ...

Ne—i, naar én er fuld. ...,

Hammeren smeldte igjen til.

En strakte sig og gispede med hele Sankthanshelgen i Kjæverne ... „Oppe under Grefsenaasen der havde Punschen tilsidst flydt godtsom frit nedefter Bakken! ... Søn af Wejergang havde git en gammel Baad fra Maridalsvandet og en halv Tønde Beg til Jenterne ved Fabriken ... hørt Gauken gale og sjauet hele Natten ... ranglet nedover, Klokken var mod otte" ...

Hammeren smeldte ikke mere i.

„Søn af Wejergang ... Fabrikpigerne hos Wejergang!" Nikolai stod urolig og uvis og hørte efter; en og anden Gang skjød et hastigt skarpt Øiekast bortover paa ham, som talte ...

Han vaskede Kulsoden af sig og var borte.

Silla havde været nede i Valsetstuen og hentet den sædvanlige Pot Aftenmelk, da hun ude i Grinden mødte Nikolai. Han sagde, han havde set hende gaa derind; men hun vidste godt, at han havde passet hende op.

„Du kan tro, jeg har moret mig i Sankthans, Nikolai!" hun holdt Spandet efter Hanken ud imod ham. „Du skulde bare vide ... Nei aldrig i mine Levedage!" ...

„Oppe i Grefsenaasen?"

„Hvor véd Du det, — sig, hvor véd Du det?"

„Aa jeg — en af Smedesvendene var deroppe. Men ikke skjønner jeg, hvorledes Du kunde slippe didop for hende derhjemme."

„Nei det stod ogsaa paa, kan Du tro!" Hun saa sig om og sagde forsigtig hviskende: „Mor véd ikke andet end, at jeg har ligget og snud i Sengen hjemme hele Sankthansnatten. Hun skulde spise Sankthansgrød ude hos Moster i Asker, og jeg staa hjemme og stryge. Men, da Klokken blev ni, tog jeg Farvel jeg og strøg min Kaas. Aa nei, Nikolai," hun slog leende den ene Haand i den anden, „Du skulde have hørt, hvor hun skjændte igaarmorges, da hun kom, fordi jeg laa endnu. ... Hørte Du, at vi blev trakteret med Punsch ogsaa!"

„Hvem gav Dig den?"

„Ja, det skulde Du bare vidst! Men Nikolai, Du fortæller det ikke. Det var en vis Person, som trakterede os" ...

„Saa—aa, —"

„Han kom derop for at passe, at de ikke tændte Baalet op for nær Skogen. Ja, Du maa vide, Nikolai, det var ingen ringere end unge Wejergang! Der var Sankthanskalas hos hans Far; akkurat Klokken halv tolv skulde de se Ilden hjemmefra Trappen."

„Og saa trakterede han med Punsch? — Dig ogsaa?"

„Netop mig! — hende med de svarte Øinene, raabte han."

„Han har kanske snakket til Dig før ogsaa?"

„Ja saamæn, — han véd saa inderlig godt, at jeg heder Silla! Jeg møder ham hver evige Dag nu, maa Du vide."

Nikolai gjorde en Gestus, som han kastede en Slægge i Bakken. — „Se saa!"

„Sidste Lørdag paa Kontoret, da han havde regnet en Krone formeget i Kontrabogen, sagde han, at jeg kunde beholde den og bruge den til Kager."

„Hei, hei, nei sagde han det? Svært saa snil han er Du!" Nikolai sagde det med noget, der skulde være Latter. „Hun er fælt snil Kokkejenten ogsaa, naar hun fodrer Gaasen for at faa Tag i den."

Han stod med den ene Arm om Grindstolpen og saa paa hende en Stund; hun var blevet saa fin og net og gran og næsten høiere siden sidst. „En ung Jente som ikke engang véd af, at hun er vakker ..."

Silla trak paa Læben; hele Minen var fuld af overlegen Benegtelse.

— „byder de hende en Kage eller et Tørklæde eller lidt Moro, saa strækker hun Halsen og tripper til. Jeg synes, Du kunde skjønne det paa alt det, Du ser omkring Dig, Silla! Hvormange af dem er det vel, som naar til at bli' Kone for en redelig Arbeidskar? De naar til at danse et Par Gange, gjør de, og saa er Visen slut. Og saa snil vil de nu være med Dig ogsaa, Silla! ... Den Wejergang passer Dig nok op han! — Hvis ikke jeg passer h a m op da." Han saa med ét bleg og styg ud.

„Er Du gal, Nikolai, — bær Dig da ikke saa!"

„Kan nok sige, jeg er gal, som har staat der og gnuret og gnud hele Maaneden paa Svendestykket og saa ladet Dig gaa heroppe mellem Ulve-

pakket. Men jeg er nu engang født slig, at alt skal gaa i Baglaas, jeg."

Silla stod, som altid, naar Nikolai tog paa i den Tone, nedslagen og forsagt, den klække Skikkelse foroverbøiet stirrende ned for sig.

„Vi to, Silla," vedblev han endelig med et Skut paa sig som en Resolution; men han skalv i Maalet, — „vi to ... vi har nu ligesom været opfødt sammen. Og, slig som det var, gik det i Baglaas for mig, endda jeg var stærk jeg; men Du var klæk og maatte smette som en Kat i Løgn og Ugreie bestandig. Og saa ... saa ... tænkte jeg saameget som ... at vi to, som bestandig har holdt sammen, — og ikke har jeg havt nogen anden, som jeg kunde tro mig til, det véd Du, og ikke Du heller, Silla! — at vi slog os ihob ... Og, vilde Du som jeg, saa —"

Han havde kneppet de brede Næver sammen om Grindestolpen, som han klemte den med al Kraften af sin undersætsige Skikkelse, medens han ventede paa Svaret. Han stirrede paa hendes bøiede Skikkelse; men hun saa ikke op. Og saa drog han igjen Pusten tungt; han følte, han maatte fortsætte.

... „Og nu har jeg pint ihob nogle Skillinger, og ingenting kjøbt, og filt og filt saa trut paa Svendestykket, fordi at, naar jeg blev Svend, og saa et Aar til var gaat, og jeg fik lagt mig op lidt, saa ... saa — kunde det hænde, Du med engang kom undaf baade Fabriksubbet og Bestyringen hjemme, og blev en real Smedkone, Silla! Aldrig har Du havt nogen til at tage vare paa Dig slig som jeg, det véd Du, og jeg skal være saadan imod Dig, saa Du ikke begriber det! ... For den, som ikke har havt Far og ikke Mor, og, fra jeg var op i Politiet, er det ikke stort med Kammerater heller!" ... Her overmandede Bevægelsen ham.

... „Slig en urimelig vakker Smedkone, Du

kunde bli', Silla! har nogen Øine for en Smed, saa er det vel Du; det er, saa Gnisterne spruder i Kullene det! Og saa komme hjem og faa se saameget som Snippen af det vesle, vakkre, svarte Ho'det dit i Stuedøren ... Alt det, jeg bestandig har havt det som en Hund og værre end det — som en Tyv til, var det bare Moro altsammen, naar det kunde bli' slig ... Sin egen Stue med Laas for Dør og Kiste, det var noget andet det, Silla, end at lade sig trække paa Dansesal og slænges om Væggene af fine Fyrer og Matroser."

Det sidste, som han sagde vældig varmt opstemt, skulde han helst ikke have kommet med; thi fra at Silla stod der omtrent hjerteknust og overvældet med Graaden i Øinene, blussede hun nu med ét op imod Beskyldningen.

„Vil Du nu ogsaa nægte mig en liden Moro, Nikolai! Jeg skal ikke se nogen, ikke faa være med nogetsteds ... Nei da! jeg skal være én, som aldrig har faat danse, — rigtig saadan en rar Fugl til at undres over, som først har været i Bur hos Mor og siden hos" — Stemmen raknede og gik over i Graad. „Er det det, Du kalder at være snil mod mig, Nikolai? Du vil nok prøve paa at gjøre mig ræd for Dig ogsaa!"

„For mig? — for mig Silla?"

„Gaar jeg ikke der for dem allesammen som en Aarsunge, som Mor holder i en Traad. Og saa kommer Du og vil hjælpe hende, Nikolai. Det er ret! Det er ret, stæng mig bare inde! ... Aa jo, Du og Mor, — det kommer bare an paa, hvem der ta'r Magten over mig. ... Men Du skal vogte Dig, Nikolai!"

Hun satte sig i afmægtig Harme til at storgræde.

„Ja ja, græd Du, jeg siger ingenting jeg. Der er nok dem, som kan trøste Dig en liden Stund!" lagde han mørkt til.

Hun sprat med ét op, gik hen og lagde Albuen fortrolig op til hans Skulder:

„Du kan da vel indse, at det er mig, som skal blive Konen din, Nikolai!" hun saa ham aabent varmt ind i Øinene; det sortblikkende fregnegule Ansigt var endnu i Taarer.

„Ja vil Du det, Silla, saa skal Du faa se den, som kan tage i!"

... „men Mor, Nikolai! — aa jeg er saa ræd, saa ræd bare for, at hun skal faa nys i, at vi mødes nogengang. Hun ser saa stivt paa mig, hvergang jeg har gaat et Ærinde, altid har jeg været saa forlænge borte.

Men Du kan tro, naar jeg sidder og stopper og lapper om Kvældene, saa tænker jeg iblandt, at Du kommer saa fin og rig, at Du eier hele Hægbergs Smedie, saa Mor maa gi' sig."

„Nei, tænker Du paa det, Silla! — ja jeg skal komme da. Hun skal faa gi' sig som Røg, om jeg staar der bare med Svendebrevet og min redelige Næring til."

— Hvad var det, som var hændt den lyse dimmende Sommeraften, hvori Fossen durede frem under Broen, Træerne ligesom svellede af bare nyt, sprættende Løv, og det glittrede som Solstik i Vinduerne her og der? Var han fuld, eller var det Kvælden, som havde en ekstra Sankthansrus? ... Det sidste, han havde set af Silla, var, at hun saadan halvt foroverbøiet skyndte sig hjemover med Spandet, og at hun havde set sig om efter ham, da hun tog Veien ind mellem Husene.

Verden var rigtig nok alligevel! ... Naar han gjorde det ordentlig op, saa var den sletikke saa urimelig endda, om den end af og til kunde gaa

i Baglaas; ... og da — ja da fik én baade være stærk og nethændt, om én skulde faa det op igjen! ...

Nei den var ret nok! Det ser én først, naar én slipper indenfor, og derfor maa der være Politi og Mestere og Greie paa alting, saa det kan gaa ilaas ...

Nikolai stod og funderede og klinkede nede i Smedien; han havde nu ogsaa faat sit Svendebrev og saa alt rosenrødt. At han og Verden holdt paa at blive forligte, det stod med lysende Træk ud af hele hans brede Ansigt. Den lave, stærke Skikkelse bevægede sig med en ny tilkommen, rask Freidighed dernede i Arbeidet.

Han gik nu for Svendeløn og kunde lægge sig op en pen Klat om Ugen. En heldig Lirk i Laasen var det, at han aldrig turde forære Silla nogenting, hverken Tørklæder eller andet for Madam Holmans Skyld. Spart var spart, og hun skulde nok faa det i sin Tid.

Om Lørdagsaftenerne, bare han havde faat taget sig et lidet Tvæt med Kluden i Kjølevandet, bar det opover mod Fabrikbyen. Han gik med Hammer og Tang, en Jernplade eller en Laas i Haanden; det skulde se ud, som han blot færdedes i sit lovlige Arbeide. Og saa kom det an paa, om han paa Op- eller Nedturen kunde faa et Glimt af Silla.

Det var et rent Lotteri, og det hændte, at han akkurat traf Madam Holman istedetfor. Det fik han nu finde sig i; han saa ialfald lige ind i den Gade der i Husklyngen, hvor Silla gik mange Gange om Dagen. Men det, han havde værre for at finde sig i, var, at de Gange, han var heldig, gik hun med to, tre andre Fabrikpiger ved Armen, saa der knap var Tale om at faa mere end det ene Glimt og korte Nik af hende, før de dreiede ind saa her og saa der.

Hvad havde hun med at gaa og slænge om Kvældene med de vidtløftige Jenterne, — var det for Silla det? Hun havde hverken Voksenhed eller Vet nok til at skjønne, hvad det var for noget, hun var oppe i der, og hvad en fin Fyr mente, som nikkede til hende, for de vakkre Øinenes Skyld ... Fornøie sig? — gaa rundt i Kværnen ja, til de kommer ud baade knuste og malede. ...

Nei ... bare ud af det!

Og derfor fik han drive paa med at file og file og lægge den ene Ugelønning paa den anden, til han havde faat Sølvkrogen stor nok til at hage hende til sig med.

Ja, var hun først hos ham! — han fortabte sig i Tanker om Husleie og Udlæggene til Bryllup.

VIII.

En Tid, efterat Nikolai havde faat sit Svendebrev, overraskedes han af et glædeligt Besøg, — han vilde neppe tro sine egne Øine, — ingen anden end hans Mor, som Lørdag Middag passede ham op udenfor Kjælderen, hvor han spiste.

Hun havde hørt, at han var blevet Svend og havde ikke havt Ro paa sig, før hun fik følge med en af Bordkjørerne, som skulde indover til Byen, for at besøge ham. Hun var blevet saa glad. Naar han vidste, hvor mangt et Suk hun havde draget for hans Skyld og, hvor mange modige Taarer, hun havde fældt.

Den store, staselige, halv bondeklædte Kone var sprængrød i Ansigtet og græd og tørkede sig i ét væk med det sammenlagte Lommetørklæde, medens

hun tolkede sin Bevægelse og Glæde over, hvordan alt havde vendt sig som ved en Styrelse.

Hun havde været saa ulykkelig i lange Tider; men nu, hun havde faat sin Søn igjen, saa det jo anderledes ud altsammen for hende ... Nei, hvor han var blevet stor og bred og gjild, — rigtig en Smed! Han havde nu vel Frakkeklæder til Søndags? Og Hat maatte han ogsaa ha'! — han skulde bare lade hende raade sig; hun vidste det hun fra alt det, hun havde set i Verden.

Det var med ganske underlige, i Begyndelsen næsten blandede Følelser, at Nikolai saadan med en Gang saa en Mor falde ned til sig ... en Gang kunde der komme drattende en Far ogsaa!

Det var saamange Aar, siden han havde tænkt paa hende, og det Billede, han igrunden havde, var i hans Erindrings Dyb gjemt i et graadvaadt, bittersalt Mudder, hvori han nu langtfra var i Stemning til at rode. Der var Ting indeni ham, som han af en instinktmæssig Sikkerhedsfølelse foran hele sin nye lykkelige Tilværelse skyede; ... men til den nye Nikolais, — Smedesvendens, — Lykke hørte vel ogsaa saadan at finde sin Mor igjen. Javist var han glad i hende, og var det uhyre rørendes ...

Og, medens han gik med hende og var glad iligemaade og snil og føielig og mistede Lørdags-Eftermiddagen med en halv Dags Løn, havde han, uden at han egentlig mente det, lagt væk i en Foræring, et urimelig stort, fint, blommet Silketørklæde — saameget, som han havde pint og gnuret sammen i to Uger ... og endda havde han lagt ud for Moderen til fint Brød og en Fleskeskinke, som hun maatte have opover med sig, og hvoraf Barbro alt nede i Byen prøvede nogle forsvarlige Skiver til Eftasverd.

Appetit havde hun, — og hun kunde hellerikke være synderlig vant til at spare! — det var omtrent

Summen af de lykkelige sønlige Betragtninger, han opgjorde sig efter Samværet. Ellers følte han sig uformodet blanket af for en hel Del Penge; og det var halv mismodig han om Aftenen gik opover for mulig at træffe Silla og fortælle hende om sin nye Lykke.

— Hele den Side af Byen opunder Høiden laa alt i Skyggen, og i den lummervarme Aften gik en og anden Arbeider med Trøien løst over Ryggen, medens der lød Ekko op af Larm og Spektakel her og der nedefra Udsalgene i Fabrikbyen.

Nikolai havde forgjæves krydset i Strøget om Valsestuen med stadigt Sigte paa engang baade nedover den brede Landevei, som gik forbi Grinden, og Gangstien, der sneg sig tværtover Marken ind bag den. Silla var ikke til at se! En Jente gik med en Bøtte fra Fjøset ind til Bislaget. Hun saa opover mod ham og lo, og Følgen var, at Nikolai fortsatte sin Vei mod Fabriken uden at vende sig om en eneste Gang. De maatte have Øine gjennem Væggene derinde, og havde nok alt begyndt at undres over, at han gik der saa ofte.

Fossen var afstængt, saa der kun randt en hvid Stribe nedover Dæmningen og gik Dryp i Dryp over Hjulet. En Kjærre larmede foran ham i Veien ... Nu stansede den og aflæssede; det rusede af med engang. Det var Muld, de kjørte til Haveanlægget udenfor Kontorbygningen ved Fabriken.

Indenfor Stakittet stod en hel Del Koner og Piger i fuld Beskjæftigelse. De ragede, lugede og plantede, medens en Mand gik efter med Havesprøiten, og ude af det aabne Vindu hang unge Wejergang med Straahatten paa Hovedet og snakkede ned.

Der stod Madam Holman med Haanden i Siden ved en af de sorte Muldsenge mønstrende noget nedplantet, hun havde klappet til med Haanden, og

— Silla! — paa Knæ lugende Ukrudt op i Forklædet fra en Rabat inde ved Huset.

Det var med hende, han spasede fra Vinduet, og hun rystede paa Hovedet og lo og saa op et Øieblik, — svare turde hun nok ikke for Madam Holman!

Det var, som der klemte ham en Tang med mange Greb lige under Hjertekulen, og han huskede med ét saa livagtig den Dag, han havde havt Ludvig Wejergang under Næverne.

Han gik nedover med Bly i Brystet og satte sig ved en Grøftekant inde paa Marken, hvor han uset kunde holde Øie med dem, som gik nedover.

Hun havde set saa altfor vakker ud, da hun saa op med den undertrykte Lystighed! — det var det, han kom tilbage til og bare saa for sig, det, han led under ...

En Timestid var gaat. Næsten sløvt havde han set den ene efter den anden gaa nedover Veien; men med ét kom der Farveskiftning i hans Ansigt.

Ludvig Wejergang slentrede forbi — flot og letfærdig, med Stokken løst i Haanden. Han var rødmusset som en Jomfru med fint sort Kindskjæg under Panamahatten og de graablanke Øine mysende omkring sig, medens han smaanynnede.

Nikolai stirrede næsten modløs fortvilet paa ham, som han forsvandt nedover ...

Igjen dette gamle haabløse foran Overmagten! ... dette, han aldrig fandt Ord og Luft for, om det ikke engang skede slig, at — han lukkede Øinene med et presset voldsomt Udtryk om Hage og Mund ...

Der kom Silla ved Siden af Madam Holman med ludende Hoved, som en Silju, der bøiedes af Væksten! Undertiden saa hun sig stjaalent om lig en Skolepige, der undgaar Læreren.

Nede ved Valsestuen skiltes de; Silla gik ind efter Aftenmelken.

Hun kom ud igjen med Spandet og tog Gangstien over Engen. Hun gik hastig og smilte ved sig selv, og der kom næsten et forskrækket Udtryk, da Nikolai reiste sig fra Kjæret ved Grøften:

„Skvætter Du, naar Du ser mig, Silla?"

„Saa morsk, som Du ser ud saa!" svarte hun spøgende.

„Det var jo saa, Du sagde, Du vilde være Konen min, Silla?"

„Hvorfor kommer Du nu med det, Nikolai! — det er jo saa længe til."

„Jeg kan trænge til at høre det en Gang til. Naar én ikke er tryggere end jeg, saa vil én gjerne kjende to Gange, om Hempen, én skal holde sig ved, sidder fast — eller, om den er saa ledeløs, at den ryger! Du har faat saa mangeslags i Tankerne, siden Du kom hidop til Fabriken."

„Pas paa, pas bare paa, Nikolai, — Du er nok rent ræd for mig paa det sidste," lo hun overmodig. „Men saa er jeg nu blevet lidt voksen jeg ogsaa engang. Det er bare Du, som ikke ser det, — og staar der som en Stolpe.

Men Du kan saamæn tro, jeg har faat det fuldskurendes travlt nu! Saa fort, jeg bare har faat Aftensmaden i mig, bærer det opover til Fabriken igjen. Jeg og Kristofa og Kalla og Josefa har faat hele Pudsingen og Lugingen i Kontorhaven, nedover alle Erter og Gullerod og Kaalsengene med, og, naar Anlægget gror til udover Høsten, saa skal vi faa det ogsaa!"

Nikolai stod blot og regnede over ... Syv og tyve Daler med Fradrag af, hvad der var gaat til hans Mor idag, — Fleskeskinken med, den kom nok ikke igjen! — det var, hvad han eiede, og to Gange saameget til behøvede han mindst, før han fik det nødvendigste ind i Stuen.

Det var bare om at faa hende ud af det, om han saa skulde drive paa baade Nat og Dag.

Høit yttrede han kun i Forsigtighed:

„Har vi bare brav Vet, saa vi ser os vel for og er vare, saa kunde vi kanske sidde i vor egen Stue alt til Vaaren, Silla! ... Men der kan komme saa mangt imellem."

Det sidste kom tonløst med et tungt, knuget Suk.

„Jeg mener, der ikke blir Liv og Mod i Dig, før Du blir gift jeg, Nikolai!" lo hun, „nu er Du saa fæl at møde, at én kan bli' rent sørgmodig og lei hele Kvælden efter. Deilig Kjæreste!" Hun svang sig spasende rundt paa Hælen med Spandet ud for sig og fo'r henover Veien, idet hun nikkede Farvel.

Det, han fra først af var gaat derop for, Nyheden om sin Mor, havde han ikke kommet til at fortælle, og, sandt at sige, havde han rent glemt det. Det var ogsaa tidsnok næste Gang, han traf hende. Og den Gang fik det nok ikke vare for længe til — slig, som det saa ud nu!

Nogle Uger efter var der Sporlag efter ham.

En Læsbonde var, i høi Grad i Beraad med sin Føring, stanset udenfor Spisekjælderen. En Part af Læsset udgjordes af hans Mors store Kiste, som Bonden havde paataget sig at kjøre til Byen og faa sat ind saalænge hos Nikolai. Selv skulde Barbro først komme efter en af Dagene.

Hun maatte have noget fore! Tænkte hun kanske paa at gaa i Tjeneste igjen?

Og, som han en Kvæld kom hjem, fandt han en rød Tine og et Par Snørestøvler stillet op paa Kisten. Hans Mor maatte have været der.

En halv Timestid efter viste hun sig ogsaa. Hun havde blot været henne og kjøbt lidt fersk Rugkage, Ost og Smør for at have med op i Logiet tilaftens.

Foreløbig skar hun noget op og bød ham med sig.

Den store Skikkelse, tillagt hendes Effekter, fyldte næsten Nikolais lille snevre Soverum. Hun var blevet lidt stakaandet og hagefed af al den Indesidden; det store Kjæveparti, som i Ungdommens Glans havde været overdraget med skjære, sunde Fjeldroser, gav, som det bevægede sig under Spisningen, kun Indtrykket af Kraftknusning med endnu solide Tænder, hvori dog Tandpinen af alle de blæsende hede Kaffeskaaler havde gjort et og andet vældigt Indbrud. Medens hun sad paa Kisten og han paa Sengen, kom det til Udtalelse:

Bonden, hun havde indakkorderet sig hos, mod atten Daler om Aaret, Hjælp i Aannetiderne, samt mod, at hun holdt sig Kaffeen selv, var saa kneben og pinende paa Kosten, at hun havde maattet ty til at kjøbe baade det ene og det andet ved Siden af. Ja han saa selv Fleskeskinken og vidste, hvordan hun var vant hos Wejergangs. Hun kunde nok sige, at hun havde svælget Maden med Graad mangen Gang, naar hun kom ihu alt det, hun havde gjort for Ludvig og Lizzie, — at hun havde baaret dem paa Armene og været mere end deres egen Mor for dem. Og naar hun saa tænkte paa, at Lønnen for det altsammen skulde blive Tungarbeide ude i Hø- og Kornskuren! ... Hun var rost af for mangen Mund til det.

Hun havde da ogsaa biet taalmodeligen paa, at de skulde mindes gamle Barbro — — Aa nei! én fik nok helst minde sig selv, skulde det bli'.

Men nu, siden hun havde Nikolai derinde, havde hun studeret og grublet og grundet paa at

drive en liden Handel i Byen. Og idag havde hun været ude hos Generalkonsulen.

Han var grætten, med det samme hun kom ind paa Kontoret, og bed; men hun kjendte ham og tog til at snakke fint for sig:

„Hvordan lever Fruen og Hr. Ludvig og Frøken Lizzie med Tilladelse? — kors, de er vel saa voksne og befordrede nu, at det ikke er ventelig, at de kjender en ringe Tjener igjen.

Tynde ... tynde som Stilke, lo han. Du kan gjerne holde dem én i hver Arm endnu! — — Men Du maa have ædt op hele Laden deroppe; jeg huskede ikke, Du var saa stor, Barbro! Han er vel gaat fra Gaard og Grund, Bonden? jønede han.

Tak, jeg var ikke vant til Kreaturfoder hos Generalkonsulen, sagde jeg. Det er nok heller mig, som er i de Omstændigheder, at jeg maa fraflytte; den Mand passer sig saare vel for, at nogen gaar ham for nær.

Og saa snakkede jeg om Ludvig og Lizzie, til jeg kom i Graad.

Og denne vidtløftige Gutten din? spurgte han.

Tak, sagde jeg, min Søn Nikolai er nu udlært Smedesvend her af Staden.

Og saa fortalte jeg ham mine Tanker, at jeg vilde til Byen og handle; jeg har altid set, det har været bedre indenfor Disken end udenfor, mente jeg.

Da lo han; — Du vil nok lave Dig et nyt Stabur i Byen, Barbro!

Ja, Hr. Generalkonsul, naar det kan ske med Redelighed og lidt Hjælp, saa tragter nok én og hver efter Ernæringen.

Og saa lovede han mig i samme Snup frit Værelse og Kjøkken i et af Husene oppe i Fabrikbyen for et helt Aar."

Som Mor og Søn sad overfor hinanden, var de ikke uden en vis Lighed; men der hvor Skjæb-

nens Førelse havde sveitset Dragene i hans brede, vaagne Ansigt til Muskler og Energi, der havde den hos Barbro slappet alle Fjere af i sløvt, tungført Fedt.

Det var alligevel ikke uden en vis Lidenskab, hun nu udviklede sine Planer om Smaahandelen, og hvordan hun skulde vide at skaffe sig Kredit lidt paa hvert Sted; hun havde endnu Kjendinger omkring i Kramboderne fra hun var hos Wejergangs. Bagefter var det saa blot at sælge ud, betale det gamle og faa igjen nyt; det hele gik rundt som en Veiv.

Men lidt flere kontante Penge maatte hun have, for hendes rak ikke langt. For Eksempel, om Nikolai kunde forstrække hende med lidt? Det kom jo alt til at ligge i Varerne, saa af det for den Sags Skyld kunde være det samme, enten han lagde sine Skillinger der eller i Lommen, — akkurat paa en Prik!

Kunde han saa sige hende, hvorledes hun for en billig Penge kunde faa kjøbt en Disk? Eller helst faa den paa Kredit; kneb det om nogen Ting for hende nu, saa var det om Kontanten. Kanske kunde hun med det samme prøve paa at tage ud lidt mere hos Snedkeren med engang, blot et nogenlunde rummeligt Klaffebord, to Senge og nogle Stole. Hun havde tænkt, at naar hun nu først kom lidt igang og havde ordnet sig paa det, saa kunde Nikolai bo hos hende. Naar hun dertil stellede alle Maaltiderne for ham, kunde det ene tage det andet, og en vis Del af hans Løn gaa til det, han fik selv slaa over og sige, hvormeget han syntes ...

Barbro lagde ud stedse hidsigere og byggede i Aanden, af og til med et Klask i Næven, hvordan alt skulde være.

Men, medens hun blev stigende varm og opstemt af sine Fremtidsplaner, sad Nikolai uvis og trampede en sagte Takt med Foden. Det om Han-

delen kunde være rigtig nok. Moderen maatte vel skjønne det, hun, som havde været hos Wejergangs og nu dertil talt med selve Generalkonsulen. Men, jo mere hun saadan indbyggede ham i sine Planer og derunder forpagtede ham alene for sig og snakkede væk, som intet kunde være iveien fra nogen Himlens Kant, desto videre aabnede Gabet mellem deres Villier og Interesser sig for ham. Hun kom med en Mors længe undværede Ret, og han havde netop det paa Hjerte, at han tilhørte en anden endnu nærmere og just nu maatte gaa sin egen Vei.

Hun kunde ikke vide, at hun hele Tiden mødte Spiger inde i Væggen, saa han fik nok sige fra.

„Ja, ser Du, Mor!" han saa ned i Gulvet, „Pengene mine kan Du nok faa, naar det bare er sikkert, at jeg faar dem igjen til Nytaar, saa for det er ingenting iveien. Men, ser Du, hvorfor jeg endelig maa have dem igjen, det — det er, fordi jeg og Madam Holmans Silla er kommet overens og vil gifte os og sætte Bo. Og det staar fast fra min Side, for det har jeg slidt og stridt for, helt fra Holman døde; — og ikke blev det vel, skulde jeg være hende foruden."

Hans skarpe graa Øine skjød et Glimt op paa hende, og Moderen følte instinktmæssig, at her var en Villie, som var glippet hende udaf Hænderne.

Det var en lang Streg i hendes Planer! ...

For at klappe paa Misstemningen lod han hende faa sine tredive Daler, før hun gik.

— — — Der er en Handelsvirksomhed i de trange Gader og Forstæder, der er situeret en Etage høiere end Kurvekonens. Den sælger sine Varer fra Hus, omfatter efter Lovgivningen en hel Del flere Effekter og lader ogsaa vedkommende føre den magelige Tilværelse et Trin længere fra Haanden til Munden; det vil sige, den opnaar maaske, istedetfor Dags Kredit eller Uges Opgjør, Uges eller Maaneds ditto.

Det var denne Smaahandel, Barbro vilde slaa sig paa, og, heder det om Amerika, at hele Byer og Virksomheder reiser sig i et Øieblik, kunde noget lignende vel siges om Barbros Handel.

En knap Uge efter var hun i Hus, havde i Vinduet en Udstilling af Traadnøster, Kringler, Brød, Bonbons, Snørebaand, Naalehuse, Snus, Kridtpiber, Staalpenne, Fyrstikker m. m., medens hun selv sad bag Disken, — det var en Kasse, formummet under blaat Tøi, — og malede Kaffe, som hun brændte i Kjøkkenværelset indenfor. I en laasfærdig Komodeskuffe, som Nikolai havde overset, stod den Cigarkasse, der gjaldt for Pengeskrin, med nogle Kobberslanter i.

Bekjendtskabet mellem Madam Holman og Barbro var ogsaa alt fornyet — med Hemmeligheden om Silla fra den sidstes Side in mente.

Madam Holman — hun boede bare i Gaden nedenfor, — var kommet opover, medens Barbro i Kvældingen stod ude paa Trappesvalen og besaa sine nye Omgivelser i Lys af det netop færdige Krambodvindu. Og saa maatte hun da ikke gaa en gammel Kjendings Dør forbi! Hun maatte komme ind og faa en Spølkum Kaffe, der stod paa Gruen og klarede, om hun ikke vilde forsmaa.

Madam Holman kunde jo nok have en Mening om meget og mangt af det, hun saa derinde; men foretrak, medens hun nød sin Kaffe, heller at sætte Barbro ind i Rækken af de Tilskikkelser, som var overgaat hende, siden Holman døde.

„Aa — aa, vend ikke Koppen endnu! — én til, Madam Holman?"

Madam Holman drak uden at blive det mindste mindre sørgelig ogsaa en tredie Spølkum. Hendes stille, lergraa Øine havde set og forsket, medens hun snakkede, og suget ind Bemærkninger om Barbros rundhaandede, overflødige Stel som Pibeleret Fedt. Men, da hun gik, havde hun under mange

forsigtige Forbehold og i det Haab, at Varerne ogsaa vilde staa sin Prøve i Længden, udtalt sin Tilbøielighed til at lade sin Handel gaa over til Barbro.

— Madam Holmans Silla var netop derinde ved Disken, hun skulde have en halv Pot Gryn med sig hjem, da Barbro, som heldte i Maalet, med ét saa Ludvig Wejergang i Døren.

Han havde jo hilst paa Barbro før, og, naar han nu to Gange om Dagen gik der forbi, nikkede han vel ogsaa saa ofte, hun viste sig fremme paa Trappen.

Men saa venskabelig som idag! ... Barbro var ganske hjerteknust, hun holdt næsten paa at sige Ludvig, saa munter var han og spøgefuld om hendes Handel. Derunder stod han og mysede og lo til Silla, der blev undseligere og rødere og i Forfjamselsen blot strævede med at faa Kræmmerhuset med Grynene vel ud af Barbros Haand. Han havde taget Panamahatten af det krøllede Haar for Heden og var saa fin og vakker.

Silla turde næsten ikke se op paa ham, hørte blot noget om, at Fregner ikke var saa farlige, naar man havde saadanne svarte Øine, da hun med Hovedet foran fo'r ud af Døren!

Barbros Mening bagefter om Sillas Opførsel, at hun saa med ét sprudrød skulde rende afsted for et Par uskyldige Ord af et saa velmenende og vakkert Menneske som Ludvig Wejergang! — fik Sønnen høre allerede samme Aften. En ung Jente fik da staa beskedent og ikke bære sig saa! hun var istand til paa det Vis at faa alt det, som hed Mandfolk, i Hælene paa sig.

Var det noget for Nikolai det, den fjamsede, svarte, lange Jenten, som løb der i den for korte Trøie som en halvskrællet, krum Ræke i Ryggen, og ballancerede langs Rendestenskanten, som hun mente at danse paa Line, — foruden al Opdragelse.

Havde det saa sandt været en anden end Ludvig Wejergang, tænker jeg, hun vilde havt ham kigendes efter sig baade her og der om Hjørnerne!

„Men, ser Du, Nikolai, det randt mig rigtig isinde, medens han stod der, at her havde jeg den, som baade kunde og havde Godvillien til at hjælpe mig med de femten Daler, som jeg trænger saa saart endnu, — men saa var han borte, før jeg fik summet mig."

„Hos ham? — ne—i, Mor! Jeg skal nok skaffe dem jeg, vil Du bare vente lidt, — og jeg tænker, Du kan bruge mine Penge saa godt som hans!"

„Ja, havde jeg ikke Dig, Nikolai!" — udsukkede Barbro rørt; „og nu skal Du faa Kaffe, som er god og med ferske Kanelstænger til, som jeg ikke har faat Salg paa idag."

„Nei, ellers Tak, Mor!" lød det mørkt; han var alt i Døren.

Siden paa Kvælden lykkedes det ham at træffe Silla. Hun var ikvæld saa overgiven og leende af sig:

„Jeg løb jo min Vei; saa slet ikke paa ham. Vilde Du kanske jeg skulde ble't?" jønede hun.

Han var jo afvæbnet — i Øieblikket — saa tillidsfuldt, som hun lo.

Men, da han gik nedover, saa han alligevel Wejergangs overmodigt mysende Øine for sig med den krøllede Lok frem under Hatten, og, — han kunde ikke for det, — han følte den ligesom viklet om sin Finger. ...

— At hun slog sig saa lystig, huede ham jo ikke, og hellerikke, at hun de Gange, han siden tog sig Tid til at gaa opefter om Kvældene, kom saa hæseblæsende ned fra Anlægget og altid havde i Munden, om unge Wejergang havde været eller ikke været der, hvad han havde sagt, og hvad hun havde tænkt, og Kristofa bagefter været enig eller

uenig med hende i. Det var, som hun ikke kunde snakke om andet!

Saa var det nu vel ikke det værste, at hun selv var den, som pratede og snakkede ud til ham.

Men javist var det, saa Sveden kunde sile i Smedien, naar han stod og tænkte paa det altsammen deroppe. Han kjendte sig som under en Skrue.

Hvorfor skulde Fattigmand ikke faa ha' sit i Fred? Der holdt han paa og sled og vilde gi' alt det Blod, han eiede i Kroppen, for at kunne faa gifte sig, og den anden, som havde Lommen fuld og kunde faa hver fin Frøken, han bare pegte paa. — Slige, de var værre end baade Rovdyr og Mordere!

— Og under alt dette lakkede Tiden fremover.

Han havde velsignet baade Høstsølen og Mørket, som gjorde Slut paa al denne Rendingen om Kvældene; og nu var Vinterdagen og Sneen kommet. Naar han regnede, — og han stod altid og regnede, — saa skulde han nu til Nyaaret være Kar for en fem og syvti Specier, — dem han alle havde godtsom sultet sig sammen. Deraf stod nu de fem og firti, og siden de tretten til, hos Moderen. Værelse med Kjøkken havde han saa smaat tinget paa for en pen Pris om Maaneden og det, han skulde have i Hus, ogsaa. Da han laante sin Mor sidste Gang, havde hun sagt, at han ikke behøvede at være ræd, hun handlede Vårerne ud og strøg Fortjenesten ind.

Det var i Orden alt, og saa fik vel retnu Slaget staa med Madam Holman. Men, naar han lagde frem sit Svendebrev, sine fem og syvti og sin faste Fortjeneste med Lønspaalæg fra Nyaaret hos Hægberg, saa fik hun nok være saa snil at gi' sig!

Det var i en af Dagene mellem Jul og Nytaar,

at han begav sig op til Moderen for at forberede hende paa, at han maatte have sine Penge ud nu i Februar. Da vilde han gaa til Madam Holman.

Det forekom ham, som Moderen var endel forfjamset og glemsk, medens hun lavede Kaffeen.

Hun mente, hun var halvtullet idag, sagde hun; — men Kaffe skulde han ha', og Julen skulde han ikke bære ud, det havde ikke været Skik der, hvor hun var opvokset det!

Aa nei da, saa Nikolai skulde alt ha' disse Skillingerne sine nu? Hun var blevet saa glemsk af sig, at hun ikke havde tænkt paa, at det var saa snart. Og saa havde hun lige før Julen maattet greie ud et Paakrav for Kaffe og Sukker, som hun for sit Liv ikke havde tænkt eller vidst, skulde kommet paa hende før over Markedet eller til Sankthans! ... Men, han skulde bare ikke være ræd, hun vidste nok, hvor hun skulde skaffe Pengene, vilde hun bare knytte Huen paa og gaa ud efter dem.

„Saa, saa, drik nu, Nikolai, den er stærk som Berg; det er ikke Jul mere end en Gang om Aaret, siger de paa Landsbygden ... Jeg mener, Du er ræd jeg, — for Pengene dine? Aa nei, bryd Dig ikke, har Barbro, Mor din, lovet noget, saa holder hun det, og saa kan Du være rolig.

Slig, som 'n Ludvig var imod mig nu sidst igjen, han var inde her, — det var endda Eftermiddagen før Lillejulaften, — saa staar det ikke fast for Barbro for nogle Skillinger, naar jeg siger, at Sønnen min trænger dem. ... Aa nei da!

Naada, naada, Nikolai, vær ikke slig, Du hører jo, Du faar dem. Kors bevars, saa Du ser paa mig!"

Han sagde intet; sad blot længe stille, og Barbro syntes, det blev rent knugende tyst. Hun forsøgte snart saa og snart saa:

„Jeg skal friste paa det straks over Helgen. ... Nei aldrig skulde jeg laant Pengene dine, havde jeg vidst, det skulde bli' til dette. ..."

„Nei, Mor. Pengene faar Du greie ud, naar Du kan, jeg skal ikke drive Dig haardt for dem; men, prøver Du paa at tigge Ludvig Wejergang om dem, saa er vi skilt ad for denne Verden og, saa langt, jeg rækker indi den anden med. Nu véd Du det, Mor! — Og saa stor Tak for Brylluppet denne Gang ... baade fra mig og Silla!" Han rev Døren op.

IX.

Om Silla ikke var kommet som en Kile mellem Barken og Veden, hvor godt og usørgendes kunde Barbro nu ikke have levet. Ingen anden end hende var det, hun havde at takke for, at hun nu stod blottet for al den Hjælp, hun kunde og efter hendes inderligste Overbevisning ogsaa burde havt af sin Søn Nikolai, med den sikkre Fortjeneste, han hver evige Uge kunde lagt til Kjøbmandsskuffen, der, — hvordan det nu havde sig, aldrig vilde opvise det Beløb, den skulde.

At Barbro paa Landsens Vis undlod at indtage i Regningen, hvad der medgik til Fortæring for hendes egen vægtige Person, var ikke usandsynligt. Paa den anden Side var hendes altid beredvillige Gjestfrihed ved Kaffekjedlen ikke uden sin Bismag af Handelspolitik, — det, hun spenderede, var kun at betragte som en Udsæd, der vilde komme mangefold igjen i Skikkelse af Kunder.

Barbros Stue holdt paa det Vis paa at blive Mødestedet for Nabolagets kaffeslabererende Kræfter.

— — Veistolperne stod med Snehuer, Skavlerne laa i Veisiderne og indover Engene.

Medens Slæderne udenfor knirkede i Kulden og Døren ligesaa, naar nogen kom ind, sad nu i Eftermiddag Mor Taraldsen, som koppede og satte Igler, og lange Mor Bækken og godgjorde sig ved den varme, rygende Kaffekop og Kandisen.

Mor Taraldsen udbredte sig over daarlig Vædske og fordærvede Tider og, hvordan det gik nedad Bakke i hver Næring, medens Mor Bækken mere og mere fuld af Indvendinger satte Ho'det til paa skjeve og rodede om i Koppen:

„Jeg husker lidt af den gamle Tiden jeg ogsaa, og véd ikke, om den var bedre; — ellers kan hver synes, som han vil for mig, bevars!" her laa det lange, gule Ansigt med de af sin egen Mening blinkende Øine tværtover Kaffekoppen; — „men saa er nu Dagen ble't længere for Arbeidsmanden nu! Æsch da! som de sad der i Mørket omkring i Gaardene og Stuerne med Tyristikken i Skorstensmuren for at se at spikke og spinde; og der laa Gutterne lange Vinteren og rækede og gispede i Sengekovene fra Klokken tre, fire om Eftermiddagen, til de endelig maatte drage sig ud med Lygten og stelle Hestene om Kvælden. Men Jordolien, den har faat dem op af Sengefjælene den! Det er, som vi skulde ha' Sol hele Vinteren nu, og Folk kan se at tjene en Skilling."

„Ja, men saa er nu ikke alt ble't brav paa det Vis heller, naar de sidder og spiller Kort og dobler og drikker paa Værtshusene."

„Det er ikke Jordolien, det er Gasen det! — men saa er nu vel den god for noget ogsaa, baade i Gadelygterne og oppe i Fabriken."

„... og til Fuldskab og Dans og Syndighed!" ...

Mor Bækken slog en Bugt paa sig ned til Koppen med Kindsiden og Hagen og op igjen for at modsige paa sindrigste Vis.

Men saa kom Anne Graver ind til Disken, — hun, som havde med Kirkegaardspyntningen, og da fik én vare sin Mund.

Tak, som byder, hun var ikke imod at nyde en varm Skaal Kaffe i Kulden. Hun havde havt en travl Dag idag med den store Begravelsen; de hørte vel al Ringingen i Middags? Det var noget til aparte Mand! Hun udbredte sig under Rov af diverse Stumper af Ligtalen om hans Værd og Betydning som Menneske og Borger af Byen. Der havde været Taler og saa utallig med sorte Hatte og Blomster, at én ikke kunde se Kisten. Ja, det var den tredie nu, de havde taget imod paa Nyaaret! hun udstødte et Suk.

„En hører aldrig, hvad for Folk én har mellem sig, før de er døde," kom det fra Mor Bækken. „Havde han været saa paa Fattigmands bedste, kunde de have sunget og blaast lidt om det, mens han levede. Det er nu kanske bagvendt; men" — hun lagde langsomt og mere og mere udtryksfuldt Ansigtet over Spilkummen.

Mor Bækken skulde nu altid have sine egne Udlægninger. Og saa slog Mor Taraldsen med afværgende Takt for Freden pludselig ned der lige i Fabrikbyen. Hun var gaat opover Gaderne igaaraftes med en overbunden Kop med Igler, og saa skulde Folk tro og tænke, at, naar de paa den lange Vei op fra Apotheket hverken kom ud for Skøiere eller Røvere, saa kunde én vel gaa fri heropefter! men der kom de strygende, de store, voksne Jenterne den ene bag den anden paa Holke nedover Gaden med Skrig og Skraal, saa de kunde rive Folk overende. Koppen havde hun da mistet med alle fem Iglerne i, og, havde det ikke været Maaneskin saa at hun kunde se at plukke dem op igjen paa Sneen, vilde hun forloret hver evige én. Det var denne Josefa og Gunda og Kalla bort i Gaden og saa denne lange Silla, hun kom som et Spøgelse

nedover. Jo—o Madam Holman, som er saa pen paa det, skulde se, hvad hun har for Datter, — naar Mørket falder paa!

Barbro nikkede for sig selv og tænkte, at Nikolai nok skulde faa høre, hvad Folk sagde.

„Jeg skal rigtig ud og se paa dem en Kvæld, — ja saamæn! — Ja det med Iglerne misbilliger jeg ganske og aldeles, det maa jeg paastaa. Men Ungdomsblodet maa paa noget Vis faa røre sig ... og, maa jeg spørge," — her lagde Mor Bækken den ene Pegefinger paa den anden, „har de nogen Maade at fornøie sig paa, naar de nu ikke skal danse og ikke skrie og ikke age paa Kjelke?"

Men nu tog Hidsigheden Mor Taraldsen:

„Skal det være Skikkelse for anstændige Piger at rende med Sjau og Kommers, saa maa det vel være efter den nye Mode, Mor Bækken præker om. ... Saa én ret efter om Hjørnerne, var der kanske dem, som var ude for at møde Gaaseflokken."

„Da var det likere at tage fat paa dem da end de stakkars Jenterne!" lød det haardnakket fra Mor Bækken, — „slige som han Fuldmægtigen nede paa Leverancen og han paa Magasinet og saa den fine Volontøren, den Wejergang oppe paa Fabriken, og Kammeraterne hans."

Barbro stod henne ved Disken med en Kunde:

Der maatte ingen sige hendes Ludvig noget paa. Hun kjendte ham hun; i fjorten Aar havde hun været over ham Dag og Nat og, havde hun en Skilling for hver Gang, han havde raabt og skreget paa Barbro!

Hun vilde have udbredt sig i Vidtløftighed, om det ikke havde været ham, hun havde i Ryggen, som stod og skreg paa Grønsæben.

Og saa fik Igle- og Koppemor Taraldsen fortsætte sit om, at Pigerne stod og stak Ho'derne ud af hver evige Port opigjennem hele Gaden; hun

saa det saa vel, naar hun kom hjem fra Iglesætting om Kvældene!

Hun og Anne Graver begyndte derpaa nærmere at mønstre Ungdommen. Der var dem, man ikke engang vilde snakke om, og dem, man nævnte med allehaande interessante Tvil og Formeninger, og endelig dem, man blot opholdt sig undrende ved, fordi man sletintet havde at sige om eller paa dem.

Hvad Barbro angaar, saa mærkede hun sig vel, hvordan Ordene faldt om Silla, og var paa det rene med, at Nikolai skulde blive advaret. Han skulde ialfald vide, hvad han gjorde, naar han gik hen og tog den Jenten.

... Og det var da hellerikke med Formindskelsesglas, hun lod ham se det, idet hun den ene Gang efter den anden slog paa alle de Farer, de unge Fabrikpiger deroppe var udsat for. Hun var instinktmæssig klog nok til ikke at nævne Silla, for at han ikke skulde tro, hun snakkede mod hende. Men for hver Gang, hun spillede hen paa det, saa hun godt, at det gik ind paa Nikolai og fuldelig gjorde den Virkning, hun ønskede.

— Hans Mor havde kommet med endel sligt ikvæld ogsaa, og han sad nu mørk og lyttede efter Støien udenfor.

Det ene Følge efter det andet fo'r forbi nedefter Landeveien paa sine Pigkjelker under Huien og Raab som Skygger derude i Maaneskinnet, — halvvoksne Gutter og Jenter, af og til et Kjelkeparti af fine Folk helt nede fra Byen. Opefter drog en lang Gut med Touget over Skulderen og med Hælene stampende i Bakken en Vedkjelke med et helt fuldproppet Følge af Jenter paa ...

Han kunde ikke andet end holde et Øie ud igjennem Kjøkkenvinduet og lod paa det sidste Moderen, som sad inde ved Parafinlampen, uden Svar.

... Det var Kristofa og Kalla de to, som stod der indenfor i Gaden og snakkede, medens de hele Tiden bare gled kort frem og tilbage paa den Stump Holke. De ventede paa nogen, Silla kanske? de stod jo lige ved hendes Gade. Det kom vel an paa, hvem af dem, der turde vove at gaa ind og gjøre sig saa ubeskeden at spørge Madam Holman med mange kjære, vakkre, vene til, om hun vilde give Silla Lov til at gaa over til hende en liden Stund ikvæld? — Altid Løgn og Ugreie!

Og der igjen et helt Kjelkefølge med fine Hatter og lysende Cigarer stansende og leende lige udenfor. ...

Barbro holdt inde med Bundingstikken for at lytte.

„Slig Spektakel har vi nu hver Kvæld til langt paa Nat," yttrede hun, — „saalænge Maanen skinner paa Føret."

Det løb hedt igjennem ham. Skulde Silla ud i dette, saa kunde han lige saa godt lægge baade sig og Slæggen ned.

Jo, der kom hun og saa sig om paa Hjørnet efter sine to Veninder ...

„God Kvæld, Mor!" sagde han med ét og var ude af Døren.

„Dig, Nikolai!" udbrød Silla overrasket ... „Har Du set noget til Kristofa og Kalla! Jeg skulde saa endelig ha' snakket med dem. Ikke? — Véd Du, hvordan jeg slap ud? Jeg skulde bare faa Katten ind til Natten. Jeg jagede den selv paa Dør og gjemte den saa pent under Bøgekarret ude i Skjulet, bare den nu ikke mjauer!"

Hun saa sig atter ivrig om, medens den langstrakte Skygge indover Sneen eftergjorde hendes smale Skikkelse og dukkende Bevægelser.

„Aa de, som lovede at bie paa mig." ...

„Det er nu vel ikke værre end, at de er strøgne afsted."

„Værre? ... de trode, jeg skulde være med dem ud ikvæld, og, har de ikke alt været her, saa kommer de kanske til at staa her og vente, for jeg maa ind jeg, ser Du, ellers har jeg Mor ud paa Gaden efter mig. ... Hør Du, Nik! vil Du være snil," hun greb ham i Trøien og puffede ham frem og tilbage, „saa find dem op for mig og sig dem, kan Du nu sige dem det ordentlig? — at jeg maa være pent inde ikvæld; men, hurra for frit! — imorgen og iovermorgen! ... sig, at Mor skal være nede paa Vask hos Antonisens hele Slutten af Ugen, saa skjønner de nok altsammen. — Men bare faa fat i dem, Nikolai, saa de ikke skylder paa mig."

Nikolai var ikke ufølsom for hendes Elskværdighed, heller ikke for, hvor kvik og vakker hun var; men det virkede netop modsat. Medens hun stod saadan og trak ham i Trøien, hørte han hele Tiden Raabene borte i Landeveien.

„Ret saa, ret saa! Du vil slippe Dig rent løs nu da, Silla! ... Ja, lad dem bare narre Dig brav ud imellem sig. Men, at en ordentlig Pige lar sig trække med paa det Leven!" tilføiede han studst.

„En ordentlig Pige? ... ordentlig Pige! — Maa jeg spørge, hvad skal hun ha' for Moro da? ... Det undrer mig rigtig, Nikolai, at Du ikke fandt Dig en saadan or—dentlig Pige, som gaar som et Lys i Ryggen, med Armene under Tørklædet og bare ligesom lader sig glide af Vanvare, naar hun kommer til en Holke, — ikke engang tør skele til en Kjelke, fordi hun er saa pen paa det. ... Jo vist var det en saadan ordentlig én, Du vilde ha'! Og, naar saa Du stod i Smedien og hamrede hele Dagen, og hun grov sig ned i Arbeide og laa paa alle fire med Ho'det bag Vaskebøtten hjemme i Stuen, saa havde Du det vel, som Du vilde! ... Men det siger jeg Dig, Nikolai! at, skal der ikke være nogen Moro mere i Verden, — saa Farvel, kvit med

den. Jeg har maattet sidde længe nok indestængt hjemme."

Han rystede paa Hovedet ... „Naar bare ikke alle de Ulvene var, som tuder derborte i Veien! Men, ser Du, — de vil ogsaa more sig! — og ... og den, som ringe er, faar vare for det, han har, mener jeg. Og, vil Du som jeg, Silla, saa gaar vi ind til din Mor nu straks, — paa sætte Flekken!" Han tog hende med det samme ved Haanden for at gjøre Alvor af det.

„Jeg mener, Du er gal, Nikolai!" udbrød hun angst; Beslutningen var ligesaa forfærdelig som uventet. „Nei, nei, lad det være!" bad hun ivrig hviskende ... „Tænk Mor! ... Har Du rent glemt, hvordan Mor er. Det er jo god Tid, naar vi faar noget at gifte os paa."

„God Tid? — nei for mig er det ingen god Tid, Silla! — jeg faar nu prøve at snakke fra."

„Og hvordan skulde det gaa mig bagefter herhjemme? ... Ikke er Du klædt til det heller ... ikvæld!" ...

„Aa—aa, bliv ikke ræd, Hr. Nikolai! — lad mig lige saa godt faa se Syn for Sagen med mine egne Øine, hvor høit min Datter værdiges at agte sin Mor, som nu sidder her som en fattig, værgeløs Enke."

Det var Madam Holmans egen Røst, hun stod der unaturlig stor i Porten.

„Jeg trode, jeg havde oplevet det værste, da Holman døde, og at jeg skulde forskaanes for at gribe mit eget Kjød og Blod ulovendes ude i Samtaler paa Gaden midt i Sneen. Hellerikke havde jeg troet, at den Per—son! nogengang skulde understaa sig at komme saa nær min Stue. ... Du bare følger mig ind, Silla! ... ind, ind, hører Du, straks."

Hvis man kunde plukke op Bestanddelene i Madam Holmans sidste hvinende Fistel, vilde man

fundet en hel Rigdomsgrube af Sjælsaffekter: krænket moderlig Værdighed, Harme, Foragt, Had og noget tungt, der skulde virke aldeles knusende og virkelig ogsaa lod Silla saagodtsom synke i Knæ; hun stod der uden at røre sig.

Nikolai var imidlertid hærdet en Smule siden gamle Dage; han var kommet til det, at der var andre, han nu var mere ræd for end Madam Holman. Han lod sig derfor heller ikke anfægte:

„Jeg maa nok bede om at faa gaa indenfor iaften alligevel jeg, Madam! — for jeg kom nu ikke hid ikvæld for at staa udenfor i Sneen. Det er til Madamen selv, jeg har Ærind."

„Det er kanske ikke længere end, at det kan siges her paa Pletten, hvor vi staar," svarede Madam Holman infamt. „Kom hid, Silla!"

„Aa nei, saa langt er det ikke; men saa maatte jeg nok faa greie ud et og andet, som hører til ..."

Da Madam Holman fremdeles lod til at spærre Porten og blot igjen vinkede paa Datteren, tog Silla fra sin Fortabelse og Angst pludselig sit Parti. Det gjaldt nu bare at lukke Øinene og staa sammen med Nikolai, og hun greb ham dristig ved Armen.

„Jo, Madam! det er saa, som De ser. Vi holder sammen slig, som vi har gjort, helt fra vi var smaa. Og jeg kom iaften for at begjære hende og spørge, om vi kunde nyde godt af Madamens Lov og Samtykke. For med mit Svendebrev og min gode Fortjeneste, og, naar jeg aldrig drikker og ..."

Nu handlede Silla med Fortvilelsens Mod; hun trykkede bag paa Nikolai, saa de alle tre — Madam Holman halv ufrivillig vigende, — kom igjennem Porten og derfra ind i Stuen, hvor Slaget saa stod. ...

Medens Silla laa med Hænderne for Ansigtet

paa en Stol henne i Mørket, og Nikolai med rolig Paagaaenhed vedblev at plædere sin Sag og gjøre bedst mulig indlysende, hvorledes han nu havde Udsigter til at blive Mestersvend og kunne forsørge hende, indtog Madam Holman en mægtig fornærmet, afslaaende Holdning. Hun brugte hele sin Magtvælde; hun kneisede, og hun var harm, og hun faldt i yderste Forbauselse! Det saa jo næsten ud, som han mente, han igrunden kunde tage Datteren fra hende, enten hun sagde ja eller nei. Eller, hvad blev der igjen for et ældre Menneske at leve af, naar Manden var død, og Datteren, som kunde opholde hende, slog sig rent fra, fordi det faldt hende ind at gifte sig med en Smedesvend, der ikke kunde saa meget som vise Far for sig ved Vielsen?

Hun var i Begreb med at reise sig til Værn paa Liv og Død for sine moderlige Rettigheder, da der pludselig randt et Lys op for hende. Hendes Øine begyndte at stirre ind i et Fremtidsperspektiv ... Hvis Nikolai nogengang kom til at forsvare de store Ord og Løfter, han nu gav, saa maatte hun i værste Fald, naar den Tid kom, kunne forlange at tage sit Bo hos dem!

Tanken hindrede hende imidlertid ikke i under dybe Suk at sælge enhver Indrømmelse i dyreste Mon.

Hun maatte sige, hun havde tænkt noget ganske andet for Silla end dette! ... og, hvordan det nu blev, — aldeles ikke vilde hun vide af nogen Rending eller noget Kjærestevæsen dem imellem, før Nikolai var den, som viste lige saa mange Kontanter for sig som Holman!

Han havde havt hundrede Daler og sin gode Løn, og, naar Nikolai kunde lægge saa mange Penge paa Bordet for hendes Øine, saa var det Tid til at snakkes ved.

Hundrede Daler, — det var da endelig et greit Ord. Med det havde han hende i Skruestikken.

Det var omtrent den Følelse, som regjerede i ham, da han en Stund efter sprang tværtover Snefondene for at forkorte Veien og bankede paa hos Barbro. Han maatte have nogen at fortælle det til, at Madam Holman havde fundet sig i, at Silla paa det Vis havde lovet sig bort til ham.

Det var netop det samme Syn paa sin veloverveiede Fordel, som ogsaa gik op for Barbro, medens hun bagefter om Natten laa og summede sig paa denne Efterretning. Hun reiste sin svære Person op i Sengen under den lysende Idé:

Men saa kunde hun jo bo hos Nikolai!

Denne Kræmmerhandelen aad hende aldeles op! — det formede sig ikke i hendes Tanke til, at hun aad d e n op.

Hun følte sig med ét ganske klarsynet over hele sin Stilling, — hvorledes det var bedst baade for hende og Nikolai, at hun sluttede Butiken itide, og hvorledes hun i dets Sted kunde gjøre usigelig Nytte ved at hjælpe den aldeles uerfarne Silla med Stellet hjemme, og dertil kanske tjene en Skilling med ude hos andre. Heller aldrig havde hun hørt andet end, at en Søn var pligtig til at forsørge Mor sin!

Søndagen efter var Madam Holman til Kaffe hos Barbro; men eftersom Madam Holman taug om det passerede, taug ogsaa Barbro. Kun ledede hun engang Samtalen hen paa sin Søn Nikolai og mente, at han mulig til Høsten, naar Stuen ved Siden af blev ledig, kunde flytte didop. Det kunde ikke være formeget, naar det betænktes, hvorledes de bestandig havde været skilte.

Hvorfor Madam Holman i samme Øieblik faldt i Tanker, kneb Munden sammen og takkede, hun skulde ikke have mere Kaffe! og noget uventet forkortede Visiten, skal lades usagt. Konstateres kan

kun, at der fra samme Øieblik begyndte en stille Kamp under Vandet mellem dem i venligste Former, det maa tilføies, om ikke andet saa for Madam Holmans Skyld.

Kaffebesøgene vedblev om mulig med stigende Hyppighed, og Barbro som Madam Holman diskuterede og drøftede derunder alt muligt — undtagen det ene, som laa dem paa Hjertet, deres personlige Planer i Anledning af Nikolai og Silla. Paa det Punkt overvaagede de hinanden i diplomatisk Taushed som to Skakspillere, der ikke tør røre sig, før den ene har gjennemskuet, hvor den anden vil hen; Madam Holman — midt under en eller anden strængt forbeholden Formening — opfangede alt med det lille, nøiagtige Ansigt og det kolde lerblaa Øie saa klart og smaaligt som gjennem den formindskende Bund i et Ølglas; og Barbro rund, gjestmild, stor og fed, med svære overflødige Træk og helst slaaende om sig med Tiden hos Generalkonsulen.

Men paa ét blev enhver af dem under alt dette stedse fastere. Skulde hun end selv ikke kunne opnaa at bo hos dem, saa var hun ialfald den, som kunde sætte en Stopper for, at den anden kom og opfyldte Huset!

De to vordende Svigermødre holdt paa efter bedste Evne at umuliggjøre hinanden. Men om den stille beregnende Kamp, der foregik dybt paa Grunden under dem, havde Nikolai og Silla ingen Anelse.

X.

Siden Madam Holman havde set, hvad Silla kunde tage sig for, — hun var aldeles himmelfalden

over sin egen Blindhed, var hun bleven anderledes stræng agtpaagivende og ogsaa anderledes paa Udkig og Vagt mod Nikolai.

Lediggangens Frugter havde desværre aabenbaret sig, og mod den gaves der intet andet Middel end samvittighedsfuldt at overvaage, at Silla arbeidede. Hun fik sandelig tage sig noget for, som der var Forslag og Hjælp i udover de lange lyse Vaaraftener og ikke bare rende efter Melken eller ud, hvergang nogen kom og bad hende fri.

Nikolai fik saaledes snart mærke, at Stillingen langtfra var forbedret, efterat hans Egenskab af Frier var aabenbar. Men, med alt det, at han ikke fik se mere end snygge Glimt af hende engang imellem, var der dog i Virkeligheden gjort et stort Skridt fremad. Han havde nu blot at arbeide og tage i, og det gjorde han som en Kar; Hammer og Slægge gik i Næven som med Damp.

I visse Maader var han ogsaa nok saa beroliget, for, passede Madam Holman saa stridt paa ham, saa betryggede den samme Paapasselighed ogsaa mod andre. Det var godt at vide, at hun ikke længere var at træffe blandt de forfløine Jenterne deroppe om Kvældene.

— Det grøssede dog koldt ned ad Ryggen paa ham, da han en Dag mødte unge Wejergang, som kom ud fra hans Mor. Han mysede blot ligegyldigt i Døren henover Nikolais Ansigt, som han ikke rigtig huskede ham, og spurgte derpaa indover igjen til Barbro, idet han nikkede til ham og gik: — „Er det Fyren?"

— „Hvad har han gjort her, Mor?"

„Ingenting."

„Har Du laant Penge af ham?" vedblev han skarpt.

„Var det likt! ... ikke en Skilling, — saa haardt, jeg kunde trænge."

„Hvad snakkede han om?"

„Han vilde tænde sin Cigar, som han gjør saa tit, naar han gaar nedover. Det kan nu vel ikke skade Dig noget! — og hellerikke nytter det at forbyde ham det, skulde jeg tro, hverken for mig eller Dig." Det sidste tillagde hun rød af Harme.

„Nei, jeg kan vist ikke forbyde ham det, Mor! — men husk paa, laaner Du af ham, er hundrede og ét ude mellem os."

„Aa Nikolai, Du er saa braa. Nei var det likt, — jeg laaner nok ikke!" Hun vendte sig i det samme og puttede noget, hun havde i Haanden, ned i Barmen. — „Nei var det likt."

„Jeg kunde høre, han havde snakket om mig."

„Nei, var det likt!"

„Jo vist, Mor!" trængte han mørkt paa.

„Om Dig? ... Naa ja, jeg fortalte lidt om, hvordan Du strævede om Dagene for de fattige Skillingerne, Du maatte have til Madam Holman." Barbro snakkede lidt rundt og forvirret.

„Og kanske om det med Silla ogsaa?" spurgte han prøvende.

„Aa nei da, det vidste han saa vel før. Det er nok ikke bare mig, som er om det heroppe i disse Slarvekrogene, — og dyre mit Liv, Nikolai! ikke er det kommet fra mig — i denne Dag," lagde hun til.

„Da kunde Du for mig gjerne ha' sagt det; den Karen har godt af at vide, at hun er en bortlovet Jente."

„Ja var det ikke det, jeg sagde? — han tro'de bare ikke paa det."

„Ne—i, det kan jeg tænke!" Nikolai stod i Vinduet og grublede ... Disse Besøg af Wejergang ...

— Han havde ogsaa nok af Spektakel og Kvalm at staa i om Dagene nede i Smedien. Det stod paa Hægten, om han skulde blive Mestersvend. Gamle Madam Ellingsen havde i den Anledning

flere Gange budsendt ham, og det saa ud, som det nu skulde være godtsom afgjort.

Ved det Lag havde det staat en Stund mellem dem; nogen Slags Afslutning trykkede det ikke med, da der først var Tale om at tiltræde til Høsten.

Paa det sidste begyndte Nikolai imidlertid at finde, at Madamen bar sig noget uforstaaeligt ad.

Han mærkede ogsaa, at de snakkede og muddrede en hel Del i Smedien. Men, at det skulde være Madam Ellingsens Mening at trække sig ud af det, faldt ham først i Tanke, da en af Svendene en Dag haanlig stak ind:

Der var vel ingen i Smedien, som tænkte paa at gaa ind i det Brød til Fortrængsel for Olaves? Indlod nogen sig paa det, fik han agte sig! ... For hele Smedien holdt paa Olaves.

Det vidste Nikolai vel, at de saa surt til ham, fordi han stod der bestandig og ni'arbeidede, var gridsk paa Skillingen og støt nægtede at tage i med de andre til Øl eller en Dram.

Kammeratløs var han nu engang blevet, og i denne Tid, da Spørgsmaalet om Mestersvenden stod paa Vippen, mærkede han, at hele hans Fortid rodedes og rørtes op igjen, saa det grumsede som Gruggen i en Kaffekop, fra den gamle Politi- og Slagsmaalshistorie og lige til hans Barndoms Liv i Bordstablerne.

Disse gamle Historier var Nikolais ømme Saar. Altid trode han dem glemte, altid kom de igjen! — og nu led han forsmædeligt. Han arbeidede for ikke at røbe det med en Mine; men blid var han ikke, der han stod.

Bedst at faa Rede og Endskab med Madam Ellingsen jo før des heller!

Og Nikolai stod da ogsaa snart med Huen i

Haanden inde i Stuen hos hende for at forhøre, hvorefter han havde sig at rette?

Det tog lang Tid ud med mange Hummer og Hemmer, før hun fik Stangbrillerne af sig og saa sat dem ordentlig ind i Haaret igjen. Saa kom det da endelig med ha og ja frem: Det var aldeles uden Fornærmelse, — Madam Ellingsen vidste, han var Smed god nok! — men der var saa mange, som kjendte Olaves for saadan rigtig retskaffens og brav Kar, og hun var nu en gammel Kone, som trængte én, hun rigtig kunde tro sig til, — ja aldeles uden Fornærmelse for Nikolai; men hun fik nu betænke sig.

Det var den Besked, han fik, og dermed i Baglaas den Udsigt, han havde stolet paa og henvist til for Madam Holman, da han begjærede Silla!

Næste Morgen, da han kom ned i Smedien, saa de alle saa glisende og flirende ud. De vidste, at han havde været henne og faat Besked af Madam Ellingsen. ... Men, tænkte de, at de skulde faa ham ærtet og skræmt til at give det op, saa tog de feil.

Olaves lod, som intet var, og bød endog høflig til med en Haandsrækning for at kløve over Stangjernet.

Nikolai skjød blot Ryggen til:

„Jeg gaar aldrig ind i anden Mands Arbeide, og ikke raader jeg heller nogen til at trænge sig med Underfundighed ind i mit! — om der ikke skal gaa en Sveitsning over ham, saa Ryggen skal hedne som det røde Jernet der," — mumlede han til med et Blik paa Olaves.

Der blev almindelig Taushed.

Men i Middagshvilen opstod der et helt Mudder og Snak om den Ting. For det havde alle hørt, at han havde truet Olaves stygt; og Olaves tog da

ogsaa for en Forsigtigheds Skyld Vidner paa hans Mund.

„Det saa ud, som han kunde bruge Slæggen til andet end at smede Bolter, om han fik slippe vidneløs til, den Karen!"

For Nikolai kunde de snakke saameget, som de vilde; han gjorde sit Arbeide han, og hørte ikke, Hægberg havde noget at udsætte paa det. En Skuffelse var han nu beredt paa.

Men ét vilde Nikolai gjøre, før han gav tabt, — gaa lige til Hægberg og greie ud for sig, saa fik Mesteren gi' Vidnesbyrd for, hvem han vilde, om hun spurgte ham.

Med noget endeligt Svar fra Madam Ellingsen drøiede det imidlertid Uge efter Uge, — tilslut to Maaneder.

Hvad kunde Kjærringen mene? Hele Smedien undredes, — en Mestersvend maatte hun jo have til Høsten.

Endelig en Morgen viste det sig i Skikkelse af en Budsending.

— Det var imod Aften paa den stegende hede Sommerdag. I begge Stokværk ind til Gaarden i den graa Træbygning, hvor Madam Holman bode, stod de smaarudede Vinduer aabne og drak den Smule Kjøling, der var i Luften, medens Beboerne indenfor syslede mere eller mindre let klædte. En svag Luftning rørte kun af og til i de halvt gjennemsigtige Trækgardiner eller i det hvide Tøi, der hang paa Snorerne over Gaardsrummet.

Indenfor Vinduet i første Etage lige over Kjælderlemmen stod en smal, mørkøiet ung Pige med opbrættede Ærmer travlt beskjæftiget ved Skruen paa Vandledningen, hvorunder hun havde en Balje med Vask. Hovedet saas snart over snart under Gardinet, kjølet og oplivet af den friske Vandsprut.

Pludselig stansede hun forbauset.

Nikolai traadte ind med den flade Hue triumferende skudt over paa den ene Side:

„Verden er ret nok, siger jeg Dig, Silla! Det er bare om at gjøre, at alt er ordentlig og greit fra Grunden af. Den som ingen Far har, faar være sin egen Far, ser Du."

„Men Nikolai, — vidste Du, at Mor er ude?"

„Py—yt, hvad véd ikke jeg! — det sagde min Mor mig nu netop, at det var Vaskedagene hos Antonisens. Men, ser Du, Silla, retnu lakker det; for, om Du vil vide det, saa er jeg idag buden at være Mestersvend hos Madam Ellingsen. Det blir bare ti Daler til om Maaneden det!"

„Mestersvend? Er det sandt, Nikolai?" hun gik tilbage fra Baljen og saa tvilende paa ham ... „Kom hid med det kullede Ansigtet dit!" hun kastede hastig Vasken af Baljen. „Du er saa rent forgal svart. — Mestersvend, siger Du! nei, er det rigtig sandt? Aa, Du faar finde Dig i lidt Sprut, jeg kan jo ikke se Mestersvenden for bare Kulsværten! — — Hun spurgte ikke Olaves først da, Madam Ellingsen?"

„Nei, hun gjorde ikke det."

„Og der var ingen, som stak Tungerne ud heller og gjorde Madamen ræd for Dig, slig som før?"

„Aa, Hægberg har nu vel gjort hende klog paa, at han ikke har havt nogen Skade af mig."

„— Bare de ikke er ude igjen og gjør, hvad de kan. For, at Du skal gaa foran dem, det stikker og gnaver og piner nogen hver af dem — helst siden dengang, Du maatte gjøre Hjultapperne om for Olaves. Og saa spader de op alt det gamle, de bare kan finde paa."

„Aa—aa nei. — Væra er ret nok, siger jeg Dig, og Madam Ellingsen faar ta' den Smed, som driver Smedien hendes bedst. Forresten er det skruefast, og Kontrakten gjort i Formiddag. Og det

kunde vel trænges, for de Penge, Mor nu sidst fik laant, de ... de ... huit!" han plystrede, — ,,gaar samme Vei som de andre! ... Det ryger, det ryger med hende, Du! Jeg synes, hun handler sig agterover jeg istedetfor frem, og at Fortjenesten gaar den bagvendte Veien."

,,Nu er Du saa fin og poleret, at det skinner i Dig ... Den Vei over med Haaret! — ellers blir Hanekammen for opstanasig."

,,Jeg røg lige ud af Smedien, ser Du, for at komme herop med det og faa puttet det i Dig. Jeg var inde hos Mor først, og saa lovede jeg hende at gaa ned og kjøbe Makrel til Aftens. Der er kommet to Skøiter ind idag, siger de."

Sillas Mine viste, at det var en Sensationsefterretning. De var begge Byens Børn, og til Makrellens Ankomst hæftede der sig en Række behagelige Minder og Forestillinger fra den Tid, de bode nede paa Pladsen ved Bryggerne.

Hun saa en Stund uvis ud.

,,End, om jeg turde tage Tørklædet paa, og følge Dig?" udbrød hun ... ,,Vent bare paa mig nedenfor, Nikolai, saa vi ikke gaar sammen heroppe i Gaderne."

Det var et Forslag, som ikke var let at staa imod saa ivrigt, som hun tog det. Og saa var han jo blevet Mestersvend idag!

Hun var heller ikke sen om at faa den blaastribede Kjole paa og Tørklædet kastet paa Ho'det og komme efter ham.

Sammen skydsede de saa nedover; hun fornøiet snakkende som i gamle Dage, naar de havde stjaalet sig ud, han blot optaget af at se og høre hende. Og midt i Veien drev de, alt andet end forsigtigt; der dampede hele Skyer af Støv for hvert Skridt. Nikolai saa bare Silla svartøiet, varm og munter midt i Røgen.

Nede i Staden var Gaderne i den varme Som-

meraften usædvanlig folksomme henimod Fiskepladsen. Der var tydelig noget, som satte mere end almindeligt Liv og Rørelse. Henne paa Broen stod fuldt af Folk og hang over Rækværket og saa ned paa alle dem, som under Larm, Skrigen og Raab trængte sig frem for at faa sig en Makrel til Aftens.

Den grønlig-blaa, blanke Fisk, saa rund, stærk og hidsig, havbygget til lynsnar Fart, med Hovedet formet til Vandkløver og en spænstig Pilfjær som Afslutning paa en næsten farlig smekker Spol, — den havde alt i to Dage nu skinnet paa Tofterne ved Fiskebryggen!

Endnu igaar Formiddag var den Raritet og kun for de mere velstaaende Borde; men alt ud paa Eftermiddagen kom nok en Skøite ind, — der var gjort stort Fiske ude ved Hvaløerne, — og idag igjen to smækfulde, saa Markedet nu med ét var overfyldt.

Javist var Makrellen kommet! ... det vil sige den Makrel, som Arbeidsmanden kan kjøbe. Nu var den at faa for fem og seks Skilling Stykket baade inde ved Fiskebryggen og her oppe i Elven. Sælgekoner, som spekulerede, bar den i Kurve opover til alle Byens mere afsides Strøg.

Og Vei fandt den nu overalt, hvor der blot var et Hul for den at glide ind i, en Gryde eller Pande at blive kogt eller stegt paa, — ind i alle Kabyserne ude paa Havnen, fra de store, fornemme Dampskibe og Fuldriggere ned til Kogeovnene paa Vedjagterne og de smaa Dækskøiter, hvor Folk hvilte sig og stegte i Sommeraftenen, — ind i alle Baggaarde og Smaagader lige nede fra Kjælderne til oppe paa Kvistene! Arbeidere og Smaahaandværkere, Mænd og Koner gik i den lumre Kvæld med én og to og tre i Haanden, eftersom de havde Munde hjemme til. Der duftede stegt og braset Makrel over hele Kvarterer af Staden.

Varen maatte sælges, det var saa forbandet hedt! —

„Ja rigtig en velsignet Varme," svarede døve Mor Andersen, „som skaffer al denne Makrellen over Byen."

Den Fisk har ogsaa havt sin Fordom at overvinde, endda den i al Beskedenhed ikke har anholdt om andet end gunstigst at faa slippe til at blive spist! Den har nu engang det Ord paa sig, at den er Nordsjøens Kannibal, rent ud en Menneskeæder, og at det mørke i dens Kjød er af druknede Matroser.

— Nikolai og Silla var ogsaa nede ved Baadene for at kapre deres Anpart af Aftenens Herlighed. Hun havde ikke boet nede ved Bryggerne sin Barndom igjennem for ingenting, og at tage ud den bedste Fisken lige under Næsen paa Kjærringerne, — det var hendes mindste Kunst. ... Hun stod ivrig pruttende og strakte sig udover Baaden:

„Tak saa særdeles, Mor, men det solbrændte Makrelskindet narrer I ikke ind paa mig! — Tag af dem, som ligger bagom der under Toften — de to, — netop dem, ja!"

Hun veiede dem i Haanden for at se, om de var faste og stive.

Nikolai greb alt i Lommen; men Silla kastede Makrellen foragtelig ned i Baaden igjen:

„De er jo saa gamle som alle Haugene ... Øinene døde som Hornruder."

„De vakkre ..."

„Ti stille Du, Nikolai! — — Skal vi nøie os med dem tilaftens, Mor, saa faar I slaa af en Skilling eller to."

De gik virkelig for fem Skilling Stykket.

„For en Handelskar, Du er, Nikolai!" ærtede hun ham paa Hjemveien. „Men, ser Du, hvor store og friske de er?"

Deroppe stod Barbro ude paa Trappen med

Haanden over Øinene og glommede efter, om Niko lai ikke snart kom med Fisken?

Den, som kom pent og adstadigt opefter Veien, var Silla, og der blev en Prat med hende fra Trappen, til Nikolai endelig ligeledes dukkede op med de to Makreller.

Jo vist maatte Silla ind og kjende paa, hvordan de smagte; — det var ikke Spørgsmaal om, at Barbros Ære og overflødige Gjestfrihed taalte andet.

Derinde ved Kogeovnen hos Barbro susede og brasede Makrellen i den lyse Kvæld. Den egne, lidt stramme Stegeduft steg stedse stærkere og appetitligere udover.

Saa skulde Stykkerne vendes med nyt Fedt i Panden, — nyt Sus. ...

Duften steg igjennem det aabne Vindu og langt ud i Gaden.

Barbro gik der saa stor og tung i Vendingen, medens Silla rap og hændig gav hende saa det ene og saa det andet i Hænderne og skyndte ivei og var over Fisken baade med sit Ansigt og sine Formeninger, længe før Barbro fik summet sig.

Nikolais brede, fornøiede Ansigt fulgte hele Stegeprocessen med dybt interesseret Opmærksomhed:

„En saadan Makrel er en Kar, som vil ha' Steg den!"

Og saa endelig at faa tage Stykkerne lige fra Panden og op paa Brødet.

Aftenkjølingen begyndte at lufte svalt imellem de varme Husvægge. De tre, som sad der og gjorde sig tilgode ved Makrellen, havde Følelsen af en Festaften.

Og saa Mestersvend! ...

XI.

Indemuret, som hun maatte sidde over Arbeidet de lange Aftener, medens Moderen passede hende som en Ørn, havde Silla ingen anden Udvei end at tage sit Mon igjen oppe paa Fabriken.

Der færdedes hun med sin undertrykte Trang ivrig interesseret, saa Øinene lyste midt i Snakket og Hviskingen og Sladderen, mellem sine forskjellige Idealer, Kristofa og Gunda, den i Gangen svirske Svenske-Lena og den mundkjappe Jakobine. Kunde hun ikke selv være med, saa maatte hun ialfald høre Besked om, hvorledes de andre havde moret sig, og, hvad der ellers kunde være passeret. Paa det Vis levede hun det med paa anden Haand.

Det var naturligvis Kristofa, som forstod at sætte alt i et vist fængslende magisk Skjær. En liden Spadsertur, en Formodning om en Forlovelse, en Aften paa Dans, — alt formedes af hendes geschæftige Indbildningskraft til Begivenheder, der aldrig manglede sin Helt, — den interessante, mystiske Skikkelse, som snart var set med Cigar, snart uden Cigar, snart lod, som han ikke kjendte dem, snart nikkede eller blot smilte. Angjældende kunde være en eller anden Bykavaller eller nogen ved Kontorerne deroppe, som ofte endog aldeles ikke anede, at hans Gaaen og Kommen sattes i bengalsk Belysning eller gav en saadan Resonance i Hjerterne; hvilket ikke udelukker, at der var andre, som baade anede og søgte sin Succes paa det.

Under Kristofas Trang til at udspinde voksede det til hele Romanstumper, dem Silla tog med opspilede Øine, og som hun bagefter hjemme digtede videre.

Silla selv havde en liden Roman, som hun holdt for sig; — aldeles ikke turde hun fortælle Nikolai det!

Hun maatte passe paa, naar hun i Middagstiden skulde kjøbe noget for Moderen inde hos Barbro, at Wejergang ikke stod derinde paa Nedveien og tændte Cigaren. ...

Sidst, hun nu igjen traf ham der, lo han og spurgte, om den svartøiede havde faat det med at rømme for ham? han var da ikke saa forskrækkelig! ... Hun var rent totalt forsvundet paa den senere Tid. Det var dem, som sagde, at hendes Mor holdt hende i Bur for en farlig Smedesvends Skyld, — var det sandt det? ... Naar en ung Pige havde to saa svarte Øine, skulde hun ikke gjemme dem undaf.

Og nu var der etslags ikke egentlig Krigstilstand heller; men han vidste vel, at hun passede sig og ventede, hvor længe det skulde være, indtil han var gaat bort fra Butiken.

Dette var som en Sprække af Sol ind igjennem et høit, afstængt Plankeværk!

Ellers gik det, den ene Dag som den anden, fra Surret i Fabriken lige ind i Arbeidet hjemme, og Madam Holman var ganske tilfreds med den Nytte, hun virkelig maatte sige, hun havde af Silla denne Sommer. At Datteren blev mere og mere storøiet, bleg og tynd, laa det ikke for hende at lægge Vægt paa; det viste bare, at Silla ikke var vant til pligtmæssigt Arbeide.

De sjeldne Gange, Nikolai fik Anledning til at snakke et Ord med hende, klagede Silla ynkeligt.

Hun talte sig saa forbittret, at hun græd, om alt, hvad de andre — alle andre! — fik Lov til, bare hun ikke. Først havde hun hele sin Barndom og Opvækst igjennem været korket ned i Kjælderhalsen paa Pladsen, og nu, hun ligesom skulde være voksen, var hun rent kommet ind paa Tvangsanstalten.

Efterat have stirret en Stund mørkt og trist paa

dette, tog hendes Betragtninger en anden Vei, og hun begyndte med stor Heftighed at forudoptage i Tankerne, hvordan de skulde fornøie sig, — hun og Nikolai, — naar hun engang slap hjemmefra. Hun vilde more sig som al anden Ungdom, om de saa skulde holde Dans i deres egen Stue! — og ud i Baad om Kvældene og ro og fiske og om Søndagene tage med Mad ud i Skogen og rope saa høit, at det svarede i Aasen ...

Hun var næsten vild og Øinene brændende af al den Tvang og alt det Arbeide, hun gik under.

Men, naar hun ikke snakkede sig op, saa hun fortrykt ud, — mere og mere for hver Gang, syntes Nikolai. Hendes Ansigt stod for ham med et saadant klagende Udtryk.

Der var intet andet at gjøre end at bide Tænderne sammen og hamre og haabe paa Forløsningens Tid til Vinteren.

— Jørgine Korneliussen i det andet Hus bortenfor, som naatlede for Skomageren, — det var saadan stilfærdig, pen Pige. Hende skulde Silla holde sig til, mente Madam Holman; det begyndte at gaa op for hende, at den Ting at indøve Pligten ogsaa kan have sine Grænser. Om Søndagene kunde jo den ene vekselvis besøge den anden, saa havde de dem under Øinene baade her og der.

Og Madam Holman tillod endog, at Silla en Søndag skulde faa gaa med Jørgine en Spadsertur nede i Byen. En Fornøielse maatte jo unge Mennesker have imellem!

Silla havde ventet hele Ugen paa den samme Søndag med en hidsig Utaalmodighed som en Fugl, der skal slippes af Buret, og den Morgen randt op over store Forventninger om, hvad Dagen skulde bringe.

Sodden med Kaalrabien i tog det idag aldrig Ende med, saa der kunde blive Middag. Og bag-

efter skulde der igjen bies i det uendelige paa Jørgine, som ikke blev færdig med Pynten.

Endelig kom hun ud, snøret i Livet og med en hæklet Strimmel om Halsen. Hvad det var for Slags Olie- eller Fedtsubstants, hun havde faat klinet ind og fladet ned sit Haar med, skal lades usagt. Kun følte Silla sig med den brune Straahat og en slet, hvid Krave et Øieblik ringe ved Siden af hende. Men hun tog med en vis Fart sin Veninde under Armen; — nu skulde de afsted og more sig.

Og nedover til Staden bar det, Silla utaalmodig tyggende i Bidslet for at komme tidsnok til at tage al Dagens Fornøielse med.

I Gaderne og Parken vandrede i den pene Tid paa Søndags Eftermiddagen det store Publikum pyntet frem og tilbage og saa paa hverandre; og Silla og Jørgine havde en lang Stund nok med at gjøre hinanden opmærksom paa de fineste Dragter paa Moden, især disse under Hagen frit svungne og derefter bagover paa Ryggen kastede lange, hvide, seilende Slør. Dette til hvide Straahatte med lyseblaa eller lyserøde Baand og Roser blev Gjenstand for deres heftige Beundring.

De gik op og de gik ned, mistede af Syne og mødte igjen de samme Dragter og de samme stive, stille Søndagsansigter.

Dette var nu længst blevet gjentaget til Kjede, og Silla stod paa, at de skulde gaa andetsteds hen, hvilket da under Jørgines Ledning førte til en Tur rundt om Fæstningen.

Naturen var ikke deres Sag; de mødte kun en og anden træt, kjed Skikkelse, som øiensynlig ikke vidste, hvor han skulde gjøre af sig en saadan Søndags Eftermiddag, og af og til stansede og saa op ad Træerne.

En Skildvagt raabte sit langtrukne „Løs — af!" det lød som et vældigt Gisp i Eftermiddagen. —

Ud paa den stille, blanke Fjord laa Baade og Fartøier og drev i Heden uden Vind ...

Her var ingenting; og saa bar det nedover mod Havnen.

Der var ogsaa tomt og søndagsøde, Fartøierne som uddøde!

Atter et Togt opad Gaderne.

Paa Torvet stod endel ledige Kræfter, som havde fundet den Udvei til en Søndagsfornøielse at „bytte Klokker", medens Kirken bag dem ringede og optog en Menighed til Aftensang.

Trætte, kjede og tørstige fortsatte de Turen gjennem Gaderne, til de kom ind i den brogede Strøm af Mennesker, der bevægede sig nedover til Bryggen, hvor Dampskibe hvert Øieblik lagde til og fra for at sætte Publikum over til Øerne.

Her opstod en Dissents.

Jørgine fandt, at det var saa fuldt af Folk og kanske upassende at gaa med Dampskibet nu, det begyndte at blive sént.

Men Silla mente, at de havde slugt Støv længe nok i Gaderne, og at de fik nytte den lille Tid, de havde. Vilde Jørgine kanske gaa hjem med den Fornøielse, hun havde havt?

Det var svalt og luftigt at sidde i Vinden der forud paa Dampskibet og hvile sig efter al den forgjæves Omflakken i Heden.

Fra det fuldpakkede Dampskib gik det saa iland paa Øen, hvor Publikum efterhaanden fortabte sig indover de forskjellige skyggefulde Gange.

Lige ved Opgangen vinkede det store Fornøielsessted, der dominerede Bugten, indbydende med alle Porte aabne, medens en Strøm af Dansemusik tonede udover. Indenfor var Liv og Lystighed.

Silla stansede for at kaste et Blik derind og høre Musiken, men Jørgine rev hende dybt forarget med sig.

Stanse der for en anstændig Pige! ...

Silla fulgte langsomt med; de havde Dansemusiken glædevækkende, tændende hele Veien indenfor Plankegjærdet, og hun drak den ind med begge Øren, medens Takten vuggede hende i Blodet.

Et Stykke ovenfor, hvor Stien bøiede bort, blev hun igjen staaende; hun kunde ikke slippe Musiken, og forargede derhos Jørgine ved at gaa lige ind til Stakitet og prøve paa at se ind.

Jørgine vilde gaa fra hende paa Flekken. ... Hun maatte da have Ære for sig, og ikke staa der! Hun for sin Part holdt sig altfor god og var for pen om sit Rygte til engang at ville høre paa sligt Leven og gik helst lang Vei udenom.

Hun var yderst indigneret.

Da begreb Silla sandelig ikke, at det tog Glansen af nogen af dem, om de stod der lidt og hørte paa, — og hellerikke, hvad de var ude efter! ... Der, hvor der var lidt Liv og Lystighed, skulde de lukke igjen Øinene og stikke Fingrene i Ørene. Men, hvor det var saa „pent og passende", havde de nu ogsaa havt det saa passelig morsomt.

Og hun vilde byde ud en blank Tolvskilling, om Jørgine kunde sige hende en „passende" Fornøielse, naar de havde en Fridag, — de havde nu ledt baade vel og længe!

Hun drev afsted ...

Det var endnu efter Jørgines Beregning pen Tid, før Aftentrafiken til Forlystelsesstedet begyndte, den de tilbragte med diverse Spadserture i Veiene, dog ikke længere end, at de kunde holde Øie med Dampskibene, og staa betids blandt det store Publikum, som ventede i syv lange og syv brede paa Bryggen.

Trætte, fortrædelige og udtraskede naaede de saa endelig hjem udpaa Aftenen, hvor det arriverede, at Silla midt under, at hun aflagde sin Mor Regnskab over alle de Steder, hvor de havde været og moret sig, sov ind paa Stolen.

Musiken gik igjen i hende, og hun drømte sig paa Bal ...

Det durede nok saa hyggeligt inde hos Barbro i Tiden udover Høstkjøligheden, medens Folk, som ikke havde desbedre Raad, endnu kviede sig for at begynde at lægge i Ovnen.

Derfor var der ogsaa saa lunt at staa og hænge og snakke derinde ved Disken og endnu lifligere for de udvalgte, som opnaaede at blive budt med paa Kaffeskaalen.

Men i det sidste var Barbro langt fra saa jevn som før. Hun led af Humørvekslinger, var snart unaturlig kneben, saa det saa ud, som hun vilde tælle Grynene eller Kaffebønnerne, og andre Dage igjen ved et nyt Lune rund sliphændt og tilgodeseende baade mod Gjæster og Kunder.

Det maatte have sin Grund i, hvad det vilde; men sikkert var det, at hun af og til i stille Stunder faldt i Staver ... Regningen for Sukker, Gryn, Mel og Kaffe stod igjen for Døren.

Pengeskuffen var alt andet end forberedt paa en saadan Præstation; det jamrede og skraldede i den, hvergang paa Dagen, hun trak den ind og ud.

Men ubønhørlig lakkede det udover med Tiden; — alt det, Ovnen durede hyggeligt i Stuen og lod, som intet var.

Og saa langt var det nu kommet, at iovermorgen var Betalingsdagen.

Barbro var i en for hende aldeles unaturlig Ekstase. I Haab om at opnaa en allersidste yderligere Opsættelse havde hun i Eftermiddag udført den længe paatænkte Attaque paa Kjøbmanden nede i hans Kontor, men mødt totalt Afslag. Betalte hun ikke nu, efter alt det, hun havde lovet for sig, saa!

— ja, saa saa det efter den Besked, hun fik, ud, som Hjulet med ét skulde stanse.

Det var dette, Barbro gik med Stashuen endnu løst opknyttet paa Hodet febrilsk urolig ind og ud og forklarede for Nikolai, der sad i Kjøkkenet.

Nikolais Mine tydede just ikke paa, at han saa noget Raad. Tvertimod, han sad forover med sammenbidt Mund og saa ned i Gulvet og dreiede Tommelfingrene om hverandre. Hanekammen saavelsom Skulderstillingen og hele Udtrykket saa modstrittende ud.

Barbro satte sig hen ved Kogeovnen; hun drog Pusten tungt og sukkede af klemt Bryst.

Det blev til Eksekution det, saavist som hun levede, — og otte og tredive Daler var det!

Nikolai vidste godt, hvor det nu skulde bære hen, og at hun blot ventede paa ham, at han skulde give hende et Ord at hage sig i. Men de Penge, han havde gnuret sammen, de sad nu anderledes fast i Tangen! Han vidste, hvad han vilde, den Handelen gik saa blot længere og længere baglængs alligevel.

Barbro stønnede ... Hun kunde lige saa godt gaa i svarte Jorden med én Gang!

Nikolai smekkede blot med Fingeren og saa dobbelt afgjort ned i Gulvsprækken.

Da Pausen havde varet ulidelig længe nok til, at det blev hende klart, at Svar ikke kom, begyndte hun sagte at græde.

Hun havde nok tænkt, snufsede hun, at, naar hun havde en Søn, som var Mestersvend, saa skulde hun ikke rigtig staa hjælpeløs i Verden.

„Du véd jo, Mor, hvor haard Nødighed jeg selv har om Skillingen."

Igjen en haardnakket Taushed under fortsat Snufsen og Øientørren fra Barbros Side.

„Det kunde kanske være at betænke, om Han-

delen var saa lønsom?" undslap det endelig Nikolai forsigtigt.

Vilde han, hun skulde lægge sig overende som en Ko, de slagtede før Jul! udbrød hun lummer, — ,,ikke flere Penge, end dette var."

,,Bedst at slutte itide, mente jeg bare."

Men de Ord var, som at tænde Ild paa Krudt; hun reiste sig op rød som en Tagsten ... Ret saa, nu vilde han ogsaa, hun skulde lukke.

Hun fo'r, noget mindende om det af hende selv nævnte nyttige Dyr, naar det slider sig og skener, ind i Stuen og derpaa tilbage igjen.

Men, trode Nikolai, at hun vilde give op og fallere til Spot og Spe for alle Mennesker, saalænge hun blot behøvede at gaa ned og faa laant saapas hos 'n Ludvig, saa tog han feil. ...

Barbro var nu aldeles vild i Kammen.

Hun vilde ikke for anden Gang rent lade sig ruinere for Nikolais Skyld. Det kunde være nok med, at han havde omstødt hendes Velfærd engang før i Verden. — Jo—o, Nikolai behøvede sletikke at sidde med aaben Mund og se paa hende! ... Hvorfor var hun vel blevet drevet fra Wejergangs Hus, hvor hun sad saa stort i det, uden fordi Nikolai havde brugt Haand mod Generalkonsulens Ludvig ... Jo—o, han kunde undres saa meget han vilde; men det var derfor, hun blev jaget hjælpeløs ud i Verden fra Velstandskaar. Og, da det saa kom til det, at Nikolai kunde have Leilighed til at støtte hende med lidt, saa havde han en anden at bruge Pengene til.

Men det harmeligste var, at Nikolai ogsaa vilde forbyde hende at ty til den, der var saagodtsom hendes eget Barn, naar Nøden stod paa.

Det blev der imidlertid ikke noget af. Vilde ikke han hjælpe hende, fik han finde sig i, at hun gik til den, som kunde, nu det stod paa, om Boden og hele Ernæringen skulde stænges. ...

Ikke ... dyre Død, vilde hun spille Fallit! — hun slog i Bordet saa Kobberskillingerne dansede inde i Skuffen.

... Det var endda godt, at det var i denne Uge, for i næste reiste han til Udlandet for et Par Maaneder, det havde han selv sagt herinde iforgaars, saa baade hun og Silla hørte paa det.

Nikolai sad ganske bleg. Trækkene om Munden rørte sig, som om de skalv, og han tørrede et Par Gange over Panden med Ærmet.

Der skjød et langsomt Blik op paa Moderen; det var, som han var bange for at komme til at hade hende.

„Du skal faa Pengene!"

Han kjendte, han havde Graaden i Halsen og maatte se til at komme afsted for at faa rase ud ...

Det var Udsættelse igjen for ham og Silla til Vaaren! — og, hvor var Enden at se paa dette? ...

Hans Haand rystede og famlede om Dørklinken.

Denne nye Oplysning, som hans Mor saa uventet var kommet med, at det var ham, der havde væltet hele hendes Velfærd overende, laa nu som nok en Sten og tyngede.

Det knugede ham som et moralsk Nederlag. Han kunde ikke frigjøre sig for den Tanke, at der var noget i det. Han følte sig afmattet paa Modet og gik nedslagen.

Igjen havde han mistet et Fjerdingaar paa Udsigten til Bryllup! ... og, om Moderen krævede eller rettere affordrede ham Penge igjen til sin Baglængs-Handel, hvad kunde han saa gjøre?

Det var som et Arbeide uden Haab, og Mismodet begyndte at tage ham.

Naar han lagde sine Skillinger tilside i Blikdaasen om Lørdagen, var det med bittre Tanker. Ret som det var, kom hans Mor og slugte det hele, som hun jo havde Ret til, siden han sin Tid havde ødelagt alt hendes.

Han havde altid ment, at, naar det kom til Stykket, saa var det ham, som havde en Regning at kræve hos Moderen, fordi hun havde sat ham ind i Verden slig, at hun ikke kunde vise Far for ham og dertil sluppet ham.

Men nu saa det ud til at være akkurat omvendt! Hans Mor med hendes altopslugende Handel var det svære, retmæssige Gab for al hans Lykke.

Han begyndte at blive rent lei af sig.

Med alt dette dæmrede og ulmede der imidlertid en sagte Oprørsglød i ham, skjønt det under hans redelige Arbeiden med sig selv for at komme tilbunds i Sandheden varede en Tid, før den blussede op.

Skulde han ogsaa lade Silla stryge med i samme Slug?

Svaret slog klart op, saa Luerne baade lyste og slikkede: —

Ikke saalænge der var Fillen igjen af det, som hed Nikolai!

Og, hvad anbelanger hans Mor, at han kanske havde gjort det, som var til Ulykke for hende ... Skulde han kanske ikke have slaat fra sig; men bare lade sig hundse og trakke ned saadan, som han nu igjen holdt paa at blive det? Hans Mor vilde med den Handelen bare stor og svær sidde dem ihjel, baade ham og Silla. De skulde ikke engang faa Lov og Ret til Suk for sig.

Men det blev ikke ham det!

Han havde banket Wejergang og angrede nu bare, at han ikke havde slaat mere. Var han kommet paa Jorden, vilde han være Menneske, —

om de saa skulde tage Ho'det af ham for det bagefter.

Og af Pengene i Blikdaasen skulde Handelen deroppe i Stuen ikke gjødes med en eneste Skilling mere! Kom Moderen i Nød nogengang for Levemaaden, saa kunde hun vel finde en Plads i hans Stue; men at hun skulde sætte en Stopper for, at han fik nogen Stue, — nei Tak!

Han var blevet en anden Kar efter endelig at have gjort sig klar paa dette.

Jo, han hed Nikolai, og var Mestersvend hos Madam Ellingsen!

XII.

Vinteren drog sig hen.

Det var i Begyndelsen af Februar i Markedet. Gaderne myldrede af Mennesker, og Sneen var i Tøen blevet til Puddersukker under Færdselen.

En broget Rad af Boder strakte sig fra Torv til Torv. Trompeterne basunede, Bajadserne skreg, Tombolaerne gik rundt, Udraaberne hylte, Musiken fyldte salvevis Luften med skvadronerende Fanfarer, — og under dette rundt om i Byen Turing, Dans og Lystighed til langt udpaa Natten.

Dump Støi og Musik trængte opover til Fabrikbyen ... Staden laa om Aftenerne nedenunder i øget Lysning.

Der laa som en Berusning i Luften, og mangen utaalmodig higende Sjæl gik deroppe af dem, som havde strænge Øine paa sig, medens der strømmede nok af den løse Slags nedover.

Ordet gik voksende fra Aar til andet om de store Markedsballer, om Hornmusik, kulørte Lamper i Haven og Kakser, som trakterede. Det fristede og drog ...

Allerede anden Markedsdag kom Kristofa, opaset af Iver, med Løsningen baade for sit og Gundas og Sillas Vedkommende ... Penge til Billet og Kager med, — for dem alle tre!

Hun tede sig høist hemmelighedsfuldt, ... snakkede hele Tiden om en vis Person, som hun — for aldrig det! — ikke turde nævne.

Silla havde endnu aldrig været med paa noget saadant, havde høist staat udenfor blandt de længselsfulde, der maatte lade sig nøie med at se paa de kulørte Lamper og høre efter Musiken. Nu var der endelig ogsaa en Mulighed for hende ...

Aa! — om hun turde! ...

Hun gik hele Formiddagen urolig med to røde, runde Pletter i Kinderne.

Ved Middagstid kom hendes Mor træt og forpustet op fra Byen.

Hun havde maattet love Antonisens at staa i Kageboden paa Torvet i Markedsugen og hjælpe med Udsalget. Det var sure Penge at tjene der i Kulden midt i al den Skrig og Skraal. Men hun gjorde sin Pligt, — brugte ikke at vige, naar der var en Skilling at forhverve! Sluttet og indpakket blev der først Klokken tolv om Natten, saa at hun maatte være dernede disse Par Nætter ...

Det begyndte at suse og ringe for Ørene paa Silla; det var som Døren gik op af sig selv for hende! Nu kunde hun, om hun vilde ...

Hun blev næsten ræd.

Som hun efter Middagen skulde bringe en Del Vask hen i Gaden, strøg unge Wejergang pludselig tæt forbi hende.

Hun havde nær skreget i. Han var altsaa kommet tilbage! ...

Hun turde ikke se op og følte, hun blev rød, men havde i Farten Indtrykket af, at han smilte og stirrede vist paa hende og saa nikkede.

Hun kjendte den fine Cigarduft, og havde havt

en Fornemmelse af, at det ligesom knirkede i hans Klæder, naar han rørte sig, noget, som forbandt sig med hendes af Kristofa opjagede eventyrlige Forestillinger om fornemme Herrer.

Det var ham, det var hun nu vis paa, som havde gi't dem Billetterne!

Hjertet slog og flagsede indeni hende som en Fugl under Tilskyndelser og Forsætter til og fra ...

Hjemme gik hun i Tanker, saa Madam Holman tilslut maatte spørge, om hun rent var blevet forstyrret?

Hun stjal sig til at staa og kige over Komoden i Speilet ...

Hendes Øine, var de saa gruelig sorte? ... Fregnerne var der endda. Der var Raad mod Fregner ... men s a a mange, som det vistes for, var der nu ikke, — der var saa fuldt af Prikker i det gamle Speil og Huller i Kviksølvet. ...

Madam Holman saa til sin Forundring Silla staa og gnide og aande og pudse paa Speilet. Der maatte være kommet en ny Iver over Datteren.

— — Tredie Markedsdags Kvæld vandrede Nikolai ved Lygteskin opover til Fabrikbyen. Han havde holdt sin egen Markedsturing, kjøbt et Syskrin, hvormed han vilde overraske Silla, — et med Speil indeni Laaget, og i Eftermiddag havde han sat Beslag paa det og en fin Laas for.

Paa noget Vis maatte det vel kunne lykkes at træffe hende og faa vist hende det, — slig oliende Gliding og greit Smæk der var i Laasen! ...

Og Saksen og Naalehuset havde han lagt indeni. Hun skulde selv faa Nøglen i Forvaring, og han gjemme det.

Han havde slaat et Tørklæde om det og lagt to Kager ovenpaa; saa den skulde være mere end

klog, som kunde falde paa, at det var andet end et Redskabsnytte, han bar.

Han strøg tæt under sin Mors Vinduer, hvor det lyste, og keg ind, om Silla tilfældig skulde være derinde ved Disken, og vandrede derpaa ligegyldig omkring ned- og opigjennem Gaderne.

Her var saa underligt øde og folketomt ikvæld. ...

Og, — alt det han keg gjennem Porten og Plankeværket, — han var ikke Mand for at se Lys inde hos Madam Holman!

Efterat have udtømt alle sine Kneb, stillede han sig paa Vagt en hel lang Stund, hvor Veiene krydsedes og tog op ved Valsestuen.

Men ikvæld var Lykken nu engang ikke med; — han gik der med sit Syskrin. ...

Mørkt var der overalt i Gaden undtagen et Stykke henne ved Lygtepælen.

Der gik nogen, — der var hun!

Han skyndte sig.

Nei, det var denne Jakobine, som Silla gik saameget med isommer!

Det kunde ialfald ikke skade at spørge hende.

„Er Madam Holman kanske ikke hjemme ikvæld?" spurgte han hilsende.

„Nei, hun sidder nede i Markedet og sælger ud."

Følgeslutningen randt op som en heftig Glæde hos Nikolai; han maatte altsaa kunne gaa derind og træffe Silla!

„— og saa, naar Katten er ude, danser Musen paa Bordet!" vedblev Jakobine. At Smedesvenden gik der for Sillas Skyld, var nu en noksom kjendt Sag, og sin Ærgrelse over, at hendes tre Veninder havde faat Billetter og ikke hun, omgjorde hun nu til spydig Lystighed: — „Silla har nok ogsaa taget sig et lidet Trip til Byen!" lo hun.

„Silla?"

„Hvorfor ikke? Madam Holman sidder jo i Kulden og tramper og trakker med Fødderne dernede i Boden, hvorfor skulde ikke Datteren gjøre detsamme paa Markedsballet?" Jakobine gjorde i Vittigheder.

... „især, naar hun kanske har baade den, som vil danse med sig og spendere," brændte hun yderligere af, da Nikolai lod til at staa noget stum.

„Hvem har sat i Dig den Løgn, Jente!"

„Lyver jeg, saa lyver Kristofa, — og, at Silla gik nedover sammen med hende og Gunda for et Par Timer siden, det saa jeg med mine egne Øienstene. Han, jeg mener, har nok Raad til at spendere Markedsgang baade paa tre og seks ... Men kanske de skulde paa Bibellæsning!" tilføiede hun og blinkede med det ene Øie.

„Hvad sluddrer Du om. Vaer bare Munden din," udbrød han braat.

„Aa—aa," lo hun op, „Du er nu vel ikke saa fremmed for ham; han er jo næsten i Slægten ... For, stort skal det være! — det fik vi da høre nok om af din Mor isommer, da hun fik ham til at betale den fine svarte Kjolen, og de ikke vilde borge hende mere for Sysager til Handelen." ...

Nikolai havde hørt nok.

Hans Mor havde pint ham ud til Blodet ... og saa — alligevel sveget ham!

Han saa hende pludselig for sig i Ligegyldighedens kolde Lys.

Hun havde aldrig været nogen Mor for ham, aldrig holdt saa meget som en Naglbred af ham. ... Dette om en Mor havde bare været noget, han havde indbildt sig.

Han strøg Hænderne med en Gestus, som nu var han kvit det! Den, hun brød sig om og kjendte sig for Mor for, det var denne ...

Han vidste ikke, om han selv tænkte Navnet, eller Jakobine havde sagt det; men det sang i Ørene paa ham, som efter en Hammer paa blank Ambolt, medens han fo'r nedover:

„Ludvig Wejergang!"

Moderen havde han røvet fra hans tidligste Barndom ... Skulde han nu ogsaa faa slidt Silla fra ham?

Tanken blev ham tilslut for umulig, og han sagtnede Farten.

Den Jakobine var altid saa fuld af Sladder og Løgn. Dette om Silla var Sludder og Vaas! ... At de tre Jenterne havde taget sig en Tur nedover for at se lidt paa Markedet, der var da ikke noget farligt i det? — og saa indbildte den jebmundede Jakobine, som de ikke vilde have med, at de skulde paa Markedsbal alle tre.

Hi, hi, hi, det var Silla, som havde fundet paa det, — han skulde nok fortælle hende, at han havde skjønnet det paa Flekken, med det samme hun kom med det.

Han rystede paa Hovedet; han følte sig et Øieblik uhyre beroliget og faldt tilbage i de bittre Tanker paa sin Mor ...

Men, — om han gik derhen og saa lidt efter, kunde det ikke være afveien; de havde kanske fundet paa at gaa udenfor og høre paa Musiken.

— Paukerne fra Forlystelsesstedet dundrede Glæden ud i Luften paa lang Vei. Fra Menageriet ved Siden af smettrede en gneldrende Trompet, og udenfor stod Folkemængden sort henover Gaden.

Det var ikke godt at vide, hvorfor dette skulde have den Virkning; men Uroen kom igjen over ham.

I den illuminerede Indgangsport luede Ildsnorerne og Snirklerne uvist i den raa blæsende Aften; de mattedes af og strøges ud i hele og halve Linier

og blaffede op igjen med voksende Lysskjær ned paa Sneen og det indstrømmende Publikum.

Her kunde han kun gaa Skridt for Skridt; men, medens han langsomt vandt sig frem, saa han sig om og ledte. Den Skikkelse, han speidede efter, behøvede han blot at se Omridset af.

Blandt dem, som stod der udenfor, var hun ikke.

Det var næsten kjedeligt nu, han havde belavet sig paa at træffe hende.

Han begyndte at tænke paa at vende Foden opover til Markedsboderne for at søge hende der, og hans Blik streifede nu blot ligegyldig henover.

Hun? ... hun, den leende, røde indenfor i Haven med den runde Hat og Boastumpen om Halsen over Jakken, — det var ingen anden end Gunda. ...

Han holdt Aanden, som ventede han i næste Øieblik at se flere nogetsteds i Tummelen der mellem Lamperne.

„Har De Billet? — Haven eller Ballet?" spurgtes der ved Indgangen.

Nikolai havde helst taget Billetter til det altsammen; men de Skillinger, han havde paa sig, rak kun til Haven.

— Lamperækken lyste langs Sneveiene frem til en fuldt besat Restauration, ud af hvis Vinduer i anden Etage hvinede en kvindelig Sopran, af og til fulgt af rasende Haandklap.

Længere henne i Haven hvirvlede under en belyst Tagskjærm en fuldproppet Karussel rundt med skingrende Fanfarer.

Til begge Sider bevægede sig et ialfald for Sværdsidens Vedkommende høist forskjelligt og blandet Markedspublikum.

Han speidede Haven igjennem; men i de dunklere Gange udenfor Hovedveiene saas kun enkelte

omdrivende, forfrosne Skikkelser, der syntes at svæve som længtende Møl om Lyset.

Det var nede i den Bygning, hvorfra Musiken lød, den, som alle de Mennesker strømmede saa til og stod i saa tæt Hob udenfor, at Ballet gik for sig.

Alt Blodet stansede ligesom med ét i ham, og han nærmede sig langsomt nølende, graa af Angst! ...

En lang Stund stod han udenfor og stirrede ind i de store, lyse Vinduer. Der gik dunkle Skygger bag Gardinet, — Hoveder og Nakker i uafladelig Veksel.

Der ... der, hvor Gardinet var krænget lidt tilside, saa han den rundhodede Gunda igjen; hun var saa nær ham med Nakken, at han kunde havt Lyst til at trykke Ruden ind og tilraabt hende om, hvor Silla var?

Han kjendte Rystelsen af Gulvet og Hornmusiken dobbelt, der han stod; det var, som hele Ballet kom ind i Hovedet paa ham.

Der kom en skraa Skulder og en halv Ryg i Overfrak — med en Stok op af Lommen ... og noget af en fin Hatteskygge ...

Skikkelsen røg Cigar og bøiede sig, som han snakkede ...

... Med hvem? ... med hvem?

For den var Ludvig Wejergangs den tynde, rette Ryg, der i Kryhed ligesom blot kunde bukke sig helt nede ved Hoften.

Og saa den Maade med Armen og Seglasset ...

Nu blev han væk, han dansede vist! ...

Det klarere Skimt, han kunde faa gjennem den lille Aabning af Gardinet, var tildunklet af Dug. Kun, naar en tung Draabe randt ned af Ruden indenfor i Varmen, kunde han i Striben opnaa en Brøk af et Glimt ind.

Der kom Wejergangs Skygge med Stokken og Hatten paa sin Plads igjen, — og lavere et skjevt Omrids af et Kvindehoved, der bevægede sig livligt.

Atter forsvandt Figuren med Stokken, og Nikolai beredte sig til at passe paa.

Draaben græd netop en blank Rand ned af Ruden, og gjennem den saa han i næste Øieblik noget af en dansende Skikkelse, — kun et Hoved, som ludede, og et halvskjult Ansigt ...

Han havde set nok ... mere, end om han havde havt hundrede Lysekroner at se med!

Og lige efter var Nikolai inde i Strømmen foran Døren.

Den aabnede og lukkede sig i ét væk for indtrædende, som afleverede Billetter, og lod i Taageperspektiv tilsyne et broget Virvar af hede, blussende Ansigter.

Af og til kom et enkelt Par ud, hastende opover til den store Restauration.

Han overhørte baade Udbrud og Skoser ...

„Naa da! naa da!" lød det inde i Mængden.

Nikolai arbeidede sig blot frem mod Døren ... Stod han først der!

„Billet?"

Nikolai svarede ikke.

„Billet, Mand? ... Billet?"

Nikolai trykkede sig i det Sted blot med et dristigt Skridt nærmere til.

Konstablen gjorde en Bevægelse; men mødte noget i Nikolais Ansigt, som lod ham for Øieblikket forsvare for sig selv at holde inde. Den paagaaende tause Haandværkssvend saa ud, som han var istand til at slaa.

Døren vedblev at gaa op og igjen med samme Uafladelighed, og Konstabel saavelsom Billetør havde alt paa et Vis forsonet sig med den ihærdigt staaende; det saa jo næsten ud, som han var i

lovligt Ærinde med den Byldt i Haanden; ... da Nikolai pludselig satte Smedeskuldrene til og trykkede sig voldsomt ind imod Døren.

Billetøren stemmede sig forgjæves imod med Kroppen, — han havde Hænderne optagne.

Nikolai havde gjennem Aabningen set Silla komme rød, leende og fordanset nedover Salen sammen med Ludvig Wejergang; han mysede med Hatten trykket skjevt ned i Panden og Seglasset i det ene Øie saa overmodigt letfærdigt, som en saadan Kar bare var i sin lovlige Forretning, naar han ødelagde en ung Jente. ...

Der var opstaat Larm og Mudder nede ved Døren.

„Ud med ham! Ud med ham!" ...

Raabet lød tilslut over hele Salen. Det var et Mellemspil, hvorunder Publikum steg op paa baade Borde og Bænke for at prøve at se.

Nikolai vilde blindt brutalt brudt ind, om ikke Politivagten havde mødt imod i Døren og forenet sine Anstrængelser med Konstabelens, saa de fik trukket den stærke, uregjerlige Smedesvend ud.

Hans eneste Tanke, medens han med en vis koldblodig, maadeholden Lempe droges med dem udenfor i Halvmørket, var, at faa holde sig saa nær, at han kunde have Øie med Udgangsdøren. Han følte med indestængt Raseri, at han, om de drev ham, hellere slap Livet end forlod Haven nu!

Musiken holdt inde. Hede og forpustede strømmede endel Mennesker ud under en Pause i Dansen.

... Der kom Wejergang — og Silla undselig og halvt modstræbende med ham. Det bar opefter til Restaurationen ...

Nikolai rev sig med et pludseligt Ryk løs og skjød i næste Øieblik frem af Mørket ind imellem dem.

Silla udstødte et Forfærdelsens Skrig; men Nikolai laante hende blot et Blik og slængte hende

bag sig — og stod saa Ansigt til Ansigt med Wejergang!

Den unge Løve skiftede Farve og famlede et Skridt tilbage for det voldsomme hadefulde Udtryk; men, gjenkjendende sin gamle Fiende fra Skoledagene, hævede hans Læber sig haanligt.

Den Mine netop bragte Nikolai til at styrte ind paa ham og Wejergang til med et:

„Din brutale Slubbert!"

at svare med Spadserstokken tværtover hans Ansigt, saa den knækkede:

„Hjælp! ... Hjælp! ... Politi!"

Nikolai havde slaat Næven i Wejergangs Frakkebryst, saa Knapperne reves op, da han kringsattes af tre Konstabler.

En ung Pige fløi alt i ét forfjamset mellem Næverne paa dem.

Publikum samlede sig mere og mere tæt omkring ...

Det var Markedsslagsmaal i bedste Skikkelse; — og det med den lange, svarte Jenten til.

... „En gal Bulbider af en Smedesvend! ... I Arresten med ham," — udstødte Wejergang forbittret, da han følte sig i Sikkerhed. „Der kan Du gruble saalænge. ...

Du er aldeles ikke uundværlig, min Ven!" lagde han koldt tirrende til. „Den svartøiede Jenten skal nok more sig i Markedet alligevel!"

Ordene var neppe udtalte, før Nikolai havde slidt sig løs. Han svang Byldten med Skrinet, saa ingen kunde komme ham nær, og kastede sig derpaa som et Lyn ind paa Wejergang med et indbidt tænderskjærende:

„Det skal Du ha' sagt for sidste Gang i dit Liv!"

Den ene Haand famlede op mod Wejergangs Bryst, og den anden gav ham et Slag med den

fulde Vægt af Skrinet, saa han tumlede om i Sneen.

Han reiste sig ikke igjen, — rørte sig ikke ...

Der blev Skrig og Opstyr mellem Publikum.

Enkelte raabte paa Mord, andre paa Læge ...

Under alt dette larmede og fanfarede Musiken fra tre Steder.

En høiere Politifunktionær søgte at berolige, og diskrete Hænder bar den bevidstløse ud i en Slæde og kjørte til Hospitalet.

Publikums hele oprørte Harme vendte sig nu mod Ugjerningsmanden, der under stort Geleide førtes ud.

For en Sikkerheds Skyld blev han ude i Porten belagt med Jern baade om Hænder og Fødder, hvilket skede under stor Tilstimlen fra Gaden.

Men, da der saa var Tale om at trække ham ind i Slæden, kastede Jenten sig saa fast over ham, at det var umuligt at faa hende slidt fra. Hun vedblev til Guttestimlens Jubel og Moro at skrige og hænge ved endnu, da de havde faat ham op.

Det var ikke muligt for Politiet at komme afsted, alt det man sled og trak i hende ... dér røg Skjørtelinningen!

Gutterne huiede.

... „Slid! — riv! — træk Klæderne af mig!" ...

„Saa ha' da lidt Vet, Jente!" lød det fra en af Konstablerne.

... „I faar ikke ta' ham! ... faar ikke ta' ham!" ...

Hun vred og rev i hans Haandjern.

„Det er min Skyld! ... Kan Du ikke sige det til dem, Nikolai!" hun skreg skjærende ud, — og Konstablerne nyttede Øieblikket til at faa hendes Hænder løste.

Afsted fo'r Slæden med Silla uden Tørklæde bagefter, fulgt af Guttesværmen.

Hun saa Politistationen aabnes for Nikolai uden at kunne naa ham eller hindre det; — gik Time efter Time udenfor og lyttede og ventede, medens Konstablerne atter og atter betydede hende, at hun maatte begive sig hjem.

Da hun saa omsider vandrede fortvilet opover, stansede hun i ét væk. Men oppe paa Broen over Fossen blev hun længe staaende ...

Det durede saa underligt dernede i Mørket ... Det var, som hun paa noget Vis hørte til der! ...

— Hun laa udover Natten med en dump Følelse af det hændte og vred sig under en usigelig Angst for Rækkevidden af Nikolais Gjerning.

Af og til udstønnede hun et pint Suk ...

Hun kunde ikke blive kvit Synet af Haandbøilerne og kjendte i Vildelsen det kolde Jern endnu i Hænderne, indtil hun endelig kom ind paa den skjærende Følelse af, hvor ussel hun havde været imod ham. Hun syntes, Nikolai maatte spytte af hende.

Hun laa og stirrede som i et Syn paa sig selv, hvorledes hun havde gaat der og ikke tænkt paa eller stundet mod andet end sin egen Fornøielse, medens Nikolai, Smedgutten hendes, — han med de stærke Arme og de reale Øinene, som nu sad bag Fængselsslaaen — strævede og sled og sparede og tog i for dem begge to, for at de kunde komme sammen!

Og, at han havde været ængstelig ræd for hende, skjønte hun ogsaa nu, — med engang — som et Skjæl var faldt fra Øinene ...

Bare han endnu holdt af hende. ... Han havde sagt saa mildt og godt, at hun kom i Graad, naar hun tænkte paa det: „Gaa hjem, Silla!" — to Gange ...

Havde hun vidst eller forstaat, hvad det var at holde af nogen, før netop nu, det kanske var for sent. ...

Tanken førte hende atter ind i Angsten, og under den steg der forvildede Billeder ... Wejergang styrtende om og udstrakt paa Sneen ... tilslut Nikolais Arme med Haandjernene rækkende op af Fabrikfossen!

— Hun laa søvnløs, til det blev Morgen, og saa det samme ... Haandjernene i Fossen ... og saa han, som vendte sig for Slaget og faldt ... og saa det hele om igjen ... rundt ...

Hun sad der hele Dagen til det skumrede.

Hendes Uro drev hende nedover til Politistationen.

Der saas alt tændt Lys indover Gangene, og var saa mange Døre, hvoraf travle, uniformerede Mænd gik ind og ud. Ved Indgangene sad og stod forskjellige Mennesker og ventede ...

Hun havde ikke Mod til at spørge.

Hun gik i det tætte Snefog længe rastløs rundt om Bygningen ...

Endelig bares det hende for, at hun maatte ind; og i en Slags Tilstand, der gjorde hende ufølsom for Omgivelserne, blev hun tilslut taalmodig staaende tilsneet og hvid ved Porten, hvor Arrestlokalerne var.

Da den endelig gik op, vilde hun ind.

„Hvad skal Du?"

„Høre efter Nikolai."

„Nikolai, — hvad for en Nikolai?"

„Han, som kom herind inat."

„Er Du gal, Jente! ... Morderen? — Er Du hans Søster?"

„Nei."

„Det er vel det, for den ryggesløse Karen har ikke langt igjen," — han gjorde en betegnende Bevægelse med Haanden over Halsen. „Han er død, han, som var ude for ham, — i Middags, og Morderen sidder nu for Vagt i Boldt og Jern!"

Hun havde ingen Fornemmelse af, hvordan det gik til, at Porten blev lukket for hende igjen ...

eller af, at det snede saa tæt og stille med Lys af Lygter gjennem Snesløret opefter Veien ... vidste ikke, hvorledes hun var kommet op paa Broen igjen.

Det var der, hun skulde være ...

Dernede sad Nikolai med Haandjernene og rakte Hænderne op — og skreg ... skreg efter hende!

— Næste Morgen saas et Stykke af en Kjole stikke op af den løse Snemørje i Dammen. Hovedet var i det høie Fald fra Broen knust imod Iskanten.

Det var konstateret, at den unge Wejergangs Død direkte var foraarsaget ved det ham bibragte Slag, der havde trængt ind i Hjernen.

Og ikke skulde Indtrykket blive formildet ved Nikolais Opførsel for Retten. Han stod endnu med vild Sorg i sin Sjæl for Sillas Død og svarede at, om Wejergang havde havt sju Liv, han vilde taget dem!

Adspurgt om hans Forældre, vilde han først ingen have kjendt; men, da man gik ham nærmere paa Klingen, udbrød han, pegende paa en sværbygget Kone, som sad og græd henne paa Bænken!

„Hun heder Barbro ... De siger, hun er min Mor ... men han, som tog min Lykke i denne Verden, fik baade Kjærligheden og Morsmelken!"

Barbro jamrede.

Hans Far? — Det kunde være hele Byen det! — han saa sig rundt om paa Rettens Personale.

Det var Svar, som fuldkommen befæstede den Mening, som ogsaa fra først af var Publikums i denne opsigtsvækkende, stygge Mordsag, — at Ret-

ten her havde for sig en fræk, i Bylivets Bærme tidlig forhærdet Forbrydernatur.

Politiet selv havde Personen endnu i temmelig god Erindring fra hans voldsomme Færd og øvrige tvilsomme Forhold under Tyvssigtelsen. Og af hans Fortid, der blev gjennemsigtet, fremgik, at han alt fra sin tidligste Barndom havde udvist farlige Tilbøieligheder, saa at der endog havde været Tale om at placere ham paa Stiftelsen for moralsk fordærvede Børn.

Fra hans Læreaar i Hægbergs Smedie kunde der overføres ham gjentagne Fakta, der beviste, at han var en til Slagsmaal og Voldsomhed tilbøielig Person.

Ikke længere tilbage end ifjor havde han undsagt Olaves, — som Vidnerne opfattede det, — paa Livet; ligesom det af Forklaringerne i Retten fremgik, at han den paagjældende Aften ihærdigt havde efterstræbt den afdøde og lige før Gjerningen udtalt sin Agt at dræbe i Truselen: „Det skal Du have sagt for sidste Gang i dit Liv!"

Et formildende Moment laa unægtelig i den Omstændighed, at der var en Kjærlighedshistorie med i Spillet, og at Handlingen syntes foranlediget af Jalusi. Paa den anden Side var det bragt paa det rene, at den ogsaa kunde betragtes som Udslaget af et gammelt Had allerede fra Barneaarene af ...

Dommen lød paa Strafarbeide paa Livstid!

XIII.

Nede i Voldgraven skjød man tilmaals blaf i blaf ...

Længere henne paa Fæstningspladsen ekserse-

rede endel Soldater, medens der af og til lød et Hornsignal i den stille Formiddag ...

Med en Vagt af Gevaldigere førtes en liden Afdeling jernbelagte Fanger under raslende Ekko for hvert Skridt fra Arbeidet langs Volden hen mod Slaveriets indre Gaard.

Ved et Hul i Muren sagtnede den sidste af Fangerne lidt paa Gangen. Han kastede et langt Blik igjennem Aabningen.

Fjorden laa skinnende blaa nedenunder med talrige hvide Seilere og en Damper med tyk Røg efter sig ned mod Vandet ...

Han trak Aanden dybt, Næseborerne aabnede sig, og det brede Ansigt viste et stærkt Oprør.

De andre var alt en fem seks Skridt foran, og Gevaldigeren satte i et Brøl paa Nummer seks og seksti og udbrød knarvurrent:

„Du vilde gi't noget til for at kunne flyve ud nu, Nikolai?"

„Jeg tænker, det er det, vi alle er skabt til jeg!" svarede denne braat.

„Da skulde Du ogsaa stelle Dig, saa Du kunde vente Benaadning."

Nikolai rystede bittert paa Hovedet; der skjød et Glimt fra de graa Øine:

„Slap jeg ud, saa kom jeg bare ind igjen ... For, enten er det Verden, som skulde paa Slaveriet, eller ogsaa er det mig ... og det sidste faar det vel staa ved!"

Afsted klirrede det igjen ...

INDHOLD

AF

FEMTE BIND.
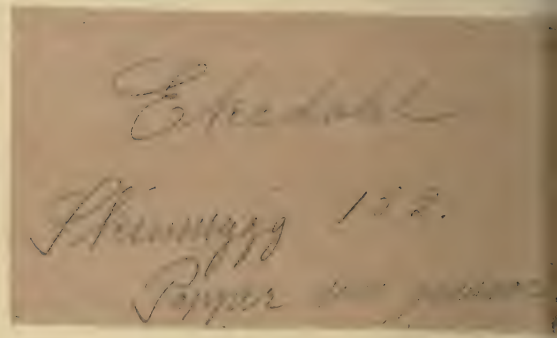
	Side
Gaa paa!	1
Livsslaven	209